

MAGÁNBIZTONSÁG

II. KÖTET

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

MAGÁNBIZTONSÁG II.

A kiadvány a KÖFOP-2.1.5-VEKOP-16-2016-00001 azonosító számú „A versenyképes közszolgálat személyzeti utánpótlásának stratégiai támogatása” elnevezésű projekt keretén belül készült. A Rendészeti ügyintéző, a Rendészeti őr, a Közszolgálati ügykezelő valamint a Közszolgálati ügyintéző szakképesítések szakképzési kerettantervéhez illeszkedő tansegédlet.

Szerző:

Dr. Csege Gyula PhD r. főhadnagy

Szakmai lektor: dr. Lóczy Zsolt c.r. ezredes

Pedagógiai - nyelvi lektor: Halácsy Sándor t. alezredes

ISBN 978-963-9208-75-9

2018

TARTALOMJEGYZÉK

1. MAGÁNBIZTONSÁG	10
1.1. A személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény hatálya alá tartozó tevékenységek:	10
1.2. A magánbiztonsági tevékenységet végzők alkalmazási feltételei	11
1.3. A foglalkoztatásra irányuló jogviszonyok	12
1.4. A tevékenység során előforduló leggyakoribb bűncselekmények, szabálysértések	12
1.5. A tevékenység során előforduló jogos védelmi és végszükség-helyzetek, intézkedések, cselekvések jogi megítélése	15
1.6. A büntető- és szabálysértési eljárás folyamata, szakaszai	16
1.7. Teendők közveszély esetén.....	19
1.8. A helyszínbiztosítás alapszabályai.....	20
1.9. A szolgálat átadásának, átvételének általános szabályai	21
1.10. Az összeköttetésre szolgáló és tűzjelzést biztosító eszközök használatának szabályai	21
1.11. A támadás-elhárítási eszköz és a kényszerítő testi erő használatáról szóló jelentés szabályai	22
1.12. Alapvető szakmai etikai, magatartási szabályok	22
2. SZEMÉLY- ÉS VAGYONVÉDELMI ISMERETEK, SZEMÉLY ÉS GÉPJÁRMŰ BE- ÉS KILÉPTETÉSÉNEK SZABÁLYAI.....	24
2.1. Személy be- és kiléptetés általános feladatai	24
2.2. Elektronikai beléptető-rendszerek	25
2.3. A személyforgalmi őr tevékenysége rendellenesség, illetve szabálysértés észlelése esetén.....	25
2.4. A személyforgalmi őr tevékenysége bűncselekmény észlelése esetén.....	26
2.5. Gépjárművek be- és kiléptetésének rendje és szabályai.....	26
2.6. Be- és kiléptetés általános feladatai	27
2.7. A szállítmány ellenőrzésének szabályai.....	27
2.8. A gépjármű ellenőrzésének szabályai.....	27
2.9. Intézkedés tiltott anyagokkal rakott jármű beléptetése esetén	28
2.10. Bűncselekmények megelőzése	28
2.11. Az áruforgalmi őr tevékenysége rendellenesség, illetve szabálysértés észlelése esetén	28
2.12. Az áruforgalmi őr tevékenysége bűncselekmény észlelése esetén.....	29
3. SZEMÉLYEK KI ÉS BELÉPTETÉSE GYAKORLAT	30
3.1. Személy be- és kiléptetés	30
3.2. Gépjárművek be- és kiléptetése	31
3.3. A szállítmány ellenőrzés.	32
3.4. Ruházat, csomagellenőrzés.....	34
4. SZEMÉLY- ÉS VAGYONVÉDELMI ISMERETEK: A RECEPCIÓS SZOLGÁLAT ELLÁTÁSÁNAK SZABÁLYAI	37
4.1. Recepciós szolgálat ellátásának szabályai.....	37
4.2. Be- és kiléptetés végző személy általános feladatai	38
4.3. Ruházat, csomagellenőrzés szabályai.....	40
4.4. A kulcsok kezelésének rendje, a telefonközpontos feladatai	40
4.5. Intézkedés tűz, illetve egyéb katasztrófa észlelése esetén	40

4.6. Az objektum kiürítésének rendje	41
4.7. A recepciós tevékenysége rendellenesség észlelése esetén	42
4.8. A recepciós tevékenysége szabálysértés, illetve bűncselekmény észlelése esetén.....	43
5. RECEPCIÓS SZOLGÁLAT GYAKORLAT	44
5.1. Recepciós szolgálat alapvető szabályainak gyakorlása	44
5.2. Ruházat, csomagellenőrzés.....	45
5.3. A kulcsok kezelése.....	46
6. SZEMÉLY- ÉS VAGYONVÉDELMI ISMERETEK: A BOLTI SZOLGÁLAT ELLÁTÁSÁNAK SZABÁLYAI	48
6.1. Bolti őrszolgálat ellátásának szabályai	48
6.2. A dolgozók be- és kiléptetésének általános feladatai, szabályai	49
6.3. A bolti őr viselkedésének alapvető szabályai.....	50
6.4. Csomagátvizsgálás szabályai, a be-, illetve a kiszállítást végző gépjárművek ellenőrzése.....	50
6.5. A bolt kiürítésének rendje	52
6.6. Intézkedések a vásárlási szabályokat megsértő vásárlókkal szemben	53
6.7. A bolti őr tevékenysége szabálysértés, illetve bűncselekmény észlelése esetén.....	53
7. BOLTI SZOLGÁLAT ELLÁTÁSÁNAK SZABÁLYAI GYAKORLAT	55
7.1. Bolti őrszolgálat ellátásának gyakorlati szabályai	56
7.2. A bolti őr viselkedési formáinak gyakorlása.....	57
7.3. A bolt kiürítésének gyakorlása.....	58
7.4. Intézkedések a vásárlási szabályokat megsértő vásárlókkal szemben	59
7.5. A bolti őr tevékenységének gyakorlása szabálysértés, illetve bűncselekmény észlelése esetén.....	60
8. A MAGÁNBIZTONSÁG SPECIÁLIS KOMMUNIKÁCIÓJA.....	61
8.1. A stressz- és konfliktuskezelés alapvető módszerei, ezek alkalmazása	62
8.2. Kommunikációs és szituációs gyakorlatok.....	65
8.3. A szakmai és hivatalos nyelv sajátosságai.....	65
8.4. A hivatalos dokumentumok sajátosságai.....	67
8.5. Írásbeli kommunikációs készség	67
8.6. Számítógép-használat, szövegszerkesztés.....	68
9. MAGÁNBIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉGHEZ KAPCSOLÓDÓ GYAKORLATOK	69
9.1. A tevékenység ellátását előíró jogszabályok megfelelő alkalmazása adott szituációkban	70
9.2. Bűncselekmények, szabálysértések beazonosítása	70
9.3. Elsősegélynyújtás	70
9.4. Helyszínbiztosítás	73
9.5. Jelentés a támadás-elhárítási eszköz és a kényszerítő testi erő alkalmazásáról.....	75
9.6. Tájékoztatás az intézkedési jogosultságok gyakorlásával szemben felmerülő panasz kivizsgálásáról.....	75
9.7. Közveszély felismerése, a szakmai szabályok szerinti intézkedés	77
9.8. Tűzjelzést biztosító eszközök kezelése	78
10. A KÉNYSZERÍTŐ- ÉS A TÁMADÁSELHÁRÍTÓ ESZKÖZÖK, KÉNYSZERÍTŐ- ÉS TÁMADÁSELHÁRÍTÓ ESZKÖZÖK GYAKORLATA	80
10.1. A rendvédelmi szervek kényszerítőeszköz-használata és a személy- és vagyonőri támadáselhárító eszközhasználat elhatárolása	80
10.2. A jogtalan támadás, a jogos védelem, végszükség, mint a szakma alapjainak elhatárolása.....	81
10.3. A támadáselhárító eszközök jogszerű és szakszerű alkalmazásának szabályai.....	82

10.4. A testi kényszer és a gumibot alkalmazásának szabályai	82
10.5. A vegyi eszköz (gázspray) alkalmazásának esetei, szabályai	83
10.6. A szolgálati kutya alkalmazása	83
10.7. A fegyveres munkavégzés jogszabályi feltételei.....	83
10.8. A maroklőfegyver alkalmazásának esetei, feltételei és szabályai	84

11. SZEMÉLY- ÉS VAGYONVÉDELMI ISMERETEK: SZÁLLÍTMÁNYOK KÍSÉRÉSE

ÉS A JÁRŐRSZOLGÁLAT ELLÁTÁSÁNAK SZABÁLYAI 85

11.1. A különböző szállítmányok kísérése (veszélyes, vasúti, közúti, vízi- és légi).	85
11.2. A szállítmánykísérő őr feladatai, felszerelése	86
11.3. A pénz- és értékszállítás, mint vagyonvédelmi tevékenység, jelentősége és fontossága	87
11.4. A pénz- és értékszállítás gyalogosan, közterületen, tömegközlekedési eszközön. A pénz- és értékszállítás gépkocsival	88
11.5. A szállításra vonatkozó szabályok, tilalmak	88
11.6. Eljárás rendőri közúti ellenőrzéskor. Eljárás baleset esetén. Eljárás műszaki hiba esetén.	89
11.7. Eljárás saját baleset esetén. Eljárás gyanús követés esetén.....	90
11.8. Az értékszállítás befejezését követő feladatok. Különbségek a pénz- és értékszállítás, valamint a veszélyes szállítmányok őrzése terén.....	90
11.9. A veszélyes szállítmányőrzés fogalma és területei	91
11.10. A járőrszolgálat ellátásának szabályai, a járőr általános feladatai.....	91
11.11. A járőrszolgálat felszerelése	93
11.12. A járőr útvonal- és időterve	93
11.13. Járőrözési módok	95
11.14. Intézkedés tűz, illetve egyéb katasztrófa észlelése esetén	98
11.15. A járőr intézkedése behatolásra utaló jelek észlelésekor, tevékenysége rendellenesség észlelése esetén	99
11.16. A járőr tevékenysége szabálysértés észlelése esetén	100
11.17. A járőr tevékenysége bűncselekmény észlelése esetén	100

12. SZÁLLÍTMÁNYKÍSÉRÉS GYAKORLAT..... 102

12.1. Szállítmányok kísérése	103
12.2. Az értékszállítás befejezését követő feladatok.....	103

13. SZEMÉLY- ÉS VAGYONVÉDELMI ISMERETEK: A KÉSZENLÉTI JÁRŐRSZOLGÁLAT

ELLÁTÁSÁNAK SZABÁLYAI ÉS A SPECIÁLIS ŐRZÉSVÉDELEM..... 105

13.1. A készenléti (kivonuló) járőrszolgálat	105
13.2. Készenléti járőr általános feladatai, felszerelése, útvonala és kivonulási útvonaltervei.....	105
13.3. Kapcsolattartás a diszpécserrel.....	106
13.4. Intézkedés tűz, illetve egyéb katasztrófa észlelése esetén	106
13.5. A készenléti járőr intézkedése behatolásra utaló jelek észlelésekor, rendellenesség észlelése esetén.....	106
13.6. A készenléti járőr tevékenysége szabálysértés, bűncselekmény észlelése esetén.....	107
13.7. Lopások, zsebtolvajlások megelőzése, bizonyítása, és az ezekkel kapcsolatos intézkedések	108
13.8. A rendkívüli események bekövetkezése esetén teendő intézkedések gyakorlat.....	109
13.9. Intézkedési kötelezettségek szabálysértés, bűncselekmény észlelése esetén.....	110
13.10. A bűncselekmény elkövetésén tetten ért személy elfogása, kísérése és a hatóságnak történő átadása	110

14. JÁRŐRSZOLGÁLAT GYAKORLAT	112
14.1. A járőrszolgálat ellátása	112
14.2. A készenléti (kivonuló) járőrszolgálat	113
15. TESTŐRI ISMERETEK	115
15.1. Információgyűjtés a védett személyről és környezetéről	116
15.2. Veszélyeztetettségi szint felmérése, kockázatelemzés.....	116
15.3. Védett személy biztosításával kapcsolatos feladatok (gyakorlati feladatok is)	118
15.4. Védett személy útvonalának biztosítása (gyakorlati feladatok is).....	119
16. TESTŐRI ISMERETEK GYAKORLAT	121
16.1. Védett személy biztosításával kapcsolatos feladatok.....	121
16.2. Védett személy útvonalának biztosítása	122
17. A SZEMÉLY ÉS VAGYONŐR JOGÁLLÁSA, SZERVEZETE ÉS FELADATAI	124
17.1. A személy és vagyonőr tevékenységére vonatkozó jogszabályok és jogi normák.....	126
17.2. Speciális és etikai szabályok.....	126
18. A SZEMÉLY ÉS VAGYONŐR INTÉZKEDÉSI JOGKÖRE.....	128
18.1. A ruházat (csomag), valamint gépjármű ellenőrzés.....	129
18.2. Az őrszolgálat.....	130
18.3. Személy és vagyonőri feladatok bűncselekmény és szabálysértés esetén.....	130
19. KÖZTERÜLET-FELÜGYELŐ JOGÁLLÁSA ÉS FELADATAI.....	132
19.1. A közterület-felügyeleti tevékenységre vonatkozó jogszabályok és jogi normák	133
19.2. Az önkormányzati törvény.	134
19.3. Hatósági intézkedés lefolytatása.....	134
19.4. A közterület rendjének, tisztaságának védelme.....	135
19.5. Jogszabályi felhatalmazás alapján, a közterületen történő szabálysértések és közösségellenes magatartás elleni fellépés és intézkedéstípusai és szabályai.....	136
19.6. Az állatrendészeti intézkedések jogi feltételei	137
19.7. Speciális és etikai szabályok.....	136
20. A KÖZTERÜLET-FELÜGYELŐ INTÉZKEDÉSI JOGKÖRE	139
20.1. A közterület rendjének védelme	140
20.2. A közterület jogszerű és engedélyhez kötött használatának ellenőrzése.....	140
20.3. A parkolás szabályai a közterületen.....	140
20.4. Közreműködés az önkormányzati vagyon védelmében	141
20.5. Feladatok az önkormányzat közterületi rendezvényein, az önkormányzat közterületi rendezvényeinek védelme.....	141
20.6. Az önkormányzati tulajdonú közösségi tömegközlekedési eszközök rendeltetésszerű használatának ellenőrzése	141
20.7. A köztisztaságra vonatkozó előírások betartatása.....	141
20.8. A társadalmi bűnmegelőzés segítése, a közrend és közbiztonság védelme	142
20.9. Közreműködés a hajléktalan-ellátás alapfeladataiban.....	142
20.10. Állategészségügyi és állatrendészeti feladatok ellátása.....	142
20.11. Köztisztaságra vonatkozó jogszabályok végrehajtásának ellenőrzése	143

21. A MAGÁNNYOMOZÓ JOGÁLLÁSA ÉS FELADATAI.....	144
21.1. A magánnyomozói tevékenységre vonatkozó jogszabályok és jogi normák.....	145
21.2. Az adatkezeléssel, adattovábbítással, az adatok nyilvánosságra hozásával, az adatbiztonsággal kapcsolatos szabályok, adatvédelem	146
21.3. Ügyviteli, ügykezelési, titoktartási szabályok	147
21.4. Alapvető személyiségi jogok	147
21.5. A megbízásos és a megbízás nélküli ügyvitel alkalmazásának szabályai	147
21.6. A megbízás elvállalásának, vagy elutasításának feltételei.....	148
21.7. Speciális és etikai szabályok.....	148
22. A MAGÁNNYOMOZÓI TEVÉKENYSÉG	150
22.1. A magánnyomozó tipikus feladatai	150
22.2. A megbízó és a magánnyomozó kapcsolata.....	150
22.3. Adatgyűjtés, kutatás, megfigyelés.....	150
22.4. Jelentéskészítés	151
22.5. A magánnyomozói tevékenységhez használható technikai eszközök.....	153
22.6. A magánnyomozói tevékenységhez használható informatikai eszközök	155
22.7. Az adatgyűjtés, adattárolás biztonsága	155
23. A FEGYVERES BIZTONSÁGI ŐR JOGÁLLÁSA ÉS FELADATAI.....	157
23.1. A fegyveres biztonsági őr tevékenységre vonatkozó jogszabályok és jogi normák.....	157
23.2. Speciális és etikai szabályok.....	158
24. A FEGYVERES BIZTONSÁGI ŐR INTÉZKEDÉSI JOGKÖRE.....	160
24.1. A fegyveres biztonsági őr intézkedési jogkörének szabályai	161
25. A POLGÁRŐRSÉG SZERVEZETE, A POLGÁRŐR-EGYESÜLETEK MŰKÖDÉSE.....	163
25.1. A polgárőrség működésének jogi alapjai	164
25.2. A polgárőr tevékenység követelményei, a polgárőrök felszerelése.....	164
25.3. A polgárőrség együttműködése az állami és civil szervezetekkel	165
25.4. A polgárőr szolgálati formák.....	166
26. A POLGÁRŐRSÉG TEVÉKENYSÉGI TERÜLETEI	169
26.1. Baleset-megelőzés, közlekedésbiztonság	169
26.2. Környezet- és természetvédelem.....	169
26.3. Együttműködés a rendőrséggel	169
26.4. Együttműködés a katasztrófavédelemmel.....	170
26.5. Együttműködés az önkormányzatokkal	170
26.6. Gyermek- és ifjúságvédelem.....	170
26.7. Karitatív tevékenység.....	171
26.8. Közösségi feladatok	172
26.9. Képzések, programok.....	172
27. A TÖMEG/SPORTRENDEZVÉNYEK BIZTONSÁGÁNAK SZABÁLYAI, SZEMÉLYI- ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI	174
27.1. Rendezvénytípusok és biztosításuk alapvető szabályai	175
27.2. A tömegrendezvények fajtái, biztosításuk szabályozása.....	178
27.3. A sportrendezvények biztosításának európai szabályozása.....	180
27.4. A sportrendezvények biztosításának magyarországi szabályozása	181
27.5. A sportrendezvény-biztosítás személyi feltételei	181

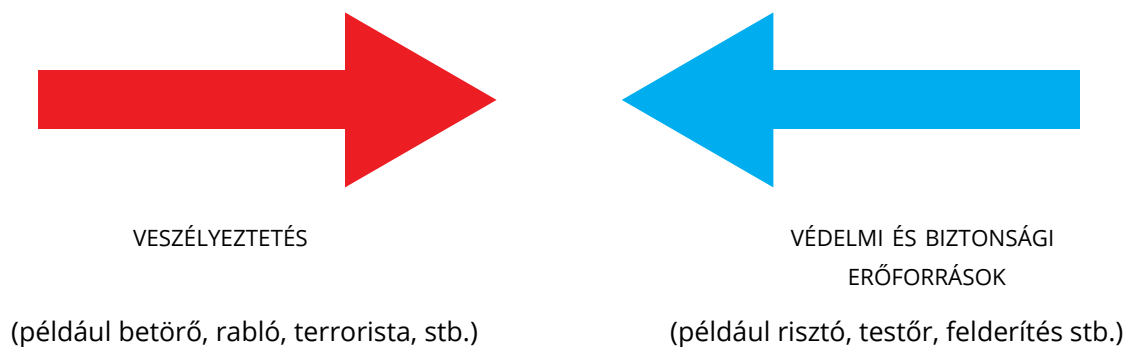
27.6. A sportrendezvény-biztosítás tárgyi feltételei	183
27.7. A különböző sportrendezvények eltérő biztosítási kritériumai.....	184
27.8. A témakör részletes kifejtése.....	185
28. A SPORTRENDEZVÉNY-BIZTOSÍTÁS GYAKORLATI VÉGREHAJTÁSA	187
28.1. A tömeg/sportrendezvény-biztosítást megelőző feladatok, eligazítás gyakorlása	187
28.2. Az eligazítás tartalma és rendje.....	188
28.3. Helyszínbiztosítási feladatok gyakorlása.....	189
28.4. Rendezvénybiztosítási feladatok.....	189
28.5. A beléptetéshez kapcsolódó feladatok, és azok gyakorlása	190
28.6. A rendezvény megtartását akadályozó, vagy zavaró, annak biztonságát veszélyeztető, illetve az ott jogellenesen tartózkodó személy igazoltatása, kivezetése, szükség esetén visszatartása ..	191
28.7. A kiléptetés gyakorlása.....	192
29. EGYÜTTMŰKÖDÉS KÜLÖNBÖZŐ TÖMEG/SPORTRENDEZVÉNYEK BIZTOSÍTÁSÁBAN	194
29.1. Együttműködés a rendezvény szervezőivel	194
29.2. Együttműködés a rendőri biztosítással	195
29.3. Együttműködés más biztonsági erőkkel.....	195
29.4. Együttműködés az egészségügyi szolgálatokkal	196
29.5. Rendezvényen ellátott beteg elszállítása	197
30. SZEMÉLYBIZTOSÍTÁS A TÖMEG/SPORTRENDEZVÉNYEKEN.....	198
30.1. A személybiztosítás alanyai.....	198
30.2. A személybiztosítás megtervezése a tömeg/sportrendezvényen betöltött szerepük ismerete alapján.....	199
30.3. Útvonaltervezés személybiztosításhoz.....	199
30.4. Biztonsági zónák kialakítása	200
30.5. Személybiztosítási szerepkörök	201
30.6. Teendők a különböző védett személyt érő támadások, vagy méltóságot sértő cselekmények esetén	201
30.7. Teendők a védett személy ellen intézett fizikai támadás esetén	202
30.8. A távozás biztonságos megszervezése	203
31. TESTŐRI TERVEZÉSI, SZERVEZÉSI FELADATOK	204
31.1. Eligazítás, tervezés	204
31.2. Útvonaltervezés.....	204
31.3. Biztonsági zónák tervezése	205
31.4. A biztosító csoport/csoportok elhelyezése	206
31.5. Technikai és informatikai eszközök használata.....	206
31.6. Helyszínbiztosítási tervek készítése különböző tömeg/sportrendezvényekre.....	206
31.7. A személybiztosítás megtervezése a tömeg/sportrendezvényen betöltött szerepük ismerete alapján.....	207
31.8. Érkeztetés, távoztatás szimulált veszélyhelyzetben.....	207
32. BŰNMEGELŐZÉS	209
32.1. A prevenció jelentősége a bűncselekmények bekövetkeztének elkerülésében	209
32.2. A fiatalkorú bűnelkövetők-tipikus jogsértései	209
32.3. Fiatalkorúak ellen elkövetett bűncselekmények, tipikus jogsértések.....	210
32.4. Civil közreműködés a bűncselekmények elkövetésének megakadályozásában.....	211
32.5. Bűnmegelőzési programok, jellemzőik	211

32.6. A mediáció.....	212
32.7. A XXI. századi bűnmegelőzési stratégiák.....	213
33. ÁLDOZATVÉDELEM	214
33.1. A viktimológia kialakulása és tárgya	214
33.2. Áldozattípusok.....	214
33.3. A bűncselekmény „felelőse”	215
33.4. Áldozatsegítés, kárenyhítés lehetséges módjai.....	215
34. BEVÁSÁRLÓKÖZPONTOK BIZTOSÍTÁSA	217
34.1. Intézkedés a bevásárlóközpontban bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésén tetten ért személlyel szemben.....	218
34.2. Az elfogott személy és a személytől elvett dolog jogosult nyomozó hatóságnak történő átadása, illetve e szervezet értesítése.....	219
34.3. Az arányos méretű kényszerítő testi erő alkalmazásának feltételei és gyakorlása	220
34.4. Tájékoztatás adása az ügyfeleknek az intézkedés indokáról, a felhatalmazásról, az intézkedés elleni panaszkezelési eljárásról.....	220
35. A PÁLYAUDVAROK BIZTOSÍTÁSÁNAK KÜLÖNLEGES SZABÁLYAI	221
35.1. A pályaudvarok biztosítása	221
35.2. A pályaudvarokon érvényesíthető különleges szabályok alkalmazásának esetei	222

1. MAGÁNBIZTONSÁG

A **biztonsági¹ szektorban** igen speciális helye van a magánszektor védelmének. A rend fenntartása a köz érdekeit szolgálja és alapvető feltétele a civilizációnknak. A magánbiztonság ettől eltérő, de a jogállamiság szerves részét kell, hogy képezze, definiálása vagy megközelítése összetett kérdéskör.

A megközelítésnél alapvető, hogy nem passzív viselkedéssel, „zsebre dugott kézzel”, ezáltal sorsunkba beletörődve várjuk a jogellenes cselekmények bekövetkezését, mint egy betörést, rablást, lopást és más szándékos eseményt, hanem **teszünk a megelőzése, megakadályozása, elhárítása érdekében**. Védelmi erőforrásokat működtetünk a biztonságunk megőrzése érdekében. Fizikai védelmet létesítünk, például kerítést építünk, biztonsági ajtózárat szerelünk fel, elektronikus riasztóberendezést telepítünk, személyvédelemben testőrt, vagyonvédelemben biztonsági őrt alkalmazunk, stb. tehát a magánbiztonság egy változó dinamikus helyzet és terület, melyet közvetlenül két tényező befolyásol. Az egyik a **veszélyeztetés**, a másik pedig az **alkalmazott védelmi vagy biztonsági erőforrások**. A két tényező egymással szemben hat, a veszélyeztetés növekedése egyúttal csökkenti a biztonságot, míg az alkalmazott védelmi, vagy biztonsági erőforrások szinten tartják és eredményes esetben növelik a biztonságot.²

1. ábra: a magánbiztonságban tevékenykedők nagyságrend szerinti aránya.

1.1. A személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény hatálya alá tartozó tevékenységek:

- A természetes személyek életének és testi épségének védelme

A személy, illetve személyek létét, egészségét, valamint tevékenységét veszélyeztető szándékos, jogellenes cselekmények elhárítására tervezett, szervezett és komplexen alkalmazott védelmi erőforrások összessége. Például ha egy vezető ellen támadást, merényletet akarnak elkövetni, azt a testőrei fogják megakadályozni.

¹ A biztonság: személyek és szervezetek azon állapota, melyet, a létüket, tevékenységüket, illetve rendeltetészerű működésüket veszélyeztető körülmények, események és az azokkal szemben alkalmazott védelmi erőforrások együtthatása határoz meg.

² Berek L.- Berek T.- Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: ÓE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4.

- az ingatlan, illetve ingóság őrzése

A magánbiztonságnak ki kell terjednie nem csupán önmagukban az ingatlanokra, hanem a bennük lévő ingóságokra, az ott lévő emberekre és a működtetés folyamataira is, mert csak így érhetők el a kiegyensúlyozott, zavartalan körülmények. Például ha betörést elhárítanak, vagy megelőznek, vagy értéktárgyak őrzése egy múzeumban, vagy ipari területen.

- a szállítmány kísérése, pénz és érték szállítása

A szállítmány kísérése valamilyen anyag, eszköz, pénz és érték, amelyet megbízás alapján valamilyen módon, meghatározott útvonalon és meghatározott feltételek szerint biztonságban valahonnan valahová szállítani szükséges. Például ez lehet a pénz szállítása páncélautóval, de lehet műkincs vagy ipari termékek célba juttatása kár nélkül.

- a rendezvény biztosítása

A rendezvénybiztosítás a magánbiztonság egy meghatározott területe, mindazon intézkedések, szabályzók és védelmi, biztonsági erőforrások összessége, melyek elősegítik a rendezvény zavartalan lebonyolítását. Például egy labdarúgó mérkőzésen, vagy szórakozóhelyen az ott tartózkodók és az események zavartalanságának fenntartása.

- illetve mindezen tevékenységek szervezése, irányítása.

A magánbiztonsági tevékenységeket egyéni vállalkozóként, illetve az egyéni cég, vagy gazdasági társaság keretében, valamint személyesen lehet végezni. A magánbiztonsági tevékenység strukturális szintjei kialakultak az elmúlt évtizedekben, amely miatt a biztonsági tevékenységet a magánbiztonsági piac szereplői látják el.

- Ide tartozik még a magánbiztonság azon része is, amiben az állam vagy más szervezet alkalmazza, foglalkoztatja a munkaviszonyban foglalkoztatott, (mint a közterület-felügyelő) vagy egyéb jogviszonyban dolgozó személyek (például: polgárőrség).

1.2. A magánbiztonsági tevékenységet végzők alkalmazási feltételei

Magánbiztonsági tevékenységet végezhet az a magyar állampolgár, – illetve a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személy, – aki nagykorú, cselekvőképes, a feladata ellátásához előírt képesítési feltételekkel rendelkezik, valamint nem rendelkezik kizáró³ korlátozással.

³ Kizáró tényező: - akit a foglalkozásának gyakorlásától eltiltottak, az eltiltás időtartamára; - aki büntetett előéletűnek minősül; - aki ellen kétévi vagy ennél hosszabb tartamú szabadságvesztéssel fenyegetett szándékos bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt büntetőeljárás folyik, a büntetőeljárás jogerős befejezéséig; - akit a Btk-ban szereplő alábbi jogsértések elkövetése alapján, – vagy bármely olyan bűntett miatt, amelyet bünszervezet keretében követett el – ítélték el és az elkövetéstől, az SzVMt-ben meghatározott időtartam még nem telt el.

1.3. A foglalkoztatásra irányuló jogviszonyok

A magánvagyon-védelemben legjellemzőbben munkaviszonyban⁴ tevékenykednek, egy magánbiztonsági vállalkozás, vagy a megbízó közvetlen foglalkoztatási jogviszonyában. A jogviszony lehet vállalkozói⁵ is, mint egyéni, vagy más formában vállalkozóként tevékenykedő személyekként is. A magánbiztonsági szakemberek, ha állami vagy önkormányzati foglalkoztatásban vannak, munkavállalóként tevékenykednek, a polgárőrségnél pedig önkéntes feladatokat hajtanak végre.

A téma során a törvényben felsorolt tevékenység mellett szót kell ejteni a **magánbiztonság** más területeiről, mint a közterület-felügyelet, a polgárőrség és más olyan őrkőről, mint a mezőőr, természetvédelmi őr, vagy a segédfelügyelő. Szintén **nem hivatásos** állományúakról van szó és **nem rendvédelmi szerv alkalmazottai** a fent felsorolt munkakörök betöltői, de mégis biztonsági feladatot látnak el állami, önkormányzati, a köz-, vagy magánmegbízó érdekei szerint.

1.4. A tevékenység során előforduló leggyakoribb bűncselekmények, szabálysértések

A **jogellenes magatartások** körét elsősorban a büntetőjogi⁶ és a polgárjogi⁷ törvények határozzák meg, de lényeges, hogy nem csupán bűncselekményekről van itt szó. Ide tartoznak egyes szabálysértési⁸ magatartások is. Ki kell emelni, hogy a jogellenes magatartásokkal szembeni jogszerű cselekményeket mindenkor jogszabályok, állami rendelkezések állapítják meg. Ilyenek különösen a **bűncselekmények megelőzésére**, a **bűnüldözésre**, az **igazságszolgáltatásra** és a **büntetés- végrehajtásra** vonatkozó szabályok.

Bűncselekmény az a szándékosan, vagy - ha a törvény a gondatlan elkövetést is büntetni rendeli - a gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre a törvény büntetés kiszabását rendeli.

Szabálysértés az a törvény által büntetni rendelt tevékenység, vagy mulasztás, amely veszélyes a társadalomra.

a) vagyonelleni cselekmények

A leggyakoribb bűncselekmények és szabálysértések körébe tartoznak esetünkben a **vagyonelleni cselekmények**. Ezen elkövetési magatartások kapcsán kell intézkedni az objektumok őrzése, forgalmának ellenőrzése alkalmával. Az ismertté vált cselekmények mellett itt jelentős számban lehet a látenciáról⁹ beszélni. Létező körülmény a tettenérések esetében, különösen a nem kereskedelmi egységekben, az esetek egy részében az erre jogosultak sokszor nem kezdeményeznek hatósági eljárást. Ők más módon – például munkajogi eszközökkel – valósítják meg az érintettel kapcsolatos szankciókat. Például a cég jó híre miatt inkább a káreseményt nem hozzák nyilvánosságra, hanem elbocsátják az okozóját a vállalkozás érdekei miatt.

4 A 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről által meghatározott munkavégzésre irányuló jogviszony. A munkaviszony a munkavállaló és a munkáltató között jön létre munkaszerződés megkötésével, amit írásba kell foglalni.

5 A 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről szerint a vállalkozási tevékenység eredménykötelmet jelent, azaz a vállalkozó valamilyen munkával elérhető eredmény létrehozására vállal kötelezettséget. Az eredmény természetesen lehet szolgáltatás is.

6 2012. évi C. tv. a Büntető Törvénykönyvről.

7 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről.

8 2012. évi II. tv. a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről.

9 Lappangás, rejtettség, - a hatóság tudomására nem jutó események.

Az egyes vagyoni tényállások törvényi minősítése szempontjából kitüntetett szerepe van az összecszerű határoknak. Az egyes cselekmények különböző eredményekkel vannak okozati összefüggésben, amelyet általánosítva értékhatár fejez ki. A lopás, rongálás vagy más tulajdon elleni cselekménynél az elkövetési érték. Ha az **eléri az 50.000 Ft-ot**, akkor beszélhetünk **bűncselekmény** elkövetéséről. Az értékhatár alatt, – ha más minősítő körülmény nem valósul meg, – akkor **szabálysértés**ről beszélünk.

Vagyon elleni bűncselekmények, amelyekkel találkozhatunk munkánk során leggyakrabban a **lopás**, (például a zseblopást elkövető a buszon, vagy a betörő), a **rongálás** (például aki graffitit helyez fel jogtalanul egy épületre, vagy megkarcol egy autót), **sikkasztás** (például a bolti pénztáros, aki elveszi a váltópénzt), a **csalás** (például aki azt ígéri, hogy valamit megcsinál, vagy átad, de nem is akarja ezt megvalósítani), a **gazdasági csalás** (például aki úgy vállalkozik, hogy nem szabályosan akar eljárni mások kárára), az **információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás** (például saját, vagy másik személy fiktív, vagy valódi számlájára jogtalan kifizetést hajt végre, módosítja a pénzügyi adatokat) lehet.¹⁰

Tulajdon elleni szabálysértések elkövetője, aki ötvenezer forintot meg nem haladó értékre **lopást, sikkasztást, jogtalan elsajátítást, orgazdaságot**, ötvenezer forintot meg nem haladó kárt okozva **csalást, szándékos rongálást**, vagy ötvenezer forintot meg nem haladó vagyoni hátrányt okozva **hűtlen kezelést** követ el, úgyszintén, aki e cselekmények elkövetését megkísérli, szabálysértést követ el.

Tulajdon elleni szabálysértést követ el az is, aki idegen, **nem gépi meghajtású járművet** mástól azért vesz el, hogy **jogtalanul használja**, továbbá aki földmérési jelet, vagy az államhatár megjelölésére szolgáló jelet elvisz, áthelyez vagy elmozdít.

A szabálysértések e köréhez tartozik az is, aki a kulturális örökség védett elemeit, a megye-, város-, községhatár, vagy a birtokhatár megjelölésére szolgáló hivatalos jelet, vagy létesítményt, tömegközlekedési, vagy távközlési eszközt, közúti jelzést, parkot, vagy ahhoz tartozó felszerelést, természetvédelmi hatósági és tájékoztató táblát, vagy egyéb közérdeket szolgáló jelet, vagy létesítményt gondatlanul megsemmisít, megrongál, elvisz, áthelyez, vagy elmozdít.¹¹

Itt kell megemlíteni a **jogosulatlan vadászatot** is, mint szintén a tulajdon elleni szabálysértést, ezzel a területtel kapcsolatban is egyre gyakrabban találkozhatunk jogsértéssel. Ennek alapján jogosulatlan vadászat szabálysértés tényállása szerint, aki idegen vadászterületen jogosulatlanul, vad elejtésére használható és arra alkalmas állapotban lévő eszközzel tartózkodik, szabálysértést követ el.¹²

b) köznyugalom elleni bűncselekmények

A következő nagy egység, amely megjelenik a magánbiztonságban a súlya alapján kiemelt cselekményként, a **köznyugalom elleni bűncselekmények**.

Ehhez a csoporthoz tartozik a háborús uszítás, közösség elleni uszítás, a nemzetiszocialista, vagy kommunista rendszerek bűneinek nyilvános tagadása, nemzeti jelkép megsértése, önkényuralmi jelkép használata, hatósági rendelkezés elleni uszítás, rémhírterjesztés, közveszéllyel fenyegetés, a garázdaság, és a rendbontás.

¹⁰ 2012. évi C. tv. 370. §.- 381§.

¹¹ 2012. évi II. tv. 177. §.

¹² 2012. évi II. tv. 178. §.

c) Köznyugalom elleni bűncselekmények alaptényállásuk szerint

Aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, vétséget követ el.¹³

A garázdaság az egyik leggyakrabban előforduló, a magánbiztonságban is jelentősen érintett cselekmény, amelyben a kihívó közösségellenesség nem azonos a minden bűncselekményben felismerhető társadalmi veszélyességgel, a közösség elvárásaival történő szembefordulással, vagy ezen elvárások semmibevevételével. Például nem tekinthető kihívóan közösségellenes magatartásnak az elkövetők – zárt lépcsőházban kialakult alkalmi vitát követő, – pillanatnyi indulatból fakadó, egymással szemben megvalósított kölcsönös pofozkodása. Elmarad a kihívóan közösség ellenesség magyarázata: a közösség elvárásaival, az együttélési normákkal történő nyílt szembefordulás

A **rendzavarás** esetében a nyilvános rendezvény szervezőjének vagy rendezőjének a rend fenntartása érdekében tett jogszerű intézkedésével szemben erőszakkal, vagy fenyegetéssel ellenállást tanúsít.¹⁴

Rendezvénybiztosításkor, és objektumvédelemnél kiemelt eset a **közveszéllyel fenyegetés**, amely tényállása szerint, aki a köznyugalom megzavarására alkalmas olyan valótlan tényt állít, híresztel, vagy azt a látszatot kelti, hogy közveszéllyel járó esemény bekövetkezése fenyeget.¹⁵ A közveszéllyel fenyegetés a magánbiztonságnál leggyakrabban a robbantással fenyegetés, vagy egyéb más hírközlési hálózaton közzétett cselekménynél jelenik meg. A közveszéllyel fenyegetés a harmadik leggyakoribb köznyugalom elleni deliktum, azonban előfordulása az ezredfordulót követően csökkent. A korábban az ezret is meghaladó számaránnyal szemben az utóbbi években évente 400-600 eset vált ismertté.¹⁶

A **rémhírterjesztés** szintén olyan magatartás, amely felmerülhet a magánbiztonsági tevékenység során, mely szerint, aki közveszély színhelyén nagy nyilvánosság előtt olyan valótlan tényt, vagy való tényt oly módon elferdítve állít, vagy híresztel, amely a közveszély színhelyén alkalmas az emberek nagyobb csoportjában zavar, vagy nyugtalanság keltésére.¹⁷

A magánbiztonsági tevékenység során leggyakrabban még a fentiekén túl fontos kiemelni a büntetőtörvénykönyvből a súlyos cselekmények között a rablást, a kifosztást, a zsarolást és az önbíráskodást. A szintén ismert testi sértés, a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés, a segítségnyújtás elmulasztása, a kábítószert birtoklása, az új pszichoaktív anyaggal visszaélés, a személyi szabadság megsértése, a kényszerítés, a közösség tagja elleni erőszak, az egyesülési, a gyülekezési szabadság, valamint a választási gyűlésen való részvétel jogának megsértése tényállásai is gyakori észlelés alá eshetnek a munka során. Fontos lehet a személyes adattal visszaélés, a magánlaksértés, a magántitok megsértése, rágalmozás, a becsületsértés, az orvadászat, az orvhalászat, a hulladékgazdálkodás rendjének megsértése, a hatóság félrevezetése, a hamis tanúzás, a hatósági eljárás megzavarása, a vesztegetés, a bántalmazás közfeladatot ellátó személy eljárásában, a hivatalos személy elleni erőszak, a terrorcselekmény, a közveszély okozása, a közérdekű üzem működésének megzavarása is. A robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés, a lőfegyverrel vagy lőszernel visszaélés külön csoport, míg a közokirat-hamisítás, a biztonsági okmány hamisítása, a hamis magánokirat felhasználása, az okirattal visszaélés is.

13 2012. évi C. tv. 339. §.

14 2012. évi C. tv. 340. §.

15 2012. évi C. tv. 338. §.

16 Nagy L.T. (2008.): A köznyugalom elleni bűncselekmények vizsgálata.

17 2012. évi C. tv. 337. §.

1.5. A tevékenység során előforduló jogos védelmi és végszükség-helyzetek, intézkedések, cselekvések jogi megítélése

A magánbiztonság legfontosabb eszközrendszerei közé tartozik a **jogos védelem** és a **végszükség** büntet-hetőséget kizáró kérdéskörei.

A büntetőtörvénykönyvben szereplő fogalmak alapján a magánbiztonsági tevékenység ellátása szempontjából rendkívül fontos két rész megértése. A részletezés a helyzetek, intézkedések pontos cselekvésjogi meg-értése érdekében nélkülözhetetlen.

a) jogos védelem

A **jogos védelem** során nem büntetendő annak a cselekménye, aki a saját, illetve a mások személye, vagy javai elleni jogtalan támadás megelőzése céljából telepített, az élet kioltására nem alkalmas védelmi eszköz-zel a jogtalan támadónak sérelmet okoz, feltéve, hogy a védekező mindent megtett, ami az adott helyzetben elvárható annak érdekében, hogy az általa telepített védelmi eszköz ne okozzon sérelmet.

Nem büntetendő az a cselekmény, amely a saját, illetve más vagy mások személye, javai vagy a közérdek ellen intézett, illetve ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szük-séges.

A jogtalan támadást úgy kell tekinteni, mintha az a védekező életének kioltására is irányult volna akkor, **ha azt személy ellen, éjjel, fegyveresen, felfegyverkezve, vagy csoportosan** követik el. Az a lakásba éjjel, fegyveresen, felfegyverkezve vagy csoportosan történő jogtalan behatolás vagy az a lakáshoz tartozó beke-rített helyre fegyveresen történő jogtalan behatolásként valósult meg.¹⁸

Nem büntethető, aki az elhárítás szükséges mértékét ijedtségből vagy menthető felindulásból lépi túl. A megtámadott nem köteles kitérni a jogtalan támadás elől.

Az „intézett” támadás egy megkezdődött, és folyamatban lévő támadás, a „közvetlenül fenyegető” helyzet azonban még nem támadás, csak egy olyan magatartás, amelyből arra következtethetünk, hogy a táma-dás valós lehetősége fennáll, annak akadálya nincs. Előfordulhat, hogy valaki tévesen feltételezi, hogy meg akarják támadni, ebben az esetben a „védekezőnél” nem a jogos védelem, hanem a tévedés, mégpedig a társadalomra való veszélyességben való tévedés szabályait kell alkalmazni. A „védekező személy” ebben az esetben tulajdonképpen támadó, amíg a feltételezett „támadó” végül is sértett lesz. Ezen intézkedések alkal-mával is alkalmazni kell a szükségesség, az arányosság és az időszerség alapelveit.¹⁹

Jogos védelem esetén a jogtalan támadással szemben a megtámadott védekezése áll. Alapvetésként keze-lendő, hogy **a támadás jogos sohasem lehet**, az minden esetben jogtalan. **Ha a védekező személy a tá-madást kiprovokálta, részére az jogos védelmi helyzet nem keletkeztet.** Az intézett támadás egy meg-kezdődött és folyamatban lévő támadás, a közvetlenül fenyegető helyzet azonban még nem támadás, csak egy olyan magatartás, amelyből arra következtethetünk, hogy a támadás valós lehetősége fennáll, annak akadálya nincs. Ez alapján szintén elképzelhető, hogy valaki tévesen feltételezi, hogy meg akarják támadni, ebben az esetben a védekezőnél nem a jogos védelem, hanem a tévedés, mégpedig a társadalomra való ve-

¹⁸ 2012. évi C. tv. 21.§-22.§.

¹⁹ Christián L. (Szerk.) (2014.): Személy- és Vagyónvédelem. Nemzeti Közszerzői Egyetem. Rendészettudományi Kar. Budapest, ISBN 978-615-5305-62-7

szélységben való tévedés szabályait kell alkalmazni, mint ahogy a korábbiakban levezetésre került. Ilyenkor a jogos védelmi helyzet nem alkalmazható a fenyegetett vonatkozásában. A **jogos védelmi helyzetben elszennvedett támadás rendszerint erőszakos magatartás**, többnyire **személy ellen** irányul, de **javak ellen** is irányulhat. A megtámadott személynek joga van a jogellenes támadás elhárításához, és a védekezéshez. A jogellenes cselekmény következményeit a támadónak, azaz a jogellenes magatartást kifejtőnek kell viselnie. Ez azt jelenti, hogy amennyiben a támadót valamilyen sérelem éri, annak következményeiért a védekező nem tehető felelőssé. Így nem tehető felelőssé a jogellenes támadást elhárító személy, ha a védekezéssel gondatlanul okoz bármilyen sérelmet, vagy szándékosan okoz kisebb vagy azonos sérelmet, mint aminek elhárítására törekedett, azonban a védekezésnek a **szükségesség**, az **arányosság** és az **időszerűség** elveit kell figyelembe venni.²⁰

Gyakorlatban ez alatt azt értjük, hogy **már nem lehet alkalmazni** a jogos védelmi helyzetet, ha a **támadás előtt és után**, vagy ha megtorlásként fogunk védekezni (például nem mehetek oda a támadóhoz a cselekménye után 10 perccel és eshetek neki a korábbi támadása miatt). **Minden esetben a jogos védelem alkalmazásának feltétele a támadás közvetlen elhárítása.**

b) végszükség

A másik büntethetőséget kizáró körülmény a **végszükség**, amely szerint **nem büntetendő annak a cselekménye, aki saját, illetve más személyét, vagy javait közvetlen és másként el nem hárítható veszélyből menti, vagy a közérdek védelme érdekében így jár el, feltéve, hogy a cselekmény nem okoz nagyobb sérelmet, mint amelynek elhárítására törekedett.** A végszükség – a jogos védelemmel ellentétben – két jogilag védett érdek összeütközése, ahol az egyiknek a védelme csak a másiknak a megsértésével képzelhető el. Ebből a szemszögből a végszükség részletszabályai hasonlítanak a jogos védeleméhez. **Különbség** azonban, hogy amíg **a jogos védelemnél jogtalan támadással szemben védekezik valaki, addig a végszükségben cselekvő személy véletlenül keletkezett, vagy más személy által teremtett veszélyt hárít el.** A veszély elhárításának joga mindenkit megillet szükséghelyzetben, valamint gondatlan bűncselekménnyel szemben.

A fő szabály szerint nem büntethető, aki azért okoz nagyobb sérelmet, mint amelynek elhárítására törekedett, mert ijedtségből vagy menthető felindulásból nem ismeri fel a sérelem nagyságát.

Nem állapítható meg végszükség annak javára, akinek a veszély előidézése felróható, vagy akinek a veszély vállalása foglalkozásánál fogva kötelessége.

A rendészetben a végszükséget nem tipikusan alkalmazzuk, de ez alatt értjük a jogtalan, aktív magatartást, amely irányulhat személyek, javak vagy a közérdek ellen. A támadás kizárólag aktív emberi magatartás lehet. **Ha a támadás állattól vagy természeti erőtől ered, esetleg emberi mulasztás által alakul ki, akkor végszükségként értelmezzük.**

1.6. A büntető- és szabálysértési eljárás folyamata, szakaszai

A **büntetőeljárás** a Büntető Törvénykönyv, illetve a nemzetközi jog által büntetendő bűncselekmények elkövetőinek a **tiszteletes eljárásához való alapvető jog érvényesülését biztosító, hatékony és ésszerű határidőn belül lefolytatott eljárásban történő felelősségre vonása** céljából kerül lefolytatásra. Szem

20 Christián L. (Szerk.) (2014.): Személy- és Vagyongvédelem. Nemzeti Közszolgálati Egyetem. Rendészettudományi Kar. Budapest, ISBN 978-615-5305-62-7

előtt tartva az igazság megállapításának igényét, különös hangsúlyt fektetve a bűncselekmények sértettjeinek fokozott védelmére, valamint jogaik érvényesítésére. Hazánkban a funkciómegosztáson és rendeltetésszerű joggyakorláson alapuló eljárások biztosítása érdekében, a nemzetközi jogi és európai uniós kötelezettségeinek figyelembevételével, az állam kizárólagos büntető hatalmának a büntetőeljáráson keresztül történő érvényesítése.²¹

Az állam a büntetőhatalma gyakorlásakor büntetőeljárást folytat, amely során az **eljárás szakaszokra bontható**. Az elkövetőkkel szemben eljárást kell lefolytatni, mert alapelv, hogy senki **sem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg bűnösségét a bíróság jogerős, ügyszöntő határozata meg nem állapítja**.

1) büntetőeljárás szakaszai

A **büntetőeljárás szakaszai a nyomozás és a bírósági eljárás**. De a magánvádas eljárásban a bírósági eljárást rendszerint nem előzi meg nyomozás, az közvetlenül a bírói szakban kerül lefolytatásra (például becsületsértés). A büntetőeljárás során a bíróság törvényes vád alapján jár el, amelyet az ügyészség képvisel, mint közvádló²². A büntetőeljárás megindításának oka a leggyakrabban a **feljelentés**, amely az azt előterjesztő részéről nem más, mint a büntetőjogi igény tárgyában szerzett ismereteinek a hatósággal történő közlése a büntetőeljárás megindítása céljából. A feljelentés a nyomozóhatóságnál, vagy az ügyészségnél kerül betérjesztésre írásban vagy szóban, de azt más hatóság és a bíróság is elfogadhatja, ez esetben azonban köteles azt a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező ügyésznek, illetve nyomozó hatóságnak megküldeni. A feljelentésnek nincsenek alaki előírásai, ezáltal a szóban tett feljelentés is elegendő az igény kifejezéséhez, de ezt is jegyzőkönyvben kell rögzíteni az eljárásban.²³

A büntetőeljárás kezdeti szakaszában, így a **feljelentésben** és az arról készült jegyzőkönyvben törekedni kell a bűncselekmény gyanújának megítéléséhez feltétlenül szükséges **tények kellő részletességgel történő rögzítésére** a kriminalisztikai jellemzők segítségével, így az elkövetés **körülményei, annak helye, ideje, az elkövető személye és a bűncselekmény elkövetését alátámasztó bizonyíték, bizonyítási eszközök** (például az elkövetéshez használt eszköz, okirati bizonyítékok, tanúk) megjelölésére kell kitérni. Amennyiben a bűncselekmény következtében a sértettnek kára keletkezett, bele szükséges foglalni a sértett polgári jogi igénnyel kapcsolatos nyilatkozatát is.²⁴

a) nyomozás

A következő büntetőeljárásban lévő lépcső a **nyomozás**, amelyet a nyomozóhatóságok végeznek. Feladata a bűncselekmény és az **elkövető felderítése**, valamint a **bizonyítási eszközök felkutatása és biztosítása**. A **nyomozóhatóság, vagy az ügyészség tudomására olyan tények jutnak**, amelyek ha igaznak bizonyulnak, megvalósítanak valamely bűncselekmény törvényi tényállását, a bűncselekmény gyanúja miatt a **nyomozóhatóság, vagy az ügyészség jogosult a nyomozás elrendelésére**. A nyomozás a klasszikus formális elrendelés nélkül is megindulhat, ha késedelmet nem engedő körülmények merülnek fel.²⁵

A büntetőeljárások megindulása során a **hivatalból üldözendő** vagy a hatóság általi észlelés mellett más esetben is kezdődhet eljárás. A **sértett kívánalma**, a magánindítvány esetén is a jogosult minden olyan nyilatkozatát úgy kell értelmezni, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja, kifejezi az elkövető megbüntetésére irányuló akaratát. A **magánindítvány előterjesztésére** elsősorban a sértett jogosult attól a naptól számított **30 napon belül**, amelyen a bűncselekmény elkövetőjének kilétéről tudomást szerzett.

²¹ 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról.

²² A társadalmi és erkölcsi jogrend sérelmét kifejtő, jogi képesítésű hivatalos személy.

²³ Fővárosi Törvényszék.

²⁴ Fővárosi Törvényszék.

²⁵ Fővárosi Törvényszék.

A **büntetőeljárásban** a nyomozás során a nyomozóhatóság **tanúkat hallgat ki, bizonyítékokat értékel**, rendszerint a nyomozás végén a **gyanúsítottat kihallgatja**, az ellentmondások tisztázása érdekében **szembesítéseket foganatosíthat, szakértőt rendelhet ki és további nyomozási cselekményeket** is végez. Alapelv, hogy a nyomozást a lehető **legrövidebb időn belül le kell folytatni**.²⁶

b) bíróság

Ha a **nyomozás során beszerzett bizonyítékok alapján vádemelésre** kerül sor, az ügyész az ügy iratait a **vádirattal** együtt a büntetőeljárásra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező **bíróságnak** megküldi. A bírósági eljárásának formái a **tárgyalás, a nyilvános ülés, az ülés és a tanácsülés**. A vádirat benyújtását követő bírósági eljárás alapvető formája a tárgyalás. A bíróság feladata az igazságszolgáltatás, és a vádlott büntetőjogi felelősségéről a bizonyítás felvételét követően általában tárgyaláson kell döntenie. A törvényes és tisztességes eljárás jogállami követelményeinek teljesítésére leginkább ez az eljárási forma alkalmas, különös tekintettel arra, hogy **a tárgyaláson**, a vádló (az ügyész, a magánvádló vagy a pótmagánvádló), illetve a vádlott és a védő ügyféli **jogai egyenlők**, érvényesülnie kell a szóbeliség, a közvetlenség és a nyilvánosság elveinek.²⁷

A **szabálysértési eljárást** alapvetően nem a nyomozó, hanem a szabálysértési hatóság folytatja le. Az általános hatóság a fővárosi, illetve a megyei kormányhivatal járási hivatala, míg különös hatóságként a rendőrség (rendőrkapitányság), Nemzeti Adó- és Vámhivatal feladat- és hatáskörrel rendelkező szerve, valamint a bíróság (járásbíróság) lesz. Az ügyészség ellenőrzi a kormányhivatal, a rendőrség, ill. a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szabálysértési eljárásának a törvényességét. **A szabálysértési eljárás feljelentés, vagy a szabálysértési hatóság, vagy a bíróság hivatali hatáskörében szerzett tudomása, illetve a helyszíni bíróság kiszabására jogosult szerv, vagy személy általi észlelés alapján indul meg.**

A **feljelentést** szóban, vagy írásban **bármely személy vagy szerv megteheti**. A szóban tett feljelentést jegyzőkönyvbe kell foglalni, vagy arról feljegyzést kell készíteni.

A korábban ismertetett büntetőeljáráshoz hasonlóan a magánindítványra üldözendő egyes szabálysértések (például becsületsértés) esetén, kizárólag a sértett, vagy annak képviselője nyilatkozata szükséges az eljárás megindításához, így az elkövető felelősségre vonásához is.²⁸

A szabálysértési eljárás egymást követő, **elkülöníthető, egymásra épülő eljárási szakaszból** áll, ezek a szabálysértési **alapeljárás**, a szabálysértési **jogorvoslati eljárás**, a szabálysértési **végrehajtási eljárás**. A szabálysértési alapeljárás fajtája lehet általános, amely a szabálysértési hatóság előtt történik, lehet **speciális**, amely a bíróság előtti eljárás. Az **előkészítő eljárás, helyszíni eljárás, közvetítői eljárás** is megkülönböztethető.

Az eljárás hatóság előtti fajtája szerint elsőként a már elindult szabálysértési ügyben lehetőség van a **meghallgatás nélküli eljárásra**. Ha a tényállás tisztázott, és az eljárás alá vont személy, vagy az eljárásban részt vevő más személy meghallgatása, valamint egyéb bizonyíték megszerzése nem szükséges, a szabálysértési hatóság büntetést szab ki, illetve önállóan, vagy büntetés mellett intézkedést alkalmaz. A szabálysértési hatóság a határozatát (döntését) a szabálysértési eljárás megindítását követő tizenöt napon belül kizárólag a szabálysértési eljárás iratai alapján hozza meg.

²⁶ Fővárosi Törvényszék.

²⁷ Fővárosi Törvényszék.

²⁸ MRSZKI: jogi és közigazgatási ismeretek II.

A szabálysértési ügyben a **bizonyítási eljárásnak** van nagyobb tagoltsága, és részletekbe menő körülményei. Ha meghallgatás nélküli eljárásban nem lehet dönteni, szabálysértési alapeljárás érdemi lefolytatása során tisztázni kell a szabálysértési tényállást, melynek keretében bizonyítási eljárást kell lefolytatni. A szabálysértési tényállás tisztázását és az elsőfokú érdemi határozat meghozatalát a szabálysértési eljárás megindításától számított 30 napon belül kell elvégezni, mely **30 nappal meghosszabbítható**. A **bizonyítás ez esetben olyan megismerési folyamat, amely az egyedi ügyben releváns, túlnyomórészt múltbeli tényállásnak az eljáró hatóság általi, a valóságnak megfelelő megállapítására irányul, és a bizonyítékok összegyűjtésével, vizsgálatával és mérlegelésével kapcsolatos tevékenységben realizálódik**.

Bizonyítási eszközök különösen a **tanúvallomás, a szakértő és a szakvélemény, tárgyi bizonyítási eszköz, okirat, szemle, eljárás alá vont személy vallomása, szembesítés, felismerésre bemutatás, vagy a tolmács**.

A szabálysértési eljárás befejezése határozathozattal zárul, amely eljárást megszüntető, vagy szankciót alkalmazó lehet. Ez a hatóság írásba foglalt, indoklással alátámasztott döntése.²⁸

1.7. Teendők közveszély esetén

A **közveszély** abban az esetben következik be, **ha személyek és dolgok egyénileg meg nem határozott körének sérelme vagy megsemmisülése valószínűsíthető**. A közveszély lényeges eleme, hogy a közveszélyt kiváltó eszköz nem uralható, az így megindított folyamatok iránya, hatóköre, veszélyességük mértéke a későbbiekben már nem befolyásolhatók.

A közveszély tehát vagy egyedileg meg nem határozható vagy meghatározható, de nagyobb számú személyi és dologi, illetve vagyoni kört érint, melynek eredményeként sok ember élete, testi épsége, illetve jelentős értékű javak kerülnek veszélybe.²⁹

Ha szükséges a lehetséges közveszélyeket teljesség igénye nélkül tipizálni, akkor beszélhetünk természeti³⁰ vagy emberi³¹ katasztrófahelyzet bekövetkezéséről is. Ha további osztályozásban gondolkodunk, megkülönböztethető földi, légi, tengeri, robbanások, épülettűzek, radioaktív katasztrófák, gázmérgezések, terrorizmus, egyéb mérgezések.³²

A közveszély esetén a **rendészetben tevékenykedőknek** alapvető kötelessége a **tájékoztatás** és az **információ szolgáltatása**. A szaksegítség értesítése a lehető legrövidebb idő alatt. A bekövetkezett közveszély esetén, legyen szó gázömlésről, vagy tűzről, illetve robbantásról, fenyegetés esetén a közveszély-elhárítás, vagy az életmentés fontossági sorrendje nem meghatározható az események konkrét ismerete nélkül. Alapvető logikai sorrend lehet, hogy a közveszély elhárítása fontosabb a közvetlen emberélet-mentésnél, mint első döntés, mivel annak fennmaradása esetén még több ember élete kerülhet veszélybe, illetve a már sérültek, vagy életveszélyben lévők túlélési esélyei is csökkennek.

Az életmentés, vagy a sérülteknél az orvoslásban kialakított sorrendiség lesz a meghatározó, amely szerint több beteg vár ellátásra, mint amennyivel egyszerre foglalkozni tudnak, ezért a fokozatba sorolás a 2-4

29 MRSZKI: jogi és közigazgatási ismeretek II.

30 Magyarország.hu Közrend elleni bűncselekmények.

31 Meteorológiai, viharok, tornádó, lavina, földrengés, földcsuszamlás, vulkánkitörés, szökőár vagy járvány.

32 Forradalmak, polgárháborúk, háborúk hagyományos fegyverekkel, menekülő tömeg, tömeges sérülések, terrortámadások, ipari katasztrófák.

33 Belügyi Rendészeti Ismeretek tansegédlet. Budapest. 2011.

perc alatt végrehajtható feladat. **I. fokozat: azonnali ellátás (vörös), II. fokozatba halasztott sürgősségi ellátás (sárga), III. fokozatba a kevésbé súlyos, halasztható ellátási igényű sérültek (zöld), és a IV. fokozatba a halottak és haldoklók kerülnek.**³⁴

Kriminalisztikai, katasztrófavédelmi szempontból a közveszély elhárítását követően a sérültek és **veszélyben lévők** a területről elszállított személyekkel kapcsolatos tevékenység **után a helyszíni szemle biztosítása** a feladat. Minden esetben sor fog kerülni rá, hiszen a közveszély kialakulását vizsgálni kell. Ennek megfelelően a helyszíni szemlét az illetékes hatóságok a legnagyobb hatékonysággal fogják elvégezni, és a magánbiztonságban tevékenykedők ehhez nyújtanak segítséget.

A másik eset, ha **fenyegetés érkezik a közveszélyről**, mint egy bombafenyegetés. Ez büntetőjogi kategóriát képez, de bizonyos eljárásokat végre kell hajtani. Ha konkrét fenyegetés történik, és kizárható a valós közveszély előidézése, akkor az elkövető személyének felderítése a cél. Ha valóban közveszély előidézése valósul meg, akkor már más a teendő az eljárás során. **Aki anyag vagy energia pusztító hatásának kiváltásával közveszélyt idéz elő, vagy a közveszély elhárítását, illetve következményeinek enyhítését akadályozza**, bűntettet követ el. A bűncselekmény jogi tárgya a nyugodt, pánikmentes társadalmi élet, valamint a közveszély elhárítására rendelt szervek³⁵ zavartalan működéséhez fűződő érdek, mint a köznyugalom alkotóelemei. De a bűncselekmény nemcsak akkor állapítható meg, ha az elkövető valóban fenyeget a közveszéllyel járó eseménnyel – például bombát helyezett el egy áruházban és ezt ő maga jelenti be a rendőrségnek, - hanem akkor is, ha például arról ad hírt, hogy egy óra múlva földrengés fog bekövetkezni. Tipikus példája a nem létező robbanószerkezet elhelyezésének bejelentése a rendőrségnél, természeti katasztrófáról szóló valótlan híradás, stb.³⁶

De a közölt tényállításnak alkalmasnak kell lennie a köznyugalom megzavarására. **Csak akkor állapítható meg, ha a tényt állító személyre, és a tényközlés körülményeire tekintettel az emberek nagyobb csoportjában zavart vagy nyugtalanságot kelthet.** Az első hallásra is nyilvánvalóan hihetetlen, valótlan hír nem minősül ilyennek. Sokszor azonban csak a tényközlés összes körülményeinek gondos mérlegelése alapján, az egyedi esetre nézve állapítható meg a tény köznyugalom megzavarására való alkalmassága. **Ennek mérlegelése hatósági feladat**, azonban a magánbiztonságban az információt haladéktalanul át kell adni az illetékes szervnek, és közre kell működni a meghatározott feladatokban, mint a hivatalos szerv támogatója.³⁷

1.8. A helyszínbiztosítás alapszabályai

A **helyszín** esetünkben az a hely, ahol a **feltételezett bűncselekményt elkövették, avagy a bűncselekmény, vagy baleset részét alkotó, vagy azzal összefüggő egyéb részecselekmény, esemény, stb. bekövetkezett.** A magánbiztonság tekintetében a helyszínbiztosítás alapvető feladata a bűncselekmények, vagy balesetek helyszínének változatlan állapotban való fenntartása annak érdekében, hogy a hatósági eljárás sikere biztosítható legyen. A helyszínbiztosító ez irányú tevékenysége a hatósági **helyszíni szemle megkezdéséig a helyszín elváltoztatásának, illetőleg megváltoztatásának megakadályozására szolgál.**³⁸

34 Göndöcs Zs.: A kárhelyparancsnok feladatai.

35 Rendőrség, katasztrófavédelem.

36 Nagy L.T. (2008.): A köznyugalom elleni bűncselekmények vizsgálata.

37 Nagy L.T. (2008.): A köznyugalom elleni bűncselekmények vizsgálata.

38 Dános V. (2012): Tananyag a rendészeti feladatokat ellátó személyek, a segédfelügyelők, valamint a személy- és vagyonőrök képzéséről és vizsgáztatásáról szóló 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet alapján.

Nagyon fontos a helyszín eredetben történő megőrzése a hatósági munkához, azonban a közveszély elhárítása, vagy az élet, testi épség megóvása itt is prioritást élvez. Ha a helyszíni munkát más fontosági sorrendben lévő körülmény nem befolyásolja, akkor első feladat a tájékozódás a helyszín körülményeiről, majd a rendőrség, mentők, katasztrófavédelem értesítése. A **sérültek elsősegélynyújtását követheti a tetten ért elkövető elfogása, és a vagyonmentés**, valamint a tanúk helyszínen tartása, adataik rögzítése a hatóság kiérkezéséig, illetéktelen személyek eltávolítása mellett a helyszín körülhatárolása és őrzése.

1.9. A szolgálat átadásának, átvételének általános szabályai

A magánbiztonságban a **szolgálat átadás-átvétele** a szakszerű szolgáltatások egyik legfontosabb művelete, amikor **a szolgálati idő leteltével a váltás megérkezésével a következő szolgálatát megkezdő munkatárs megérkezése után átveszi a feladatok végrehajtását.** A szolgálatváltás célja a szolgálat ellátására való közvetlen, konkrét **felkészülés** is. Ennek során **információk cserélődnek, biztonsági és technikai eszközök működőképességének próbájára kerül sor, a dokumentumokban rögzítettek megismerése**, az adott szolgálati helyen **a két szolgálati idő között történt események megismerése** is megtörténik. A konkrét feladatellátáshoz szükséges ismeretek felfrissítése, jogszabályi belső dokumentációs változások megismerése, rendszeresített eszközök, felszerelések karbantartása és felkészítése, valamint a személy lelkiében való felkészülése is megtörténik. A szolgálat átadás-átvétel a magánbiztonsági szakemberek közötti váltás **előírt időben** történő teljesítése igen fontos, amely mellett igazoltan megállapítható a szolgálatba lépők személyazonossága, és a váltó munkatárs alkalmassága, továbbá, hogy **megszakítás nélkül biztosított** legyen a feladatok végrehajtása szolgáltatásához szükséges eszközök, adatok, információk rendelkezésre állása is.³⁹

1.10. Az összeköttetésre szolgáló és tűzjelzést biztosító eszközök használatának szabályai

A magánbiztonság területén a **hírösszekötés** alapvetően a **nyílt-, vagy zártlancú PMR rádióko, vagy vezetékes, illetve mobil készülékeken keresztül történik.** A szakmai megfontolások mellett a költséghatékonyság és a rendelkezésre állás a legfőbb szempont a technológia kiválasztásakor.

A tűzvédelemhez használt eszközök ettől komplexebbek, amelyek lehetnek analóg vagy kézi kapcsolású, illetve bonyolult elektronikai érzékelők, és ezek tűzjelző központba rendezett egységei is.

Az összeköttetésre szolgáló eszközök legfontosabb ismérve, hogy **biztosítaniuk kell a leggyorsabb és legmegbízhatóbb kommunikációt.** A szolgálati mobiltelefonok, illetve az okos telefonok sok esetben tudják praktikus innovációkkal szolgálni a magánbiztonságot, mint a helymeghatározó, jelző applikációk és a kép- és video-közvetítő alkalmazások használata. A régebbi technológiáknál, mint a PMR rádióknál a technika még kiforratlan volta a mai eszközökhöz képest is gyengítette a szakmai munkát. De a modernebb, már zárt lánccal EDR számos előnye mellett a hátrányai is megvannak, mint az egy irányú kommunikáció és a fejlesztések, bővítések korlátja.

³⁹ Christján L. (Szerk.) (2014.): Személy- és Vagyonvédelem. Nemzeti Közszerződési Egyetem. Rendészettudományi Kar. Budapest, ISBN 978-615-5305-62-7

A tűzjelzést biztosító eszközöknél a kezelő szakértelme és az eszköz megbízható működése a kulcs, mivel a szennyezett, vagy nem megfelelően értelmezett jel esetén a közveszélyes állapot hamar beállhat, amely befolyásolja az egész biztonsági rendszert.

1.11. A támadás-elhárítási eszköz és a kényszerítő testi erő használatáról szóló jelentés szabályai

A **támadás-elhárító eszközök** használatáról minden esetben a szóbeli jelentésen túl írásbeli jelentést kell készíteni. Ennek az írásbeli jelentésnek számos szakmai indokon túl az esetleges **panasz vagy későbbi kivizsgálásnál** is fontos szerepe lesz, nem figyelmen kívül hagyva, hogy az esetleges rendőri intézkedés, vagy későbbi eljárás során **tárgyi bizonyítási eszközként** fog rendelkezésre állni. A fentiek miatt körültekintően kell elkészíteni, amely során a **kriminalisztikai alapkérdéseken** kívül tartalmaznia kell annak a személynek a nevét, aki használta az eszközt, akivel szemben az intézkedést, vagy kényszerítő eszközt alkalmazták. Rögzíteni kell az intézkedés, vagy kényszerítő eszköz alkalmazásának helyszínét, időpontját, időtartamát, az intézkedéssel szembeni ellenszegülés módját, típusát, alkalmazásának rövid leírását, a támadáselhárító eszköz alkalmazása során okozott sérülés bekövetkezését és leírását. Az esetleges egészségügyi ellátás esetén a mentőtiszt, vagy orvos nevét, amennyiben elszállították a sérültet, akkor az egészségügyi intézmény megnevezését, esetkocsi rendszámát, és hogy a jogellenes magatartás abbahagyására történt-e felszólítás, elmaradása esetén ennek mi volt az oka, a támadáselhárító eszköz alkalmazására történt-e előzetes figyelmeztetés, elmaradása esetén ennek mi volt az oka. Az intézkedés során történt-e anyagi vagy más jellegű kár, melynek mértékét szintén rögzíteni kell. Ha az eszközhasználat egy támadásra használt eszköz miatt történt, akkor annak leírását, a tanúk természetes személyazonosító adatait és lakcímét, valamint az alkalmazást lehetővé tevő valamennyi jogszabályhelyre történő hivatkozást.⁴⁰

1.12. Alapvető szakmai etikai, magatartási szabályok

A magánbiztonság a rendészeti szakterület más részeihez hasonlóan alapvető **szakmai etikai és magatartási szabályok** szerint tevékenykedik. A rendészeti törvény etikai normákat nem fogalmaz meg, azonban a szakmai társszervezetek által alkalmazott irányelvek mérvadóak lehetnek.

A jogszabály szerinti rendvédelmi hivatás etikai alapelvei a hivatásos állomány tagjai tekintetében különösen a hűség, a nemzeti érdek előnyben részesítése, a méltóság és a tisztesség, az előítéletektől való mentesség, a pártatlanság, a felelősségtudat, a szakszerűség, az együttműködés és az arányosság.

A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei a rendvédelmi szerv közalkalmazottai tekintetében különösen az elkötelezettség, a nemzeti érdek előnyben részesítése, a tisztesség, az előítéletektől való mentesség és az együttműködés.

A magánbiztonsági jogi szabályozás szerint alapvető etikai vétséget követ el az, aki a szakmai törvény hatálya alá tartozó tevékenységet oly módon gyakorolja, amely alkalmas arra, hogy a szakma jó hírnevét, továbbá munkáltatója, vagy az általa folytatott tevékenység végzésére megbízó, illetve harmadik személy személyéhez fűződő jogait sértse.⁴¹

40 Christián L. (Szerk.) (2014.): Személy- és Vagyonvédelem. Nemzeti Közszolgálati Egyetem. Rendészettudományi Kar. Budapest, ISBN 978-615-5305-62-7.

41 SZVSZMK szabályzata alapján.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK

1. Milyen védelmi megoldásokat ismer?
2. Hogyan különítené el a veszélyeztetést és a védelmi erőforrásokat?
3. Hogyan hat a veszélyeztetés a biztonsági szintre?
4. Soroljon fel 5 vagyon elleni bűncselekményt!
5. Milyen tulajdon elleni szabálysértéseket ismer?
6. Soroljon fel köznyugalom elleni bűncselekményeket!
7. A büntető törvénykönyv alapján mit ért kényszerítés alatt?
8. Mi a tartalma a közösség tagja elleni erőszak fogalmának?
9. Mi a különbség a jogos védelem és a végszükségben cselekvő személy magatartása között?
10. Írja le a büntető eljárás szakaszait!
11. A feljelentés során készült jegyzőkönyvben milyen kriminalisztikai jellemzőkre kell kitérni és ez miért fontos?
12. Sorolja fel a bírósági eljárás formáit!
13. Sorolja fel a szabálysértési eljárás szakaszait!
14. Mikor beszélhetünk közveszélyről?
15. Mi a leggyakoribb esete a közveszéllyel fenyegetésnek?
16. Az életmentés során milyen fokozatokat alkalmazunk a sérültek ellátását tekintve, és miért?
17. Miért van szükség a magánbiztonság tekintetében a helyszínbiztosításra bűncselekmény vagy baleset esetén?
18. A támadás-elhárító eszközök használata során készült írásbeli jelentésnek milyen tartalmi követelményei vannak?
19. Hol követhető el a rendbontás?
20. Milyen hír-összeköttetési rendszert ismer?

2. SZEMÉLY- ÉS VAGYONVÉDELMI ISMERETEK, SZEMÉLY ÉS GÉPJÁRMŰ BE- ÉS KILÉPTETÉSÉNEK SZABÁLYAI

A személy és vagyonvédelem alapvető gondolata, hogy az ebben *részt vevők nem azonosak a rendőrökkel vagy más hivatásos állományú személyekkel*. A magánbiztonság egy részét képviselő **civil személyekről** van szó, akik bizonyos feladatban végeznek munkát a megbízónak, legyen az magánszemély vagy vállalkozás. Az alapvető személy és vagyonvédelem elkülöníthető az *őrzésre*, amely az ingó, ingatlan vagy személy testi épségének megóvását jelenti és **védelemre**, amely akkor indul el, ha támadás éri, vagy rendkívüli helyzet történik. Ez a magánbiztonságban több területen is létező elvként kezelhető.

2.1. Személy be- és kiléptetés általános feladatai

A személyek be- és kiléptetése a magánbiztonságban szakmai szabályokat követ, és csupán **keret-jogszabályi meghatározásokat** vesz figyelembe. Például a be- és kiléptetésnél is a személyiségi jogok és alapvető emberi jogok, az adatvédelem és sok más jogszabályi kötelességnek is meg kell felelni a végrehajtójának. A be- és kiléptetés általános feladata a belépésre jelentkezők, a bent tartózkodók, és a kilépni szándékozók ellenőrzési kontrollja, hogy megfeleljenek a meghatározott feltételeknek. Ez személyi vagy tárgyi lehet.

Az általános feladatok szakmai szabályainál tisztázni kell, hogy milyen szabályok szerint kell a be- és kiléptetést végrehajtani. Ezt a **megbízó határozza meg**, amely kereteiben a szakma szabályait kell alkalmazni. A beléptetés rendje szerint elkülöníthető, hogy **mindenki beléphet**, (például egy kormányhivatal), **csak belépővel, vagy engedéllyel léphetnek be**, (például hatósági épületek), **belépőjegy vásárlása után léphetnek be**, (például rendezvények, sportesemények), vagy **meghívóhoz kötött a belépés**, (például privát összejövetel, konferencia stb.). A be- és kiléptetés során alkalmazott módszereknél ezeket is figyelembe kell venni.

Fontos az is, hogy a feladat hol kerül végrehajtásra. A területen a beléptetésnél az objektum milyen körülményekkel rendelkezik. Egy, vagy több épületből áll, esetleg kerítéssel körülvett, vagy szabadon áll, lehet folyamatos működésű, (mint egy kórház vagy telephely) vagy előfordul szakaszos működésű, (mint egy bíróság vagy áruház) körülményekkel is.

A be- és kiléptetésnél az általános szabályokat a **jogszabályok és az őrzött objektum szabályai** határozzák meg. Leírják, mit kell ellenőrizni, és milyen eszközökkel teheti ezt meg az őr. Alapvető feladat, hogy meg tudjuk állapítani, hogy **jogosult-e vagy sem a belépni szándékozó és kiléptethető-e** a távozó az objektumból. A megbízó, és a belső szabályok meghatározhatják, hogy milyen engedélyekkel léphetnek be, és tartózkodhatnak egy létesítmény területén a személyek, és mely tárgyakat vihetnek be, illetve mely tárgyak tiltottak egyes objektumokban (például ipari létesítményekben, gyógyszer vagy más gyárakban a fényképezés és képrögzítő eszközök használata is lehet tilos, míg a bíróságra fegyvert bevinni szigorúan tilos.)

2.2. Elektronikai beléptető-rendszerek

A technológia fejlődésével a modern eszközök elterjedésével felértékelődnek a biztonság területén is az **elektronikai beléptető-rendszerek**. Ezek az eszközök részei az **elektronikai védelemnek**. A segítségével egy adott területre csak engedéllyel rendelkező személy léphet be és tartózkodhat. Az objektumokon belül más-más részekre, területekre történő belépés is külön kezelhető és állítható.

A beléptető-rendszerek nagyon sok funkcióval rendelkeznek, amelyeket a biztonsági szempontok szerint állíthatunk be. Lehetőség van a **munkaidő-nyilvántartás, rendszámfelismerés, területelhagyás, kijelölt területre lépés és tárgyak mozgásának követése** is.

A beléptető-rendszernek három alapfunkciót különíthetünk el. Az első a **belépési/kilépési jogosultság megállapítása**, a második a **belépő/kilépő azonosítása**, és a harmadik az áthaladás szabályozása.

Az elektronikai beléptető-rendszer fő műszaki részei a **központi egység**, az **olvasóterminálok** és a **vezérlőegységek**. A központi egység irányítja a folyamatokat, ad visszajelzést, vagy a kezelő használatában áll, az olvasóterminál fő feladata érzékelni és továbbítani a vezérlőegység felé a belépő személyazonosítási jellemzőit.

A vezérlőegység a kapott adatok alapján, és a **korábban feltöltött** minták alapján azonosítja a **belépőt**, megállapítja azokat a **jogosultságokat**, amelyet a megbízó engedélyezett korábban, vagy **ezen hiányát**, és a meglévő adatok függvényében **vezérli a bejárat mechanikai, vagy elektromechanikai** elven működő **szerkezetét**. Ezek a fizikai akadályok között használatos, **elektronikai zárral rendelkező ajtó, sorompó, forgóvilla, forgókereszt**, vagy akár **gyorskapu** is.⁴²

2.3. A személyforgalmi őr tevékenysége rendellenesség, illetve szabálysértés észlelése esetén

Ha a **személyforgalmi őr rendellenességet** észlel, akkor osztályoznia kell, mi is ez az esemény. Ez lehet csak egy **adminisztratív helyzet**, például egy igazolványon lévő keresztnév eltérés a belépőlistában, vagy más eltérés, amely csupán tisztázásra szorul az engedélyező vezetőtől. De egy **belépési szándéknál tiltott tárgy bevitelének** észlelése már jelentési és jegyzőkönyvi dokumentálást igényel. Amennyiben már olyan a szabályszegés, ami **szabálysértést** valósít meg, úgy a személyforgalmi őr jogosult a **legsúlyosabb esetben szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, a cselekmény folytatását megakadályozni, az elkövetőt elfogni, és a birtokában lévő, szabálysértésből származó vagy annak elkövetéséhez használt dolgot, illetve támadásra alkalmas eszközt elvenni. Köteles azonban az elfogott személyt haladéktalanul az ügyben eljárni jogosult nyomozóhatóságnak átadni, ha erre nincs módja, e szervet nyomban értesíteni**. Így kell eljárni a tetten ért személytől elvett dolgokat illetően is. Azonban a szabálysértés eseteiben csekélyebb súlyú észlelésnél sok esetben nem a hatóság közvetlen bevonása a feladat, amelyet a **megbízó általi szabályok határoznak meg**. A szabálysértések egyes eseteinél a megbízó, vagy a vezető intézkedik a hivatalos eljárás elindításáról az illetékes hatóságok irányába.⁴³

42 Berek L.- Berek T.- Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: OE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4.

43 Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

2.4. A személyforgalmi őr tevékenysége bűncselekmény észlelése esetén

A személyforgalmi őr munkája során észlelhet legsúlyosabb esetek között említhető **rendkívüli eseményt** is, azaz **bűncselekmény elkövetését**. Ebben az esetben a **személyforgalmi őr jogosult a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, a cselekmény folytatását megakadályozni, az elkövetőt elfogni, és a birtokában lévő, bűncselekményből származó, vagy annak elkövetéséhez használt dolgot, illetve támadásra alkalmas eszközt elvenni. Köteles azonban az elfogott személyt haladéktalanul az ügyben eljárni jogosult nyomozóhatóságnak átadni, ha erre nincs módja, e szervet nyomban értesíteni.** Így kell eljárni a tetten ért személytől elvett dolgokat illetően is. A szakmai alapelveket kell itt is alkalmazni, amely az arányosság és a célszerűség.⁴⁴

2.5. Gépjárművek be- és kiléptetésének rendje és szabályai

A gépjárműveknek a **biztosított területre be- és onnan** kilépni szándékozók **biztonsági ellenőrzése, szűrése** az egyik leggyakoribb feladatok közé tartozik a magánbiztonságban. A megrendelő, vagy a **megbízó elvárásai** alapján a magánbiztonságban dolgozók közül a személy és vagyonőr csoport hajt végre leggyakrabban ilyen feladatokat.

A fontosabb feladatok során elsődleges, hogy a megrendelő területére érkező, vagy onnan kilépésre jelentkezőknél a **kikerülő anyagok, szállítmányok és az ezekhez szükséges dokumentumok ellenőrzése a járművek teljes átvizsgálása** megtörténjen.

Ennek kiegészítése és szükséges eleme lehet, hogy a **járművezetők** és az őket, vagy a **szállítmányt kísérők ruházatának, csomagjának** igény szerinti biztonsági szempontból történő átvizsgálása is megtörténjen. A beléptetésnél jelentkező feladat, hogy a belépni szándékozó, illetve a beérkező járművek vezetőinek és utasainak az útbaigazítása, figyelmének felhívása, esetleg elkísérése is megtörténjen.

A végrehajtás során a szállítmányok biztonságát veszélyeztető körülményekre az érintettek figyelmét fel kell hívni. A **belépésre jelentkező, de nem jogosult, - így aki nem rendelkezik megfelelő dokumentumokkal, biztonsági kockázatot jelentő, kitiltott vagy jogszerűtlenül belépni szándékozó - belépését megtiltsa és megakadályozza az őr.**

Hasonlóan a többi ellenőrzéshez, itt is érvényesülnie kell a dokumentáltságnak, amely során a gépjármű, anyag- és áruforgalomra vonatkozó **nyilvántartások** vezetése, az ezt szolgáló szoftverek, rendszámfelismerő kamerák **kezelését** is végre kell hajtani. Ezeknek a hatályos **adatvédelmi törvényeknek** is meg kell felelnie, amelyről a megbízó szabályzatban is gondoskodik.

Ha bűncselekményről, szabálysértésről, vagy annak gyanújáról szerez tudomást az intézkedő, abban az esetben az elkövető felszólítása a cselekmény abbahagyására, és az elkövető elfogása (hatóságnak történő haladéktalan átadásával) kell, hogy történjen.

⁴⁴ Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

2.6. Be- és kiléptetés általános feladatai

A **be- és kiléptetés általános szabályainál** a legfontosabb feladat, hogy az ennek végrehajtásával megbízott őr ellenőrizze és kontrollálja az áthaladni szándékozó, vagy áthaladó forgalmat. Ez olyan szolgálati tevékenység, amely korlátozza, megakadályozza valakinek, vagy valaminek azt a lehetőségét, szándékát, hogy az őrzött területre be-, onnan kijusson akadálytalanul, esetleg hozzáférjen a védett személyhez, anyagokhoz, eszközökhöz, bizalmas információkhoz. Ennek segítségével közvetlenül élőerő (őrszemélyzet, portás, egyéb őr, ellenőrző személy stb.) és **elektronikus rendszer** használata is alkalmazható. A legmagasabb hatásfokkal a **kettő együttes használata** működik.

Alapvető cél, hogy a jogellenes bejutást, bent tartózkodást, és kilépést megakadályozza a szolgálatot teljesítő.

2.7. A szállítmány ellenőrzésének szabályai

Felhívás a csomag, illetve menet-, szállítási okmány bemutatására és a csomagja tartalmának, járművének, valamint a szállítmánynak a bemutatására.

A vagyonőr a csomag tartalmának, jármű és szállítmány bemutatására a szerződésből fakadó kötelezettségei érvényesítése céljából, a tervezett intézkedése **okának és céljának** közlése mellett akkor hívhat fel, ha megalapozottan feltehető, hogy az érintett **bűncselekményből, vagy szabálysértésből származó** olyan dolgot tart magánál, amelynek őrzése a vagyonőrnek szerződésből fakadó kötelezettsége, vagy e dolgot a **felszólítás ellenére sem adja át**, és az intézkedés a **jogsértő cselekmény megelőzése, megszakítása** érdekében szükséges.

A vagyonőr a szerződésben megjelölt ingóságot – a szerződés keretei között – az őrzött területen (létesítményen) kívül is – a fenti jogköre alkalmazásával – védhet, de elektronikus megfigyelőrendszert közterületen nem alkalmazhat.⁴⁵

2.8. A gépjármű ellenőrzésének szabályai

A **gépjárművek ellenőrzése** ki kell, hogy terjedjen a területről a **be- és kihajtás jogosultságára, a gépjárművezető személyes gépjárművezetői okmányaira, a gépjármű menetokmányaira, a gépjárműben utazók személyi okmányaira, belépési jogosultságára, a gépjármű utas és csomagterére is**. Fontos, hogy a gépjármű, vagy az áru tulajdonosainak érdeke érvényesüljön, valamint az ellenőrzési jogosultsága meglegyen a jármű és az okmányok ellenőrzése során.

A személy és vagyonőr például a **beléptetésnél** csak akkor jogosult az okmányok és gépjármű ellenőrzésére, ha ebben **közreműködik az érintett**, más esetben csupán **megtagadhatja** a beléptetés végrehajtását. Azonban, ha közterület-felügyelő szólítja fel és vonja intézkedés alá a belépésre jogosultat, akkor közre kell működnie a belépni szándékozónak akkor is, ha eláll a belépési szándéktól. Minden vitás esetben, amikor

⁴⁵ Dános V. (2012): Tananyag a rendészeti feladatokat ellátó személyek, a segédfelügyelők, valamint a személy- és vagyonőrök képzéséről és vizsgáztatásáról szóló 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet alapján.

kérdéses a jogosultság, és indokoltnak látja az intézkedő, akkor **rendőri intézkedést szükséges kérni**, hiszen a rendőr hivatalos személyként más törvényi felhatalmazások alapján végzi szolgálatát.

A gépjármű ellenőrzésének **eredménye a be- és kiléptetés engedélyezése, avagy ennek megtiltása lesz**. Megakadályozása a szolgálati személy, esetleg az ebben döntésre jogosult személy által történhet meg. A megtagadásnál a jármű be- vagy kilépése is külön tiltható, a személyekre, ha megfelelnek a szabályoknak ez engedélyezhető külön is az intézkedés során.

2.9. Intézkedés tiltott anyagokkal rakott jármű beléptetése esetén

Az átvizsgálás során előfordulhat, hogy tiltott anyagra bukkan az ellenőrző személy. Ez **minden esetben jelentés- és dokumentálás-köteles esemény**. Alapvető taktikai eljárás, hogy a jármű vezetője, vagy a jármű tulajdonosa mutassa meg az árut, nyissa ki a csomagtartót, és az ellenőrző utasításának megfelelően vegye elő a beléptetésre szánt tárgyakat, vagy az azt igazoló dokumentumokat.

2.10. Bűncselekmények megelőzése

A bűncselekmények megelőzése során a legfontosabb, hogy mindent **megtegyünk, hogy ne alakítsunk ki olyan helyzetet, amely során az elkövető a bűncselekmény végrehajtását elhatározza**.⁴⁶ Ebben a kérdésben fontos lehet, hogy óvjuk értékeinket, vagy ne hagyjuk őrizetlenül tárgyainkat, zárjuk a gépkocsikat, ingatlanokat. Fontos, hogy megnehezítsük az elkövetők szándékát a bűncselekményekkel kapcsolatban.

2.11. Az áruforgalmi őr tevékenysége rendellenesség, illetve szabálysértés észlelése esetén

Ha az őr rendelleniséget tapasztal, vagy feltár valami szabálysértést, ami a belső szabályzóknak szerepel, akkor a helyzet tisztázását kell végrehajtania, amely során dokumentálni kell a történeteket. A mérlegelést követően a **rendellenesség, és szabálysértés esetén a vezetőt, vagy a megbízót értesíteni kell a helyzetről és a belső protokoll szerint kell az intézkedéseket fogatosítani**.

Ha bűncselekményről, szabálysértésről, vagy annak gyanújáról szerez tudomást az intézkedő, abban az esetben az elkövető felszólítása a cselekmény abbahagyására és az elkövető elfogása (hatóságnak történő haladéktalan átadásával) kell, hogy történjen.

⁴⁶ Ezzel a magatartással akár bűnsegédekké vagy felbujtókká is válhatnánk.

2.12. Az áruforgalmi őr tevékenysége bűncselekmény észlelése esetén

Ha **bűncselekmény** történik, vagy arról szerez tudomást az áruforgalmi őr, abban az esetben az elkövető **felszólítása a cselekmény abbahagyására, és az elkövető elfogása (hatóságnak történő haladéktalan átadásával) meg kell, hogy történjen.** Minden intézkedés csak a biztonságos végrehajtás szem előtt tartásával történhet, amely során a jogszabályokban foglaltakat mindvégig be kell tartani.

Az SzVMt. alapján a személy- és vagyonőr jogosult bűncselekmény, illetve szabálysértés tettenérésekor:

- az elkövetőt a cselekmény abbahagyására felszólítani,
- a cselekmény folytatását megakadályozni,
- az elkövetőt elfogni,
- az elkövető birtokában lévő, bűncselekményből, vagy szabálysértésből származó dolgot elvenni,
- az elkövetőtől a bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetéséhez használt dolgot elvenni,
- az elkövetőnél lévő támadásra alkalmas eszközt elvenni.⁴⁷

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. Sorolja fel a beléptető rendszer alapfunkcióit!
2. Különítse el a beléptetés rendje szerinti tevékenységet!
3. Az gépjármű be- és kiléptetése során a személy és vagyonőr milyen ellenőrzési tevékenységet végezhet, és kinek a rendelkezése szerint?
4. Ismertesse a gépjármű, és a benne elhelyezett tárgyak átvizsgálásának folyamatát!
5. A ruházat és csomag átvizsgálásánál milyen szempontokat kell figyelembe venni?
6. Mi a különbség a ruházátátvizsgálás és a motozás között?
7. A szállítmánykísérők ruházatának átvizsgálásra van lehetősége a személy és vagyonőrnek?
8. A ruházátátvizsgálás dokumentálás kötelező intézkedés?
9. A bűncselekmények megelőzése a személy és vagyonőr munkában min alapul?
10. Milyen intézkedést tesz bűncselekmény esetén?

⁴⁷ 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól.

3. SZEMÉLYEK KI ÉS BELÉPTETÉSE GYAKORLAT

3.1. Személy be- és kiléptetés

A gyakorlati végrehajtást úgy kell megkezdennünk, hogy a feladat végrehajtásához szükséges eszközeink, dokumentumaink és képzettségünk- felkészültségünk megfelelő legyen.

A gyakorlati végrehajtásnál alapvetően az alábbi részletekre figyeljünk:

A be/kiléptetés ellenőrzése a magánbiztonságban olyan szolgálati tevékenység, amellyel korlátozza, megakadályozza valakinek azt a lehetőségét, szándékát, hogy a védett területre be-, onnan kijusson akadálytalanul, esetleg hozzáférjen a védett személyhez, anyagokhoz, eszközökhöz, bizalmas információkhoz.

A be- és kiléptetés ellenőrzése, illetve ennek engedélyezése történhet alapesetben a szolgálati személy, avagy elektronikus rendszer, eszköz segítségével való személyazonosítás után.

Illegális behatolásról beszélhetünk akkor is, amikor egy belépésre jogosult személy ellenőrzés nélkül lép be vagy a belépésre nem jogosult személy ellenőrzés nélküli mozgása történik a területen. Továbbá a betörő erőszakos behatolása vagy kísérlete, a bűnelkövető személy besurranása vagy megtévesztés alkalmazása esetén is illegális behatolás történik.⁴⁸

1. Gyakorlat

Ön egy állami szervezet portaszolgálatos őre a személybelépési kapunál, amely ügyfelek részére is nyitva áll. Szolgálat során egy személy arra hivatkozva, hogy ismerőséhez jött, aki az egyik vezető, és megpróbál beszélni ellenőrzés nélkül a kapun. Mit tesz ebben az esetben?

Gyakorlati végrehajtáshoz az oktató válaszon ki egy hallgatót, aki a portaszolgálatot (A) látja el, alakítson ki egy asztal mellett személyforgalmi sávot. Az oktató válasszon ki egy másik hallgatót, aki a belépni szándékozó személyt (B) alakítja.

A szituáció kialakításánál sétáljon el B a személyforgalmi porta mellett úgy, hogy csupán köszön, és lassítás nélkül odaszól A -nak, hogy üdvözlí és a XY vezetőhöz jött, ami meg van beszélve.

Ekkor A a szakszerű intézkedését kezdje meg, majd a megfelelő lépések után fejezze be a feladatot.

A megoldás során több variánst próbáljanak ki a szituációban, amely alkalmával többféle élethelyzet alakítható ki, a belépő rohanás közben, határozatlanul, agresszívan, vagy visszafogottabban lépjen fel.

⁴⁸ Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

Megoldási lépések:

- Az őr kísérje figyelemmel a belépni szándékozó mozgását.
- Napszaknak megfelelő köszönéssel fogadja.
- A szituációnak megfelelően állítsa meg, és kérje fel a belépési szándékának igazolására, és a jogosultsága bemutatására.
- Az őr ellenőrizze a jogosultságot, és a vezetőt tájékoztassa arról, hogy érkeztek hozzá, és kérjen engedélyt a beléptetésre.
- Együttműködésénél az őr a szakszerű ellenőrzés után engedje be a belépni szándékozót.
- Nem együttműködő belépésre jelentkezőnél, valamint a jogszerűtlen, és nem engedélyezett belépésnél tagadja meg a beléptetést, és akadályozza meg a bejutást szabályosan.

A végrehajtás részleteinél nagy figyelmet fordítsunk a szakszerű kommunikációra, és a határozott intézkedésre. Érthető és tömör, pontos kérdéseket fogalmazzunk meg a belépni szándékozó irányába, amely során, amíg nem jogosult nem engedhetjük tovább.

3.2. Gépjárművek be- és kiléptetése

A gépjármű be- és kiléptetése azonos metodika mentén zajlik, mint a személyforgalom esetén, azonban az áruk mozgása (esetleg elrejtőző személyek) nagyobb felelősséget ró a magánbiztonsági szakemberre.

Az őr a tulajdonos rendelkezései szerint alapvetően az alábbiakat ellenőrizheti, illetve köteles ellenőrizni:

- a) a be- és kihajtás jogosultságát, jogszerűségét,
- b) a gépjárművezető személyes, gépjárművezetői okmányait,
- c) gépjármű menetokmányait,
- d) a gépjárműben utazók személyének megállapítását, belépési jogosultságát,
- e) a gépjármű utasterét,
- f) a gépjármű csomagterét.

A gépjárművek be- és kiléptetése intézkedés eredménye lehet a be- vagy a kiléptetés engedélyezése, vagy ennek megtiltása, felfüggesztése a megbízó vagy az utasítások alapján.

A gépjármű belépés vagy kilépés megtagadása nem jelenti a személyek be vagy kilépésének tiltását minden esetben, ugyanis ha csak személyforgalomba akarnak be vagy kilépni, akkor azt más intézkedésben kezelve megtehetik a vonatkozó utasítás és szabályok szerint, annak ellenére is, ha a gépjárművel való belépés megtagadásra került. Például parkolóházba vagy irodaház alagsorába tilos belépni gázüzemű gépjárművel, és ezt az őr megtilthatja, ennek ellenére a személyekre nem terjed ki a tiltás.

A gép vagy más jármű, és a benne elhelyezett tárgyak és csomagok átvizsgálásánál az alábbi folyamatot kell szem előtt tartani:

- a) A gépjárművel kapcsolatos intézkedésnél fel kell szólítani a vezetőt, hogy állítsa le a járművet.
- b) A gépjármű ellenőrzését akkor kezdjük meg, ha a vezető és a benne ülők felszólításra kiszálltak.
- c) Az őr, ha a jármű leállításra került, és abban nem tartózkodik senki, szemrevételezze a járművet kívülről és belülről egyaránt. Az utasterrel kezdve, haladjon a csomagtér és a motortér megtekintése felé. A szemrevételezést és a megtekintést úgy folytassa le, hogy az ajtókat, a csomagtartót és a motorház-tetőt is a járművezetővel nyitassa ki.

- d) Ha egyedül intézkedünk, a csomagtérbe, motortérbe az őr csak akkor hajoljon be, ha az intézkedés alá vont személyek olyan távolságra állnak, hogy a csomagtartó vagy a motorház tetejének lezárásával vagy más módon ne veszélyeztesse az őr munkáját, testi épségét. Ha az intézkedésnél többen vannak az őrök, akkor minden esetben biztosítani kell egy másik őrnek az átvizsgáló őr munkáját.
- e) Minden tárgy, így a táskák, egyéb csomagok, rakományok ellenőrzése során azok kiemelésére, kipakolására és mozgatására a jármű vezetőjét szólítsa fel. Az intézkedés során, ha a jármű vezetője a felszólításnak nem tesz eleget, akkor a be- és kilépés felfüggesztése mellett más személy is bevonható a tárgyak mozgatásába, de ezt a jegyzőkönyvön szerepeltetni kell, és az intézkedés biztosítására más őr is be kell vonni.
- f) Rendkívüli esemény előidézése, vagy támadásra alkalmas eszköz elővétele miatt minden esetben fokozott körültekintéssel kell eljárni az átvizsgálás során, amely mellett biztosító személy jelenléte is szükséges.
- g) Hatósági zárral⁴⁹ biztosított árufuvarozás esetén a zárat nem lehet felnyitni, vagy felnyitítani. A hatósági vámzár és a ponyva épségének, sértetlenségének ellenőrzése azonban minden esetben része a feladatnak.⁵⁰

3.3. A szállítmány ellenőrzés

A szállítmánnyal kapcsolatos tennivalók más jellegű és magasabb ellenőrzései több felkészülést igénylő feladatok közé tartoznak.

A szállító és tehergépjárművek lehetnek zárt és nyitott rakfelületűek/rakterűek, amely miatt az ellenőrzésnél eltérések lehetnek. Vagyonvédelmi szempontból zárt rakterű az olyan rakfelület, mely úgy van lezárva, hogy annak jogellenes felnyitása minden esetben ellenőrizhető lesz. A közúti szállításban részt vevő zárt pótkocsival rendelkező teherautók és kamionok is ilyen kialakításúak. Az őrszolgálat, vagy a telephelyi, közúti ellenőrzés csak a pótkocsi burkolatának, ponyvájának a biztonsági zárópánt sértetlenségének szemrevételezésével, ellenőrzésével lehetséges. A nyitott rakfelületű tehergépjárművet a megbízó által meghatározott kereteken belül szemrevételezéssel, rögzítések ellenőrzésével és egyéb módon lehetséges ellenőrizni.

A közúton folytatott áruforgalomban a költséghatékonyság a kiemelt szempont a logisztika alapelvei között. Alapvetően egy terméket, termékcsoporthoz a telephelyre szállít be egy tehergépkocsi, amely ott kerül lepakolásra, majd egy másik termékkel, termékcsoporthoz pedig távozik a telephelyről. De a gyakorlatban a közúti közlekedésben gyakran előfordul, hogy többféle megbízás alapján szállítanak más-más telephelyre termékeket egy járművön egy szállítmányon belül.

Alapvetően minden esetben ellenőrizni kell a szállítmányok mennyiségét a ki- és belépésnél, szűrni a ki- és belépésnél tiltott tárgyak, eszközök, személyek be- vagy kijutását. Az alapvető kockázat abban áll, hogy előfordulhat olyan eset, amikor jogszerűtlenül akarnak adott járművel valamilyen tárgyat, eszközt, árut, szer számot vagy mást kivinni a telephelyről. Ennek észlelése nem könnyű feladat, de az alapvető szakmai szabályok betartásával megvalósítható.

Az átvizsgálandó szállítmányhoz tartozó jármű és a rakomány okmányainak ellenőrzését egymástól el kell választani, minden típusú feladatot külön érdemes kezelni. Az ellenőrzés során tételes ellenőrzéssel szűrhető a szállítmánnyal kapcsolatos visszaélés lehetősége.

⁴⁹ Plomba, vámplomba, biztonsági zárópánt, magánzár, biztonsági gyors kötöző, jogi zár, seal stb.

⁵⁰ Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

Az ellenőrzés többféle módon történik a szállítmányoknál. A legalapvetőbb a **szemrevételezés**, vagy megtekintés.

Az általánosnak mondható alapesetben az ellenőrző őr a rakomány és a kísérőokmányok tartalma közötti eltéréseket, sértetlenséget és szabályosságot állapít meg. Előfordulhat, hogy a szállítmányok nem ellenőrizhetők alaposan csak ezzel a megoldással, vagy a nagy áruforgalom az alaposság rovására megy. Például a platón milyen minőségű anyag van, 40-es vagy 60-as kavics, nem lehet minden esetben eldönteni, illetve hogy a termék alatt van-e elhelyezve bármi, azt ez a módszer nem mutatja meg. De markáns változást, hogy tv helyett hűtők vannak a szállítmányban, azt felfedi a típus ellenőrzése és az egyszerű számolás. Minden nem ömlesztett terméket meg lehet, és meg is kell számolni, raklap, vagy darab szinten. Ez alapján a szállítólevél, vagy más dokumentum adataival össze kell hasonlítani.

A nagyobb kockázatú szállítmányoknál, amelynél engedélyezett az e féle megoldás a **szűrőpróbaszerű** ellenőrzést is le lehet folytatni.

Ilyenkor mintavétellel ellenőriz az őr, a szállítmány egy részét fogja megvizsgálni. Erről a vezető vagy a megbízó dönthet, és minden esetben dokumentálni kell jegyzőkönyvben. Az ellenőrzés során egy terméket, vagy raklapot kiválaszt a dokumentációból a megbízó, vagy az őr, amely során a rakományból kiemelve ellenőrzi tartalmát, sértetlenségét. Előfordulhat közvetlenül a rakományból is, hogy a szállítmány szemrevételezésével is választani fog az őr olyan tételt, amit ellenőrizni szeretne. Azonban a dokumentumokat ez esetben is ellenőrizni kell, hogy ez a szállítólevélen megtalálható-e, és azonos formában van-e, mint amit az ellenőrzés során észlelünk.

A **legmélyebb ellenőrzés** a már vázolt metodikákat bevonva, vagy külön a szállítmány tételes ellenőrzése, amelynek időigénye és munkaterhe a legmagasabb, de a legnagyobb eredményt is tudja produkálni.

Az őr a szállítmány **tételes ellenőrzése** során a kísérőokmányokon és gépjárművön lévő összes tételt ellenőrzi egyenként, amelyet egymással és a dokumentációkkal is összevet. A sértetlenség ellenőrzésre és a típus, vagy a kategória ellenőrzésére is kiterjedhet a vizsgálat.

A sok tételből álló, vagy egyedi kialakítású, kiképzésű rakományok esetén nem elég egy őr, végrehajtásához további őrök és technikai eszközök is kellenek. Bevonható a feladatba más módszernél használt eszköz, úgy, mint hídmérleg, targoncák, egyéb munkavállalók, vagy más speciális eszközök, mint röntgenkapu, fémkeresők vagy más detektorok. Az őr a munkafolyamatokat is ellenőrzi, nem közvetlenül csinálja. Nem ő pakol vagy mozgat, a speciális gépek kezelésében vehet részt. Az ellenőrzés során csak a feladatára koncentrálhat, amely során a tételes vizsgálatot szakszerűen tudja végrehajtani.

Az ömlesztett termékek és járművek ellenőrzésére a **hídmérleggel**, vagy egyéb **nagy teljesítményű mérleggel** is ellenőrizhet az őrszolgálat. Ezek az eszközök speciálisak abban a tekintetben, hogy helyhez, vagy az ezt mozgó technikához kötöttek. Praktikus alkalmazásuk a telephelyeken történik, amely során belépésnél és kilépésnél is mérni szükséges, és ebből megállapítható a szállítmány súlya. Azonban itt is figyelemmel kell lennie az őrszolgálatnak arra, hogy a tehergépkocsi vezetőkkel és a kísérőkkel, esetleg egyéb súllyal mér egyik, majd ezek nélkül a másik mérőpontnál, ami néha több száz kilogrammos különbséget fog eredményezni.

Az útépitéseknél, a nagyobb beruházásoknál előfordul, hogy az ömlesztett, vagy más rakománnyal megpakolva érkeznek az építési vagy felvonulási területre, és ezen járművek számát és érkezésük – távozásuk idejét kell csak az őrnek rögzíteni, ellenőrizni. Ekkor kisebb felelősséggel kell csak szembesülni, azonban az adminisztráció terhe így is magas. Szintén valamivel egyszerűbb a szállítmányok ellenőrzése, ha a járművek azonos teherrel érkeznek és távoznak a területről, amely során szintén csak dokumentálni kell az érkezést

és távozást, azonban a terhük és ennek ellenőrzése már nem az őr felelőssége. Mindkét egyszerű esetben a jármű okmányait ellenőrizni kell, és a szállítási dokumentációt alaposan át kell nézni.⁵¹

3.4. Ruházat, csomagellenőrzés

A magánbiztonságban gyakori feladat a ruházat és a csomag ellenőrzése. A csomag a személy birtokában lévő, általa fogott, vagy testére rögzített, azon viselt tárgy. Még a ruházat is csomagnak számít, amit levetett, vagy magával visz. Fontos alapelvek vannak, amit a vizsgálat taktikája előtt meg kell említeni.

A **ruházat és a csomag** átvizsgálásokat úgy kell végrehajtani, hogy ne **legyen szeméremsértő, megalázó, és azonos nemű személy végezze**. Ha mód van rá akkor külön erre a feladatra kialakított **helységben** végezzük, ahol a **személyiségi jogok** és a **taktikai megfontolások** is alkalmazhatók. Nem lehet senki számára **sértő** a vizsgálat, a **kamerák** lehetőséget adnak a későbbi félreértések elkerülésére és a viták tisztázására is (ennek azonban szigorúan az adatvédelmi ajánlásoknak meg kell felelni). Lehetőség van az ellenőrzés **műszeres elvégzésére** is kézi⁵² vagy beépített, illetve rögzített⁵³ vizsgálóberendezéssel.

Mivel ezeket az eszközöket alapvetően a ruházat, illetve a csomagok átvizsgálására használjuk, alkalmazásukra a személyiségi jogok tiszteletben tartása miatt alakították ki, ezért sokkal kevésbé sértik az érintettek jogait, mint a manuális, vagy közvetlen ruházat és csomagátvizsgálás. Alapvetően a **belépési vagy kilépési szándék esetén hozzájárulnak az érintett személyek a vizsgálatokhoz**. Amennyiben megtagadják, úgy a hatóság értesítése, vagy az e jogkörrel felruházott magánbiztonsági csoportok⁵⁴ végrehajthatják ennek hiányában is az átvizsgálást.

A **ruházatátvizsgálásnál alapvetés, hogy a ruházatra terjed ki és a testfelületre nem**. Így a testüreg, vagy más hasonló jellegű átvizsgálást csak a hatóság, orvos jelenlétében folytathat le. Ez alapján el tudjuk különíteni a ruházatátvizsgálást (magánbiztonság), amely a ruházatra terjed ki és a motozást (hatóság + orvos), amelyik a testfelületre, illetve a testüregekre is kiterjed.

A magánbiztonságban a **sporttörvény alapján, a sportrendezvényeken az őr**, konkrétan a személy és vagyonőrként foglalkoztatott személyek részére biztosított a **ruházatátvizsgálás** végrehajtásának lehetősége is. A sporteseményre történő beléptetésnél a személy- és vagyonőri tevékenységet végző személy lesz, aki ezt végrehajthatja. **Azért került ilyen módon nevesítve ez a feladat, mert az egyéb őr, a steward stb. nem jogosult erre a törvény értelmében**. A hatóságon kívül a jogszerűen tevékenykedő személy és vagyonőr lesz ebben a feladatban a ruházatátvizsgáló jogosultsággal rendelkező személy.

Az elméleti alapvetések után a taktikai megfontolások során az alábbi esetekre kell figyelni ruházatátvizsgálásnál.

Az intézkedő őrnek, aki végrehajtja a ruházatátvizsgálást, stabil és biztonságos testtartásban kell lennie, a közvetlen intézkedéseknél az esetleges ellenállásnál minden eshetőségre fel kell készülni;

51 Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

52 Fémkereső detektorok, amelyekkel a ruházat vagy csomag közelébe tartva egyéb anyagok, jellemzően fémek detektálását tudjuk megállapítani.

53 Különböző ruházat, tárgy vagy csomagátvizsgáló röntgenek, amely berendezésekkel a kezelőszemélyzet a tárgyak szétszedése nélkül át tud nézni. Ilyenekkel találkozhatunk repülőtereken vagy állami intézményekben is. Kezelésükhöz típusazonos képzés és szaktudás szükséges.

54 A közterület-felügyelő intézkedése során, szabálysértés vagy bűncselekmény gyanúja esetén végrehajthatja ettől függetlenül is, míg a személy és vagyonőr csak az érintett közreműködésével végezheti el.

- a. A ruházat ellenőrzésénél, amilyen lépést csak lehet, az intézkedés alá vont személlyel kell végrehajtani.
- b. Az intézkedés során a támadásselhárító eszközöket mindig el kell tudni érni, illetve ennek szükség szerinti használatát semmi nem akadályozhatja.
- c. A ruházat átvizsgálását nyugodt, határozott, szisztematikus, alapos, de gyors mozdulatokkal kell végrehajtani, amely során mindig tervezett módon, (például felsőruházat –alsóruházat- cipő) irányba hajtjuk végre.
- d. Tilos a kapkodva, figyelmetlenül és nem biztonságosan végrehajtott ellenőrzés.
- e. Ha a ruházatátvizsgálás során feltalálásra kerül egy szűrő-, vágóeszköz, illetve egyéb veszélyes eszköz, minden esetben folytatni kell az átvizsgálást, mert feltételezhető, hogy az intézkedés alá vont személy további hasonló eszközöket is birtokol.
- f. A segítségül használt tárgyra, asztalra vagy padra terített ruházatot ne ütögetssük, hanem simítással, esetleg gyűrögetéssel vizsgáljuk át, fokozott figyelemmel az esetlegesen elrejtett, akár belevarrt vagy titkos zsebbe tett eszközökre.
- g. Az intézkedés során először az ellenőrzött személy által közvetlenül használt és elérhető zsebek, és más elrejtésre alkalmas részeket kell átvizsgálni a tulajdonos általi kipakolással, kifordítással vagy ráfogással.
- h. Fontos, mint más intézkedésnél, hogy az őrkommunikáljon, beszéltesse az intézkedés alá vont személyt, mert ez által lekötheti a figyelmét, illetve kontrollálhatja szándékát a kérdéseire adott válaszok és a talált eszközök vonatkozásában.
- i. A feladat során folyamatosan figyelemmel kell kísérni az átvizsgálandó személy aktuális pszichés állapotát, magatartását, viselkedését, reakcióit. Fokozott figyelemmel kell eljárni az ittas, kábítószer hatása alatt álló, vagy pszichés zavar, agresszív viselkedésre jeleket mutató személyeknél.
- j. Amennyiben szabálysértés vagy bűncselekmény esetén intézkedünk, és a ruházatátvizsgálást hajtjuk végre, mindenképp törekedni kell arra, hogy az átvizsgálandó személy instabil, az intézkedés akadályozására, támadásra alkalmatlan helyzetben legyen.
- k. A közbiztonságra különösen veszélyes eszközöket, vagy más jogszerűtlenül az érintettnél lévő eszközt biztonságba kell helyezni, szavatolva, hogy illetéktelen ne férhessen hozzá.
- l. A ruházat átvizsgálása semmilyen körülmények között sem történhet szeméremsértő, vagy olyan módon, hogy mások vagy az érintett személy jogai indokolatlanul csorbuljanak.

Ha a végrehajtás során esetleg nem járul hozzá az intézkedés alá vont a ruházatátvizsgáláshoz, illetve megtagadja az együttműködést, akkor megtagadható a beléptetés.

Belépésnél a ruházatátvizsgálás miatt megtagadható a beléptetés és dokumentálni, jelenteni kell az esetet. A **kilépésnél viszont az érintett beleegyezésével függeszthetjük csak fel, de ha bűncselekmény, vagy szabadságelvonással járó szabálysértés alapos gyanúja nincs, akkor vissza nem tarthatjuk, és a kilépés nem tagadható meg.** Ebben az esetben jelenteni és dokumentálni kell minden esetben az intézkedéseket.

Ha bűncselekmény gyanúja van az intézkedés alá vont részéről, akkor vissza kell tartani és az illetékes hatóságnak át kell adni. A bűncselekmény gyanúját, illetve a visszatartást minden esetben **részletes jelentéssel** zárjuk, továbbá az esemény a szolgálati naplóban rögzítésre kell, hogy kerüljön. Amennyiben az ellenőrzés során a ruházatátvizsgálás közben **bűncselekményre** utaló, vagy az objektumra, közbiztonságra veszélyes dolgot fed fel, akkor szintén az eset körülményei alapján szóbeli **jelentéstétel és hatóság bevonása** lesz a követendő eljárásrend. Együttműködés esetén a hatóságot megvárja az intézkedő és az intézkedés alá vont, ha nem működik együtt, vissza kell tartani. Minden esetben a részletes dokumentálás nagyon fontos a jelentésben és a szolgálati naplóban egyaránt.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

- 1. Hogyan léptetné be az ittasan belépésre jelentkező személyt?**
- 2. Milyen ellenőrzési módszereket ismer a telephelyen belül?**
- 3. A szállítmányok ellenőrzésénél mire kell figyelni?**
- 4. A gépjárművel menetokmányai közül melyik lesz az ellenőrzés során fontos?**
- 5. A ruházat és csomagellenőrzés kire terjed ki?**

4. SZEMÉLY- ÉS VAGYONVÉDELMI ISMERETEK: A RECEPCIÓS SZOLGÁLAT ELLÁTÁSÁNAK SZABÁLYAI

A **recepciós szolgálat** során a gyakorlatban a tulajdonos jogait adja át a 2005. évi CXXXIII. törvény a személy és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló törvény alapján. Így azok a **jogosultságok illetik meg a szolgálat ellátóját, mint a tulajdonost** a birtokvédelmi kérdésekben. Nem illetik meg magasabb jogosultságok és a fokozott jogi védelem a személy és vagyonőrt, mint a magánbiztonság egyéb szereplőit intézkedésük során.⁵⁵

4.1. Recepciós szolgálat ellátásának szabályai

A recepciós szolgálat ellátásának szabályai nagy vonalakban megegyeznek a személy ki és beléptetés metodikájával, azonban szakmai szempontból vannak bizonyos eltérések:

- a) Megbízás alapján az őr az objektuma területére történő be- és kilépések adminisztrációjának elvégzése, az utasításokban meghatározott feltételeknek megfelelő jogosultságok ellenőrzését végrehajtja. A be- és kilépésre érkezők köre itt ügyfelek, látogatók, dolgozók, megrendelők, hivatalos szervek munkatársai lehetnek.
- b) Feladatként jelenik meg a belépésre jelentkezők útbaigazítása, az objektumban tartózkodás során eligazítás vagy kísérés megvalósítása. Ezekben az esetekben ellenőrizni kell az érkezés helyszínének valódiságát, úgy hogy jelezzük a fogadó személy irányába a belépésre jelentkező szándékát.
- c) A feladatok során a biztonsági szempontból, az objektum rendjének megzavarására kockázatosabb személyek, főként az ittas, bódult állapotban, vagy agresszív és rendbontási szándékkal érkezők kiszűrését is végre kell hajtani.
- d) Figyelmet érdemelnek a nem a meghatározott időben érkezők, továbbá egyéb illetéktelen, vagy panaszos személyek beléptetése is. Ezek a csoportok, személyek, egyéni eljárásban kerüljenek beléptetésre a rendkívüli események elkerülése érdekében.
- e) Tájékoztatás minden beléptetésre jelentkező esetén a fontosabb belső szabályokra, előírásokra, tiltásokra vonatkozóan.
- f) Előzetes felkészülés, megelőző intézkedések megtétele szokatlan események, rendkívüli események bekövetkezése esetén, a vonatkozó terveknek, leírásoknak megfelelően.
- g) A rendelkezésére bocsátott technikai eszközök, műszaki, őrzés-védelmi berendezések működtetése és szakszerű kezelése.
- h) Az objektumból távozó dolgozók meghatározott ellenőrzése adminisztrációja, továbbá a kiléptető rendszer használatának, igénybevételének figyelemmel kísérése.
- i) A feladatok során folyamatos kapcsolattartás, együttműködés az objektum területén szolgálatot teljesítő őrökkel, a szakmai kapcsolatokkal, vezetőkkel.

⁵⁵ Kivételt képeznek a fegyveres biztonsági őrök és a közterület-felügyelők, valamint a törvény által magasabb jogosultságokat alkalmazó egyéb rendészeti őrök is.

- j) A feladatokhoz szükséges dokumentációk, nyilvántartások folyamatos és naprakész vezetése, az adminisztratív feladatok pontos elvégzése.
- k) Szükség szerint az objektummal összefüggő térfigyelő rendszerek használata, az érkező személyek és egyéb figyelemreméltó területek visszatérő, vagy folyamatos megfigyelése.
- l) Ha olyan eseményt észlel, amelyik az objektum biztonságát befolyásolja, akkor intézkedik a jelentésre a vezetőnek, és megteszi a szükséges lépéseket, akár a terület lezárása vagy kiürítése vonatkozásában.
- m) A feladatához mérten az objektum területének bejárása, a recepciós szolgálat létszámának függvényében a feladat kiterjesztése rendezvény, bejelentés, ügyfél vagy dolgozó általi esemény kezelése érdekében az objektum rendjének biztosítása miatt.⁵⁶

4.2. Be- és kiléptetés végző személy általános feladatai

A recepciós szolgálat során a be- és kiléptetés eltér a telephelyek, vagy más objektum őrzésétől. A szállodai és idegenforgalmi területen tevékenykedő személy és vagyonőrök feladata több kompetenciát igényel. **A szállodabiztonság szempontjából meghatározó az egyéb dolgozók tisztessége, megbízhatósága, feddhetetlensége.** A létesítmény fenntartásban dolgozók jelentős részének, így a londonereknek, pincéreknek, szobalányoknak, szobaszervizesnek, takarító személyzetnek bejutása van a szobákba, munkájuk egy részét ott végzik el. Magas megbízhatóságot kell tanúsítaniuk, mivel felügyelet nélkül, egyedül vannak a szobákban, ahol a szállóvendégek elől hagyott kisebb-nagyobb értékű tárgyaihoz szabadon hozzáférhetnek.

Ezért a szállodába jelentkező dolgozókat minden szempontból alaposan meg kell vizsgálni, ez elsődlegesen az őket foglalkoztató vezető, a HR, vagy a személyügyi munkatárs dolga, azonban a felvétel után a biztonsági szakszemélyzet is felel a belső rend fenntartásáért. Amennyiben mindezek ellenére valami panasz érkezik a dolgozóra, azt a biztonsági vezetőnek és szakszemélyzetnek körültekintően, alaposan, udvariasan és diszkréten kell kivizsgálnia és javaslatot tenni a szálloda szakvezetőjének. Amennyiben a magánbiztonság lehetőségein túlmutat, vagy nem **megvalósítható a felderítése a rendkívüli esemény okozójának** és körülményeinek, akkor vezetői döntés alapján alacsonyabb káreseménynél a **szálloda vállalja a kártalanítást**. Sok esetben a szálloda jó híre, vagy a reputációja megtartása fontosabb, mint egy esemény ilyen kezelése. Azonban ha **nagyobb, vagy olyan a káresemény**, amit már a szálloda nem akar vagy tud kezelni, akkor a **hatóság bevonására teszünk javaslatot**. A nagyobb, vagy magas osztályozású szállodákban a hétköznapi öltözékben szolgálatot ellátó örök feltűnés nélkül járőröznek a szálloda közös területein, ha rendkívüli esetet észlelnek, jelentik, és ha kell, intézkednek. Ezek a személyek segítséget nyújtanak a recepciós őrszolgálat nyílt tevékenysége mellett.⁵⁷

A recepciós feladatot ellátó személy és vagyonőr a csomag tartalmának, a jármű és szállítmány bemutatására a szerződésből fakadó kötelezettségei érvényesítése céljából a tervezett intézkedése okának és céljának közlése mellett általában akkor hívhat fel, ha megalapozottan feltehető, hogy az érintett bűncselekményből, vagy szabálysértésből származó olyan dolgot tart magánál, amelynek őrzése a személy és vagyonőrnek szerződésből fakadó kötelezettsége. Azonban **a recepciós feladatoknál, a személyforgalomnál általában nem elvárt a ruházat és csomagátvizsgálás, de a létesítmény fenntartásában dolgozók esetében minden esetben feladatként jelentkezik.** Az idegenforgalmi területen, vendéglátásban dolgozó, például pincérek, vagy felszolgálók jogtalan áru bejuttatásának (kávé, alkoholok stb.), míg a kilépő konyhai dolgozók tárgyak, alapanyag vagy élelem jogtalan kijuttatásának felderítése érdekében szükséges az alaposabb ellenőrzés.

⁵⁶ Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

⁵⁷ Berek L.-Berek T.-Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: OE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4.

A feladatok során itt is a **megrendelő mondhatja** meg, hogy **minden ki/belépő esetében elvárja az ellenőrzést az őrsegtől, vagy az szűrőpróba szerint szükséges**, vagy nem kell átvizsgálási feladatokat megvalósítani. A megbízó dönti el, hogy milyen feladatot kell végrehajtani, mivel az ő tulajdonát védi az őr.

A gépjárművel kapcsolatos recepciós szolgálati feladatok során **az objektumon belüli haladásra a megbízó szabályai vonatkoznak**, mert magánúton mindenki a saját szabályait alkalmazhatja. Leggyakrabban a KRESZ szabályait teszik érvényessé a megbízók, kiegészítve külön a tulajdonos által meghatározott szabályokkal, melyek természetesen nem lehetnek jogszabály ellenesek.

Az őrzött objektumba/területre történő belépés ellenőrzésének megkezdésekor figyelemmel kell lenni az épületek nyílászáróinak elhelyezésére és ezek jellegére is. A tetőszerkezet, a falak, a lámpák célszerű elhelyezése, különféle biztonsági zárok, akadályok, jelzőeszközök alkalmazása is fontos tervezést igényel. A belépési helyeken történő biztonságot szolgáltató személyzet és technika alkalmazása pedig az objektumban végzett munkára tekintettel alapvető körülmény.

A feladathoz szükséges az egyéb részfeladatokban elérhető más személyzet ismerete, mint szerelők, karbantartók, térfigyelők, parkolással kapcsolatban dolgozók, részterületeket ellenőrzők. A fentiek alapján meg kell határozni a legcélszerűbb rezsimitézkedések alkalmazását, és ellenőrizni is kell azokat. Például a takarítók ne hagyjanak őrízetlenül nyitva ablakokat a szálloda alacsonyabb szintjein, vagy a karbantartók jeleznek a mechanikai védelmi berendezések, vagy zárok meghibásodását.

A recepciós feladatban részt vevő személy és vagyonőrnek alapesetekben szakmai szempontok szerint van lehetősége **differenciált, vagy szűrőpróba szerinti ellenőrzést kezdeményezni és végrehajtani, ezáltal különbséget téve a be/kilépők között**.

A szakmai és etikai szabályok szerint az ebben érintett személyeket tudnia kell **csoportosítani a védett objektummal való kapcsolatuk**, viszonyuk alapján. Ez **soha nem lehet** öncélú, **vagy támadó jellegű**. A kiválasztásnál **szakmai szempontokat** kell alkalmazni. Figyelembe kell venni az objektumban állandó jelleggel dolgozó személyek, az objektumvédelem/őrzés feladatát teljesítők⁵⁸, a bűnüldöző szervek hivatalos tagjai, egyéb állami hivatalok, más hatóságok dolgozói, üzemzavar elhárítására hivatott személyek körét. A dolgozók, minden egyéb személy, látogatók, ügyfelek, vásárlók, a média képviselői stb. is külön csoportot alkotnak. Itt más-más kockázattal járhat tevékenységük, sok esetben a differenciálás a fenti csoportokba tartozás alapján is eldőlhet. Például az állami hivatalok, vagy az őrszolgálat egyéb tagjainak kockázata alacsonyabb, mint az ügyfelek, vagy a vásárlók esetében.

A recepciós szolgálat során a be/kilépés célja szerint lehetnek munkavégzés, ügyintézés, hatósági eljárás, üzemzavar-elhárítás, magáncél, vagy egyéb célból az beléptetésre vagy kiléptetésre jelentkezők.

Az recepciós feladatnál is, mint más objektumoknál a be- és kilépés ellenőrzése hasonló szakmai szabályok mentén zajlik.

A be- és kiléptetés ellenőrzése a személy és vagyonőr olyan szolgálati tevékenysége, amellyel korlátozza, megakadályozza valakinek azt a lehetőségét, szándékát, hogy a védett területre be-, onnan kijusson észrevétlenül, és hozzáférjen a védett személyhez, illetéktelenül a bent lévő anyagokhoz, eszközökhöz, bizalmas információkhoz. Az ellenőrzése, illetve ennek engedélyezése történhet alapesetben a szolgálati személy, avagy elektronikus rendszer, eszköz segítségével történő személyazonosítás után. **Illegális bejutásról beszélhetünk egy személy ellenőrzés nélküli mozgása az objektumban, betörő erőszakos bejutása, a tolvaj besurranása vagy más módszer alkalmazása esetén.**⁵⁹

⁵⁸ Bár része az előbbinek, de kiemelése indokolt az előbbieik köréből.

⁵⁹ Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

4.3. Ruházat, csomagellenőrzés szabályai

A személy- és vagyonvédelmi tevékenységgel kapcsolatos törvények és szakmai szabályok a személy és vagyonőrnek jogszabályi lehetőséget biztosít arra, hogy a megbízó közterületnek nem minősülő létesítményének őrzése, vagy védelme során a be- vagy kilépésre jelentkezőket, továbbá az ott tartózkodókat a ruházatuk, valamint a csomag, illetve ehhez tartozó okmányok felmutatására felszólítani, hogy ellenőrzését végrehajthassa. A törvények alapján ez a tulajdonos, vagy megbízó keretein belül valósítható meg, csak akkor alkalmazható, ha ezt a feladatot kapja az őrszolgálat. A tulajdonos, vagy **megbízó meghatározhat olyan szabályozást, hogy csomagátvizsgálásra egyáltalán nincs szükség, vagy csak bizonyos esetekre, személyi körre, időszakra, méretfüggő csomagra vonatkozzon az ellenőrzés.**⁶⁰

4.4. A kulcsok kezelésének rendje, a telefonközpontos feladatai

A **kulcskezelés és az ezzel összefüggő feladatok alapvető tevékenysége a portásnak, vagy a recepciós feladatokat ellátó személynek.** Felelősségteljes munkakör, hiszen minden anyagi felelősséggel járó részterülettel kapcsolatban van, dokumentálásával ellenőrzésével ezt támogatja.

A telefonközpontos munka kapcsolódva a kulcskezelő és recepciós tevékenységhez egy adminisztratívabb és szűrőfeladat, amely során regisztrálva a bejövő hívásokat elvégzi az elsődleges válogató feladatokat.

4.5. Intézkedés tűz, illetve egyéb katasztrófa észlelése esetén

A **tűz vagy más katasztrófa az egyik legkomolyabb rendkívüli esemény.** Katasztrófának tekintjük a 1999. évi LXXIV. tv. értelmezése alapján a katasztrófa, szükséghelyzet vagy a veszélyhelyzet kihirdetésére alkalmas, illetőleg a minősített helyzetek kihirdetését el nem érő mértékű olyan állapotot vagy helyzetet,⁶¹ amely **emberek életét, egészségét, anyagi értékeit, a lakosság alapvető ellátását, a természeti környezetet, a természeti értékeket veszélyezteti, károsítja.**

A kár megelőzése, elhárítása vagy a következmények felszámolása meghaladja az erre rendelt szervezetek előírt együttműködési rendben történő védekezési lehetőségeit és különleges intézkedések bevezetését, valamint az önkormányzatok és az állami szervek folyamatos és szigorúan összehangolt együttműködését, illetve nemzetközi segítség igénybevételét igényli.⁶²

A recepciós vagyonvédelmi munka során az objektumokat súlyosan veszélyeztető eseményeket természeti és civilizációs katasztrófákra kategorizálhatjuk. A természeti katasztrófák az emberi tevékenységtől függetlenül következnek be. Ezek lehetnek tűzvész, árvíz, vihar, szélvihar, földrengés, villámcsapás.

A másik nagy csoport a civilizációs katasztrófák, amelyek az emberi tevékenységgel összefüggésben, helytelen emberi beavatkozás, mulasztás alapján jönnek létre. Alapvetően itt lehet emberi tényező a kiváltó ok, ami szándékosan vagy gondatlanul is bekövetkezhet. Emberi beavatkozás nélkül is lehet civilizációs katasztrófa, például a szálloda egyébként karbantartott kazánja anyagfáradás miatt lángra kap.⁶³

60 Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

61 Például a természeti, biológiai eredetű, tűz okozta.

62 Dobák I.: Természeti és mesterséges katasztrófák - példák a Kárpátok Eurorégió térségéből. Hadmérnök. I. Évfolyam 1. szám – 2006.

63 Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

A katasztrófa fogalmát megadhatjuk úgy is, hogy a veszélyhelyzet kihirdetésére alkalmas, illetve e helyzet kihirdetését el nem érő mértékű olyan állapot vagy helyzet, amely emberek életét, egészségét, anyagi értékeit, a lakosság alapvető ellátását, a természeti környezetet, a természeti értékeket veszélyezteti, károsítja. A kár megelőzése, elhárítása vagy a következmények felszámolása meghaladja az erre rendelt szervezetek előírt együttműködési rendben történő védekezési lehetőségeit, és különleges intézkedések bevezetését, valamint az önkormányzatok és az állami szervek folyamatos és szigorúan összehangolt együttműködését, illetve nemzetközi segítség igénybevételét igényli.⁶⁴

A személy- és vagyonvédelemben a legnagyobb szakmai kihívások egyike a válasz a katasztrófahelyzetre, vagy annak veszélyére. Ezzel a területtel együtt komoly kihívás, ha az **objektum kiürítésére** van szükség.

4.6. Az objektum kiürítésének rendje

A létesítménybiztonságnál a recepciós munkánál a **kiürítésre a hatóság adhat utasítást**, vagy ha a **késedelem az emberi élet veszélyeztetésével jár, akkor a tulajdonos, biztonságért felelős szakszemélyzet**. A **kiürítés az ingatlan fizikai, működési sajátosságai alapján kidolgozott, tervben rögzített komplex intézkedés-együttes, amelynek célja az életveszély megelőzése, elhárítása, az egészség megóvása**.

A tűzrendészeti és munkabiztonsági jogszabályok és a bennük foglaltak alapján készített helyi dokumentáció – **tűzvédelmi szabályzat, tűzriadó- és menekítési vagy kiürítési terv** – rendszeres gyakoroltatásával érhető el az ingatlan pánikmentes, kellően gyors kiürítése. E mellett a biztonsági személyzet tréningje is nagyon fontos, hiszen a pánikot a jól működő rendszer és a szakember által irányított intézkedések sorával lehet elkerülni.

A menekülési utak és vészkijáratok alapvető követelményeit a vonatkozó munkavédelmi és katasztrófavédelmi jogszabályok tartalmazzák. A tervszerű kiürítés eredményes végrehajtásának meghatározó feltétele a **menekülési útvonalak akadálymentességének** a biztosítása, amely mellett a tervezésnél a haladási sebesség, kiürítési időtartam, az áteresztőképesség stb. ismeretét is figyelembe kell venni.

A tűz vagy természeti katasztrófa esetén alapkövetelmény a **lépcsők használata és az áramtalanítás**. Azonban ezek előtt a lifteket és a felvonókat ki kell üríteni, fel kell készülni az esetleges meghibásodására, a kézi működtetéssel történő mentésre, ezért is tilos kiürítéskor a lifteket igénybe venni. Ezt ellenőrizni kell, mert hamar pánikot okozhat egy bent rekedt személy.

A kiürítésről szóló döntés után ennek végrehajtása a **terveknek megfelelően, a helyismerettel rendelkező, kijelölt felelősök irányításával történik**, akik szükség esetén a helyismerettel nem rendelkezőknek is megfelelő utasításokat adnak és irányokat határoznak meg. A terület csoportos elhagyása lehetőséget nyújt arra, hogy az együtt haladók egymásnak segíthessenek. Erre kidolgozott metodikák használhatók, amelyek során például a füstben egymást fogva, vagy valamilyen tájékozási pontok, vagy jelzések segítségével tudjanak sorban a szabadba jutni a kiürítés érintettjei.⁶⁵

Az ügyfélfogadást, vagy a hazánk turizmusára nagyon jellemző gyógy-hotelek és szállodák esetében, ezek a nagyszámú látogatót fogadó szervezetek vonatkozásában különösen ügyelni kell arra, hogy ne jöjjön létre pánik, fokozott figyelmet igényel a mozgásképtelenek vagy mozgásukban korlátozottak első közötti távo-

64 Christián L. (Szerk.) (2014.): Személy- és Vagyonvédelem. Nemzeti Közszerzői Egység. Rendészettudományi Kar. Budapest, ISBN 978-615-5305-62-7

65 U.S. Fire Administration/ Technical Report Series. National Guard Plane Crash at Hotel Site, Evansville, Indiana. 1992.

zásának elősegítése. Ekkor még komolyabb figyelemmel kell lenni a liftek áramtalanításának időpontjára és körülményeire, mert ezekben az újabb szállodákban már nem csak a földszinti akadálymentesített szobákban kerülnek elhelyezésre a mozgásukban korlátozott személyek.

Fontos kiemelt figyelmet fordítani a recepciós szolgálatnak a **tűzoltóság, vagy más hatóság felvonulási útvonalainak szabadon hagyására**, hiszen a gépkocsikkal a vendégek elfoglalják a mentésben résztvevő járműveknek fenntartott területeket.⁶⁶

Az intézkedési metodika szerint, ha a kiürítés megkezdődik, mindig a **kommunikáció az első lépés**. Közölni kell a helyszínen tartózkodóknak a **kiürítés tényét, az okait, a menekülés irányát, a vészkijáratokat ki nyitott állapotban tartani**, és ha szükséges, akkor a földszinti ablakokat és teraszajtókat is lehet használni a gyorsabb távozás érdekében. Senkit, aki kijutott az objektumból nem szabad hagyni, leülni, vagy álldogálni az épület mellett, tekintettel arra, hogy az még nem biztonságos távolság, és a csoportosulások akadályozzák a szakemberek munkáját, és **mások kijutását, biztonságos távolságra jutását**.

A kiürítés megkezdése esetén az előre meghatározott **vezetési ponton**, vagy az erre kijelölt helyen a **kiürítést irányítóinak** folytatnia kell a rendkívüli eseménnyel kapcsolatos feladatok teljesítését. A rendkívüli eseménnyel nem érintett épületek, szállodarészek irányítását, kontrollját és vezetését sem szabad elfelejteni.

A kijelölt részfeladat irányítóinak **ellenőrizni kell** a gyülekezési helyeken a vendégek, a **dolgozók és egyéb személyek létszámát is**. A létszámmellenőrzők jelentései alapján lehet intézkedni a rendelkezésre álló, kiürítésben részt vevő személyzet további feladatairól. Az intézkedés irányítóinak rendelkezni kell a további **szakmai tevékenység koordinálásáról**, különösen a lehetőségek keretein belül az anyagi javak mentéséről, ha erre a hatóság nem fogalmaz meg tiltásokat az élet védelme érdekében.

A **rendkívüli esemény aktív kiürítési részének zárása, hogy a jelentések szerint üresnek tekintett objektumot ellenőrizni kell**, hogy azt mindenki elhagyta, vagy vannak bennrekedtek, szálloda vagy gyógy-hotel esetében a pihenő, vagy beteg személyek, akik nem reagáltak a személyzet kiürítést célzó felhívásaira. Az ellenőrzés során a legfontosabb az élet mentése, ezért a mesterkulcsot vagy generálkulcsot, illetve kártyát használva ütemesen ellenőrizzük a szobákat és helyiségeket (a mester vagy főkulcs vagy mesterkártya minden zárat old az objektumban). Ilyen típusú utóellenőrzés során már a kopogás vagy etikett másodlagos kérdés. Az utóellenőrzés során hangosan kommunikálunk, ha esetleg valaki nem tud máshogy jelezni, értesüljön róla, hogy ellenőrzés van és keresik a bentlévőket, jelzést tudjon küldeni a keresők irányába.⁶⁷

4.7. A recepciós tevékenysége rendellenesség észlelése esetén

A hotelekben és szállodákban a rendellenességeket fokozott figyelemmel és körültekintéssel kell végrehajtani, mivel a **vendégek nyugalmát, komfortérzetét, vagy a szálloda jó hírét** nem lehet befolyásolni negatív irányban. Az intézkedéseknek **gyorsnak és diszkrétnek** kell lenni, amely során a **legkevesebb kényelmetlenséggel járhat** a megbízónak. A jelentések is fegyelmezetten kell, hogy történjenek, amely során **nem szabad, hogy pletyka induljon el a dolgozók, vagy a vendégek között**. Például egy vendéget állítása szerint megloptak egy rendezvényen a szálloda bárjában, és ezért tesz bejelentést a biztonsági szolgálatnak. A belső térfigyelő hálózat visszanevezése során megállapítást nyer, hogy csupán alkoholos befo-

66 Christián L. (Szerk.) (2014.): Személy- és Vagyronvédelem. Nemzeti Közszołgálati Egyetem. Rendészettudományi Kar. Budapest, ISBN 978-615-5305-62-7

67 Christián L. (Szerk.) (2014.): Személy- és Vagyronvédelem. Nemzeti Közszołgálati Egyetem. Rendészettudományi Kar. Budapest, ISBN 978-615-5305-62-7

lyásoltság miatt elhagyta a keresett tárgyat, ami az egyik kanapéba becsúszott, és ez által az visszakerült a tulajdonosához. Azonban ha rendőrségi beavatkozás, intézkedés történik, vagy a vendég kezdi el terjeszteni, hogy meglopták, az jelentős érdeksérelemmel jár a többi vendég szemében. Ezzel szemben a szerencsés felderítés, vagy recepciós őrség gyors intézkedése már nem jár olyan hírértékkel, mint maga a káresemény és a jó híre megmarad a szállodának.

4.8. A recepciós tevékenysége szabálysértés, illetve bűncselekmény észlelése esetén

A recepciós feladatba beosztott személy és vagyonőr tevékenysége szempontjából kiemelkedő jelentősége van a bűncselekmény és a szabálysértés elkövetésén tetten ért személlyel szemben alkalmazható intézkedéseknek. Mivel a személy és vagyonőr alapvető feladata a személy és vagyonbiztonság biztosítása, ezért létfontosságú az említett személyekkel szemben alkalmazható intézkedések, és azok jogalapjának teljes körű ismerete. Ezért ismételjük ezt visszatérően a tananyagban. A személy és vagyonőr jogosult a bűncselekmény és a szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, a cselekmény folytatását megakadályozni, az elkövetőt elfogni, és a birtokában lévő, bűncselekményből vagy szabálysértésből származó, vagy annak elkövetéséhez használt dolgot, illetve támadásra alkalmas eszközt elvenni. Köteles azonban az elfogott személyt haladéktalanul az ügyben eljárni jogosult nyomozó hatóságnak átadni, ha erre nincs módja, e szervet nyomban értesíteni. Így kell eljárni a tetten ért személytől elvett dolgokat illetően is.⁶⁸

A recepciós feladatok során az kiemelt fontosságú lesz, hogy ezt a leggyorsabban és leghatározottabban tegye, amellyel az objektum rendjét és a vendégek nyugalma a legkisebb mértékben korlátozza.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

- 1. Ismertesse a recepciós szolgálat feladatait!**
- 2. Mire kell tájékoztatni a belépésre jelentkezőket?**
- 3. Tűzeset vagy egyéb katasztrófa helyzet esetén milyen teendők vannak a recepciós szolgálatnak?**
- 4. Sorolja fel a lehetséges katasztrófák típusait!**
- 5. Szabálysértés vagy bűncselekmény során milyen intézkedéseket alkalmazhat a recepciós szolgálat?**
- 6. Mi a kiürítés?**
- 7. Miért fontos az áramtalanítás?**
- 8. Miért fontos figyelni a parkoltatásra?**
- 9. Hogyan célszerű kezelni a szállodai lopásról szóló bejelentéseket?**
- 10. Miért fontos a gyors és a határozott intézkedés?**

⁶⁸ Árvai L.: E-Tananyag. Belügyminisztérium Vezetőképzési, továbbképzési és tudományszervezési Főosztály. 2017.

5. RECEPCIÓS SZOLGÁLAT GYAKORLAT

A szakterületre vonatkozó gyakorlathoz a tantermi felszerelések elégségesek, azonban két hallgató kijelölése és közreműködése szükséges.

Mint más területén a magánbiztonsági gyakorlatnak, itt is a megfelelő kommunikáció és az intézkedési kultúra adja meg a gyakorlat sikerességét. Minden következő gyakorlatnál az udvarias, de határozott kommunikációs formák használata lesz a követendő, a recepción szolgálatot teljesítő munkatárs mindig előtérben van, ruházata és kinézete kifogástalan kell, hogy legyen.

Főbb feladatok lesznek a megrendelő területére történő be- és kilépések jogosságának ellenőrzése a megbízó által meghatározott körben⁶⁹, az érkezők eligazítása, tájékoztatása. Szükség szerinti kísérése és bejelentése, a fogadáskészség egyeztetése. Az intézkedésre okot adó, így az ittas, bódult állapotban, vagy nem az előírt időben érkezők, továbbá egyéb illetéktelen személyek belépésének megakadályozása, figyelemfelhívás a legfontosabb belső előírásokra, tiltásokra vonatkozóan, előzetes intézkedések megtétele események, rendkívüli események bekövetkezése esetén. A vonatkozó terveknek, leírásoknak megfelelően a rendelkezésre álló technikai eszközök, műszaki, őrzés-védelmi berendezések kezelése, az objektumból távozó dolgozók, valamint a ki-beléptető rendszer használatának, igénybevételének figyelemmel kísérése. Folyamatos kapcsolattartás, együttműködés a védett objektum területén szolgálatot teljesítő kollégákkal, a szakmai irányítókkal, a meghatározott nyilvántartások naprakész vezetése, dokumentációk pontos elvégzése.⁷⁰

5.1. Recepciós szolgálat alapvető szabályainak gyakorlása

1. Gyakorlat:

Ön egy neves hotel recepciószolgálatos öre, a szolgálati helye a lobbynál, illetve a recepciós pultnál van kijelölve, amely a vendégek részére nyitva áll. Szolgálata során egy ön által eddig nem látott személy átsétál a bejárat irányából a szobákhoz vezető liftek felé, de észleli, hogy sem a külseje sem a viselkedése nem közvetíti a vendégkörre jellemző jegyeket. Ön elegáns ruházatban van, amely mellett kitűzőjére van írva a neve és a beosztása. Mit tesz ebben az esetben?

Gyakorlati végrehajtáshoz az oktató válasszon ki egy hallgatót, aki a recepciós szolgálatot (A) látja el, alakítson ki a teremben egy nagyobb teret, amely a szálloda lobbijának területét jelképezi, amely során a terem bejárati ajtaja legyen a liftajtó. Az oktató válasszon ki egy másik hallgatót, aki az idegen személyt (B) alakítja. A szituáció kialakításánál sétáljon át a területen B a lobby-n úgy a lift irányába, hogy láthatóan nézelődik, bizonytalanul keresi az irányokat, esetleg kerülje A tekintetét.

Ekkor A a szakszerű intézkedését kezdje meg, majd a megfelelő lépések után fejezze be a feladatot.

⁶⁹ Vendégek, ügyfelek, látogatók, dolgozók és eseti belépők.

⁷⁰ Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

A megoldás során több variánst próbáljanak ki a szituációban, amely révén többféle élethelyzet alakítható ki. A belépő valami kitalációt mond a számonkérés során, határozatlan, vagy tévedésre hivatkozik, agresszívan vagy magabiztosan lépjen fel.

Megoldási lépések:

- Az őr kísérje figyelemmel az áthaladó mozgását, észlelje a bizonytalanságot és a figyelemreméltó körülményeket.
- Haladjon nyugodt tempóban feltűnés nélkül B irányába, érje utol, amikor a lifthez ér.
- Napszaknak megfelelő köszönéssel szólítsa meg, kérdezze meg segíthet-e valamiben.
- A szituációnak megfelelően állítsa meg, és kérje fel a benntartózkodásának okára, és a szándékának igazolására, esetleg hívja fel a jogosultsága bemutatására.
- Az őr ellenőrizze le az indokot és a jogosultságot, majd annak függvényében intézkedjen.
- Együttműködésénél és jogszerű oknál, például látogatóba érkezett egy vendéghez, az őr a megfelelő kommunikációval kísérje el B-t a vendéghez, vagy a céljához, ezzel is ellenőrizve az általa elmondottakat. E mellett jelezzen munkatársainak, hogy elhagyja a területet.
- Nem jogszerűen, hamis indokkal vagy gyanúsán viselkedő személyt kérje fel a távozásra, és tájékoztassa arról, hogy a jogszerű tartózkodásának milyen feltételei vannak.
- Az intézkedést szükség szerint dokumentálja a szolgálati naplóban a személyi adatok rögzítésével.

A végrehajtás részleteinél nagy figyelmet fordítsunk a szakszerű és kulturált kommunikációra, és a határozott intézkedésre. Az érthető és magabiztos kommunikáció során diszkréten, és úgy fogalmazzuk meg kérdéseinket, és valósítsuk meg a kísérést, hogy a segítő szándék és a támogató jelleg érződjön a viselkedésünkben. Amennyiben gyanús lesz, vagy ellentmondásba kerül az érintett, a viselkedésünk határozott, a közlendőnk figyelmeztető, és ellentmondást nem tűrő legyen.

5.2. Ruházat, csomagellenőrzés

2. Gyakorlat:

Ön egy meghatározó gyógyszálló recepció szolgálatos őre, a szolgálati helye a személyforgalmi porta, illetve a recepciós pultnál kialakított fülkében van kijelölve, amely környezetében a vendégek és a dolgozók is áthaladnak. Szolgálat során a személybejárón belépésre jelentkezik egy felszolgáló dolgozó a munkaideje előtt két órával, aki a kaputelefonon kéri a beléptetést az objektumba. A feladatok során a dolgozók szűrőpróba szerinti ellenőrzése van meghatározva az őröknek, valamint a szolgálatátadás során tájékoztatták, hogy egy nagyszabású rendezvény lesz ma a szálloda dísztermében. Ön elegáns ruházatban van, amely mellett kitűzőjére van írva a neve és a beosztása. Mit tesz ebben az esetben?

Gyakorlati végrehajtáshoz az oktató válaszol ki egy hallgatót, aki a recepciós szolgálatot (A) látja el, alakítson ki a teremben egy padnál lévő kisebb területet, amely a szálloda őrszolgálati helységének területét jelképezi, mellette a terem bejáratú ajtó jelképezze az objektum személyzeti bejáratát. Az oktató válasszon ki egy másik hallgatót, aki a dolgozó személyt (B) alakítja.

A szituáció kialakításánál álljon az ajtó előtt B a belépést várva úgy, hogy egy táskája is legyen nála, amiben láthatóan van valamilyen tárgy.

Ekkor A döntsön a további lépésekről, a beléptetés vonatkozásában a szakszerű intézkedését kezdje meg, majd a megfelelő lépések után fejezze be a feladatot.

A megoldás során több variánst próbáljanak ki a szituációban, amelyben többféle élethelyzet alakítható ki. A belépésre jelentkező terelje el a figyelmét az őrnek, semmiképp ne akarja a ruházat és csomagátvizsgálást, határozatlanul viselkedhet, vagy véletlenül is hivatkozhat, agresszívbabban vagy magabiztosan léphet fel. Megkísérélheti a beléptetés során az elállást is a belépéstől.

Megoldási lépések:

- Az őr döntsön arról, hogy átvizsgálja-e a belépésre jelentkezőt. Érdekes körülmény a sokkal korábbi belépés, és az is, hogy ezzel együtt a hátsó bejáratot használja a dolgozó, és a rendezvény is aznap kerül megrendezésre.
- Az őr kommunikáljon B -vel, gyűjtsön információt a beléptetés során. Napszaknak megfelelő köszö-néssel üdvözlje, és kérdezze meg a nem tisztázott kérdéseket. Döntsön a szűrőpróba szerinti ruhá-zat, és csomagellenőrzésről.
- Ha úgy dönt, hogy végrehajtja az intézkedést, ezt minden esetben a szolgálati helyiségben tegye meg, úgy hogy vagy a térfigyelő rendszer, vagy egy őr munkatárs legyen jelen.
- A ruházat és csomagátvizsgálás során szólítsa fel B-t, hogy vegye le az átvizsgálandó ruhadarabokat, és fordítsa ki a zsebeit, valamint pakoljon ki a csomagjából. Az általa elmondottakat, az esetleges ellenállást kommunikációval oldja meg. Amennyiben nem működik együtt a dolgozó, vonja be B veze-tőtjét és vegyen fel jegyzőkönyvet.
- A szituációnak megfelelően végezze el a ruházat és csomagátvizsgálást, amely során egy üveg márkás ital van a csomagban. Ennek bevitele határozottan tilos a szállodába, mivel a Nemzeti Adó és Vámhi-vatal által ellenőrzött tilalomról⁷¹ van szó, illetve a szálloda üzleti érdekébe is ütközik. A bevitt alkohol eladásával jelentős anyagi haszonra tehet szert.
- Az őr az ellenőrzésről vegyen fel jegyzőkönyvet, és jelentse a vezetőknek a történeteket.
- Az intézkedés minden körülményét pontosan rögzítse jegyzőkönyvben (ezt minden jelenlévővel írassa alá), valamint a szolgálati naplóban.

A végrehajtás részleteinél figyeljünk a szakszerű és határozott kommunikációra és a diszkrét intézkedésre. A feladat során vegyen igénybe egy másik őrt, aki biztosítja az intézkedést, és jelen lesz a szabályszegés észlelése során.

5.3. A kulcsok kezelése

3. Gyakorlat:

Ön egy irodaház recepció szolgálatos őre, a szolgálati helye a személyforgalmi bejáratnál van kijelölve, amely a dolgozók és látogatók, ügyfelek részére nyitva áll. Szolgálati során egy Ön által eddig nem látott személy belép a bejárat irányából és az egyik kulcsot szeretné elvinni, amely az irodaházban lévő vállalkozáshoz tartozik. Ön vagyonőr formaruhában van és feladata figyelemmel kísérni a személyforgalmat, és ellenőrizni a kulcsok rendjét. Mit tesz ebben az esetben?

A gyakorlati végrehajtáshoz az oktató válasszon ki egy hallgatót, aki a recepciós szolgálatot (A) látja el, alakít-son ki a teremben egy asztal előtti részt, amely a recepciós területet jelképezi, amely során a terem bejáratí ajtaja legyen az érkezési útvonala a belépésre jelentkezőnek. Az oktató válasszon ki egy másik hallgatót, aki az idegen személyt (B) alakítja.

⁷¹ A jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény, illetve a zárjegy alkalmazásának, a zárjeggyel való elszámolásnak a részletes szabályairól szóló 36/1997. (XI. 26.) PM rendelet alapján.

A szituáció kialakításánál sétáljon át a területen B a recepció pult, azaz a kulcskiadásra kialakított asztal irányába úgy, hogy láthatóan nézelődik, és bizonytalanul keresi az irányokat, esetleg kerülje A tekintetét.

Ekkor A a szakszerű intézkedését kezdje meg, majd a megfelelő lépések után fejezze be a feladatot.

A megoldás során több variánst próbáljanak ki a szituációban, amely alapján többféle élethelyzet alakítható ki. A belépő valamilyen kitalációt mond a kulcskérés indokaként, határozatlanul, vagy tévedésre hivatkozik, agresszívan, vagy magabiztosan lépjen fel. Alapvetően igazolhatja is aérés jogosságát.

Megoldási lépések:

- Az ő kísérje figyelemmel az áthaladó mozgását, észlelje a bizonytalanságot és a látható figyelemre-méltó körülményeket.
- Várja meg, amíg az érkező személy a szándékát kifejezi a szolgálatos ő irányába.
- Napszaknak megfelelő köszönéssel fogadja, kérdezze meg segíthet e valamiben.
- A szituációnak megfelelően állítsa meg, és kérje fel a kulcskérés okára, a szándéka igazolására, esetleg hívja fel a jogosultsága bemutatására.
- Az ő ellenőrizze le az indokot és a jogosultságot, majd annak függvényében intézkedjen.
- Együttműködésénél és jogszerű oknál, például *új munkatárs*, vagy bérlő, az ő a megfelelő kommunikációval kísérje el B-t a céljához, ezzel is ellenőrizve az általa elmondottakat. E mellett jelezzen munkatársainak, hogy elhagyja a területet.
- A nem jogszerűen, hamis indokkal, vagy gyanúsán viselkedő személyt kérje fel a távozásra és tájékoztassa arról, hogy a jogszerű tartózkodásának milyen feltételei vannak.
- Az intézkedést szükség szerint dokumentálja a szolgálati naplóban a személyi adatok rögzítésével.

A végrehajtás részleteinél nagy figyelmet fordítsunk a szakszerű és kulturált kommunikációra és a határozott intézkedésre. Az érthető és magabiztos kommunikáció során diszkréten, és úgy fogalmazzuk meg kérdéseinket, és valósítsuk meg a kísérést az intézkedés alá volt irányába, hogy a segítő szándék és a támogató jelleg érződjön a viselkedésünkből. Amennyiben gyanús lesz, vagy ellentmondásba kerül az érintett, viselkedjünk határozottan, és a közlendőnk figyelmeztető és ellentmondást nem tűrő legyen. Gyakori a nagy forgalmú irodaházaknál az új munkaerő, vagy egy eddig nem ismert bérlő érkezése.

A kulcsok felvételének rendjénél azonban minden esetben előzetes információra van szükség az új körülmények miatt. Ha nem áll rendelkezésre előzetesen adat egy új bérlőről, úgy érkezéskor a tulajdonostól, vagy a szolgálati vezetőtől kérjünk információkat a jogosultságok változása tekintetében. Ne bementés alapján ítéljük meg a belépésre jelentkező jogosságát egy iroda, vagy más helyiség kulcsainak használatára. Minden esetben a kulcskiadási szabályzatot érvényesítsük *a szakma szabályai mellett*.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

- 1. Hogyan ellenőrzi a belépés jogosságát?**
- 2. Milyen magatartással intézkedik a recepció szolgálat során?**
- 3. Részt vesz akár segítségképpen más munkában a recepció szolgálati feladatokon kívül?**
- 4. A ruházat és csomagellenőrzést milyen személyi körben végezheti el?**
- 5. Milyen eszköz a mesterkulcs?**

6. SZEMÉLY- ÉS VAGYONVÉDELMI ISMERETEK: A BOLTI SZOLGÁLAT ELLÁTÁSÁNAK SZABÁLYAI

6.1. Bolti őrszolgálat ellátásának szabályai

A bolti szolgálat alapvetően egy gyakori szakmai tevékenység a személy és vagyonvédelem területén. **Legnagyobb számban a nagyobb üzletek és kereskedelmi láncok foglalkoztatnak** személy és vagyonőröket értékeik, és biztonságuk megóvása érdekében. Ennek a területnek a végrehajtása során lehetséges a boltba **belépők figyelemmel kísérése, fokozott figyelemmel a gyanúsán viselkedőre**. A bolti őri tevékenység része gyakran a vásárlók **figyelemfelhívása a vásárlói kosár és más szabályok betartására, és a vonatkozó vásárlói tiltásokra is**. Az üzlet **rendjének fenntartása, vagyonának őrzése, védelme és a lehetséges segítség megadása az üzlet dolgozói és a vásárlók részére**. Az **ittas, vagy bódult állapotban, illetve a nem az üzlet szabályaiban előírt időben érkezők, továbbá egyéb illetéktelen személyek belépésének megakadályozása** és figyelemfelhívás a legfontosabb belső előírásokra és tiltásokra. Az együttműködés, folyamatos kapcsolattartás más rendészeti személyekkel, vezetőkkel, a kamera-megfigyelővel, valamint az üzlet egyéb munkatársakkal.

A szükséges intézkedés és beavatkozás a **pénztár vonalán túllépő** személy általi jelzés észlelésekor, illetve **beavatkozás lopás, vagy más, vagyonellenes cselekmények, vagy garázda** személyek tettenérésekor.

Az intézkedés alá vont személy **elkülönítő helyiségbe kísérése**, a **csomag és ruházat ellenőrzése** a szakma szabályainak megfelelően, biztosítással, rögzítéssel, és azonos neműek által és jelenlétében történjen. A szükséges intézkedések súlyától, jogi minősítésétől függően a **boltba lépés megtagadása, szabálysértés és bűncselekmény** esetén a szakmai protokoll betartása és a **hatóság** értesítése elkerülhetetlen.

Alapvető feladat az előírt szolgálati és egyéb **dokumentációk naprakész vezetése**, és feladatok pontos elvégzése.

A rendkívüli eseményeket megelőző intézkedések megtétele, események, intézkedést igénylő körülmények bekövetkezése esetén, a vonatkozó terveknek, leírásoknak megfelelően szükséges.

A bolti őrszolgálat során a rendelkezésére bocsátott technikai eszközök, műszaki- őrzés-védelmi berendezések kezelését valósítjuk meg. Nagyon sok üzletben **kamerarendszerek** üzemelnek, valamint a **be- és kiléptető elektronikus rendszerek** vannak jelzésre felkészítve. Mindig ellenőrizzük ezek jelzéseit, intézkedjünk a jelzésre és figyeljünk a pénztárosok vagy a bolti dolgozók információira. Ne feledjük, hogy az áruvédelmi eszközök rongálásával és az ezt követő lopással az elkövetők bűncselekményi tényállást valósítanak meg az értékhatártól függetlenül!

A feladatok során gyakran az objektumból **távozó dolgozók**, illetve a **ki-beléptető rendszer használatának, igénybevételének figyelemmel kísérése** is meghatározott szolgálati feladat. A nyilvánosság számára nyitva álló magánterület védelme esetén a személy és vagyonőr köteles figyelemfelhívó jelzést, ismertetést elhelyezni⁷². A közterületnek nem minősülő létesítmények őrzése során meghatározott intézkedésekről,

⁷² Jól látható helyen, jól olvashatóan, a területen megjelenni kívánó harmadik személyek tájékozódását elősegítő módon.

azok lehetőségéről, a területre bevinni tilos tárgyakról, azok jellegéről és arról a tényről, hogy az adott területen elektronikus megfigyelőrendszert alkalmazhatnak tájékoztatót kell kihelyezni. Nyilvánvalóan ennek használata segíti munkánkat, azonban az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvényt és a személyiségi jogokkal kapcsolatos alapvetéseket alkalmazni kell. Ennek egyik eleme például, hogy 2018. május 25-től a kamerák látószögében is ki kell táblázni a felvétel tényét.

A jogszabályoknak megfelelően rendelkezni kell minden engedéllyel, például **kameraszabályzattal** és **kijelölt adatvédelmi felelőssel**, az elektronikai vagyonvédelmi rendszer által folytatott megfigyelés, valamint a rendszer által rögzített, személyes adatokat tartalmazó kép- és hangfelvétel készítésének, tárolásának céljáról, az adatkezelés jogalapjáról, a felvétel tárolásának helyéről, a tárolás időtartamáról, a rendszert alkalmazó (üzemeltető) személyéről is. Fontos, hogy az adatok megismerésére jogosult személyek köréről, továbbá az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvénynek az érintettek jogaira és érvényesítésük rendjére vonatkozó rendelkezéseiről is gondoskodnunk kell.

A személy és vagyonőr intézkedései által okozott jogsérelem esetén igénybe vehető eljárásokról a bolti szolgálatnál is gondoskodni kell, úgy, mint a panaszjog lehetőségéről az intézkedések nyomán. Az intézkedések végrehajtása során a személy és vagyonőrnek biztosítania kell, hogy az érintett személy személyes adatait, így különösen magántitkait és magánéletének részleteit harmadik személynek, nem jogosultnak ne adja át, így ne ismerhesse meg más. Ha a megbízó meghatározott dolgoknak, a közterületnek **nem minősülő létesítményébe, területére, illetve zárt területen, tartott rendezvényére való bevitelét megtiltja, biztosítani kell e dolgok biztonságos, és harmadik személytől elzárt tárolását**. Például a bolti őrnél a meghatározott méretű táska bevitele tiltott lehet, ezt biztonságos helyen tárolni szükséges, amíg a tulajdonosa vissza nem tér.⁷³

6.2. A dolgozók be- és kiléptetésének általános feladatai, szabályai

A megrendelő területére történő be-, és kilépések, vagy a dolgozói belépés ellenőrzése a **megbízó által meghatározott** körben a feladatunk.

A bolti szolgálat során a be- és kiléptetés eltér a telephelyek, vagy más objektumok őrzésétől. A bolti, kereskedelmi területen tevékenykedő személy és vagyonőrök feladata más kompetenciát igényel. A bolti szolgálat szempontjából meghatározó a **dolgozók megbízhatósága és jogkövetése, hiszen jelentős mennyiségű** érték van a kiszolgálótérben, a polcokon és az árutérben.

A szolgálati érdek hasonló a korábban ismertetett alapvetésekhez, de ennek ismételése fontos. A kereskedelmi munkára jelentkező dolgozókat, főként kilépéskor meg kell vizsgálni, ez elsődlegesen az őket foglalkoztató menedzsment feladatköre és felelőssége, azonban a felvétel után a biztonsági szakszemélyzetnek is része van, kiemelten a belső rend fenntartása és a visszaélések kiküszöbölése érdekében. Amennyiben **bejelentés érkezik a dolgozóra, azt a biztonsági szakembernek körültekintően, alaposan, udvariasan és diszkréten kell kivizsgálnia**, és javaslatot kell tenni a bolt szakvezetőjének. Amennyiben **a személy és vagyonvédelem lehetőségein túlmutat**, vagy nem megvalósítható a felderítése a rendkívüli esemény okozójának és körülményeinek, akkor vezetői döntés alapján alacsonyabb káreseménynél sokszor eltekint a bolt, az üzlet a kár megtérüléséről. Azonban a nagyobb áruházak esetében sok kis üzlet lesz a bérlői olda-

⁷³ Beregyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

lon, amelyek a biztonsági szakszemélyzet jelzése után saját hatáskörben intézkedhetnek a dolgozójuk nem megfelelő lépésének **munkaügyi következményeiről**.⁷⁴

A bolti feladatot ellátó személy és vagyonőr a **csomag tartalmának, bemutatására, a jármű és szállítvány ellenőrzésére** a szerződésből fakadó kötelezettségei érvényesítése céljából. Erre a tervezett intézkedése okának és céljának közlése mellett általában akkor hívhat fel, ha megalapozottan feltehető, hogy az érintett bűncselekményből vagy szabálysértésből származó olyan dolgot tart magánál, amelynek őrzése a személy és vagyonőrnek szerződésből fakadó kötelezettsége. A bolti őri feladatoknál a nagy csomagforgalomnál általában elvárt az ellenőrzés a dolgozók minden be- és kilépésekor.

A feladatok során itt is a **megrendelő** határozhat meg olyan szabályt, hogy **minden ki/belépő esetében elvárja az ellenőrzést** az őrségtől, vagy az **szűrőpróba szerint** szükséges, vagy **nem kell átvizsgálási** feladatokat megvalósítani. A megbízó dönti el, hogy milyen feladatot kell végrehajtani, mivel az ő tulajdonát védi az őr.

6.3. A bolti őr viselkedésének alapvető szabályai

A bolti őr viselkedését a **jogszabály** adta keretben a **szakmai irányelvek** határozzák meg ebben az esetben is. Mivel az üzletek és nagyobb boltok a nagy nyilvánosság számára nyitva állnak, ezért számos olyan személy és vásárló térhet be, aki ittas, vagy egyéb okokból közösség ellenes magatartást tanúsíthat. A másik fontos szolgálati viselkedést befolyásoló tényező a kihelyezett értékek eltulajdonítását megcélzó személyek érkezése. Mivel a **belépők semmilyen előszűrésen nem esnek át**, kiszámíthatatlan, mikor milyen típusú intézkedést kell megvalósítani.

A viselkedésnél mindig **gyűjtsünk információt** a rendelkezésre álló **technikai eszközökből**, főként a kamerarendszerekből származó képek és a személyes megfigyelés adhatnak támpontot. Ha elég információ, vagy egyéb, például **dolgozói jelzés** áll rendelkezésre, akkor a **szakszerű és határozott kommunikációra** és a **diszkrét intézkedésre** kell figyelni. Hiszen gyakori módszer, hogy az elkövető hangoskodik, kifogásolja az intézkedést, ezzel is zavarva a szakszerű feladat-végrehajtást, az esetleges társainak jelzést biztosítva. Alapvetően érthető és magabiztos kommunikációt folytassunk, hogy ne adjunk lehetőséget az intézkedésnek ellenszegülni. Szólítsuk fel az intézkedés alá vont személyt, hogy kísérje el a szolgálati helyiségbe az őrt. Ne engedjük, hogy az intézkedés alá vont mindenki előtt kezdjen el kipakolni táskájából, vagy magyarázkodni kezdjen. A feladat során **vegyen igénybe egy másik őrt, aki biztosítja az intézkedést és jelen lesz a továbbiak során is**.

6.4. Csomagátvizsgálás szabályai, a be-, illetve a kiszállítást végző gépjárművek ellenőrzése

A bolti szolgálatnál a be- és kiléptetés során a személy és vagyonőrök feladata a dolgozók megbízhatóságának és jogkövetésének ellenőrzése és figyelemmel követése, mivel jelentős mennyiségű az érték a raktárakban és a vásárlótérben.

⁷⁴ Berek L.-Berek T.-Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: ÓE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4.

A kis- és nagykereskedelmi munkára érkező dolgozókat, kilépéskor meg kell vizsgálni. A dolgozók alapvető ellenőrzése az őket foglalkoztató vezető, a személyügyi szakterület feladata. A felvétel után azonban a biztonsági terület gondoskodik a belső rend zavartalanlásáért. Ismétlésként, ha megalapozott információ keletkezik egy dolgozó bűnös tevékenységére, azt körültekintően, alaposan, udvariasan és diszkréten kell kivizsgálnunk, és javaslatot tennünk a megbízónak. Ha a magánbiztonság szakterültén rendelkezésre álló lehetőségek nem elegendők, akkor az eseményeknek és körülményeknek felderítése érdekében a hatóság irányába élhetünk jelzéssel a megbízó tájékoztatása mellett. A bevásárlóközpontok esetében sok kis bolt lesz a bérleti oldalon, amelyek a biztonsági munkatársainak észlelése után saját hatáskörben intézkedhetnek a dolgozójuk nem megfelelő lépésének esetleges munkaügyi következményeiről.⁷⁵

A szakmai lehetőségeink újra áttekintve, a bolti feladatot ellátó személy és vagyonőr a csomag tartalmának, jármű és szállítmány bemutatására a szerződésből fakadó kötelezettségei érvényesítése céljából, a tervezett intézkedése okának és céljának közlése mellett általában akkor hívhat fel, ha megalapozottan feltehető, hogy az érintett bűncselekményből vagy szabálysértésből származó olyan dolgot tart magánál, amelynek őrzése a személy- és vagyonőrnek szerződésből fakadó kötelezettsége. Azonban a bolti őri feladatoknál a nagy csomagforgalomnál általában elvárt az ellenőrzés.

A feladatok során itt is a megrendelő határozhat meg olyan szabályt, hogy minden ki/belépő esetében elvárja az ellenőrzést az őrségtől vagy szűrőpróba szerint szükséges, vagy nem kell átvizsgálási feladatokat megvalósítani. Tekintettel arra, hogy a megbízó dönti el, hogy milyen feladatot kell végrehajtani, mivel az ő tulajdonát védi az ő.

A gépjárművel kapcsolatos bolti, áruházi szolgálati feladatok során az objektumon belüli haladásra⁷⁶ a megbízó szabályai vonatkoznak, mert magánúton mindenki a saját szabályait alkalmazhatja. Leggyakrabban a KRESZ szabályait teszik érvényessé a megbízók, kiegészítve külön, a tulajdonos által meghatározott szabályokkal, melyek nyilvánvalóan nem lehetnek jogszabállyal ellentétesek.

A gépjármű be- és kiléptetése azonos metodika mentén zajlik, mint más szolgálati helyeken, azonban az áruk napi és rendszertelen mozgása nagyobb felelősséget ró a személy és vagyonőrre.

Az őr a tulajdonos rendelkezései szerint alapvetően az alábbiakat ellenőrizheti, illetve köteles ellenőrizni:

- a) a be- és kihajtás jogosultságát, jogszerűségét,
- b) a gépjárművezető személyes, gépjárművezetői okmányait,
- c) gépjármű menetokmányait,
- d) a gépjárműben utazók személyének megállapítását, belépési jogosultságát,
- e) a gépjármű utasterét,
- f) a gépjármű csomagterét.

A gépjárművek be-, és kiléptetése intézkedés eredménye lehet a be-, vagy a kiléptetés engedélyezése, vagy ennek megtiltása, felfüggesztése a megbízó vagy az utasítások alapján.

A gépjármű belépés vagy kilépés megtagadása nem jelenti a személyek be-, vagy kilépésének tiltását minden esetben, ugyanis ha csak személyforgalomban akarnak be-, vagy kilépni, akkor azt más intézkedésben kezelve megtehetik a vonatkozó utasítás és szabályok szerint, annak ellenére is, ha a gépjárművel való belépés megtagadásra került. Például a parkolóház alagsorába tilos behajtani gázüzemű gépjárművel, ezt az őr megtilthatja, ennek ellenére a személyekre nem terjed ki a tiltás.

⁷⁵ Berek L.-Berek T.-Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: ÓE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4.
⁷⁶ Ideértve a parkolóházak vagy egyéb belső terek rendjét, hiszen ezek is a bolti megbízó tulajdonát képezik.

A **bolti őrnél gyakori feladat lehet az egyes áru ki- és beszállítások biztosítása, amely során a ki- és berakodást kell felügyelni, vagy ellenőrizni.** Ilyenkor a raktérben lopások, vagy más alkalmoszerű cselekmények észlelése és megakadályozása szükséges. Meghatározhatja a megbízó az áruk mozgásának ellenőrzését is, ebben az esetben a dokumentációk áttekintésével ellenőrizhetjük az áru mozgásának szabályosságát.⁷⁷

6.5. A bolt kiürítésének rendje

A nagyobb bevásárlóközpontok, vagy jelentősebb méretű egységek, amelyek biztonsági szolgálattal rendelkeznek **kiürítési szabályokat** kell alkossanak, és a vészkijáratok használatát, illetve a kijutás metodikáját szabályozva előre meg kell határozni és ki kell függeszteni. A személy és vagyonőrnek ezeket a **szabályokat alapvetően ismernie kell** a munkába álláskor is.

Ezen a nagyszámú látogatót fogadó objektumok a vonatkozásában különösen ügyelni kell arra, hogy **ne jöjjön létre pánik**, fokozott figyelmet igényel a mozgásképtelenek, vagy mozgásukban korlátozottak első közötti távozásának elősegítése. A sokemeletes üzletházak esetében komoly figyelemmel kell lenni a liftek áramtalanításának időpontjára és körülményeire.

Fontos kiemelt figyelmet fordítani a bolti szolgáltatnak a tűzoltóság, vagy más hatóság felvonulási útvonalainak, parkolóhelyeinek szabadon hagyására, hiszen a vásárlók gyakran a gépkocsikkal beállnak és elfoglalják a beavatkozó járműveknek fenntartott területeket.⁷⁸

A terület és az intézkedési metodika ismétléseként, ha a kiürítés megkezdődik, mindig a megfelelő **kommunikációval kezdődik**. Határozottan közölni kell a helyszínen tartózkodókkal a **kiürítés tényét, az okait, a menekülés irányát. A vészkijáratokat kinyitott állapotban kell tartani, és ha szükséges, a földszinti üzletek egyéb nyílászáróit is lehet távozásra használni a gyorsabb kiürítés érdekében.** Aki kijutott, nem szabad hagyni saját elhatározása alapján helyet választani vagy álldogálni az épület mellett, tekintettel arra, hogy az még nem biztonságos távolság, és a közeli csoportosulások akadályozzák a szakemberek munkáját. A saját és mások kijutását biztonságos távolságra jutását is szervezni és koordinálni kell.

A kiürítés megkezdése esetén az előre meghatározott **vezetési vagy operatív ponton** vagy erre kijelölt helyen a kiürítést irányítóknak folytatnia kell a rendkívüli eseménnyel kapcsolatos feladatainak teljesítését. A rendkívüli eseménnyel nem érintett épületek és területek irányítását, kontrollját és vezetését, vagyonbiztonságát sem szabad elfelejteni.

A kijelölt részfeladat irányítóknak **ellenőrizni kell** a gyülekezési helyeken a vásárlók, a dolgozók és egyéb személyek létszámát, majd jelentéseik alapján lehet intézkedni a rendelkezésre álló, kiürítésben részt vevő személyzet feladatairól. Az intézkedés irányítóknak rendelkezni kell a további szakmai tevékenység **koordinálásáról**, különösen a lehetőségek keretein belül az anyagi javak mentéséről, ha erre a hatóság nem fogalmaz meg tiltásokat az élet védelme érdekében.

A rendkívüli esemény aktív kiürítési részének lezárása, hogy a jelentések szerint üresnek tekintett objektumot ellenőrizni kell, hogy azt mindenki elhagyta-e, vagy vannak bennrekedtek, főként a próbafülkékre, mellékhelyiségekre, vagy hátsó raktárakra figyelemmel. Az utóellenőrzés során hangosan kommunikáljunk, ha

⁷⁷ Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

⁷⁸ Christián L. (Szerk.) (2014.): Személy- és Vagyonvédelem. Nemzeti Közszolgálati Egyetem. Rendészettudományi Kar. Budapest, ISBN 978-615-5305-62-7

esetleg valaki nem tud máshogy jelezni, értesüljön róla, hogy ellenőrzés van, keresik a bent lévőket, jelzést tudjon adni a keresők irányába.⁷⁹

6.6. Intézkedések a vásárlási szabályokat megsértő vásárlókkal szemben

A vásárlási szabályokat, a jogszabályokat figyelembe véve az üzlet tulajdonosa, **vagy vezetője alakítja ki. A belső szabályokat megsértők** (például több ruhaneműt visznek a próbafülkébe, vagy táskát visznek a vásárlótérre) nem igényelnek olyan típusú fellépést, mint az szabálysértést, bűncselekményt elkövetők, azonban **taktikailag azok is nagy odafigyelést igényelnek** az intézkedőtől.

A megfelelő határozott és kulturált fellépés az üzlet megítélése, és a vásárlók bizalma érdekében igen fontos körülmény.

6.7. A bolti őr tevékenysége szabálysértés, illetve bűncselekmény észlelése esetén

A **bolti őr** feladata során gyakran kerül intézkedési helyzetbe a tevékenysége jellegéből adódóan, amely során a tettenérés is számos alkalommal előfordul munkája során. Amennyiben a **bolti dolgozó észlel** egy személy általi eltulajdonítási szándékot, ez önmagában még nem elég a bűncselekmény elkövetésével összefüggő intézkedések megtételére. Az elkövetővel kapcsolatban csak akkor lehet fellépni, **ha már a pénztárvonalat elhagyta, és nem, vagy csak részben fizette ki az áru ellenértékét.**

A pénztártól már távozott személyt⁸⁰ még az üzlettérben tartózkodása alatt **határozottan, udvariasan**⁸¹ kell kérni arra, hogy **járuljon hozzá ellenőrzéséhez** a helyzet tisztázása érdekében. Ha a pénztárnál fizetés is történt, úgy a vásárlási blokk alapján az erre kialakított **szolgálati helyiségben** történjen, a szakmai szabályok alapján.

Ha a kommunikációs megoldások és a jogszabályi felvilágosítások ellenére is **elzárkózik** ellenőrzéstől, **tájékoztatni kell** az intézkedés alá vontat, **hogy hatóságot kell bevonni** a helyzet tisztázására, amelynek kikerüléséig ne hagyja el az üzletet. Ilyenkor **figyelmeztetni** kell az ellenszegülése esetén követendő **jogszabály adta keretek és protokoll lehetőségekről.**

Tilos az egyértelműen tetten ért személyt testfelületre vagy testnyílásra kiterjedően átvizsgálni, csak együttműködése esetén, a szakmai szabályok szerinti **ruházat- és csomagátvizsgálás** folytatható le. **Tilos nyilvános területen, vevőtérben, pénztáraknál stb. a szabálysértő magatartására nézve sértő, fenyegető, becsmérlő kifejezéseket tenni, kioktatni az eljárás alá vont személyt. A közreműködésre bírás érdekében fizikai kényszerítő körülményeket alkalmazni, személyes szabadságában korlátozni törvénybe ütköző.**

⁷⁹ Christián L. (Szerk.) (2014.): Személy- és Vagyronvédelem. Nemzeti Közszerológati Egyetem. Rendészettudományi Kar. Budapest, ISBN 978-615-5305-62-7

⁸⁰ Ha egyértelmű gyanú merült fel arra, hogy eltulajdonított terméket nem fizette ki.

⁸¹ Tegyük mindig olyan módon és helyen, hogy az a többi vásárló körében ne keltsen feltűnést vagy ijedséget.

Ebben a feladatkörben a bolti őr a vásárlók szűrőpróbaszerű, alapos gyanú nélküli ellenőrzését végrehajtja. A boltban bekövetkezett vagyoni elleni rendkívüli eseményeket minden esetben **dokumentálni kell**, hiszen ez későbbi **nyomozás tárgyi bizonyítási eszköze lesz**. Ilyenkor az eset körülményeinek **pontos, részletes leírása, az időpontok, helyszín, hely, cselekmény, dátum, óra, perc megjelölésével kell, hogy történjen**. Az eltulajdonított áru beazonosítható megnevezése szükséges a **későbbi eljáráshoz, márkanev, cikk-szám, gyártó neve fontos részlet**. A jelentésben és jegyzőkönyvben az eltulajdonított áru mennyiségének és értékének pontos megjelölése, valamint az áru **fogyasztói ára** is kerüljön rögzítésre.

Mindig szükséges a **tanúk adatainak** és elérhetőségének feltüntetése, nyilatkozatuk arra vonatkozóan, hogy az eljárásban közreműködnek, és szükség esetén a hatóság előtt is megjelennek tanúként. Az intézkedés alá vont személy együttműködése esetén fontos az **elkövető részletes adatainak feltüntetése**, ezeket együttműködés hiánya esetén a jogszabályban meghatározott mértékig a kérkező **hatóság tudja ellenőrizni**. A jelentés és jegyzőkönyv legalább három eredeti, vagy indigóval másolt példányban készüljön, amelyből az első példány a hatósági eljárásban szerepel, a második példány az üzletben lefűzésre kerül, a harmadik példány az érintetté lesz.⁸²

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. Intézkedés során a bolti őrnek milyen viselkedést kell tanúsítania?
2. Miért fontos a bolti szolgáltatónál a kulturált viselkedés?
3. A dolgozókkal kapcsolatban intézkedhet az áruházi őr?
4. Mit tesz, ha a felderítés túlmutat a magánbiztonság keretein?
5. Ismertesse a kiürítés esetén az intézkedés folyamatát!
6. A bolti őr mely esetben intézkedhet a gyanús személlyel szemben?
7. Sorolja fel, milyen jogai vannak a bolti őrnek?
8. A boltban elkövetett vagyoni elleni események során készített jegyzőkönyvnek milyen információkat kell tartalmaznia? Miért?
9. Hol végez ruházat- és csomagátvizsgálást?
10. Milyen magatartást kell tanúsítani csomagok átvizsgálásánál?

⁸² Beregnyei József: Személy- és vagyoni munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

7. BOLTI SZOLGÁLAT ELLÁTÁSÁNAK SZABÁLYAI GYAKORLAT

Szolgálatra jelentkezés a bolti szolgálatra gyakorlat. Mondja el a szolgálatba érkezés legfontosabb lépéseit.

- 15 perccel hamarabb, kipihenten és szolgálatra alkalmas állapotban beérkezem a szolgálati helyemre, hogy kellőképpen fel tudjak készülni az előttem álló szolgálatra. Tájékozódok az előttem álló feladatról, részt veszek az eligazításon. Leellenőrzöm a szolgálathoz szükséges okmányaim meglétét / személyi igazolvány, vagyonőr igazolvány, kamarai tagsági igazolvány, fegyverviselési igazolvány⁸³, a bolt szabályzatai és magánbiztonsági, kiürítési stb. terveit. Leellenőrzöm a felszerelésem meglétét és működőképességét⁸⁴. Átolvasom a részemre kiadott ór-utasítást az adott szolgálatra.
- Váltásra bevonulok az bolti őrség szolgálati helységébe, leigazolom magamat a szolgálati okmányaimmal a kollégának és tőle is elvárom ugyanezt.
- Tájékozódok az előző szolgálatban történetekről, megkérdezem, hogy történt-e rendkívüli esemény, vagy egyéb olyan esemény, amit jelentenie kellene.
- Tételesen átolvasom és átveszem a leltári jegyzékben szereplő tárgyakat, leellenőrzöm a kulcsdoboz-nyilvántartás alapján a bent lévő kulcsokat, kulcsdobozokat.
- Az átvett tárgyaknak eszközöknek megnézem az érvényességi idejét, illetve leellenőrzöm, hogy működőképesek-e, szolgálat ellátásra alkalmasak-e.
- Az észlelt hibákról⁸⁵ illetve hiányosságokról megkérdezem a kollégát, hogy jelentette-e a diszpécser felé, intézkedett-e javításról, pótlásról, cseréről.
- Megkérdezem, a kollégát, hogy pontosan mik történtek az elmúlt időszak folyamán, részletes beszámolót kérek.
- Ha a szolgálat szempontjából valami hibát, vagy hiányosságot tapasztalok, akkor a felmerült hiányosságokat és a tett intézkedéseket a szolgálati naplóba is beírom, dátumozom, aláírom és a kollégával is aláíratom.
- Ezt követően átveszem a szolgálatot.

83 Ha a bolti szolgálat során fegyveres tevékenységet kell végeznem.

84 Amelyikkel fel vagyok szerelve, például rádió, gumibot, vegyi eszköz, elemlámpa, fegyver, kutya, támadásjelző felszerelések, egyéni védő felszerelések, szolgálati ruházat.

85 Például a tűzoltó készülék lejárt, hiányzik egy szék, zseblámpa lemerült, riasztó ki van kapcsolva stb.

7.1. Bolti őrszolgálat ellátásának gyakorlati szabályai

A bolti őr alapvető feladata a bolti lopások megelőzése, a szállítmányok beérkezésének figyelemmel kísérése.

A gyakorlatban ez mára technikai kihívásokat jelent, amellyel a fejlettebb áruvédelmi eszközöket és műszaki berendezéseket kerülik ki az elkövetők. Az őrszolgálat a boltban sokkal alacsonyabb számban van jelen, mint amit az áruházi forgalom indokol. A komplex védelmi képességek egy része az élőőr, amely működteti a védelmi rendszereket. A másik fontos terület a technikai megoldások területe, amellyel szintén meg kell ismerkedni.

Hazánkban a korábban, a személyzet általi kiszolgálású boltokat felváltották az önkiszolgáló, vagy részben önkiszolgáló üzletek. Nem csak a kis üzletek, hanem nagy áruházak, szupermarketek és bevásárlóközpontok is szabadpolcos rendszerrel segítik a vevőket a vásárlásban. Egy pultos üzletbe betér a vevő egy termékért, amikor sorra kerül, elmondja miért jött, és távozik is. Egy önkiszolgáló áruházban kosarába helyezi a tárgyat, amiért jött, majd megnézi a környező sorokat, válogat az akciós termékek között, esetleg megtetszik neki valami más termék is, és végül egy tele kosár áruval megy a pénztárhoz, majd ezt követően távozik az üzletből. Az áruvédelem a kiskereskedelem egyik kiemelt feladata, amely megalapozza a bolti őr gyakorlati munkájának hasznát is. Az áruvédelmi rendszer egy komplex őrzési és védelmi rendszer. Magába foglalja a mechanikai, az elektronikus és az élőőrös megoldásokat.

Az üzlet nyitvatartási időszakában elsősorban a veszélyes, vagy nagy értékű áruknál alkalmaznak zárható vitrineket. Ezek nyitását az eladóktól kell kérni, majd a dolgozó jelen van, amíg megnézi a vevő az árut. Ilyenek például a veszélyes kategóriába sorolt vegyszerek, vagy a parfümök. De ide tartoznak a jól látható helyekre rögzített tükrök is, mivel ezek a sorok között és a kritikus helyekkel kapcsolatos észlelést segítik. Az áruvédelmi rendszer zömét az elektronikus eszközök, illetve rendszerek alkotják. Hatékony áruvédelmi rendszer a zártláncú kamerarendszer. Az áruházakban célszerű mozgatható dómkamerákat alkalmazni a nagy terek figyelésére. A lopni szándékozó nem látja, hogy éppen mit figyel a kamera. Fix telepítésű beltéri kamerával például egy polc-sort célszerű ellenőrizni, amelyen a drágább, vagy biztonsági szempontból nehezebben ellenőrizhető termékek vannak. Csökkenthetjük a költséget, ha néhány álkamerát, illetve kamerával nem figyelt helyre kamerával megfigyelt terület táblát helyezünk el⁸⁶. A speciális áruvédelmi technológiák valójában olyan elektronikus tárgyvédelmi technikák és eljárások, melyek nem a tárgyak elmozdítását, hanem az üzletből fizetés nélküli kivitelét jelzik. A rendszer lényege, hogy az árura egy jeladót helyezünk el⁸⁷, melyet a fizetéskor a pénztárnál hatástalanítanak, vagy eltávolítanak. Ha ezek nem történnek meg, akkor a kijáratoknál elhelyezett áruvédelmi kapuk érzékelik a mezőt, és hang vagy/és fényjelzést adnak, melyre az élőőr reagálni képes.

Erre a biztonsági feladatra a rádiófrekvenciás RF berendezések a legelterjedtebbek, 8,2 MHz-en működnek, olcsók és megbízhatóak. Fém termékek védelmére nem alkalmas. Az érzékelést fémcsomagolás, rács, vagy doboz akadályozza. Alkalmazható címkével és etikettal is. Az elektromágneses EM áruvédelmi rendszert speciális helyeken alkalmazzák. A címke könnyű papíralapú, a hatótávolsága kicsi 0,7-1 m. A berendezés olcsó. Elsősorban könyvesboltok, drogériák, könyvtárak, elektronikai üzletek használják. Az akusztó-mágneses AM rendszer nagy detektáló képességekkel rendelkezik, széles átvilágítást is képes biztosítani, mivel a hatósugara 1 m. Viszonylag magas ára akadályozza elterjedését. A rádió-mágneses RM rendszer a rádiófrekvenciás és az elektromágneses technológiát egyesíti a megbízhatóság fokozása, és az árcsökkentés céljából.

⁸⁶ Ez a GDPR szabályozás bevezetésével változni fog, mivel minden kamera látószögébe szükséges az erre figyelmeztető tábla. Persze akadályt nem jelent, hogy olyan helyre is tegyünk ahol nincs térfigyelés.

⁸⁷ Elektronikai címke, etikett.

A vezetékes áruvédelmi rendszert állványra elhelyezett mintakészülékek felügyeletére alkalmazzák. A kihe-lyezett eszközök érzékelő vezetékekkel kapcsolódnak a termékhez. A vevő felemelheti, esetenként működtet-heti is a terméket, ha a vezetékről levágják, vagy letépi a berendezést, akkor az áruvédelmi központba jelez. Főleg kisméretű elektronikai, informatikai eszközök védelmére alkalmazzák.⁸⁸

A bolti őrnek ezeket a jelzéseket kell figyelni, és zárni azokat a kivezető útvonalakat, amelyen ki-vihetik az eszközöket. A hatástalanítás is komoly kockázat, mivel előfordul, hogy ruházati termékekből kitépi, míg a más jellegű árukról fogóval **levágják** az áruvédelmi eszközöket. Ennek eltávolítása és a termék eltulajdonítása értékhatártól függetlenül bűncselekmény.^{89 90}

7.2. A bolti őr viselkedési formáinak gyakorlása

Gyakorlásként intézkedjünk bolti őrként az üzlet dolgozóival szemben. A vezetőségtől származó információk szerint alkoholt fogyasztottak a munkahelyükön, olyan személyekkel, akik nem állnak foglalkoztatásban az áruházzal. Az ellenőrizendő csoport az áruház területén tartózkodik, amikor az információkat megkapja. Hogyan intézkedik ebben az esetben, milyen sorrendben és mit tesz?

- A jelzésben foglalt dohányzó szolgálati helyiségben megtalálom a csoportot. Napszaknak megfelelően köszöntöm a dolgozókat és a jelenlévőket.
- Leellenőrzöm a belépési jogosultságukat, ki milyen jogcímen tartózkodik a szolgálati helyiségben és elkérem a belépőkártyáikat.
- Megállapítom, hogy az egyikük érvényes belépőengedéllyel rendelkező, míg a másik személytől meg-tudom, hogy nem foglalkoztatott, hanem álláshirdetésre jelentkezik az egyik üzlethez.
- Mivel mind a kettő személy láthatóan és érezhetően ittas, ezért a bolt belső szabályzatában foglaltak alapján megtagadom részükre az üzlettérbe történő visszalépést az állapotuk miatt.
- Az álláshirdetésre jelentkező személyt tájékoztatom, hogy az áruház hatályos szabályzata alapján ittas személy nem tartózkodhat, és nem is léphet be az üzletek területére. Ezért megkérem, hogy térjen vissza egy-két nap múlva, amikor nem lesz alkoholos állapotban.⁹¹
- Az ittas dolgozótól megkérdem, hogy fogyasztott-e az elmúlt 12 órában szeszesitalt, alkoholt, és hajlandó-e magát alávetni alkoholszondás vizsgálatnak.
- Ha megtagadja a vizsgálatot, automatikusan úgy kezelem, mint aki alkoholt fogyasztott: megtagadom a visszaléptetését az áruház munkaterületére, értesítem a munkahelyi vezetőjét, illetve a saját vezető-met, és dokumentálom az esetet.
- Ha aláveti magát az alkoholszint vizsgálatnak, akkor megfűjatom vele az alkoholszondát, és kitöltöm a Jegyzőkönyvet Ittasság Vizsgálatáról.
- Amennyiben ittas, tájékoztatom a tényről az intézkedés alá vont személyt, és a saját közvetlen veze-tőtmet is.
- Az intézkedés befejeztével kitöltöm az eseménynaplót, beírom, hogy volt két ittas személy, akik az el-lenőrzés során kerültek felderítésre. Az egyik személy egy munkára jelentkező, akinek megtagadtam a beléptetését, és elküldtem, hogy jöjjön vissza józan állapotában. A másik intézkedés során B. kolléga

88 GPS, telefon, tablet, laptop, stb.

89 Berek L.- Berek T.- Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: ÓE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4.
90 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről 370. § * (1) Aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el dolog elleni erőszakkal - ideértve azt is, ha a dolog eltulajdonításának megakadályozására szolgáló eszközt állagsérelem okozása nélkül eltávolítja, vagy a dolog eltulajdonításának megakadályozására alkalmatlanná tesz.

91 Elmagyarázom neki, hogy az ő érdeke is az, hogy ne alkoholos befolyásoltság alatt jelenjen meg felvételin, mert ezt a leendő mun-káltatónál rossz néven veszik és csökkenek az esélyei a sikeres felvételre.

visszalépését is megtagadtam a dohányzóhelységből, mert láthatóan ittas volt, az ittasság tényét az alkoholszondás vizsgálat igazolta, melynek alávetette magát. B. dolgozó ezt követően a vezetője utasítására szabadnapra távozott.

7.3. A bolt kiürítésének gyakorlása

A gyakorlás során bolti órként hívást kap, hogy robbantással fenyegették meg az áruházat, ahol szolgálatot teljesít. Sorolja fel, mit hogyan, és milyen sorrendben tesz ilyen esetben.

- Amikor fogadom a hívást, pontosan megfigyelem, és lejegyzetem a fenyegető által elmondottakat. Lehetőségekhez mérten minél tovább szóval tartom, hogy a rendőrség később több információval rendelkezzen a nyomozáskor. Ha van rá lehetőség, kihangosítom a készüléket, hogy a kollégák is halhassák, ha nem tudom kihangosítani, akkor úgy tartom a kagylót, hogy a kollégák is hallják a fenyegető által elmondottakat. Figyelek a háttérzajokra, hátha abból lehet következtetni a telefonáló helyére, figyelek a fenyegető nemére⁹², életkorára⁹³, esetleges tájszólására, vagy beszédhibájára. Ezeket mind beleírom abba az adatlapba, amely a **"ROBBANTÁSSAL FENYEGETÉSRŐL"** szól.
- A hívás végeztével azonnal értesítem a Tevékenység Irányítási Központot a 112-es hívószámon és az objektum vezetőjét, illetve a többi kollégát, hogy az épületet robbantással fenyegetés érte, így kezdjék meg az ilyenkor szokásos protokollt, amit a kiürítési terv és a biztonsági szabályzat meghatároz.
- A szabályzatban meghatározottak alapján a további belépést megakadályozom, mert az épületet ki kell üríteni. Közlöm a kollégákkal, hogy a vészkijáratot tegyék szabaddá, mert megkezdjük az épület kiürítését.
- Tájékoztatom az épületben dolgozókat, hogy technikai okok miatt a lehető legrövidebb úton, de a nyugalmukat fenntartva hagyják el az épületet a rendszeresített ki- és bejáratokon keresztül, továbbá a gyorsabb haladás érdekében lehetőség van a vészkijáratok igénybevételére, amelyek helyét megadva irányítom a bent lévőket. Megkérek mindenkit, hogy kifelé menet vigye magával a saját csomagját, táskáját, kabátját.⁹⁴
- Az épület kiürítésének befejezéséről tájékoztatom a vezetőt és a hatóságokat.
- A kiérkező rendőröket tájékoztatom a történetekről, elmondom a fenyegetés pontos szövegét, és azt, hogy pontosan mikor történt a fenyegetés. Tájékoztatom, őket arról, hogy áll a kiürítés.⁹⁵
- Befejezésül kitöltöm a szokásos dokumentumokat, mint a szolgálati napló és külön jelentés írok az esetről.⁹⁶

92 Férfi vagy nő.

93 Fiatal vagy idős.

94 Minderre azért van szükség, hogy a később kiérkező tűzszerezsek munkáját megkönnyítsem, mert ennyivel kevesebb csomagot kell majd átvizsgálniuk.

95 Üres-e már az épület, tartózkodnak-e még bent, kb. hányan lehetnek még bent.

96 Eseménynapló, jelentés, jegyzőkönyv.

7.4. Intézkedések a vásárlási szabályokat megsértő vásárlókkal szemben

A gyakorlat során bolti őrként tevékenykedve egy riasztás érkezik be, amely során a vásárlási szabályok megsértése történt. Az intézkedéseket sorrendben mondja el.

- Ha van diszpécserközpont, vagy vezető, akkor annak rádión jelenteni kell, hogy riasztó jelzés van, és haladéktalanul oda kell menni intézkedni, tájékozódni.
- A pénztárhoz kell menni, ahol a vásárló tartózkodik, és megkérni, hogy a felmerült probléma tisztázása érdekében legyen szíves visszafáradni az üzletbe.
- El kell kérni a vásárolt árut, és azt átjuttatni a kapun személyesen, vagy valamelyik kolléga segítségével, hogy megnézzük, arra adta-e a kapu a riasztójelet. Ha - az a termék, amit már kifizetett - riasztott, megkérem a pénztárost, hogy húzza le újra, vagy semlegesítse az áruvédelmi egységet, vagy elektromos kódot a szóban forgó árun.
- Ha a riasztó nem jelez, meg kell kérdezni, hogy van-e nála más, boltból származó, frissen vásárolt áru. Ha közli, hogy igen, akkor meg kell kérni a vásárlót, hogy legyen szíves fáradjon a szolgálati helyiségbe csomagellenőrzésre, ahol tisztázhatjuk azt, hogy mi adott riasztójelet, amennyiben ott is van technika ennek ellenőrzésére.
- A csomagellenőrzéshez is gondoskodni kell azonos nemű személyről, valamint a biztosításról is, kamerarendszer, vagy biztosító szolgálati kolléga jelenlétével. (A csomag a személy birtokában lévő, általa fogott, vagy testére rögzített, azon viselt tárgy. Még a ruházat is csomagnak számít, amit levett, vagy magával visz.)
- A csomagellenőrzésnél megkérem, hogy legyen szíves mindent tételesen kipakolni a csomagjaiból.⁹⁷ Ha van a szolgálatnál kézi elektromos kódkereső eszköz, akkor az ebben az esetben használható, és rögtön ki fog derülni, hogy melyik eszköz riasztott.
- Mivel az ellenőrzés során nem került feltalálásra az intézkedés alá vontnál semmiféle jogtalanul a boltból származó dolog, ezért elnézést kérünk tőle az esetlegesen okozott kellemetlenségekért, megköszönjük a közreműködését, elköszönünk és befejezzük az intézkedést.
- A végrehajtott intézkedésről, annak eredményéről, és a befejezésről tájékoztatni kell a diszpécsert rádión, közölni kell a szolgálat folytatását az utasításban leírtak alapján.
- A feladat végén el kell végezni a jegyzőkönyv, illetve jelentés készítését.⁹⁸

⁹⁷ Ha tudja, megkérhetem arra is, hogy igazolja azokat számlával.

⁹⁸ Eseménynapló, jelentés, jegyzőkönyv.

7.5. A bolti őr tevékenységének gyakorlása szabálysértés, illetve bűncselekmény észlelése esetén

A gyakorlat során bolti őrként az áruház oldalsó raktárrészének területét ellenőrizve egy társaságot vesz észre, akik a bolt árukészletét adogatják ki egymás segítségével a terület kerítésén keresztül. Azonnal egyértelműsíthető, hogy bűncselekmény elkövetését észlelte. Az áruházban diszpécser, más őr munkatársak, és megfigyelőrendszer is működik. Mit tesz ebben az esetben?

Mivel a bűncselekmény megakadályozása mindenkitől a tőle elvárható módon elvárható, és a rendőrség értesítése nem csak jog, hanem állampolgári kötelesség is, ezért intézkedni kell. Először tájékoztatom a kollégákat és a diszpécserközpontot, hogy mi van folyamatban, illetve, hogy intézkedést fogok velük szemben kezdeményezni. Mivel több elkövetőről van szó, ezért megkérem a kollégákat, hogy jöjjenek a megadott helyszínre, és legyenek fokozott figyelemmel az intézkedésre, mert a támadásuktól tartani lehet.

Megkérem a diszpécsert, hogy a bűncselekmény elkövetőire és az intézkedésre irányítsa a megfigyelőkamérákat, és az eseményeket rögzítse. Felírom magamnak, illetve rádión közlöm a személyleírásukat, és bejelentést teszek a Tevékenység Irányítási Központba telefonon keresztül a folyamatban lévő cselekményről. Ha nincs mód a rendőrséget megvárni a szituáció körülményei miatt, akkor felszólítom a személyeket, hogy hagyjanak fel a jogellenes cselekményükkel, és várják meg a kiérkező rendőröket. Ha felém jönnek, támadásuktól tartva közlöm velük, hogy jogszerű intézkedés keretein belül támadáselhárító eszközöket fogok használni, és a helyszínre máris érkezik a megerősítő őrsg is.

Ha elmenekülnek, akkor megfigyelem a menekülési útvonalukat a menekülésre használt gépjármű színét, rendszámát, típusát. Ezeket az adatokat a rádión is közre adom a diszpécser irányába, és közlöm a kollégákkal is.⁹⁹

A kiérkező rendőröket tájékoztatom a történetekről, és pontosan beszámolok a személyleírásokról, továbbá az általam tett intézkedésekről, hogy a felvételeket az esetről hogyan tekinthetik meg, illetve, hogy azok lefoglalását mikor és hol tudják megvalósítani.

Tájékoztatom a diszpécsert az eddig történetekről és a tett intézkedéseimről, a rendőrök kiérkezéséről, illetve távozásukról.

Kitöltöm a szükséges szolgálati dokumentumokat, amely jelentés lesz a rendkívüli eseményről, és az eseménynapló *vonatkozó részét is kitöltöm*.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

- 1. A gyakorlatban hogyan intézkedik pénztárosi jelzés után?**
- 2. Ha csoporttal szemben kell intézkedni a boltban, mit tesz?**
- 3. Milyen esetekben van helye a kiürítésnek?**
- 4. Szabálysértés esetén milyen tulajdon elleni szabálysértéseket ismer?**
- 5. Milyen vásárlási szabályok vannak?**

⁹⁹ Ezeket le is jegyzetem, hogy később minél pontosabb vallomást adhassak a kiérkező rendőröknek.

8. A MAGÁNBIZTONSÁG SPECIÁLIS KOMMUNIKÁCIÓJA

A magánbiztonságban a kommunikáció a konfliktuskezelések során igen nagy hangsúlyt fektet a verbális és a nem verbális eszközökre. Az intézkedés során a rendészet más területeiről lehet adaptálni megfelelő módszereket. A rendészeti őr az intézkedést - ha az intézkedés eredményességét és célját nem veszélyezteti, nem akadályozza hivatalos szerv munkáját - a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító/ jelvény száma közlésével kezdi meg. Az intézkedő az intézkedés megkezdése előtt - ha az az intézkedés eredményességét nem veszélyezteti - szolgálati igazolványát, vagy szervezethez tartozását közli. Ha a magánbiztonságban tevékenykedő formaruhában lát el szolgálatot, akkor azon az ékítmények jelölik a jelvéyszámát és a nevét, így az igazolvány felmutatására nincs szükség.¹⁰⁰

Alapvetően az egyen- vagy formaruha sokakból nemtetszést vagy félelmet, esetleg negatív beidegződést hív elő. Sok esetben a közterület-felügyelő, vagy a rendészeti őr már azelőtt verbálisan támadásnak van kitéve, mielőtt elkezd az intézkedést. Ilyenkor a verbális agresszió vagy gúny nem magának a személynek, hanem a testületnek vagy szervezetnek szól. Ennek ellenkezője is előfordul, hogy az egyenruha a hivatalos intézkedés, vagy a határozott fellépés tiszteletet parancsol és már az együttműködést is megalapozza. A forma-, vagy egyenruházat és a felszerelések, gépkocsi mindig legyen tiszta és rendezett, mert a kommunikáció már az első látásnál ezekkel a jelekkel kezdődik.

A megfelelő fellépés nagyon fontos, amely tiszta és ápoltság mellett történhet, és az első érzékelhető körülmény a megfelelő testtartás lesz. Az intézkedés során az érintetthez vezető úton már figyelemfelhívó üzenete van. Az egyen-, vagy formaruha vonzza a tekintetet, mindig a figyelem középpontjában lesz. Az intézkedés megkezdése előtt határozott testtartással, céltudatos, de nem támadóan gyors közlekedéssel haladjuk az érintett felé. Kerüljük a már agressziót sugárzó alapállást és a testtartásunk is legyen megfelelően nyugalmat sugárzó.

Ennek nem szabad a másik oldalára se billenni, a túl lazán közlekedő és „szétesett” testtartás is káros benyomást mutat az érintettek és a külvilág felé. Ezzel nem csak az intézkedés eredményességét rombolja a magánbiztonsági szakember, hanem a szervezetének megítélése is gyengül.

A kapcsolatfelvételnél az intézkedés kezdeményezése során a halaszthatatlan eseteket kivéve¹⁰¹ kerülni kell a közvetlen testi érintkezést, mert az agressziót válthat ki, és az intézkedést már más megvilágításba helyezi. E mellett az intézkedés alá vont kifogásolhatja az eljárást, mivel együttműködő akart lenni, de már agresszív lépésekkel fel vele szemben.

A jól megválasztott arckifejezéssel és mimikával sokat segíthetünk az eredményességen. Egy nyugodt arckifejezés, tekintet segíthet az intézkedés alá vont megnyugtató hatásában, illetve több bizalmat ébreszt az emberekben, mint egy szúrós, ideges, esetleg visszataszító arckifejezés. Az arckifejezésünknek határozottságot és segítő szándékot kell sugározni, mert ez lesz a verbális kommunikációnk alapja is.

¹⁰⁰ 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról.

¹⁰¹ Intézkedésünk pl. bűncselekmény elkövetőjét érjük tetten vagy közvetlen életveszély van.

A kommunikációnál a személyes érzelmeinknek és egyéb meggyőződéseinknek, szimpátiáknak nincs helye. A magánbiztonsági szakembernek pártatlannak és elfogulatlannak kell lennie munkája során, még olyan esetekben is, amikor politikai rendezvényen vesz részt, vagy bizonyos társadalmi, etnikai csoportokkal szemben intézkedik. Az orvosok is ellátnak mindenkit, a szimpátia vagy egyéb körülmény nem korlátozhatja őket.

A feladatok során mindig a helyes kommunikációt kell megválasztani, helyesen kell alkalmazni a különböző kommunikációs eszközöket. A feladat vagy rendezvény jellege nagyban befolyásolja, milyen kommunikációt kell sugározni, közvetíteni. Egy protokoll rendezvényen elengedhetetlen az elegáns megjelenés, a rendezett, ápolts külső és az udvarias megnyilvánulás, feladatellátás. A sportesemények beléptetésénél, vagy a közterületi szolgálatnál már másabb kommunikáció lesz a célravezető a sokszor ittas, vagy agresszív intézkedés alá vont személyektől.¹⁰²

8.1. A stressz- és konfliktuskezelés alapvető módszerei, ezek alkalmazása

A konfliktus alapvetően a **két vagy több személy között fellépő érdekellentét van**, melynek során a viselkedésmódok és az igények kielégítése egymással ellentétbe kerül, vagy melynek során az egyes emberek értékítéletei eltérnek egymástól.¹⁰³ A szolgálattal összefüggő stressz vagy konfliktus mellett a magánbiztonságban az intézkedésekkel és a különböző feladatokkal járó stressz és konfliktus is igen fontos.

A **belső vagy személyes konfliktusok** a magánbiztonsági szakembereknél is előfordulhatnak, ilyenkor a harc nem más emberekkel, hanem saját magunkon belül történik. Általában a vívódás, vagy döntési helyzetekben lejátszódó események során éljük meg ezt a konfliktusformát, és a stressz e miatt keletkezik bennünk. Előfordul, hogy nem könnyű a döntés, és a két rossz közül igyekszünk kiválasztani a kevésbé rosszat. A rendészetben dolgozók tekintetében a leginkább bekövetkezőek a **személyközi konfliktusok**. Ebben az esetben a konfliktusban álló felek érdekei, céljai általában elkülönültek, jól körülhatárolható, mindenki a saját álláspontjáért vagy igazáért küzd. Nagyon jól szemléltethető ez, ha például a közterület-felügyelő egy szabálytalan autóst akar megbüntetni, és az intézkedés alá vont nem ismeri el a cselekedetét, ezért konfliktus alakul ki. Ebben igen komoly érzelmek lehetnek, ami jelentős stresszel járhat.

Bizonyos szakterületeknél jellemző lehet az úgynevezett **csoportok közötti konfliktus** típusa is. A homogén¹⁰⁴ vagy heterogén¹⁰⁵ csoportok közti nyílt, vagy burkolt, gyakran változó intenzitású küzdelem, melyek többnyire személyes érzelmekkel gazdagított, cél- és erőforrás konfliktusokra vezethetők vissza. Nagyon jól érzékelhetők ezek sportrendezvény rendészeti őrrei és a szurkolói csoportok, vagy a közterület-felügyelők és valamilyen önkormányzati rendezvényen megjelenő visszatérően tiltakozó csoportoknál is.

A következő típusú konfliktus is megjelenhet a rendészetben dolgozók körében. Az úgynevezett **tárgyi konfliktusok**nak nevezzük azokat a konfliktusokat, melyek kiváltó oka valamilyen jól körülhatárolható dolog, leggyakrabban konkrét cél elérése. Egy kommunikációs hiba esetén a parkolás szabályossága miatt büntetések kiszabása, nyitvatartási idő vagy valamilyen félreértés okozta anyagi veszteség, vagy más jellegű büntetés komoly érzelmi küzdelmet válthat ki.

¹⁰² Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

¹⁰³ In.: Tóth Éva Mária.

¹⁰⁴ Egnemű, azonos elemekből álló.

¹⁰⁵ Másfajta, különböző, egymáshoz nem illő.

A korábban már szóba került előítéletesség esetén a **viszonykonfliktusoknak** nevezhető kategóriánál a személyközi, illetve csoportok közti konfliktusokat értjük. A beidegződés korábbi rossz tapasztalatokkal, előítéletekkel terhelt a csoportokkal vagy szervezetekkel szemben. A felek viszonyát erőteljes érzelmek, érdeklődések és kényszerek terhelhetik. Az ezekkel az érzésekkel terhelt intézkedések következtében fokozottan érzékenyek lesznek egymással szemben a más oldalon álló emberek. Ritkábban jellemző a szakmai munkára ez a jelenség, de akit sokszor büntettek meg, vagy szankcionáltak a rendészetben dolgozók, azokkal szemben előítélettel vagy ellenérzéssel fog reagálni egy intézkedésre a konfliktusban lévő másik oldal.

A konfliktuskezelési stratégiáknál több alkalmazható a munkában, amely során az első, amit meg kell említeni a **győztes - vesztes** stratégia lesz.

Ebben az esetben **mindkét fél a győzelemre törekszik, ennek megszerzése érdekében mozgósítja erőforrásait**. Mivel a másik fél legyőzése a cél, kevésbé tud odafigyelni az eredetileg kitűzött cél elérésére, így néha maga is sérül, illetve a kitűzött cél is sérülhet. Az intézkedési konfliktusoknál sok esetben ez lesz a stratégia, mert személyes támadásnak veszi sok érintett, akit megbüntetnek vagy elmarasztalnak.

Az ilyen esetben van győztes, és lesznek vesztesek is. A vesztes oldalán álló személyben ez negatív érzelmeket válthat ki, mely negatív cselekedetre készíthet. A következő találkozásnál vagy érintkezésnél már viszonykonfliktussal, vagy személyes konfliktussal fog viseltetni, akivel szemben alul maradt. Ez a stratégia a legritkább esetben jelent hosszú távon is megnyugtató megoldást, a vesztes fél igen gyakran csak átmenetileg, vagy látszólag fogadja el veszteségét, aztán erőt gyűjt, s máskor, más formában újra támadhat. Ilyenkor a panaszok az intézkedés ellen is hamarabb és nagyobb érzelmekkel együtt kerülnek benyújtásra. Előfordul a rendészetben, hogy az ilyen, könnyebben megoldható konkrét tárgyi konfliktus átalakul bonyolult, nehezen kezelhető viszonykonfliktussá.

A **vesztes - vesztes** stratégia a magánbiztonságban nem célszerű módszer, mert ebben a helyzetben **egyik fél sem éri el kitűzött célját**. Pozitív, hogy van megoldás, és mindkét fél úgy érzi, azt kommunikálja, hogy az számára is elfogadható. Az egymásnak adott engedmények révén kompromisszumot kötöttek. Például nem bünteti meg az intézkedő, de mégis a stílus, amit használ, leereszkedő, vagy bántó mások előtt, esetleg a személyre nézve. Senki nem éri el a célját a konfliktusban. Ezért gondolhatjuk, hogy ilyen esetben csak látszólagos megoldás születik annak érdekében, hogy lezáruljon a konfliktus.

A stratégia választásnál a **nyertes - nyertes** lesz a legmegfelelőbb módszer a szakmacsoport művelői között, ha a jogszabályok, a szituáció vagy a kommunikációs megoldások engedik ezt. A szituációban **mindkét fél úgy érzi, hogy többet kap, mint amit korábban várt**. Lehet még pozitív, hogy a végére a felek közti kapcsolat pozitív irányba kerül. A névválasztás nem jól mutatja a szituációt, ha a rendészetre gondolunk, hanem inkább a kölcsönösen előnyös, mindkét fél érdekeinek valamilyen szinten megfelelő megoldás alakul ki. Ebben az esetben gyakran nem lesznek a rendészeti példában klasszikus nyertesei, de az intézkedés nem jár komolyabb ellenérzéssel egyik felnek sem. A segítőkészség és a kompromisszumkészség a felek részéről lehet alapja ennek, határozott kommunikációval ez alakítható. Például a közterületi intézkedésnél egy közterület-felügyelő a kihágásnál egy alacsonyabb büntetést, vagy szankciót választ a szabad mérlegelésnél, amely során a kommunikációjában is felhívja arra a figyelmet, hogy tisztességgel kíván eljárni és jóindulatú, lakosságbarát intézkedést fogadosít. Vagy például a vasút fegyveres biztonsági őrseg munkatársa egy nem megfelelő jeggyel utazót a másik járműre szállít át, pedig büntetés kiszabását is kezdeményeztethetné a jegyvizsgálóval.

Az ilyen esetekben a példákat átgondolva a célegyeztetési folyamat másik lényeges érzelmi eleme a pozitívabb érzelmek kialakulása, mint más stratégia megválasztásánál. Minderre akkor van reális lehetőség, ha mindkét fél ugyanúgy törekszik a kölcsönös együttműködésre.

A konfliktuskezelési technikák öt leggyakrabban alkalmazott módszerének¹⁰⁶ áttekintése során megállapítható, hogy a konfliktushelyzetek nem egyformán hatnak az emberekre. Sok esetben kellemetlen feszültséget keltenek, dühöt, haragot ébresztenek, vannak, akiket inkább megbénítanak, azok tehetetlenséggel védekeznek. Olyan is van, aki levert, és szomorúvá válik, ezáltal a haszontalanság és eredménytelenség érzetét keltve.

A konfliktusok által keltett negatív érzéseket mindenki máshogy igyekszik feldolgozni és megszüntetni. Ugyanez a megoldásra is vonatkozik, mivel a helyzetet fel kell oldani, és a konfliktust is kezelni kell. A megoldásban a szituációnak és a személyiségünknek megfelelően harcolhatunk, konfrontálódhatunk, beletörődhetünk vagy elmenekülhetünk a helyzetből.

A számunkra legegyszerűbben használható módszerek, amiket a munkánk során alkalmazhatunk, az alábbiakban kerülnek ismertetésre. Azonban azt tudnunk kell, hogy a személyiségünk és a kialakult helyzet minden esetben befolyásolja a módszert.

Az első a **versengés**, amelyben az alkalmazója versengéssel próbálja a konfliktusokat feloldani, ilyenkor csak és kizárólag a győzelem az elfogadható. Ilyenkor nem vesszük figyelembe a másik fél érveit, még akkor sem halljuk meg őket, ha azok helytállóak és logikusak. A módszer során a használó arra törekszik, hogy neki legyen igaza, és minden áron ehhez ragaszkodik, és ha nyilvánvaló, akkor sem ismeri el, ha tévedett.

Az előzőtől szinte teljesen eltérő módszer az **elkerülés**, amely, mint a neve is mutatja a konfliktus vagy probléma előli meghátrálásból áll. Ha egyáltalán nem törekszünk a megoldásra, inkább tudomást sem veszünk róla, és hártjuk valahogy. Például ezt nem nekem kell orvosolni, nem vagyok felelős, és nem tudok mit tenni, majd megoldjuk, vagy inkább hallgatásba burkolózunk, és nem folyunk bele semmibe. Ez nem megfelelő kezelési módszer, főleg nem a rendészet néhol stresszes környezetében, mert passzív viszonyulás a helyzetre. Megmarad a belső feszültség, és a helyzetre sem ad megoldást.

Az igazán jónak mutató megoldás a **kompromisszumkereső** magatartás, azonban ez rendészetben, intézkedési helyzetben nem alkalmazható. Az intézkedő csak egyértelműen tudja érvényesíteni az akaratát. Azonban a kompromisszumkereső megoldásnál arra törekszünk, hogy mindkét fél számára kielégítő és elfogadható legyen az eredmény. Már az elejétől kezdve a közös nevezőt, az egyező szempontokat emeljük ki, és ezt követve igyekszünk a megoldás felé haladni. Ilyenkor persze, ha a másik fél enged az álláspontjából, akkor tőlünk is elvárható, mert kölcsönös engedményekre hajlandó magtartást kell közvetíteni. Alkalmazásához meg kell hallgatni, és figyelembe kell venni a másik érveit és indokait. Azonban a saját érdeket is mindenkor ugyanolyan szinten érvényesíteni kell. A szakmai munka során érdemes a kommunikációban ezt használni, amely mellett a mi szolgálati szabályainkat be kell tartani. Az érintett azt fogja érezni nyert, azonban mi is a szakmai protokoll mezsgyéjén haladva oldottuk meg a feladatot.

A szakmai szinten nehezen használható, de létező megoldás az **alkalmazkodás**. Ez alapján, aki ezt alkalmazza, az általában lemond a saját érdekeiről, álláspontjáról és hagyja, hogy teljes mértékben a másinak legyen igaza, hogy az ő szempontjai érvényesüljenek. Ez passzív megoldás, amely során a kellemetlen helyzetbe kerülést, és a szembesülést a nézeteltérésekkel elkerüljük. Ezek miatt inkább lemondunk saját érdekeinkről, ezért befolyásolhatóvá válunk.

Az ötödik módszer az **együttműködés**, amely során nyitottan törekszünk megoldani a helyzetet. Ez egy empátiát alkalmazó módszer, és célja az eredményes problémamegoldás és a rugalmasság. Törekedni kell hozzá a konfliktust kiváltó okok feltárására, feltéve, ha a felek érdekeinek komplex feltárása során nyíltan és őszintén kommunikálnak. Alkalmazása során a kölcsönösen előnyös megoldást kell keresni és nem szabad

¹⁰⁶ Thomas és Kilman munkássága nyomán.

merev gondolkodásmódot közvetíteni. Eléréséhez a magatartásunk legyen aktív, nyitott és kezdeményező, amely után az esetleges nézeteltérésekkel és kellemetlen helyzetbe kerüléssel már nem kell számolni. Képesnek kell lenni a konfliktus feloldása érdekében akár saját érdekeink érvényre juttatásáról lemondani a jövőbeni, nagyobb fajsúlyú együttműködés érdekében. Ezáltal a módszer használatával hosszabb távú megállapodás kerülhet kialakításra.¹⁰⁷

8.2. Kommunikációs és szituációs gyakorlatok

A kommunikáció az egyik olyan terület, amelyet nem lehet eleget gyakorolni. Nagyon sok szolgálati helyzetben jelenti a megoldást, és számos szituációban kedvezőbb eredményt érhetünk el, mint más eszközökkel. Ha például egy gyakori esetet szemlélve az ittas/bódult személyekkel szemben történő intézkedést vesszük alapul, akkor láthatóvá válik, milyen eljárást kell követni. Az ittas, vagy bódult emberek magatartása teljesen kiszámíthatatlan, gyakran ellentmondóan, logikátlanul cselekszenek, apátiából indulatosságba csaphatnak át, ezzel veszélyeztetve a rendészeti feladatokat ellátó személy, vagy mások testi épségét, anyagi javait. Az ittas/bódult személyekkel szembeni intézkedés óvatosságot, fokozott figyelmet, körültekintést igényel, ezek során a kommunikáció mindig legyen egyszerű és határozott.

Fontos kommunikációs feladat, hogy a magánbiztonsági szakember ne bocsátkozzon vitába az ittas, vagy bódult személlyel, magatartása során ne vegye félvállról, és ne fordítson hátat az intézkedés alá vontnak. Az intézkedés során figyelemmel kell lenni arra, ha a kommunikációs csatornák csak a fizikai intézkedések irányába engednek haladni, hogy az ittas/bódult személyek rendkívül érzéketlenek a fájdalomra, és más külső behatásokra, fizikai erejük érzékelésük alapján növekedhet és bátrabban viselkednek.

A bódító hatású anyagok, vagy a kábítószeres hatása alatt álló személyekkel szemben történő intézkedés során mindig vegyük figyelembe, hogy az ilyen szerek használata személyiségkárosodást okoz, amelynek külső, fizikai nyomai is vannak. A szenvedélykeltés minden ilyen szernek alapeleme, ezért változásokat okoz a használója tudatában. Ezért előfordulhatnak magatartási zavarok, zavartság, agresszivitás vagy teljesen értelmetlen és kiszámíthatatlan esetek is. A bódító, vagy kábítószeres élvezőkkel szembeni intézkedéshez elővigyázatosságra, figyelemre, mindemellett pedig határozottságra van szükség. A kommunikáció során a lehető legtömörebben és egyértelműen kell fogalmazni, az összetett mondatok, vagy hivatkozások, magyarázatok csak zavart okoznak.¹⁰⁸

8.3. A szakmai és hivatalos nyelv sajátosságai

A nyelvhasználat a rendvédelemben ismert **hivatalos hangvételű, szakmai kifejezésekkel és jogi meg-alapozottsággal** kell, hogy történjen. A stílusrétegek közül a **hivatalos** az, amelyik a rendészeti munkában a leggyakrabban és legerőteljesebben van jelen. Nagyon sokszor tiszta formában, azaz nem keveredve más stílusrétegekkel, de sokszor a társalgási, a publicisztikai, a tudományos vagy a szónoki stílusok jegyeit is magán hordozza. Megszólításnál „Őr! Tisztelt Ügyfél! Tisztelt Vezető!” és számos a változat aszerint, hogy épp melyik hivatal vagy intézmény milyen rangú és beosztású munkatársai vagy ügyfelei a megszólítottak. A hivatalos írásbeli **személytelenséggel** magyarázható, részben pedig általában a hivatalos érintkezés alkalmával megkívánt szokások diktálják a hivatalos nyelvhasználatban az önözési¹⁰⁹ nyelvi formák kizárólagosságát. Ez az írásbeli érintkezések során még akkor is úgy van, ha az egymással kapcsolatba kerülő felek máskor

107 Tóth É. M.: Konfliktuskezelés. NSZFI. 2008

108 Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

109 Sosem magázó és nem tegező a forma.

akár személyes találkozás során barátok, vagy tegező viszonyban vannak. A hivatalos érintkezés alkalmával ennyire merevnek tekinthető a kommunikáció.

Nagyon fontos követelmény a **szakmai** és hivatalos nyelvnél a **pontosság, egyértelműség és a tárgyilagosság** is. A hivatalos stílussal szembeni legfontosabb követelmények a pontosság, a világosság, az egyértelműség, a tárgyilagosság és az objektivitás legyenek. Ez utóbbi szintén a személytelenségből következik. Nincs helye az egyéni véleménynek, a szubjektivitásnak, egyénieskedésnek a szakmai munkában. Ez a stílus jellegéből fakadóan nem lehet alkalmazható e területen.

A szolgálati, vagy hivatali elvárások miatt az egyforma bánásmód, pártatlanság kell, hogy jellemezze a hivatalos közéletet. A pontosság pedig a hivatalos érintkezés legfőbb céljának, az ügyek elintézésének a könnyítése, és elősegítése érdekében fontos. Az iratokban minden adatnak, ügyiratszámnak, hivatkozásnak és mondatnak nagy a jelentősége. A benne foglalt információk és adatok ez alapján visszakereshetőek, ellenőrizhetőek lesznek. A világos, követhető szövegtagolás, a szerkesztés gondossága is kiemelt, mint a jogszabályok esetén a formai követelmények. Ugyanez a helyzet a hivatalos levelek meghatározott elrendezésére, kötelező tartalmi és formai elemeire.

Az összes szakterületnek, így a rendészetnek, azon belül is a magánbiztonságnak külön **szaknyelve** van. A hivatalos stílus használata mindegyik területen egyformán jellemző. A különbségek legfőképpen az adott szakterület **szókincsében, a használt szakzsargonban** jelentkeznek. A szakkifejezések¹¹⁰ használata egy-egy szakterület művelői számára az egymással való kommunikációt teszik gyorsabbá és hatékonyabbá. Ezeknek a megfelelő ismerete összetartozás-érzést is mutat, elválaszt más szakmáktól. Amint az ügyvédek, az orvosok, vagy a mérnökök is saját szaknyelven kommunikálnak. **A szaknyelv sokszor a hétköznapi nyelvhasználó számára ismeretlen szakkifejezésekből, vagy szavakból tevődik össze. Sokszor tapasztalható, hogy egyes szavak hétköznapi jelentése mellett létezik egy kifejezetten adott szakmai jelentés is.** Ilyenkor kapcsolódik hozzá valami egyéb tartalom is és ezt már csak az a kör érti meg pontosan, akik az adott szakmában ismeretekkel rendelkeznek.

Mint minden szakmai tulajdonság, így a szaknyelv **elsajátítása is hosszabb folyamat**, ezért kell ennyire részletesen foglalkozni vele, már a tankönyv által megszólított korban lévők tekintetében is. A képzés és tanulás a szakmai nyelv tekintetében elkezdődhet korán is, de a gyakorlat fogja gondolati síkon rutinná tenni ezt a területet.

A rendészeti és hivatalos stílus nyelvi jellemzői és hibái legerősebben a latin és a német nyelv hatásait hordozzák. A kezdeteknél, a stílus kialakulásánál, az írásbeliségünk kezdetén a hivatalos közéletben¹¹¹ sokáig a latin¹¹² nyelvűség uralkodott. A hivatalos stílus mondat szerkesztésére minden érthetőségi törekvés ellenére a bonyolultság, a nehézkesség, a terjedelmesség a jellemző a mai napig. Ha megnézünk egy hivatalos dokumentumot, akkor látható a feleslegesnek érződően hosszú, sokszorosán összetett, vagy éppen a végtelenségig bővített egyszerű mondatokban is. Láthatóak az egyszerű szavak helyett a terjedelmesebb kifejezések, szószerkezetek alkalmazásában, ahol a hivatalos kötőszavak, névutók használata és az igei szerkezetekkel szemben a névszói szerkezetek túlsúlyban vannak. Mint minden részén a szektornak, a rendészetben is kifejezetten a magánbiztonsági munkában fellelhető hivatalos műfajok listája részben a meghatározó jogszabályok,¹¹³ részben pedig gyakorló magánbiztonsági szakemberek szóbeli közlései alapján és szakmai ki-

110 Ezeket terminus technikusoknak nevezzük.

111 A politikában, bürokráciában, a kultúra, kiemelten a vallás területén.

112 Az első hivatalosnak számító dokumentum a királyi levelezések, a törvények illetve a vallási iratok voltak.

113 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről, 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól, 1999. évi LXIII. törvény a közterület-felügyeletről, 2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról, 2011. évi CLXV. törvény a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól, 2015. évi LVIII. törvény a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló 2011. évi CLXV. törvény módosításáról stb.

fejezéséből áll össze. Azok a fordulatok, amik egy közterület-felügyelő által elkészített határozaton vannak megjelenítve, nagyon hasonlatosak lesznek az államigazgatás más jellegű szereplőinek hivatalos dokumentumaihoz, de érződni fog rajta a szakma sajátos jegyeinek összessége.¹¹⁴

8.4. A hivatalos dokumentumok sajátosságai

A dokumentumok mindig **szakmai és formai** követelmények szerint készülnek, mivel sok esetben hivatalos ügyekben, bírósági ügyekben is felhasználásra kerülhetnek. Kivizsgálások alapjai lehetnek.

Tekintsük meg az alapvető kommunikációs formulákat, hogy a hivatalos dokumentumoknak milyen kritériumoknak kell megfelelni. A **jelentés szóbeli és írásbeli** műfaj. Nagyon fontos, hogy a szóbeli jelentéstétel az elsődleges és gyors csatorna, amelyet hivatalos dokumentumként írásba kell foglalni. Fontos jellemzője, hogy a **dokumentum értékelőjének hitelesíteni** kell azt. Ezt a magánbiztonságban még általában **alá kell írni, le kell pecsételni** és valamilyen **azonosítóval** el kell látni, majd meghatározott ideig őrizni is szükséges. A rendvédelemben már ismert **elektronikus hitelesítés, időbélyegző, és elektronikus aláírás** a magánbiztonságban is meg fog jelenni. Ugyanígy értékelhetjük a jegyzőkönyvtípust is, amely a korábban ismertetethez hasonló jellegű irat, itt minden lényeges körülményt a magánbiztonságban részt vevő jegyező le, hivatalos formában rögzít.

8.5. Írásbeli kommunikációs készség

Ez egy igen összetett témakör lesz, amely jó felkészültséget igényel a szakmai munka során. Fontos az önállóság, azonban a sablonokban történő munka is jó keretet adhat.

Az írásbeli kommunikációs készséget úgy kell elsajátítani, alakítani, hogy az intézmények egymással, illetve magánszemélyekkel folytatott írásbeli kommunikációját folytatjuk le vele. Az írásbeli kommunikáció megállapításokat, utasításokat rögzít, dokumentálhatóvá, felidézhetővé teszi az egyes hivatalos eseményeket, hivatali döntéseket.

A hivatalos levél sajátossága, hogy **pontos, egyértelmű, tárgyilagos és félreérthetetlen** legyen. Ne fogalmazunk pongyolán, homályos, kétértelmű, kedélyeskedő, lírai vagy szubjektív módon. Túl szűkszavú, vagy feleslegesen terjengős sem lehet és az értelemre, nem az érzelmekre kell hatnia. Az sem feladata, hogy szórakoztasson, hanem pontosan tájékoztasson. **Tömör és lényegre törő kommunikációval kerüljük a körülményes szakaszokat.** Minden esetben a nyelvi igényesség jellemezze, amely során figyeljünk a helyesírás, nyelvhelyesség fontosságára is. Formája kövesse a formai szabályokban és a magánbiztonságban ismert szakmai ismérveket, azonban ettől eltérő helyi gyakorlat is lehetséges. Külalakja mindig rendezett legyen, amely során a papír, boríték minősége, fajtája a hivatalos kapcsolatnak megfelelő legyen. Megszólítások során fontos, hogy **a hivatalos szakmai ajánlásokat kövessük, és hitelessége miatt aláírással és pecséttel legyen ellátva.**

Az írásbeli kommunikációs készséget a fenti részletek betartásával és gyakorlásával fejlesszük, amely során egyre természetesebbé válik a szervezetről betöltött szerepünknek megfelelő írásbeli kommunikációs stílusunk is.

¹¹⁴ Molnár K.: Rendészeti kommunikáció vezetőknek. Rendőrtiszti Főiskola. Budapest, 2007.

8.6. Számítógép-használat, szövegszerkesztés

Az alapvető számítógépes ismeretek minden dokumentációs kötelezettséggel járó szolgálati feladatnál fontosak.

Amely olvasó még nem ismerné a számítógép alapvető használatát, az a következő pár sorban ismerkedjen a területtel. A számítógép alkatrészeiből számunkra a monitor (képernyő), a billentyűzet, az egér látható, illetve a működést biztosító alkatrészeket tartalmazó ház. A számítógép működését szoftverek biztosítják. Számos szoftvernek együttesen jelen kell lennie, hogy kielégítő módon működjön. A Windows például egy operációs rendszer, az Office egy irodai programokat tartalmazó, a Google Chrome, vagy Internet Explorer az internet elérését biztosító program számunkra. Ezen túl számos, a számítógépet védő szoftver, mint dokumentumokat, képeket gyűjtő és kezelő, háttérben dolgozó is van. A számítógép bekapcsolása után a képernyőn több jelet is találunk, amely a munkánkat segítő programokhoz ad hozzáférést. Ezek az ikonok. A billentyűk mellett állandó társunk az egér, melynek segítségével az ikonokra kattintva tudunk alkalmazást, vagy a munkánk során használatos programot elindítani.

Az irodai alkalmazás- vagy programcsomagok olyan számítógépes programok vagy programkészletek, melyek a szolgálatban a dokumentációs jellegű tevékenységek, mint a szövegszerkesztés, nyilvántartások kezelése számítógépes megvalósítását teszik lehetővé. A legtöbb ilyen csomag egyben programrendszer, vagyis nem csupán különálló programok közösen megvehető, esetleg egyszerre telepíthető halmaza, hanem a programok egymással is összefüggenek. Ezek egymásból hívhatóak, képesek egymás fájlformátumainak bizonyos fokú kezelésére, esetleg bizonyos szolgáltatásaik a csomag részeként, mint közös szolgáltatás valósul meg. Legjobb példa az egységes felhasználói felület a komponensek között. Az irodai alkalmazáscsomagok mindenképp kell, hogy tartalmazzanak egy szövegszerkesztőt, táblázatkezelőt is. Van ezen kívül személyes nyilvántartó alkalmazás, adatbázis-kezelő program, webhely- és/vagy weblapszerkesztő szoftver, személyes levelező- és üzenetkezelő szoftverek. Ezek mind hasznunkra lehetnek a munkánk során. Választhatunk nyílt forráskódú programot, amelynek nincs díja, például az OpenOffice.org csomagot, de a jogvédett Microsoft Office programcsomag anyagi ellenszolgáltatás után magasabb színvonalú munkát tesz lehetővé. A rendszetben és a magánbiztonságban az egyik legelterjedtebb irodai programcsomag a Microsoft Office.¹¹⁵

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. A rendszetben dolgozóknak milyen magatartást kell tanúsítania intézkedés során?
2. Mit nevezünk tárgyi konfliktusnak?
3. Mit sugározzon az intézkedésünk és hogyan kommunikáljunk?
4. A konfliktuskezelési technikák közül jellemezze a nyertes-nyertes stratégiát/módszert!
5. Sorolja fel a rendszetben leggyakrabban használt konfliktuskezelő magatartásokat (5 db) és jellemezzen közülük kettőt!
6. Jellemezze a kompromisszumkereső magatartást.
7. Írja le a hivatalos levél sajátosságait!
8. Mivel legyen ellátva minden hivatalos dokumentum?
9. Mondja el a magánbiztonsági szolgálatba érkezés legfontosabb lépéseit!
10. Mondja el a számítógép részeit!

¹¹⁵ Németh L.: Szövegszerkesztés alapjai. Nemzeti szakképzési és felnőttképzési intézet.

9. MAGÁNBIZTONSÁGI TEVÉKENYSÉGHEZ KAPCSOLÓDÓ GYAKORLATOK

Szolgálatra jelentkezés a magánbiztonsági szolgálatra gyakorlat. Mondja el a magánbiztonsági szolgálatba érkezés legfontosabb lépéseit. Ez a már korábbi metodika szerint ismétlésként a következő lesz:

a feladat megkezdése előtt a felkészüléshez szükséges idővel hamarabb érkezve, szolgálati tevékenységre alkalmas állapotban érkezem a szolgálati helyemre. Ebben az időben fel kell készülnöm a szolgálatra. Ebben az időszakban formaruhába öltözöm és a felszerelésemet¹¹⁶ átveszem a kiadásra jogosulttól. Ellenőrzöm, hogy alkalmas állapotban vannak-e a feladat ellátáshoz a szolgálati felszerelésem. Információkat gyűjtök az előttem álló feladatok végrehajtásához és részt veszek az eligazításon. Átnézem és a szabályok szerint ellenőrzöm a szolgálathoz szükséges okmányaim meglétét, amely között a legfontosabbak a személyi igazolvány, őr igazolvány és jelvény megléte és érvényessége.¹¹⁷ Fontos a fegyverviselési igazolvány¹¹⁸, a szervezet vonatkozó szabályzatai és magánbiztonsági, kiürítési, őrszolgálati, hegyőri stb. terveinek áttekintése is. Leellenőrzöm a felszerelésem működőképességét, például rádió, gumibot, vegyi eszköz, elemlámpa, fegyver, kutya, támadásjelző felszerelések, egyéni védő felszerelések, speciális szolgálati ruházat. Átolvasom a részemre kiadott utasításokat az adott szolgálatra vonatkozóan.

A szolgálat váltásra bevonulok a kijelölt területre, leigazolom magamat a szolgálati okmányaimmal az eligazítónak, illetve a váltásnál érintett kollégának és elvárom ugyanezt a munkatársaimtól is.

A váltás során tájékozódok a korábbi szolgálatokban történt eseményekről, megkérdezem, hogy történt-e rendkívüli esemény vagy volt-e egyéb olyan körülmény, amiről tájékoztatnia kellene a szolgálatot átadónak. Mielőtt átveszem a szolgálatot tételesen átolvasom és átveszem a leltári jegyzékben szereplő tárgyakat, leellenőrzöm a kulcsdoboz-nyilvántartás alapján a bent lévő kulcsokat, kulcsdobozokat és azok sértetlenségét. A feladathoz átvett eszközöknek megnézem az érvényességi idejét, illetve leellenőrzöm, hogy működőképese-e, szolgálat ellátásra alkalmas-e (tűzoltó készülék, elemlámpa, rendszeresített technikai eszközök).

Az átvételkor észlelt hibákról¹¹⁹ illetve az esetlegesen feltárt hiányosságokról a váltótárstól információt kérek. Megtudom azt, hogy jelentette-e a megfelelő személynek, volt-e intézkedés javításról, pótlásról, cseréről. Információt kérek a szolgálat átadójától, hogy pontosan mik történtek az elmúlt időszakban, részletes beszámolót kérek ha a feladat végrehajtást érintő körülmény merül fel.

A fenti folyamatok során valami hibát, vagy hiányosságot tapasztalok, akkor a felmerült körülményeket és a tett intézkedéseket a szolgálati dokumentációba is beírom, dátumozom, aláírom és az átadóval is aláíratom. Ha mindent végrehajtottam a szakszerű végrehajtás érdekében, akkor ezt követően átveszem a szolgálatot és megkezdem a szolgálati tevékenységet az eligazítás során elhangzottak alapján.

116 Kényszerítő vagy támadáselhárító eszközeimet attól függően milyen szervezetnél szolgállok.

117 A személy- és vagyonőr igazolvány, a természetvédelmi őr, az erdészeti hatóság rendészeti feladatokat ellátó tagjaként, a hegyőri, a hivatásos vadász, a rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzet tagjaként, a rendészeti feladatokat ellátó jogosult erdészeti szakszemélyzet tagjaként, a halászati őrként, a közterület-felügyelőként, az önkormányzati természetvédelmi őrként és mezőőrként a szolgálati igazolványom és a jelvényem megléte.

118 Ha a személy és vagyonőrként fegyveres tevékenységet kell végezniem.

119 Például a tűzoltó készülék lejárta, hiányzik egy szék, zseblámpa lemerült, riasztó ki van kapcsolva stb.

9.1. A tevékenység ellátását előíró jogszabályok megfelelő alkalmazása adott szituációkban

A magánbiztonság minden területén vannak alapszabályok, jogszabály adta keretek, rendeletek, előírt intézkedési normák, és belső szakmai szabályok. Ezeket a szabályokat együttesen kell alkalmazni az adott szituációban. Ezt nem könnyű mérlegelni, ütköztetni néhány másodperc alatt. Tekintettel arra, hogy a kényszerítő, vagy támadáselhárító eszközök használata nem tervezhető, azok egy hirtelen támadással szemben alkalmazhatók. Azonban az alapelveket és a döntést meghozni néhány másodperc alatt kell, ennek kivizsgálása, vagy a későbbi jogorvoslati eljárás során ezt sokszor napok vagy hetekig tartó procedúra követi.

Minden szakmának vannak olyan részletszabályai, amelyek eltérnek a többitől. Ezeket külön meg kell tanulni a képzés során, azonban a jogszabályi változások, egyes utasítások vagy új és még bizonytalanul alkalmazott keretek sokszor még nem rutinból jönnek. Hasznos lehet, hogy az ilyen változásokat és nyílt jogszabályrészleteket kivisszük feladatra, amíg bizonytalanok vagyunk addig laminálva a birtokunkban van, és bele tudunk nézni egy hivatkozásba.

Nagyon fontos, hogy az alapvető szabályokkal és jogszabályi lehetőségekkel mindig tisztában legyünk saját szakterületünk tekintetében, amely miatt magabiztosan és szakszerűen tudunk intézkedni. Ha bizonytalanok vagyunk, kérjük meg hallgatótársunkat, vagy munkatársunkat egyes intézkedések közös gyakorlására.

9.2. Bűncselekmények, szabálysértések beazonosítása

A jogsértések azonosítása a gyakorlatban a felkészültségen kívül egyfajta rutint is igényel. Sokszor nyilvánvaló lesz, hogy történt valamilyen jogsértés, de hogy pontosan milyen, azt nem könnyű be kategorizálni minden esetben. Nem ismerünk a kezdeti szakaszban körülményeket, vagy olyan részleteket, amelyek befolyásolják a jogi minősítést. A szabálysértések vonatkozásában támpontot adhat a magánbiztonságban, ha egy szituációban alapvetően vagyonelleni elkövetésnél valamit megrongálnak az anyagi haszonszerzéshez, vagy az értéke eléri az 50.000 forintot. Ezek a körülmények alapvetően bűncselekményi tényállásokat valósítanak meg. Ha a köznyugalom elleni bűncselekmények, vagy a vagyon elleni erőszakos bűncselekmények témakörében gondolkozunk, akkor az erőszak és a közösségellenesség lesz, ami miatt bűncselekményre gondolhatunk. Azonban ha kifejezetten erőszakos természetű jogsértést látunk, mindenképpen cselekedjünk úgy, mintha bűncselekmény gyanúja lenne. Az előállítást és a későbbi nyomozati cselekményeket a hatóság végzi, amely kategorizálja és minősíti a cselekményt. Ha az elkövetőt elzárással is sújtható szabálysértés, vagy bűncselekmény miatt intézkedés alá vontuk, akkor a jogi minősítéstől függetlenül a rendőrség értesítését fogjuk megtenni, amely során a hatóság fogyanatosítja a további intézkedéseket. Az érintett szabadsága elvonása nélkül, a szabálysértési feljelentés távollétében, a közreműködése nélkül is megtehető.

9.3. Elsősegélynyújtás

A magánbiztonságban minden tekintetben a tőlünk elvárható segítséget meg kell adni. Ha ezt egy állampolgár kéri, ha baleset, vagy sérülés szemtanúi vagyunk, vagy ha éppen az intézkedésünk után lesz szüksége az elkövetőnek ellátásra, akkor is. Amennyiben a tetten ért személy elfogásakor sérülést szenvedett, gondoskodni kell az elsősegélyben való részesítéséről, szükség esetén mentőkihívással, és a vészhívó diszpécserének utasításait követve az esetkocsi kiérkezéséig kell ezt biztosítani. Szakmai oldalról minden mentő

bevonásakor jegyezzük fel a kérkező mentőorvos nevét, honnan érkeztek, a mentő rendszámát, a mentőorvos által közölt elsődleges diagnózist, ha elszállították az elkövetőt vagy a sértettet, melyik kórházba, bent tartják-e, illetve a mentőkihívás és a mentő helyszínre érkezésének időpontját.

Az **elsősegélynyújtást** a törvényi kötelezettségünk mellett rendeletek is szabályozzák. Az 5/1972. (VIII. 5.) EüM rendelet volt az első fontos jogszabály, azonban jelenleg hatályos 3/2002. (II. 8.) SzCsM-EüM együttes rendelet - a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről - szerint az elsősegélynyújtás célja, hogy **az életet vagy egészséget veszélyeztető heveny állapot miatt azonnali egészségügyi ellátásra szoruló személy haladéktalanul addig is, amíg részére a szükséges orvosi ellátás által biztosítható egészségi állapotának helyreállítása, illetőleg rosszabbodásának megakadályozására** irányuló szakszerű ellátásban részesüljön.

Az elsősegélynyújtás alapvető részét három lépést követve tudjuk elkezdni, a felismerés, a segélyhívás és a konkrét segélynyújtás lesz a szükséges intézkedések területe. Az első észlelés fontos része a veszélyhelyzet felmérése, fontos külső körülmények, valamint a beteg állapotára vonatkozó riasztó tünetek felismerése. Alapszabály, hogy a segélynyújtó nem veszélyeztetheti magát. Minden helyszínen fel kell mérni, hogy akár a betegre vagy sérülte, akár a segélynyújtóra leselkedik-e bármilyen veszély. A baleset helyszínén történt tájékozódás és szükség szerinti ellátás után, vagy vele egy időben a mentőket kell értesíteni. Az Országos Mentőszolgálat telefonszáma 104, a Tevékenység Irányítási Központ száma 112.

Mindkét segélyhívó alkalmas a jelzésre, az utóbbi az Európai Unióban mindenhol alkalmazható. A diszpécserrel közölni kell mindig, hogy mi történt¹²⁰, hol történt¹²¹, hány sérült vagy beteg van, milyen az állapotuk, műszaki mentés vagy közveszély miatti intézkedés szükséges-e¹²² és a saját adatainkat is adjuk meg.

A bejelentés során meg kell tudnunk állapítani, hogy van-e valamilyen külső veszély, kell-e gondolnunk súlyos sérülés lehetőségére, észlelhetőek-e olyan jelek, melyek alapján kiderül, hogy segítségre szorul. Ezeket a sérült vizsgálatával tudjuk megállapítani, és ez nagyon sokat segíthet a helyszínre érkező egészségügyi szakembereknek.

Az általunk is elvégezhető egyszerű betegvizsgálatok. A gyors és egyszerű vizsgálat során azt kell megállapítani, hogy **a sérült eszméleténél van-e, pulzusa van-e, lélegzik-e, életjelenséget mutat-e**. Az eszméletlen sérültet a fulladás veszélye fenyegeti.¹²³

A sérülések csoportosítása is nagyon fontos részlet a kategorizálás és a sérült részére történő feladataink tekintetében. Az életveszélyre utaló jelek lehetnek az **eszméletvesztés, légző mozgás hiánya, nagy ütőeres vagy vénás vérzés, különösen nyaknál, vállöveknél, felkarnál és combnál, hamuszürke, fakófehér, verejtékes arc bőr**. A súlyos állapotra utaló jelek lehetnek a **nagy fájdalom**,¹²⁴**zavart viselkedés, fejfájás**,¹²⁵**fulladás, szomjúság, hidegrázás**.¹²⁶ A könnyű sérülésre utaló jelek lehetnek nincs erős fájdalom, a vérzés szivárgó, kis kiterjedésű, tiszta tudat.

Sokszor találkozhatunk ittasságból vagy dulakodásból származó sérülésekkel munkánk során, amelyik esés vagy ütdés miatt keletkezik. A hatás jellegétől és a kiváltott következményektől függően keletkezhet **hor-**

120 Verekedés, elesés, kihűlés, rosszullét, baleset, karambol, stb.

121 Pontos hely, megközelítési lehetőségek. Fontos hogy úgy mondjuk el, amelyikből biztosan oda talál az esetkocsi. Amikor az adatlapot kiadják a mentősofőrnek, ha hiányoznak róla lényeges információk, akkor már nem tudja felvenni a kapcsolatot velünk csak közvetett módon, ami idővesztéshez vezet.

122 Lehet sokféle kockázat, például tüzeset, ipari baleset, roncsok közé szorult sérült, veszélyes anyagot szállító jármű balesete, szaka-dékba zuhant jármű stb.

123 Izomtónus csökkenése, hátracsúszó nyelv az együtt légúti akadályt jelent.

124 Például a törés, nagy kiterjedésű másod-, harmadfokú égési sérülés.

125 Agyrázkódást jelenthet.

126 A vérkeringés zavarára utalhat.

zsolás, zúzódás, vágás, szúrás, roncsolás. Ha vérzik egy sérülés, akkor megkülönböztetjük a **hajszáleres** vérzést (enyhe), kis intenzitású vérzés. A vénás vérzést, ez sötétpiros, lehet intenzív vérzés is. Az **artériás** vérzésnél élénkpiros, lüktető vérzést látunk. A **belső vérzés**nek azonban csak a tünetei érzékelhetők. Lehetnek speciális vérzések is, mint az orrvérzés, fülvérzés.

A legfontosabb és talán ezzel tudunk segíteni a legtöbbet, hogy ha keringésvizsgálat után szakszerű mellkas kompressziót végzünk szükség szerint a mentő kiérkezéséig.

A keringés vizsgálata során a keringés megtartott, ha a **sérült nyel, magától lélegzik, mozog, a nyaki verőéren¹²⁷ vizsgálni tudjuk a pulzust**, maximum 10 másodpercig. A carotisok lüktetése a gége mellett a nyakon kétoldalt érezhető, kitapintása ezen a területen a legbiztosabb.

Keringés ellenőrzése során három ujjunkat helyezzük a sérült gégéjére, ezután óvatosan csúsztassuk a fejbiccentő izom előtti mélyedésig, majd enyhe nyomással tapintjuk a pulzust. Tekintettel arra, hogy a vizsgálat bizonytalan a laikusok körében és befolyásolja az érzékelésünket a stressz és az izgalom is, így fontos, hogy a sérültet figyeljük és keressük a keringés úgynevezett indirekt jeleit. Ezek lehetnek a mozgás észlelés, köhögés, légzés megléte, nyelés stb.

A **mellkas-kompressziónál** a keringés hiányában a vér keringését kell biztosítani a mellkas ütemes komprimálásával. A megfelelő kompressziós-hely a mellkas középvonalában a szegycsont alsó végétől kb. 2 harántujjra levő területen van. A kompressziós erőt az egymásra helyezett tenyereinkkel közvetítjük a mellkasra úgy, hogy a mellkassal érintkező kezünk kéztövével nyomjuk össze a mellkast, a bordákra ne fejtünk ki közvetlen nyomóerőt, csak a szegycsonton, amelyet kijelöltünk. Mindkét karunk könyök ízületben maradjon nyújtva a kompresszió során. Testhelyzetünk mindvégig legyen merőleges a beteg mellkasához viszonyítva, mert így elkerülhető tenyerünk elcsúszása a beteg mellkasán.

A mellkas összenyomásának mértéke igazodjék annak ellenállásához. Ezután kb. 5 cm mélyen, hirtelen nyomjuk le a szegycsontot. Teljes testsúlyunkkal a beteg mellkasára nehezedünk, vállaink függőlegesen a nyomáspont fölé esnek. Ismételjük a kompressziókat, két nyomás közt kezünket ne engedjük fel a beteg mellkasáról, de ne is támaszkodjunk rá a szünetekben. A kompresszió és a felengedés azonos időtartamú legyen.¹²⁸ 30 kompresszió után a fej megfelelő pozícionálásával végezzünk két befúvásos lélegeztetést, majd következzen újabb 30 kompresszió. A továbbiakban tartsuk a 30:2 arányt. A mellkas kompressziót addig szükséges folytatni, míg a beteg életjelenségeket nem mutat, a szaksegítség meg nem érkezik.¹²⁹

Ha már nem tudunk többet tenni a sérültért és még mindig eszméletlen, de kielégítő légzéssel rendelkezik, akkor **stabil oldalfekvés** helyzetbe kell hozni.¹³⁰ A stabil oldalfekvés testhelyzet megakadályozza, hogy a nyelv elzárja a légutakat. A fej alacsonyabban helyezkedik el, így lehetővé teszi, hogy a nyál vagy a hányadék elhagyja a száját, hányáskor a testhelyzet csökkenti a gyomortartalom belégzésének az esélyét.

A stabil oldalfekvésbe helyezés előtt a szemüveget érdemes levenni, a nagy tárgyakat a ruházat zsebeiből kivenni. Stabil oldalfekvést kizáró sérülések lehetnek a combcsonttörés, medencetörés, súlyos mellkasi sérülés, sorozat-bordatörés, nyílt hasi sérülés, gerinctörés. Ezekkel a sérülésekkel nem szabad stabil oldalfekvésbe fordítani a sérültet.¹³¹

Stabil oldalfektetés végrehajtása.¹³²

127 Arteria carotis.

128 Nagyjából a sebességet mutathatja, hogy egy perc alatt 100 lenyomás az ajánlott.

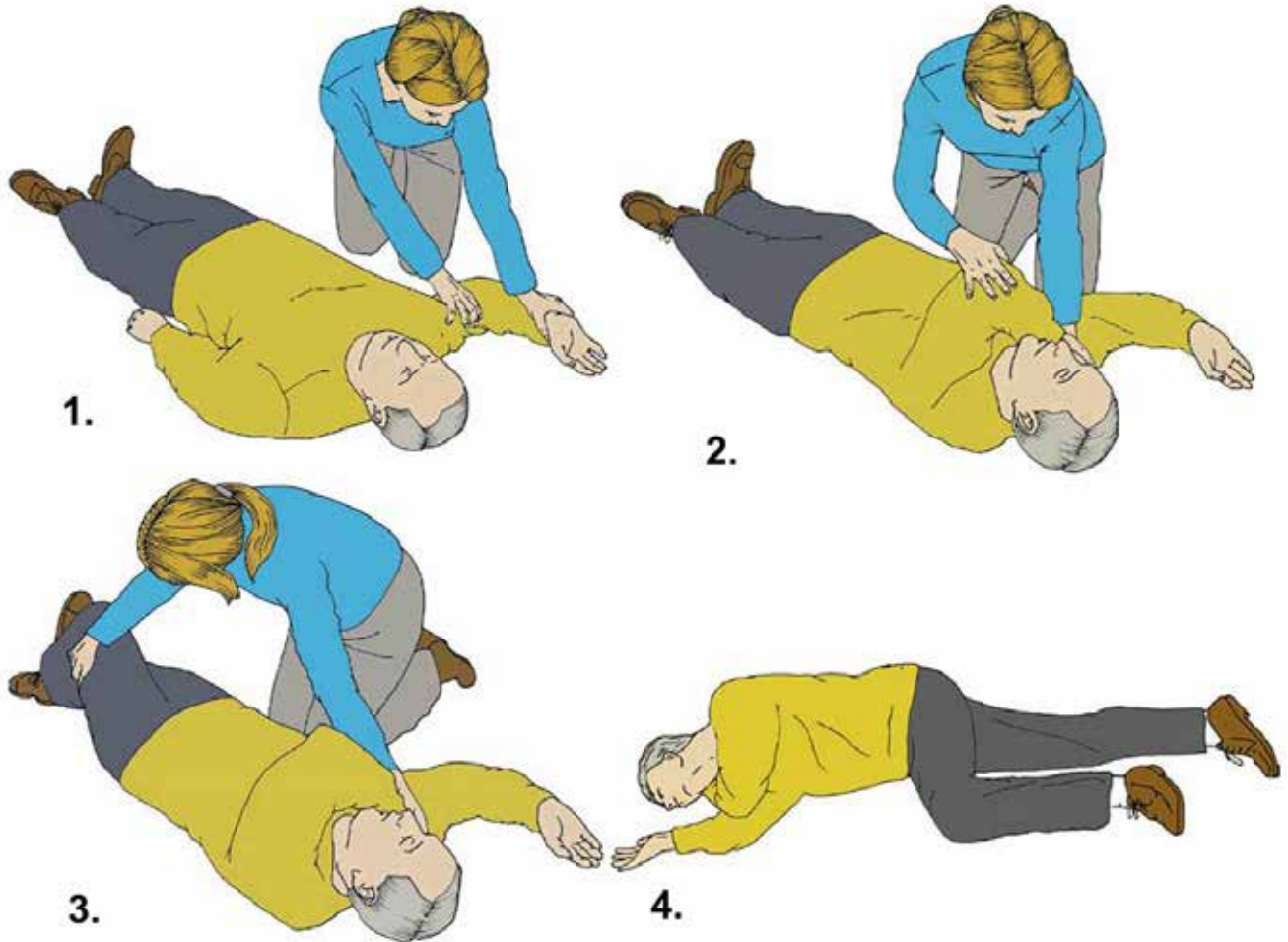
129 AKG-OMSZ. Elsősegély ajánlás alapján.

130 Ha még a szakszerű segítség nem ért a helyszínre.

131 Biztonság-elsősegély. Stabil oldalfekvés. 2018 Vidra Vízitúra.

132 European Resuscitation Council.

Stabil oldalfekvés

9.4. Helyszínbiztosítás

A **helyszínbiztosítás** alapvető feladata a **bűncselekmények, vagy balesetek helyszínének változatlan állapotban való fenntartása annak érdekében, hogy a hatósági, vagy a saját szervezetünk hivatalos eljárásának sikere biztosítható legyen.** A helyszínbiztosító ez irányú tevékenysége a hatósági helyszíni szemle megkezdéséig a helyszín elváltoztatásának, illetőleg megváltoztatásának megakadályozására szolgál. Nem egyszerű őrzési feladat, hanem **sokoldalú, aktív szakmai tevékenység.** A helyszínbiztosítás feladatai tájékozódás a helyszín körülményeiről, központba vagy a Tevékenység Irányítási Központba jelentés, elsősegélynyújtás a sérülteknek, vagyonmentés, tetten ért elkövető elfogása, a tanúk helyszínén tartása, illetéktelen személyek eltávolítása, és a helyszín körülhatárolása és biztosítása.¹³³

¹³³ Dános V. (2012): Tananyag. a rendészeti feladatokat ellátó személyek, a segédfelügyelők, valamint a személy- és vagyonőrök képzéséről és vizsgáztatásáról szóló 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet alapján.

9.5. Jelentés a támadás-elhárítási eszköz és a kényszerítő testi erő alkalmazásáról

Írjon a hallgató jelentést a támadáselhárító és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról. A támadáselhárító eszköz alkalmazásával kezdjük. A jelentésnek az alábbiak szerint kell kinéznie.

J E L E N T É S

kényszerítő eszköz alkalmazásáról

Jelentem, hogy X.Y. közterület felügyelő és Y.Z. közterület felügyelő (V városi közterület felügyelet 2. váltás állománya 2018. szeptember 01-én 12 óra 30 perckor személyes szabadságot korlátozó intézkedést fogatosítottam a V város Fő utca 1. szám alatt található Nagy V tér 1. szám alatti területen.

WV (sz.: V város, 2000.01.01. an.: OO) V város, Közép u. 10. szám alatti lakossal szemben.

Az intézkedés során a 1999. évi LXIII. törvény a közterület-felügyeletről 26. § pontja alapján, tekintettel a 27. § c) pontjában foglaltak, figyelemmel a 43/1999. (XI. 26.) BM rendelet a közterület-felügyelői intézkedések végrehajtásának módjáról és eszközeiről feltartóztatás végrehajtása miatt a támadás elhárítása és az intézkedés befejezése érdekében testi kényszert (kényszerítő eszközt) alkalmaztam, melynek során nevezett személy karján (jobb oldalán csukló magasságban) hámoshorzsolásos sérülés keletkezett, aminek gyógytartama 8 napon belül.

Az intézkedés és kényszerítő eszköz alkalmazásának szükségessége, jogszerűsége, szakszerűsége és az arányosság követelményének megtartása mellett történt.

A történeti tényállás:

A mai napon K.K. V-i lakos a V-i Közterület-felügyeleten bejelentést tett WV V-i lakos ellen, aki 2018. május 26-án 11:00-12:00 közötti időben gépkocsijával tiltótábla hatálya alatt parkolt, amely során a szabad kijutását a telkéről a bejelentőnek akadályozta.

Az 2. váltás közterület-felügyelői a mai napon 12 óra 20 perckor megjelentek a szabálysértés helyeként megjelölt téren, ahol figyelőállást foglaltak el. Ennek során 12 óra 25 perc körüli időben észlelték, hogy a WV az XXX-000. frsz.-ú személygépkocsival a bejelentő kapubejárója elé hajtott, oly módon hogy a tiltó tábla hatálya alatt álló útszakaszon a bejelentő telkének egyetlen bejáratát elfoglalta.

Ekkor a szolgálati autót hátrahagyva, gyalog a helyszínre érkeztem, majd a nevem, beosztásom, azonosítóm, valamint az intézkedés céljának közlésével intézkedést kezdeményeztem WV-vel szemben. Ezt követően 12:30-kor WV hangos szavakkal ellenállt, ezért felszólítottam, hogy működjön együtt velem.

Mivel nevezett személy továbbra is ellenállt, megpróbált támadólag fellépni a közterület-felügyelői intézkedéssel szemben, előzetes figyelmeztetést követően karjait hátra feszítve testi kényszert alkalmaztam.

A testi kényszer alkalmazása célra vezetett, az érintett ellenállását megtörte, és együttműködött az intézkedés további szakaszában. Azonban a testi kényszer alkalmazását követően észleltem, hogy a jobb karján a csukló részén hámphorzosolásos sérülést szenvedett, ezért az intézkedés végén a V-i Kórház Ambulanciájára szállította vizsgálata céljából a MMM-001 frsz. esetkocsi 12:45-kor.

Az intézkedéssel szemben WV nem élt panasszal.

Jelentésemet a fentiek alapján megteszem.

V. 2018. szeptember 01.

V.V.
szakmai vezető

X.Y.
közterület-felügyelő

Y.Z.
közterület-felügyelő

9.6. Tájékoztatás az intézkedési jogosultságok gyakorlásával szemben felmerülő panasz kivizsgálásáról

A magánbiztonsági szektorban is fontos a jogok érvényesülése és az **intézkedésekkel kapcsolatos panaszjog** is. Minden szakmacsoportban van erre lehetőség, és a feladatok alapján a szakmai szabályzók írják elő kereteit.

A 2012. évi CXX. törvény az - egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról - alapján a rendészeti feladatokat ellátó személy az intézkedés megkezdése előtt - ha az intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor kell csak megtenni - köteles nevét, rendészeti feladatokat ellátó szervhez tartozását, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. **Ez alapja lesz a panaszjognak**, hiszen ezáltal közöljük azonosításra alkalmas adatainkat az intézkedés alá vonttal. A törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítőeszközök alkalmazását követően a rendészeti feladatokat ellátó személy köteles az intézkedés alá vont **személyt tájékoztatni a panasz lehetőségéről, és az előterjesztésére nyitva álló határidőről**. Az intézkedéssel, kényszerítőeszköz alkalmazásával szembeni panasz és kivizsgálása a rendészeti feladatokat ellátó személy, valamint a személy és vagyonőr az intézkedésről, amennyiben kényszerítőeszközök alkalmazására is sor került, szóban haladéktalanul, rövid úton jelentést tesz a munkáltatójának. **Az intézkedést, vagy kényszerítőeszköz alkalmazását követően a rendészeti feladatokat ellátó személy, valamint a személy és vagyonőr - két napon belül - írásban jelentést készít a munkáltatója részére, a munkáltató az intézkedés, vagy kényszerítőeszköz alkalmazásának jogszerűségét kivizsgálja.**

A kivizsgálás során az írásbeli jelentés tartalmazza annak a személynek a nevét, akivel szemben az intézkedést, vagy kényszerítőeszközt alkalmazták, az intézkedés, vagy kényszerítőeszköz alkalmazásának helyszínét, alkalmazásának időpontját, alkalmazásának időtartamát, alkalmazásával szembeni ellenszegülés módját, típusát, valamint alkalmazásának rövid leírását. A kényszerítőeszköz alkalmazása során okozott sérülés bekövetkezését és leírását, esetleges egészségügyi ellátás esetén a mentőtiszt, vagy orvos nevét, amenny-

nyiben elszállították a sérültet, akkor az egészségügyi intézmény megnevezését, a jogellenes magatartás abbahagyására történt-e felszólítás, ha nem, ennek mi volt az oka. A kényszerítőeszköz alkalmazására történt-e előzetes figyelmeztetés, ha nem, ennek mi volt az oka, és amennyiben anyagi kár keletkezett, annak mértékét, mi történt a sérülttel, ellátására történt-e intézkedés, ha nem, ennek mi volt az oka, a támadásra használt eszköz leírását, ha támadás miatt történt a kényszerítőeszköz alkalmazása, a tanúk természetes személyazonosító adatait és lakcímét, valamint az alkalmazást lehetővé tevő valamennyi jogszabályhelyre történő hivatkozást.

A panasz elbírálására jogosultnál a panaszt a támadáselhárító/kényszerítőeszköz alkalmazásáról, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemről később szerzett tudomást, a tudomásszerzéstől számított nyolc napon, de legkésőbb a támadáselhárító/kényszerítőeszköz alkalmazásának időpontjától számított három hónapon belül lehet előterjeszteni.

A panasz elbírálására jogosult a panaszcímzett a beérkezését követő naptól számított huszonöt napon belül - a közigazgatási hatósági eljárás szabályai szerint - dönt.

A 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól az intézkedést foganatosító személy és vagyonőrrel szemben benyújtott panaszt az intézkedés helye szerint illetékes, az alapszabályban meghatározott területi szervezet tevékenység szabályairól szóló törvényben meghatározott kamara bírálja el harmincöt napon belül, a közigazgatási hatósági eljárás szabályai szerint. A panasz elbírálására irányuló eljárásban az elsőfokú döntés ellen fellebbezésnek van helye. A fellebbezés elbírálását az országos szervezet alapszabályában kijelölt szerv bírálja el.

A 2011. évi CLXV. Törvény - a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól - alapján a polgárőri szolgálat ellátásával összefüggő szolgálati és etikai szabályszegés esetén panasznak van helye. Etikai szabályszegést követ el az a polgárőr, aki az etikai szabályzat előírásaival ellentétes magatartást tanúsít, a törvény hatálya alá tartozó tevékenységet oly módon gyakorolja, amely alkalmas arra, hogy a polgárőrség jó hírnevét sértse, a polgárőr a jognyilatkozatában valótlan feltételek fennállását állította, vagy bejelentési kötelezettségét elmulasztja.

Szolgálati szabályszegést követ el az a polgárőr, aki a szolgálati szabályzat előírásaival ellentétes magatartást tanúsít, azonban magatartásával nem valósít meg szabálysértést, vagy bűncselekményt. A panaszcímzett etikai eljárás keretében az Országos Polgárőr Szövetség etikai bizottsága dönt. Az etikai eljárás lefolytatásának nem akadály, ha ugyanabban az ügyben állami szervek is eljárást folytatnak. Etikai eljárás indítását az Országos Polgárőr Szövetségnél bárki kezdeményezhet, valamint az Országos Polgárőr Szövetség hivatalból is megindíthatja azt. Az etikai eljárás megindítására csak szolgálati, vagy etikai szabályszegés gyanúja esetén kerülhet sor. Nem indítható etikai eljárás, ha azt az Országos Polgárőr Szövetség a szolgálati, vagy etikai szabályszegés tudomására jutásától számított 3 hónapon, vagy a cselekmény elkövetésétől számított 1 éven belül nem indította meg.

A polgárőr szolgálati és etikai szabályszegése esetében alkalmazható intézkedések az írásbeli figyelmeztetés, alapfeladat ellátásától való - legfeljebb 1 évig terjedő - eltiltás, a polgárőri szolgálat ellátásától való - legfeljebb 1 évig terjedő - eltiltás, vagy a polgárőr egyesületben való tagság megszüntetésére vonatkozó javaslattevés a polgárőr egyesület részére.

Az etikai bizottság által lefolytatott eljárásban hozott határozat ellen a kézbesítéstől számított 30 napon belül a panaszt tevő, az etikai eljárás alá vont polgárőr, valamint más, a határozattal érintett személy - az egyesületek által hozott döntésekre irányadó szabályok szerint - bírósághoz fordulhat.

A közterület-felügyelőknél a törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítőeszközök alkalmazását követően a rendészeti feladatokat ellátó személy köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni a panasz lehetőségéről és az előterjesztésre nyitva álló határidőről. Ha a felügyelői intézkedést követően közigazgatási hatósági, vagy szabálysértési jogorvoslati eljárás nem indul, az intézkedéssel szemben panasznak van helye. Jogorvoslati eljárás esetében a panasz a közigazgatási hatósági, illetve szabálysértési eljárás keretében kerül elbírálásra. Ennek hiányában a panasz elbírálására az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló törvény rendelkezései az irányadóak, tehát a rendőrség közigazgatási eljárás keretében végzi a panasz kivizsgálását. Ha eljárás nem indul, vagy helyszíni bírságot szab ki a felügyelő, akkor 8 napon belül a jegyzőhöz lehet panaszt előterjeszteni.

9.7. Közveszély felismerése, a szakmai szabályok szerinti intézkedés

A **közveszély** abban az esetben következik be, ha személyek és dolgok egyénileg meg nem határozott körének sérelme, vagy megsemmisülése valószínűsíthető. A közveszély lényeges eleme, hogy a közveszélyt kiváltó eszköz nem uralható, az így megindított folyamatok iránya, hatóköre, veszélyességük mértéke a későbbiek által már nem befolyásolhatóak. A közveszély tehát vagy egyedileg meg nem határozható, vagy meghatározható, de nagyobb számú személyi és dologi, illetve vagyoni kört érint, melynek eredményeként sok ember élete, testi épsége, illetve jelentős értékű javak kerülnek veszélybe.¹³⁴

Ha szükséges a lehetséges közveszélyeket teljesség igénye nélkül tipizálni, akkor beszélhetünk természeti¹³⁵ vagy emberi¹³⁶ katasztrófa-helyzet bekövetkezéséről is. A felismerés miatt további osztályozásban gondolkodunk, megkülönböztethetők földi, légi, tengeri, robbanások, épülettüzek, radioaktív katasztrófák, gázmérgeзések, terrorizmus, egyéb mérgezések.¹³⁷

A kockázat felismerésénél minden olyan szokatlan eseményre figyelniünk kell, ami előidézi a személyek és dolgok megsemmisülését, és ezek alapján feltételezhetjük a közveszély megjelenését. A hatóság feladata lesz a közveszély megkülönböztetése, de a magánbiztonsági intézkedési protokollt akkor is végre kell hajtani. A szakma végzése során az elmúlt évek tapasztalatai alapján a leggyakoribb a tűz, az árvíz, a meteorológiai események, a robbanások vagy a gáz-, és vegyi mérgezések. De 2015-től kormányhatározat szerint a terrorfenyegetettség alapján készültségi fokozatokat rendelhet el a belügyminiszter saját hatáskörben, vagy a terrorellenes koordinációs bizottság (TKB) kezdeményezésére. Az elrendeléshez, módosításhoz vagy megszüntetéshez szükséges a kormányon belül működő nemzetbiztonsági kabinet egyetértése is. Több alkalommal került elrendelésre a terrorveszély 3. fokozata¹³⁸, mert esetlegesen nagyobb a veszélye egy terrortámadásnak is. Egy terrorfenyegetett, vagy bekövetkezett eseményekkel kapcsolatos helyszínt és cselekményt is közveszélynek kell tekinteni.

134 Magyarország.hu Közrend elleni bűncselekmények.

135 Meteorológiai, viharok, tornádó, lavina, földrengés, földcsuszamlás, vulkánkitörés, szökőár vagy járvány.

136 Forradalmak, polgárháborúk, háborúk hagyományos fegyverekkel, menekülő tömeg, tömeges sérülések, terrortámadások, ipari katasztrófák.

137 Belügyi Rendészeti Ismeretek tansegédlet. Budapest. 2011.

138 A 3-as (közepes) fokozat akkor rendelhető el, ha az ellenőrzött vagy részben ellenőrzött információk a fenyegetettség szintjének növekedésére utalnak vagy az EU, illetve a NATO tagállamában, vagy a szomszédos államok valamelyikében terrorcselekményt követtek el, amelynek hatásaként Magyarország fenyegetettségének növekedése valószínűsíthető.

A közveszély esetén a szakmai szabályok szerint a legfontosabb a magánbiztonságban tevékenykedőknél a tájékoztatás és az információ szolgáltatása. Ez elemi része a szaksegítség lehető legrövidebb idő alatti értesítése. A bekövetkezett közveszély esetén, legyen szó gázömlésről vagy tűzveszélyről, illetve robbantásról, fenyegetés esetén a közveszély-elhárítás, vagy az életmentés fontossági sorrendje nem meghatározható az események konkrét ismerete nélkül. A logikai sorrend, hogy a közveszély elhárítása fontosabb a közvetlen emberélet mentésénél az elsődleges döntés során. Ez azért kerül ilyen sorrendben kialakításra, mivel a közveszélyes helyzet fennmaradása esetén több ember élete kerülhet veszélybe, illetve a már sérültek, vagy életveszélyben lévők túlélési esélyei csökkennek.

A szakmai irányelveket adó és az orvoslásban kialakított életmentésnél, illetve a sérültek ellátásánál a besorolás, osztályozás lesz a meghatározó, amennyiben több beteg vár ellátásra, mint amennyivel egyszerre foglalkozni tudnak, ezért a fokozatba sorolás a 2-4 perc alatt végrehajtható feladat.

- I. fokozat: azonnali ellátás (vörös),
- II. II. fokozat: halasztott sürgősségi ellátás (sárga),
- III. III. fokozat: a kevésbé súlyos, halasztható ellátási igényű sérültek (zöld),
- IV. IV. fokozat: halottak és haldoklók kerülnek.¹³⁹

Katasztrófa- vagy polgári védelmi szempontból a közveszély elhárítását követően, a sérültek és veszélyben lévők területről történő elszállítása után a helyszín biztosítása lesz a magánbiztonsági szakemberek feladata. Minden esetben sor fog kerülni rá, hiszen a közveszély kialakulását meg kell akadályozni. Ennek megfelelően a helyszíni szemlét az illetékes hatóságok a legnagyobb hatékonysággal fogják elvégezni, és a magánbiztonságban tevékenykedők ehhez nyújtanak segítséget.

Gyakoribb eset, hogy valós esemény nélkül, csak fenyegetés érkezik a közveszélyről, mint egy bombafenyegetés. Ez büntetőjogi¹⁴⁰ kategóriát képez, de bizonyos eljárásokat végre kell hajtani. Alapeseti példája a nem létező robbanószerkezet elhelyezésének bejelentése, vagy természeti katasztrófáról szóló valótlan híradás. Ez lehet a hatóságok irányába, vagy a megjelölt helyre is.¹⁴¹

A fenyegetés valóságának mérlegelése hatósági feladat, azonban a magánbiztonságban az információt át kell adni az illetékes szervnek, és közre kell működni a meghatározott feladatokban, mint a hivatalos szerv támogatója.¹⁴²

9.8. Tűzjelzést biztosító eszközök kezelése

A magánbiztonságban a leggyakrabban előforduló közveszélyt teremtő esemény a tűz. A tűzjelzést legtöbb esetben a biztonsági szakember észleli, vagy annak jelzőrendszerét működteti. A **tűzjelző rendszer** elemeinek kezelése alapfeladat, működését, kezelését ismerni kell. Típusa szerint különböző rendszerű, és működési elvű tűzjelző központok léteznek. Alapvető tulajdonságuk, hogy ellátják energiával a rendszer többi részét. Fogadják és feldolgozzák a hozzájuk kapcsolt érzékelőktől és jeladóktól érkező jeleket. Jelzik a tűzriasztás állapotot láthatóan és hallhatóan. Azonosítják és jelzik tűz helyét. Regisztrálják a tűzriasztási és egyéb információkat. Ellenőrzik a rendszer üzemszerű működését. Továbbítják a riasztást. Vezérlik a tűzvé-

139 Göndöcs Zs.: A kárhelyparancsnok feladatai.

140 Aki anyag vagy energia pusztító hatásának kiváltásával közveszélyt idéz elő, vagy a közveszély elhárítását, illetve következményeinek enyhítését akadályozza, büntetett követ el.

141 Nagy L.T. (2008.): A köznyugalom elleni bűncselekmények vizsgálata.

142 Nagy L.T. (2008.): A köznyugalom elleni bűncselekmények vizsgálata.

delmi berendezéseket.¹⁴³ Az üzemzavart figyelmeztető hanggal és fénnel jelzik. A központi egységen kívül lehetnek külön érzékelők, amely működésére figyelni kell. Az érzékelők feldolgozási módja alapján lehetnek küszöb- vagy határérték, különbség- és változási sebesség érzékelők. A térbeli elhelyezkedés alapján megkülönböztetünk pontszerű, vagy vonali érzékelőket. Az érzékelő visszaállási és újraélesztési módja szerint létezik önműködő visszaálló, valamilyen módon visszaállítható, és nem visszaállítható érzékelők.

A legismertebb és önállóan is használható eszközök közül alkalmazhatunk füstérzékelőket, hőérzékelőket, gázérzékelőket, hangérzékelőket, lángérzékelőket és ezek kombinációit. A füstérzékelők, ahogy a nevükből is adódik, a tüzet kísérő füstjelenségét érzékelik. Ezen füstreszcsekét három módon tudjuk érzékelni: ionizáció, fényelnyelés, és fényszóródás elvén működő eszközök segítségével.

Ismerünk még fényszóródás elvén működő optikai érzékelőket, amelyek széles körben kerülnek alkalmazásra. Az eszközök között létezik hőérzékelésre alkalmas, és ezen az elven jelző berendezés, amely a tűz során keletkező meleg levegőt észlelik különböző fizikai törvények segítségével. Az eszközöknél az elektromos érzékelő, vagyis a thermo-elektromos elven működő érzékelő is használatban van. Lángérzékelők csoportjában olyan érzékelők is találhatóak, amelyek a látható láng infravörös és ultraibolya tartományát érzékelik. A legegyszerűbb eszköz, amihez különösebb technológiai tudás nem szükséges, a kézi jelzésadó. Ez az eszköz közvetlen, gyors emberi tűzjelzés lehetőségét teremti meg. Fontos eleme a rendszernek, hiszen az embernél gyorsabban egyik érzékelő sem képes pontosabban felismerni a tüzet. Fontos a külön azonosíthatóság, így hagyományos rendszernél külön hurkon, egyéb esetben címezve alkalmazzuk. Belső és külső kézi tűzjelző is létezik, amelyek működési elv szerint lehet törőüveges, kapcsoló nélküli¹⁴⁴ és törőüveges nem visszaálló.^{145 146}

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. Különítse el saját szavaival a szabálysértést a bűncselekménytől a gyakorlatban.
2. A szabálysértési feljelentésnél az elkövető jelenléte kötelező?
3. Mi az elsősegélynyújtás?
4. Kinek szóljunk, ha sérült van?
5. Mit kell elmondani a bejelentés során?
6. Milyen jelekből következtetne az életveszélyre?
7. Miért fontos a stabil oldalfektetés, mikor alkalmazná?
8. Mire szolgál a helyszínbiztosítás?
9. Intézkedéskor mikor kell tájékoztatás a panaszjogról?
10. A közveszély esetén mondja el az intézkedési sorrendet, és indokolja válaszát.

¹⁴³ Hő és füst elvezetés, oltórendszerek, ajtók.

¹⁴⁴ Az üveglapon van a vezető fém, ha betörik, megszakad.

¹⁴⁵ Ennél egy mikrokapcsoló adja a kontaktot. Műanyaglapos két lépcsős mikrokapcsolós. Ez visszaállítható.

¹⁴⁶ Berek L.-Berek T.-Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: ÓE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4

10. A KÉNYSZERÍTŐ- ÉS A TÁMADÁSELHÁRÍTÓ ESZKÖZÖK, KÉNYSZERÍTŐ- ÉS TÁMADÁSELHÁRÍTÓ ESZKÖZÖK GYAKORLATA

10.1. A rendvédelmi szervek kényszerítőeszköz-használata és a személy- és vagyonőri támadáselhárító eszközhasználat elhatárolása.

A rendvédelmi szervek a szolgálati tevékenységük során jogszerűen kényszerítőeszközt használhatnak.

A legnagyobb rendvédelmi szerv, a **rendőrség a kényszerítőeszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazható úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak.** Nincs helye a kényszerítőeszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

A **fokozatosság** alapelvének használata során első kényszerítőeszköz az úgynevezett **testi kényszer**. A rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre, vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést, testi kényszert alkalmazhat.

A következő eszköz fokozatosság tekintetében is a **bilincs**. A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt, vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának elhárítására, szökésének megakadályozására, ellenszegülésének megtörésére.

A kényszerítőeszközök sorában a gázspray, avagy a törvény szövegében a **vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, illetőleg más eszköz** alkalmazása a következő. A rendőr a szolgálatban rendszeresített, vegyi, vagy elektromos sokkoló eszközt, illetőleg rendőrbotot, vagy kardlapot alkalmazhat, a mások vagy saját életét, testi épségét, illetőleg a vagyonbiztonságot közvetlenül veszélyeztető támadás elhárítására, a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörésére.

A súlyosabb eszközöknél, mint a szolgálatban rendszeresített gumilövedék, illetve pirotechnikai eszköz, könnygázgránát, elfogó háló, ingerlőgáz, továbbá vízágyú alkalmazható a mások vagy saját élete, testi épsége, illetőleg a vagyonbiztonság közvetlen veszélyeztetésének elhárítására, vagy ha a löfegyverhasználat feltételei fennállnak.

A szintén kényszerítőeszköznek számító eszköz az eb, vagyis a **szolgálati kutya** alkalmazása.

A rendőr szájkosárral ellátott szolgálati kutyát - pórázon vagy anélkül, - kényszerítő eszközként akkor alkalmazhat, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei fennállnak.

A legsúlyosabb eset, és a legerősebb kényszerítőeszköz a lőfegyver. Nagyon szigorú szabályai vannak. A rendőrt a lőfegyver-használati jog - a jogos védelem és a végszükség esetein kívül - a rendőrségi törvényben foglaltak szerint illeti meg. A lőfegyverhasználat saját elhatározásból vagy utasításra történhet. Csapaterő zárt alakzatban történő alkalmazása esetén csak utasításra használható lőfegyver. Lőfegyverhasználatnak csak a szándékosan, személyre leadott lövés minősül.

Nincs helye lőfegyverhasználatnak,¹⁴⁷ ha olyan személy életét vagy testi épségét veszélyezteti, akivel szemben a lőfegyverhasználat feltételei nem állnak fenn, vagy ha a rendőri intézkedés célja tárgyra vagy állatra leadott lövéssel is elérhető.

A lőfegyverhasználatot a következő sorrendben kell megelőznie felhívásnak, hogy a felhívott a rendőri intézkedésnek engedelmeskedjék, esetleg más kényszerítő eszköz alkalmazásának hatása legyen, hogy a lőfegyverhasználat elkerülhetővé váljon. Amennyiben a felhívás eredménytelen, a figyelmeztetés után következik a figyelmeztető lövés.

A lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések részben, vagy teljesen mellőzhetők, ha az eset összes körülményei folytán a megelőző intézkedésekre már nincs idő, és a késedelem az intézkedés eredményességét, a rendőr, vagy más személy életét, testi épségét közvetlenül veszélyezteti.

A magánbiztonságban a fenti esetek nem képeznek alapot az támadáselhárító eszközök használatára, amely, mint ahogy a neve is mutatja, CSAK a támadás elhárítására alkalmazhatók. De a magánbiztonságban az egyes szervek kényszerítőeszközeit is ide soroljuk és így használjuk. A támadás minden esetben jogellenes lesz.

Támadáselhárító eszközök használatát a 2005. évi CXXXIII. törvény a személy és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló törvény szabályozza. De a magánbiztonságban a kényszerítőeszközök használatával nem rendelkező szervezetek és szakmák estében mérvadó.

A személy és vagyonőr a feladata ellátása során **vegyi eszközt** (gázsprayt), **gumibotot**, **örkutyát**, valamint - az erre vonatkozó jogszabályok rendelkezései szerint - **lőfegyvert** tarthat magánál, de azokat csak jogos védelmi helyzetben, illetve végszükség esetén alkalmazhatja.

A személy és vagyonőr támadáselhárító eszközeinek jogszerű használatához négy alapelv egyidejű teljesülése szükséges. Ezek az **arányosság, szükségszerűség, időszűrés és szakszerűség**.

10.2. A jogtalan támadás, a jogos védelem, végszükség, mint a szakma alapjainak elhatárolása

A **védekezést mindig támadás előzi meg**. Az elhárítás válasz a támadásra. A védekezés azért jogos, mert a támadás jogtalan. A jogosan védekező ebben az esetben a jogot védi a jogtalansággal szemben. A támadás olyan tevékenység, amely megvalósítja valamely bűncselekmény, vagy szabálysértés törvényi tényállását. **Közvetlenül fenyegető támadás akkor történik, ha a támadás megkezdésétől azonnal, vagy igen rövid időn belül reálisan tartani lehet.** A jogos védelmi helyzet mindaddig fennáll, ameddig a megtámadott okkal tarthat a támadás megkezdésétől vagy annak folytatásától.¹⁴⁸

¹⁴⁷ A fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett támadás, fegyveres ellenállás leküzdése, illetőleg a tömegben lévő személlyel szembeni használat kivételével.

¹⁴⁸ A Kúria elvi határozata alapján a jogos védelem kérdésében.

A jogos védelem és a végszükség a büntethetőséget kizáró okok azonos csoportjába tartoznak. A végszükség keretei között véghezvitt cselekményből hiányzik a társadalomra veszélyesség.

Tehát a jogos védelmi¹⁴⁹ cselekményt azzal szemben fogatosítják, aki a jogosultat támadja meg, vagy közvetlenül veszélyezteti. A végszükségi¹⁵⁰ cselekmény viszont olyan személy jogát sérti meg, aki nem tanúsított jogellenes magatartást.¹⁵¹

A megértéshez és elhatároláshoz szükséges, hogy a jogos védelem irányába tett támadás csakis jogtalan emberi magatartás lehet. Ellenben végszükségként értékelendő az állat támadása, a természeti erők által előidézett veszélyhelyzetek, valamint az emberi mulasztás általi veszélyhelyzetek.

Jogos védelmi cselekményt azzal szemben tanúsítanak, aki a jogosultat támadja, vagy veszélyezteti. Ezzel szemben a végszükségi cselekmény olyan személy jogát sérti, aki nem tanúsít jogellenes magatartást. A jogos védelem ellentámadás, a végszükség menekülés más jogos érdekek sérelme árán. Jogos védelem esetén a védekező, ha saját érdekében lép is fel, közvetve a társadalom védelme érdekében is eljár, addig a végszükségi helyzetben lévő személy nem mindig lép túl a saját érdekén.¹⁵²

10.3. A támadáselhárító eszközök jogszerű és szakszerű alkalmazásának szabályai

A támadáselhárító eszközök használatánál a szakmai alapelvek lehetnek iránymutatók, mivel a jogszabályoknak megfelelés mentén kerültek kialakításra. Az **arányosságnál** az elhárító cselekménnyel nem okozhatunk aránytalanul nagyobb sérelmet, mint amit a jogtalan támadás okozott volna nekünk, a **szükségszerűség**nél a jogtalan támadás elhárításához enyhébb védekezési mód nem állt rendelkezésre, az **időszerűség**nél a jogtalan támadásnak közvetlen fenyegetőnek kell, lennie vagy időben be kell következnie, végül a **szakszerűség**. A támadáselhárító eszközöket a rendeltetésüknek megfelelően, az elhárításhoz szükséges legenyhébb sérülés okozásával lehet használni.

A kérdés felmerül, ha ezek az esetek fennállnak, akkor hogyan rangsoroljuk, és milyen feltétellel alkalmazzuk a támadáselhárító eszközöket.¹⁵³

A szolgálati kutya és a lőfegyver, mint támadáselhárító eszközök jogszerű használatához vizsgát, vagy többetképzettséget kell szereznünk.

10.4. A testi kényszer és a gumibot alkalmazásának szabályai

A **testi kényszer** lesz a legelső eszköz, amelyet számításba kell venni, ha a személy és vagyonőr arányos mérvű kényszerítő testi erő alkalmazásával a védett személy biztonságát fenyegető támadást elhárítja, ha a védett létesítménybe, területre való jogosulatlan belépést megakadályozhatja, ha jogosulatlanul bent tar-

149 A társadalom számára kétszeres előnyt jelent nem csak a fenyegetett jogot óvja meg, hanem egyben a jogtalanságot is elrettenti vagy sújtja.

150 A végszükségben cselekvő az adott esetben sérelmet okoz jogtalan magatartást nem tanúsító személynek, személyeknek, hiszen "a veszélyt, melyből az egyik fél a másiknak okozandó sérelem útján menekülni kíván, nem a másik fél okozta".

151 Ujvári Á.: A jogos védelem megítélésének elvi és gyakorlati kérdései doktori értekezés alapján.

152 Nagy Á. Jogos védelem a bírói gyakorlatban. TDK. Miskolc.

153 Beregynei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

tózkodót onnan eltávolíthatja. A rendezvényt zavaró, vagy annak biztonságát veszélyeztető személyt a rendezvényről eltávolítja, valamint ha a pénz- és értékszállítást jogtalanul akadályozó személyt eltávolítja, illetve a szállítmány biztonságát fenyegető támadást elhárítja jogtalan támadás esetén.

A testi kényszer utáni fokozat a **gumibot**, mint eszköz a támadás elhárítására, amely használatát a jogtalan támadás elhárítása érdekében közvetlen támadás esetén, ha a löfegyver használata nem indokolt, és ha a támadás elhárítására a löfegyver használata is indokolt lenne, de a személy- és vagyonbiztonság védelme gumibot használatával is biztosítható lehet.

10.5. A vegyi eszköz (gázspray) alkalmazásának esetei, szabályai

A **vegyi eszköz**¹⁵⁴, azaz a gázspray alkalmazását jogos védelmi helyzetben a támadás elhárítására, vagy ha a személy- és vagyonbiztonság védelme érdekében kifejtett arányos mérvű kényszerítő testi erő alkalmazása nem vezetett eredményre, akkor alkalmazhatjuk jogszerűen.

10.6. A szolgálati kutya alkalmazása

A szolgálati eb, vagyis a **vizsgáztatott kutya**¹⁵⁵ lesz a támadás-elhárítás eszköze. Ez a löfegyver előtti utolsó fokozat. A kutya csak pórázon, szájkosárral vagy póráz nélkül szájkosárral, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei fennállnak, alkalmazható. Pórázon szájkosár nélkül alkalmazható, ha tettelesen akadályozó ellenszegülést kell leküzdeni, illetve közvetlen támadást kell elhárítani, valamint póráz és szájkosár nélkül, ha a támadás személy élete ellen irányul, tehát ebben az esetben a kutya alkalmazását a fegyverhasználat szabályai szerint kell kivizsgálni.

10.7. A fegyveres munkavégzés jogszabályi feltételei

A fegyveres munkavégzésnek egy részről alapjai a **képzettségi szakmai kérdések**, úgy, mint a magánbiztonsági szakember szakmai képzettséggel és **fegyverkezelési vizsgával** kell, hogy rendelkezzen.

A másik összetevő a **jogi keret**, amely szerint személy és vagyonőrnek a **lőfegyverrel történő szolgálat ellátásához, vagy mint egyéni vállalkozónak, vagy mint cég alkalmazottjának rendőrhatóságtól kapott engedély szükséges**. Az egyéni vállalkozóként egyénileg, a vállalkozás esetében a cégnek magának kell engedéllyel rendelkeznie a fegyveres szolgálat ellátásához, de minden esetben meg kell nevezni a fegyvert viselő személyt is a jogosultság megszerzéséhez. **Fegyverengedély kiadásához jártassági vizsga, orvosi és pszichológiai alkalmasság szükséges**.

A 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló jogszabály alapján a személy és vagyonőr feladatellátása alatt löfegyvert tarthat magánál.

¹⁵⁴ Itt lehet a könnyfakasztó gáz vagy paprika, azaz capsaicin töltőanyagú az eszköz.

¹⁵⁵ A rendészetért felelős miniszter rendeletében meghatározott feltételeknek eleget tevő, engedéllyel rendelkező kutyavezető-képző iskolák által minősített, vizsgáztatott kutyával történhet.

10.8. A maroklőfegyver alkalmazásának esetei, feltételei és szabályai

A **legmagasabb szintű támadáselhárító eszköz a lőfegyver**. A lőfegyver használatára jogos védelmi helyzetben is csak akkor kerülhet sor, ha a jogtalan támadás a személy és vagyonőr, vagy bármely más személy élete ellen irányul, illetve azt közvetlenül veszélyezteti¹⁵⁶. A lőfegyver használatának jogosságára a jogos védelmi helyzet képez alapot. Végzsükség esetén csak nagyon kivételes esetekben kerülhet sor lőfegyver használatára. Ilyen eset lehet, ha több ember élete közvetlen veszélyben van, és egy személy meg akarja akadályozni a mentésüket. Mindkét esetben fontos az alkalmazás szempontjából, hogy az élet elleni támadást, illetve emberi életet veszélyeztető akadályozást elhárítani csak a lőfegyver alkalmazásával lehet.¹⁵⁷ A személy- és vagyonőr lőfegyvert a jogos védelem keretei között használhat. Az őrhelyen szolgálatot teljesítő személy élete ellen irányuló támadás elhárítása, mások élete ellen irányuló, vagy mások testi épségét súlyosan veszélyeztető támadás esetén történhet lőfegyverhasználat. Az ilyen támadással közvetlenül fenyegető cselekmény elhárítására, vagy a más személy védelme, vagy saját élete, testi épsége ellen irányuló támadás elhárítására is alkalmazható.¹⁵⁸

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

- 1. Mely esetben lehet kényszerítőeszközt alkalmazni és milyen mértékben?**
- 2. Határolja el a kényszerítő- és a támadáselhárító eszközöket.**
- 3. Milyen támadáselhárító eszközöket ismer?**
- 4. Mely esetben lehet támadáselhárító eszközt alkalmazni, és milyen mértékben?**
- 5. Milyen kényszerítőeszközöket ismer?**
- 6. Sorolja fel a személy- és vagyonőr támadáselhárító eszközeinek jogszerű használatához szükséges alapelveket, és röviden jellemezze azokat!**
- 7. Mi a jogos védelmi és a végzsükségi cselekmény közti különbség?**
- 8. Mikor kell jelentést írni támadáselhárító eszközök használatáról?**
- 9. A szolgálati kutyát, mint támadáselhárító eszközt, milyen esetben lehet jogszerűen alkalmazni?**
- 10. Ki tarthat jogszerűen lőfegyvert szolgálati céllal a magánbiztonságban?**

¹⁵⁶ A vagyon, személyi szabadság, testi épség elleni támadásoknál nincs helye a lőfegyver használatának.

¹⁵⁷ Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

¹⁵⁸ Christián L. (Szerk.) (2014.): Személy- és Vagyonvédelem. Nemzeti Közsolgálati Egyetem. rendészettudományi Kar. Budapest, ISBN 978-615-5305-62-7

11. SZEMÉLY- ÉS VAGYONVÉDELMI ISMERETEK: SZÁLLÍTMÁNYOK KÍSÉRÉSE ÉS A JÁRŐRSZOLGÁLAT ELLÁTÁSÁNAK SZABÁLYAI

11.1. A különböző szállítmányok kísérése (veszélyes, vasúti, közúti, vízi- és légi).

A szállítmány kísérése fontos feladat, hiszen a **veszélyes árukat, az értékes szállítmányokat is őrizni kell minden közlekedési nemben egyaránt**. A szállítmányoknál nagy részben maga a szállítmány a veszélyeztetett. Létezik olyan őrzés vagy kísérés, amikor a szállítmány veszélyt jelent a társadalomra, és a biztonságos célba juttatása őrzési feladattal szavatolható. A szakmai protokollok mellett a hatósági figyelem is kíséri a veszélyes szállításokat, amely a katasztrófavédelmi szervek feladataként az egyes veszélyes árukat szállító közúti járművek útvonalának kijelölésével kapcsolatban már 2009 óta megjelenik. A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló szabályozás a vonatkozó ágazati törvények¹⁵⁹ módosításával megteremtette a jogszabályi háttérét annak, hogy a katasztrófavédelem hatósági jogkörben végezheti a veszélyes áruk közúti, vasúti, vízi és légi szállításának ellenőrzését, valamint szükség esetén bírságot szabhat ki, illetve egyéb intézkedéseket eszközölhet a veszélyhelyzetek elkerülése érdekében. A módosított ágazati törvények adta felhatalmazás alapján a végrehajtás részleteinek pontosítása érdekében került kiadásra a hivatásos katasztrófavédelmi szerv eljárásai során a veszélyes áruk vasúti és belvízi szállításának ellenőrzésére, és a bírság kivetésére vonatkozó egységes eljárás szabályairól, továbbá az egyes szabálytalanságokért kiszabható bírságok összegéről, valamint a bírságolással összefüggő hatósági feladatok általános szabályairól szóló 312/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet. A veszélyes áru szállítás ellenőrzését Magyarország területén a hivatásos katasztrófavédelmi szervek helyi szervei, a területi szerv teljes illetékességi területén hajtják végre. **Közúti** szállításnál a közúti forgalomban, vasúti fuvarozás esetén, a **vasúti** pályán üzemváltó-, határállomáson, vasúti üzemi létesítményen, **vízi** szállításnál pedig nemzeti és nemzetközi vízi utakon, kikötőkben, veszteglő helyen, illetve az egyes szállítási ágakhoz kötődő telephelyen ellenőriznek. A jogszabályban meghatározott veszélyes áruk légi szállításra történő előkészítésének, valamint a **légi** úton beérkezett veszélyes áruk nem közvetlenül légi úton történő továbbításának ellenőrzését a hivatásos katasztrófavédelmi szerv helyi és területi szervei önállóan is jogosultak végrehajtani. Kiemelten kezelendő a **veszélyes áru** szállítás során bekövetkezett balesetek vizsgálatának szakszerű végrehajtása, valamint a balesetek kivizsgálásával szerzett tapasztalatok értékelése. Alapvető feladatként jelentkezik, hogy a veszélyes áru szállítás során bekövetkezett balesetek, események okai, következményei és a megelőzés lehetséges módjai meghatározásra kerüljenek. A veszélyes áru szállítás során bekövetkezett balesetek¹⁶⁰ kivizsgálását elsősorban a katasztrófavédelmi mobil laborok végzik, mivel a lakosság védelme érdekében az ilyen típusú balesetekhez, illetve eseményekhez is vonulásra kötelezettek. A **vasúti** események kapcsán megállapítható, hogy az események kialakulásának oka elsősorban a vasúti kocsik töltő-lefejtő szerelvényeinek tömítetlen-

¹⁵⁹ 1995. évi XCVII. törvény a légiközlekedésről; 2000. évi XLII. törvény a víziközlekedésről; 2005. évi CLXXXIII. törvény a vasúti közlekedésről.

¹⁶⁰ Legtöbb esetben mulasztás vezet ide, amely során például a rakomány rögzítésének szabálytalanságából eredően a rakomány elhagyása történik.

sége, valamint a tartálykocsik elégtelen műszaki állapota, megfelelő karbantartásának hiánya. Tehát a speciális szabályok ellenőrzésére jogosult szerv a katasztrófavédelem, amely a veszélyes szállításoknál hatósági jogkörben tevékenykedik.

11.2. A szállítmánykísérő őr feladatai, felszerelése

A szállítmány kísérésénél minden esetben a szakmai szabályok az irányadók. Minden feladathoz a megfelelő **támadáshárító eszközök, GPS, rádió és az egyéni technikai eszközök szükségesek**. A legfontosabb a szállítmány kíséréséhez a **jármű**, amely műszaki állapota kifogástalan, és a kísérendő járművel legalább azonos képességű legyen. A közúti szállítás esetén veszélyeztetési pontok az országúti pihenők, parkolók, gyér forgalmú mellékutak, és ezek során beiktatott pihenők, vagy kényszerű megállók. Mindig úgy kell tervezni a szállításokat, hogy vagy több azonos irányban szállító járműből konvojt alakítunk, vagy a kiemelt járművet a lehető leggyorsabb, és legdinamikusabb módon juttatjuk a céljába. A konvojoknál alapszabály, hogy mindig a leglassúbb jármű adja meg a haladási sebességet. A kriminalisztikai gyakorlat szerint az egyedüli járművek célpontok lehetnek, ezért a konvoj mindig biztonságosabb a kísérés-szervezésnél. A vagyonvédelemben alapvetés, hogy támadáskor az élet védelme a legmagasabb prioritás, az erőszakos, felfegyverzett támadás esetén az élet és testi épséget előtérbe kell helyezni.

A szállításnál a megrendelő, vagy a megbízó saját döntési jogkörében biztosítja a forrásokat a szállítmány kísérésére, azonban vannak olyan szállítások is, amelyeket jogszabály szerinti minimális biztosítással kell kísérni. Ha a nagy értékű szállítmány veszélyeztetettsége megköveteli a rakomány kísérését, akkor minimális méretű biztosítással, azaz egy-két gépkocsival, esetleg a biztosító személyzet utazásával történik a közúti szállítás. Minden esetben jól meg kell tervezni az útvonalat. Kerülni kell az elhagyott utakat, valamint a torlódásra veszélyes útszakaszokat. Ha olyan hosszú a szállítás, hogy pihenőkre lesz szükség, akkor a pihenőhely kiválasztásánál is elsőrendű szempont a biztonság. A biztonságért felelős kísérő személyzet a szállítmányt nem hagyhatja el, mindig fokozott figyelemmel kell lenni, és pihentetésnél egy-egy őr figyelje a szállítmány minden oldalát.

A vasúti szállítmány kísérésénél a Magyar Államvasutak kiemelt infrastruktúrájának számít, ezért saját alkalmazásban lévő magánbiztonsági állományt, a MÁV fegyveres biztonsági őrseit működteti. A tervezésnél fontos, hogy a vasút alapvetően egy vonalas létfontosságú rendszer. A nagyobb állomásokon, pályaudvarokon beszélhetünk nagyobb területekről, a biztosítás itt a legkritikusabb. Ennek a körülményeknek köszönhetően a vasúti szállítmány veszélyeztetésének helye jól behatárolható. A nyílt vasúti pályán csekély a valószínűsége a vagyon elleni cselekményeknek, amely könnyebben észlelhető. A vasúti szerelvény mozgásban van, de előfordulhat, hogy forgalmi, vagy más okokból a nyílt pályán vesztegel, de a megállás rövid idejű és nem tervezhető jelentős esetben.

A szállítmány veszélyeztetettségének pályaudvarok külső vágányain veszteglő szállítmányok elleni szándékos jogellenes magatartások a legkockázatosabb részei¹⁶¹. Vasúti szállításnál különbséget kell tenni a szállítmány mérete alapján. Ha a szállítmány egy-két vagon tesz ki, akkor a rendezési elvek alapján besorolják egy teherszerelvénybe. Ilyenkor rendszerint külön szállítmánykísérést nem szükséges szervezni. Ha a szállítmány egy teljes szerelvény, akkor más biztonsági intézkedésekre van szükség. Ha az érték, és a veszélyeztetés mértéke megköveteli, akkor szállítmányőrség kíséri a szerelvényt. A szállítmánnyal ilyenkor egy, az őrségnek helyt adó személyi vagon is rákapcsolásra kerül. A szerelvényen három felállított őrhelyet kell tervezni. Egyet a szerelvény végén, egyet a mozdonyban, a harmadik a szerelvény középső részén. Az őrök

¹⁶¹ Például volt olyan időszak, amikor a gépkocsi szállítmányokat a pályaudvarokon kezdték kisebb alkatrészeik tekintetében szétbontani, amely újabb intézkedéseket tett szükségessé. Ez a rácsózás és egyéb fizikai biztosítás volt.

és az őrparancsok között vezetékes, vagy rádióösszeköttetést kell szervezni. A szerelvény tartós megállása esetén az őrk a szerelvényről leszállva ellenőrzik a kocsik két oldalát. A ködös, éjszakai vagy rosszabb látási viszonyok esetén célszerű megerősíteni az őrséget. A felállított őrk váltását is ez időben kell végrehajtani. A teherszerelvények nem menetrend szerint közlekednek, igazodnak a személyforgalomhoz. Mivel a személyvonatok általában hajnaltól éjfélig közlekednek, ezért a tehervonatok, amellet, hogy napközben a személyvonatok között is van néhány járat, általában éjszaka közlekednek. A vasúti forgalmi szolgálat a szerelvény szervezése után tud információt adni az útvonalról, az indulás és az érkezés idejéről, valamint arról, hogy hol, és melyik állomáson mennyi ideig várakozik. A rendelkezésre álló információk és a jelentések alapján meg tudja tervezni az őrséget az őrparancsnok.

Hazánkban, napjainkban a légi és a vízi szállítás jelentősége és gyakorisága nagyságrenddel elmarad a közúti és a vasúti szállításától. A vagyonbiztonság szempontjából légi szállításnál a be- és a kirakodás időszakában veszélyeztetett a szállítmány. A vízi szállításnál emellett fokozott figyelemmel kell kísérni a hidak alatti áthaladást, a kikötőben történő várakozás időszakát, valamint az éjszakai, vagy ködös körülmények közötti szállítmányozást. A biztosítást minden esetben a rendelkezésre álló információknak, a meglévő erőeknek, és a körülményeknek megfelelően kell tervezni.¹⁶²

11.3. A pénz- és értékszállítás, mint vagyonvédelmi tevékenység, jelentősége és fontossága

A vagyonvédelem nagy kihívása a szállítások biztosítása, amely miatt a **pénz- és értékszállítás tervezése a legbonyolultabb és legveszélyeztetettebb területek egyike**. Nem az állami biztosítással, saját fegyveres őrséggel és rendvédelmi szervekkel támogatott értékszállítás a legkockázatosabb, hanem az, hogy a közutakon védtelennek látszó, viszonylag kis gépjárművekben kiemelkedően nagy érték mozog rendszerint pénz formájában. Az ilyen védtelenebb, de költségtakarékosabb szállítások a kiszivárgó információk miatt esetenként rablások kitervelőinek kedvez, a kivitelezés egyszerűnek tűnik, és az eredmény nagy mennyiségű pénz, amely beváltásához nem kell közreműködő vagy orgazda, gyakorlatilag a rablást követően a pénz akár rögtön névértékben termékre, vagy szolgáltatásra cserélhető. A pénz- és értékszállítás a vagyonbiztonság azon területe, mely során a vagyonvédelmi vállalkozás a megrendelés alapján eljuttatja a meghatározott pénzt, vagy értéket egyik objektumból a másik objektumba. A tevékenység során a pénz, vagy az érték a szállítás idejére ideiglenesen a szállítást végrehajtó birtokába kerül külön szerződés alapján. A tevékenység tárgya tehát készpénz és értéktárgyak. Az értéktárgyak szállításánál és biztonságánál azonban más körülményeket is figyelembe kell venni. Milyen méretű és típusú, pl. egy kamionnyi számítógép, vagy egy drágakövekkel és ékszerekkel megtöltött kezitáskák a szállítás biztosításának a tárgya. Minden ennek megfelelően kerül megtervezésre, mit és milyen körülmények között juttathatunk biztonságosan a megadott helyre. A két értékes szállítmány szállítás, habár az értékük azonos is lehet, nem azonos rendben történik. A számítógépek szállítás a szállítmányok kísérése, a drágakövek a pénz- és értékszállítás körébe tartozik. Tehát itt nem érték, hanem értéktárgy-szállításról van szó, olyan nagyon nagy értékű, és értékéhez képest kisméretű tárgy szállításáról beszélünk, melynek értékhordozó és kincsgyűjtő szerepe van, vagy muzeális érték.^{163 164}

162 Berek L.-Berek T.-Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: ŐE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4.

163 Például lehet arany, gyémánt, vagy más értékes drágakő, ékszerek, részvények, értékpapírok, muzeális nagy értékű tárgyak, alkotások, gyűjtemények.

164 Rácz László István: Pénz- és értékszállítmányok általános szabályai jogi szakmai szempontok figyelembevételével Hadmérnök 6. évf., 1. sz. 2011 pp 103–9.

11.4. A pénz- és értékszállítás gyalogosan, közterületen, tömegközlekedési eszközön. A pénz- és értékszállítás gépkocsival

A pénz- és értékszállítás **gyalog**, vagy **közterületen** témakör biztonsági szempontból nem gyakori alapvető feladat, hanem főként kiegészítő tevékenység. A védelem megtervezése során az egyik legátadhatóbb, ha valaki gyalogosan szállít nagyobb pénzüsszeget, és ezt a közterületen teszi meg. Ezzel a típusú feladattal akkor találkozhatunk a munkánk során, ha az értékszállító járművel leparkoltunk a lehető legközelebbi helyen a célhelyszín objektumához, és a járműből, vagy az objektumból pénzt kell szállítani. Ezt vagy a biztonsági és szolgálati jellegekkel felruházva tesszük meg, amely során formaruhában fegyverrel és minimálisan bilincs-rögzítésű biztonsági kofferral hajtjuk végre a feladatot. Ezáltal nyilvánvaló a potenciális támadónak, hogy több szempontból védett a szállítás. A másik lehetőség, amikor rejtett állapotban viszünk készpénzt beolvadva a környezetbe, és elvegyülve a járókelők között. Mindkettőre lehet példát találni a szakterületen, de bármelyik megoldást is kell megtervezni, mindegyik kockázatosnak számít. A pénzszállítók elleni támadások során több alkalommal érte fegyveres támadás a magánbiztonsági szakembereket hazánkban. Számos példa volt arra, ahol ki- és berakodás, azaz a gyalogosan végrehajtott pénzszállítás során, közterületen valósult meg, volt ahol fegyverhasználatra is sor került, és az őr meg is sérült a támadásban. De a **gépkocsival** történő munka során is volt példa a támadásra. Ez a ritkább eset a jármű védelmi képességei és biztonsági berendezései miatt.¹⁶⁵ Ezért minden ilyen típusú közterületi tevékenységet meg kell tervezni, információval kell rendelkezni a környék építési és átalakítási munkálatairól, ahol esetleg a tervezett útvonalat módosítani kell. Fel kell készülni a helyszínekből, ahol rejtőzködhet egy támadó, és ha lehetőség van, biztosító személy kíséretében kell végrehajtani a feladatot. Sosem szabad félvállról kezelni, mert a pénzszállító járművek védelme a közterületre kiszállva, és gyalog közlekedve már nem jelent oltalmat.

A **tömegközlekedési** eszközök használata ilyen esetben biztonsági szempontból egyáltalán nem tanácsos. Nagyon sok a jellegéből fakadó támadásra alkalmas hely és lehetőség, amíg a közlekedés sajátosságaival vagyunk elfoglalva. Ezt, ha lehetőség van kerülni kell a tervezés során.

11.5. A szállításra vonatkozó szabályok, tilalmak

A pénzszállítás során az ezt szervező vállalkozás a jogszabályok, a szakmai irányelvek és a saját szabályzat alapján kidolgozza az útvonalak és a belső rezsimintézkedések rendszerét. Ezek alapján a pénzüsszegek nagyságrendjének, és a biztonsági protokolloknak is a feladatokhoz mérten kell megvalósulnia. A pénzszállítás útvonalának megválasztásakor többféle lehetőséget kell kidolgozni, és időnként az útvonalakat átdolgozni és váltogatni kell. A napi útvonaltervtől eltérni azonban csak rendkívüli esetben szabad, előre nem látott események, például útlezárás vagy baleset során.

A pénzszállítás végrehajtása során komoly fegyelmi szabályokat kell betartani a telefonhasználat és a magáncélú megállók és kitérők vonatkozásában is. A feladatot megszakítani bevásárlás, ügyintézés vagy egyéb okból tilos. Ha rendkívüli helyzet következik be, balesetek helyszínén, ahol a segítségnyújtás kötelező, soha ne a gépkocsi vezetője, vagy a konkrét pénzt őrző személy szálljon ki.

Rosszullét esetén a beteget azonnal a legközelebbi kórházba kell szállítani, amely után a többiek haladéktalanul beszállítják a pénzt a védett központba. Bármilyen támadás esetén elsőrendű szempont az élet védelme és a segítségnyújtás. Amennyiben nincs lehetőség a támadás biztonságos elhárítására, úgy a pénzt a

¹⁶⁵ A járművek páncélozottak, GPS és pánikrendszerekkel ellátottak.

támadónak át kell adni, és a veszély megszűnése után haladéktalanul értesíteni kell a diszpécser és a rendőrséget. Támadáskor a lehetőséghez képest nyugodtan kell viselkedni, megfigyelni a támadókat, a távozási útvonalukat, a távozáskor használt gépkocsi típusát, rendszámát, és minden információt feljegyezni, ami segíthet a nyomozásban. A támadás vonatkozásában, ha a pénzt nem tudjuk megőrizni, akkor az eseményt követő nyomozás során kell minél pontosabb személyleírást adni, és minden apró részletre kiterjedő jelentést kell tenni a nyomozóhatóság részére, amely során a forrányomos feladatokat tudjuk támogatni. A sokk és az esetleges trauma hatására sokat felejtethetünk, esetleg nem tudunk koncentrálni megfelelően, ezért segítsük a kollégánkat, és tegyünk meg mindent annak érdekében, hogy ha nincs fontosabb intézkedés, jegyezzük fel a támadás részleteit, és a támadókkal kapcsolatos adatokat.

11.6. Eljárás rendőri közúti ellenőrzéskor. Eljárás baleset esetén.

Eljárás műszaki hiba esetén.

Rendőri közúti ellenőrzés során minden esetben törekedni kell a biztonság fenntartására. A rendőrség felhívásainak mindig eleget kell tenni, azonban a szállítmánykísérési protokollok és az érték védelme érdekében kérni kell a rendőrtől, hogy egy olyan telephelyen, vagy területen folytassa le az ellenőrzését, amelyik a biztonsági szempontból alkalmas erre. Megállásnál a diszpécsernek jelenteni kell az ellenőrzést, valamint a félrehúzódnál és a közreműködésnél mindig fokozott körültekintéssel kell eljárni. E közben a jármű ajtaját az intézkedés ideje alatt zárva kell tartani. Ellenkező kérés esetén az intézkedés tényleges rendőri voltát a diszpécserközponton keresztül kell ellenőrizni.

Nem lehet rutinból cselekedni ilyen helyzetekben, hiszen a normális menetrendtől eltérő, rendkívüli eseményként is értékelhető történés is lehet.

A baleset észlelésénél a törvények egyértelműen segítségnyújtási kötelezettséget írnak elő, amely vonatkozásában az emberi élet védelme az elsődleges. Ilyen esetben, ha balesetet észlelünk, jelentést kell tennünk a diszpécser irányába, és gondoskodnunk kell a tőlünk elvárható segítségnyújtásról¹⁶⁶. Nagyon lassan elhaladni a baleset mellett, fokozottan figyelni, túlhaladni és 15-30 méterre megállni. Egy személy kiszáll, óvatosan megközelíti a helyszínt, ha sérült van, elsősegély nyújt, ha halott, akkor jelenteni kell a diszpécsernek, és az utasításának megfelelően cselekedni. E közben a jármű ajtaját az intézkedések ideje alatt is zárva kell tartani.

Ilyenkor minden esetben a legkörültekintőbben kell eljárni. Mind a félrehúzódnál, a megállás, és minden, a rendeltetéstől eltérés esetén nagyon figyelmesen kell végrehajtani a mozzanatot. A baleset helyszínének biztosítására, és a sérültek ellátására vonatkozó lehetőségeink végén, ha megérkezett a diszpécserszolgálat által hívott mentőszolgálat, és más szükséges hatóságok, akkor a rendőrség engedélyével, és a szükséges adatok megadásával folytatnunk kell az utunkat. Ha ez nem megvalósítható az eljárásban történő közreműködésünk miatt, akkor kérni kell a diszpécserrel a váltás járművezetőt vagy kísérőt, aki folytatni tudja a szállítmány biztonságos célba juttatását.

Műszaki hiba esetén, ha lehetséges, akkor tömegközlekedési eszköz megállóhelyétől, felüljárótól, lakatlan területen legalább 200 méterre, útkereszteződésektől, bekötőutaktól legalább 100 méterre kell megállni, a váratlan megállást rendkívüli eseménynek kell tekinteni, és a jármű ajtaját az akadály elhárítása ideje alatt is zárva kell tartani. Kísérő örök a járművet nem hagyhatják el. A diszpécsernek kell jelenteni, ha a vezető meg

¹⁶⁶ Rendelkezünk elsősegély felszereléssel a járműben, azt használhatjuk és a tőlünk elvárható elsősegélyt és életmentést is meg kell kezdeni. Amennyiben a mentőszolgálat vonalban van, akkor segítséget tudnak nyújtani az intézkedések sorrendjében és a szükséges lépések végrehajtásában.

tudja javítani, akkor ő kiszáll, helyére ül egy pénzzszállító. Ha nagyobb a hiba, akkor tartalék gépkocsi érkezik, átrakodnak, és az új járműben az eredeti állomány folytatja a feladatot.¹⁶⁷

11.7. Eljárás saját baleset esetén.

Eljárás gyanús követés esetén.

Baleset esetén, ha csupán szemtanú a pénzzszállító, és nem érintettje vagy részese a balesetnek, akkor jelenti a diszpécsernek az eseményt, és folytatja a tevékenységét. Amennyiben részese a balesetnek, és az csak egy kis koccanás, akkor a gépjárművezető kiszáll, a többiek zárt ajtónál bent maradnak, jelentés a diszpécsernek és a KRESZ szabályai szerint járnak el.¹⁶⁸ Ha súlyos baleset történt, a törvények egyértelműen a segítségnyújtást írják elő, amely vonatkozásban az emberi élet védelme az elsődleges. Ilyen esetben, ha balesetet észlelünk, akkor jelentést kell tennünk a diszpécser irányába és gondoskodnunk kell a tőlünk elvárható segítségnyújtásról.¹⁶⁹ E közben a jármű ajtaját az intézkedések ideje alatt is zárva kell tartani. Azonban minden esetben a legkörültekintőbben kell eljárni ilyen esetben. Mind a félrehúzóadás, a megállás és a végrehajtás szempontjából fokozott figyelmet érdemlő tevékenység. A közlekedési baleset helyszínének biztosítása és a sérültek ellátására vonatkozó kötelezettségünk befejezésével, a rendőrség engedélyével folytatnunk kell az utunkat. Ha ez nem megvalósítható az eljárásban történő közreműködésünk miatt, akkor kérni kell a diszpécsertől váltás járművezetőt vagy kísérőt, aki folytatni tudja a szállítmány biztonságos célba juttatását. Ténykedés betegség, vagy rosszullet esetén. A pénz- és értékszallítást végző biztonsági szolgálat tagjának betegsége, vagy rosszullete esetén jelenteni kell a diszpécsernek, meg kell szakítani az utat, és orvosi ellátásról kell gondoskodni. Kórházi kezelés szükségessége esetén egy kísérő mindvégig legyen a beteg mellett, a szállítmány őrzését mindvégig biztosítani kell. A kórházba került fegyverét az arra illetékesnek ürítenie kell, és gondoskodnia kell annak leadásáról, és a beteg hozzátartozóit értesíteni kell.¹⁷⁰

11.8. Az értékszallítás befejezését követő feladatok.

Különbségek a pénz- és értékszallítás, valamint a veszélyes szállítmányok őrzése terén.

Az értékszallítást befejezve a tapasztalatok értékelése, a technikai eszközök ellenőrzése és a beszámolás a következő lépés. Ha rendeltetési helyére bármilyen esemény nélkül leszállítottuk a szállítmányt, akkor a feladatot végrehajtottuk, de a szolgálat nem minden esetben végződik a pénz leadásával, vagy a szállítmány célba juttatásával. A feladatok gyakran ezt követően őrzési és biztosítási tevékenységet határoznak meg, amelyben közre kell működni.

167 Rácz László István: Pénz- és értékszallítmányok általános szabályai jogi szakmai szempontok figyelembevételével Hadmérnök 6. évf., 1. sz. 2011 pp 103–9.

168 Rácz László István: Pénz- és értékszallítmányok általános szabályai jogi szakmai szempontok figyelembevételével Hadmérnök 6. évf., 1. sz. 2011 pp 103–9.

169 Rendelkezünk elsősegély felszereléssel a járműben, azt használhatjuk és a tőlünk elvárható elsősegélyt és életmentést is meg kell kezdeni. Amennyiben a mentőszolgálat vonalban van, akkor segítséget tudnak nyújtani az intézkedések sorrendjében és a szükséges lépések végrehajtásában.

170 Berek L.-Berek T.-Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: ÓE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4.

11.9. A veszélyes szállítmányőrzés fogalma és területei

Ennél az őrzési feladatnál a szállítmány valamilyen anyag vagy eszköz, amelyet meghatározott módon, tervezett útvonalon és biztonságban a kiindulási pontról az érkezési pontra szállítanak. Alapvető kritérium, hogy az valamilyen szándékos, jogellenes magatartás által veszélyeztetett legyen őrzés szempontjából. Hiszen nincs szükség biztonsági intézkedésre, ha egy teherautó bontott téglát szállítunk egy városrészrel távolabbi helyszínre. Se a szállítmányt nem veszélyezteteti támadás, se a társadalomra vagy a környezetre nem jelent veszélyt az említett szállítmány.

Valamilyen marólúg, vagy cseppfolyós ammóniát hazánkban keresztül szállító vasúti szerelvény sérülés esetén komoly katasztrófahelyzetet okozna. Sok esetben egyben kezelhető a pénz- és értékszállítás és a veszélyes szállítmány őrzése. Nem teljesen azonos, de hasonló intézkedések képzik az alapokat. Különbséggént tekinthető, hogy a pénzszállításnál viszonylag kisméretű, de nagyon nagy értékű szállítmány őrzése a feladat,¹⁷¹ és e miatt jelentős a veszélyeztetettsége. Másik oldalról megközelítve a pénzszállításnál a szállítás idejére ideiglenesen a pénz átmegy a szállító szervezet birtokába, a szállítmány esetében a biztonsági közreműködő csak a körülményeket teremti meg az őrzésre, a szállítmányt a tulajdonos kezeli. A szállítmánykísérés a vagyonvédelem egy területe, mindazon intézkedések, szabályozások és alkalmazott védelmi erőforrások összessége, melyek célja a szállítmány terv szerinti, sértetlen, időbeni célba juttatása.

A szállítás történhet közúton, vasúton, vízen, vagy a levegőben. A szállítás módja nem csak a veszélyeztetésre, hanem a tevékenység megtervezésére és megszervezésére, sőt a kísérés végrehajtására is kihat.¹⁷²

11.10. A járőrszolgálat ellátásának szabályai, a járőr általános feladatai

A járőrszolgálat a helyi sajátosságok és kockázati tényezők alapján kidolgozott útvonalakon, a mélységi területen és a periféria területen haladva visszatérő ellenőrzéseket, megfigyeléseket jelent, amely során az őr állapotokat rögzít, adatokat gyűjt és naplóz, valamint teljesíti jelentési kötelezettségeit.

A feladatok tekintetében a járőr visszatérően ellenőrzi az objektumban tartózkodás jogszerűségét, a folyamatosan működő épületgépészeti berendezések és közműhálózatok állapotát, a meghatározott fontosabb kapcsolókat, elzárókat, műszerek értékeit, így a tűzjelző berendezés állapotát, alkalmasságát, a járműközlekedés és a parkolás rendjét, a haszonjárművek és tanksapkáik zártságát. A munkaidő befejezését követően, vagy a terület üres állapotánál az épületrészek, a helyiségek állapotát, zártságát, a kulcsok leadását, az elektromos fogyasztók kikapcsoltságát, a takarítók, vagy más dolgozók kulcskezelését, és távozásuk után az épület, a nyílászárók, a helyiségek zártságát, sértetlenségét. A létesítménybiztonsági feladatok során ellenőrzi a tűz-, baleset-, munkavédelmi, a dohányzásra vonatkozó és más külön rendelkezésekben leírt utasítások, biztonsági szabályok betartását és betartatását. Rendellenesség észlelésekor, a különböző súlyú rendkívüli események¹⁷³ bekövetkezésekor tőle elvárhatóan beavatkozik, intézkedik¹⁷⁴ A járőr végrehajtja az elsődleges hibaelhárító, kárenyhítő intézkedéseket, valamint jogosultsága és utasításai szerint kikapcsolja az elektromos fogyasztót és összegyűjti az ajtóknál felejtett kulcsokat.

171 Például pénz, mely közreműködő nélkül rögtön névértéken termékre vagy szolgáltatásra váltható.

172 Berek L.- Berek T.- Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: ÓE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4.

173 Jogellenes tartózkodás, műszaki hiba stb.

174 A jogosulatlan bent tartózkodót eltávolítja, szükséges esetben elfogja.

A járőr rendészeti típusú intézkedéseket is teljesít. A parkolásnál ellenőriz, a hivatalos szervek felvonulási területeit biztosítja. Ha az érkező gépkocsiknak elegendő hely áll rendelkezésre, akkor csak a szabályszerűségekre kell felügyelni a területen, de ha kevesebb a kijelölt várakozóhely, mint ahányan azt igénybe kívánják venni, akkor lényegesen nagyobb figyelmet kell fordítani a parkolási rend betartására. Megfelelő módszer lehet az egyes parkolásra kijelölt helyek, várakozó területek kijelölése, mint az ügyfél-látogató gépkocsihelyeket vehetik igénybe a hivatalos ügyekben érkezők, a beszállítók, kijelölhető VIP parkolóhelyek a különösen fontos vendégek részére vagy rendszám feltüntetésével úgynevezett dedikált helyeket is kialakíthatunk. Szintén érdemes a naponta vagy időszakosan rendszeresen érkező dolgozók részére elkülönített parkoló-területet kialakítani.

A szabályzatban tisztán kell látni, hogy a feladatunk a parkoló őrzésére és felügyeletére is kiterjed, vagy csupán érinti a területet, és az ott tárolt értékek, gépjárművek a felelősséghatáron kívül vannak e. Ez a feladat-végrehajtás a dolgozók tekintetében is pontosításra szorulhat. A járőri feladatoknál jelentős erőt von el más feladatoktól, ha az őrnök kell ellenőrizni az állandó parkolási engedélyeket, kezelni valamilyen adminisztrációt, vagy a nagyszámú várakozó gépkocsi esetén elérhetővé kell tennünk a gépjárművek vezetőjét. Ezekről a feladatokról nyilvántartást is vezethetünk, azonban ez munkaidőn kívül nem feltétlenül áll rendelkezésre, ezért megoldást jelenthet a parkolási engedély elhelyezése a szélvédőn belül, úgy, hogy jól látható legyen a jogosult neve, és az elérhetősége meglegyen. Ez sok erőt és energiát takaríthat meg a szolgálatban résztvevőknek. A járőrnek feladata lehet a munkaidő után a létesítményben parkoló gépkocsik rendszámának és sértetlen állapotának regisztrálása. Felmerülhetnek olyan igények, hogy ez napi jelentés tárgyát képezze, vagy ha külön nincs is figyelemfelhívás, a forgalmi szabályokra a KRESZ előírásait tartassuk be.

A járőr feladatait gyalogosan, nagyobb távolságok esetén kerékpárral, motorkerékpárral vagy gépkocsival is teljesítheti. A folyamatos kapcsolattartás miatt nélkülözhetetlen mobil híreszközzel rádió, telefon, internet alapú kommunikáció, vagy bármi más alternatívával történő felszerelése. A járőrellenőrző rendszerekkel akár GPS alapon is ellenőrizhető a járőrözés pontossága, az előírt feladatok teljesítése. A járőrfeladatok során a kutyás járőr foglalkoztatása jelentős mértékben növeli a feladatok végrehajtásának hatékonyságát. A szolgálati eb kifinomult érzékszerveivel hatékonyabban, és gyorsabban észleli a mozgásokat és hangokat. Az előírt hatósági vizsgákkal rendelkező, és jól képzett szolgálati kutya közterületen biztosítja a kutyavezető őr intézkedését, megjelenésével és szabályozott magatartásával, szükség esetén kellően visszatartja és elrettenti az elkövetőket, jogtalan támadás esetén megvédi az őrt, vagy a területet. A járőrözés akkor hatásos, ha nem kiszámítható a végrehajtás, vagy nem állandóan azonos időpontban és útvonalon jelenik meg adott helyen az őr. A kiismerhetetlenséget, a váratlanságot biztosítják a térben és időben eltérő alternatív járőrútvonalak, és adott helyzetben improvizálni indokolt a járőr feladatainak végrehajtását is. A járőr sok esetben felfogható tartalék, vagy felszabadítható kapacitású őrnök, abban a tekintetben, hogy két járőrfeladat között utasításra más tevékenységet is végrehajthat. Utasításra a járőrözés felfüggeszthető, és az őr más feladattal bízható meg, aki ilyenkor jelenti és rögzíti a járőrtevékenység akár posztos szolgálattal történő felváltását.¹⁷⁵

A járőr párban előre meghatározott menetvonalon, körzetben vagy területen hajtja végre tevékenységét, végzi a jogellenes cselekmények megelőzését, felderítését, megszakítását, és adott esetben az elkövetők elfogását. A járőrszolgálat hatékony alkalmazásának eredményeként jelentős mértékben javulhat a vagyonvédelem eredményessége, különösen akkor, ha ez technikai eszközökkel, berendezésekkel is alátámasztott.

A járőrszolgálat alapvető feladata a számára kijelölt területen az élőerő biztosítása és védelme. A bűnelkövetés felderítése mellett a bűnmegelőzés is kiemelt feladat, amely során a jogellenes cselekményeket végrehajtók is a kisebb ellenállás irányába haladva tevékenykednek. Ahol járőrfeladat van végrehajtva, esetleg a támogató technikai feltételekkel, sokkal kisebb eséllyel kerül végrehajtásra valamilyen vagyonelleni tevékenység.¹⁷⁶

¹⁷⁵ Jelentkezhet plusz feladatként ügyfél vagy vendég kísérés, belső biztosítások, mint pénz, érték szállítási igény vagy a megbízó belső recepciójának vagy telefonközpontjának helyettesítése is előfordulhat.

¹⁷⁶ Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

11.11. A járőrszolgálat felszerelése

A személy és vagyonőr a járőrszolgálat feladataihoz mérten az alábbi tárgyakat vigye magával.¹⁷⁷ Ha fegyveres szolgálatról beszélünk, akkor szolgálati pisztoly + 1 javadalmazás lőszer. Ezen kívül gumibot, egyéni kézi könnygázszóró palack, kézi rádiókészülék, gumi- vagy latexkesztyű, és orvosi orr-, szájmászk, higiénés kézfertőtlenítő zselé (víz nélkül használható), íróeszköz, jegyzettömb, jegyzettömbtartó, elemlámpa.

A feladathoz mérten számos más eszközzel is felszerelhető a járőr, többek között GPS navigációs és helymeghatározó eszköz, videó kamera, fényképezőgép, távcső, kézi éjjellátó, tűzoltó készülék, takaró, de akár lövedékálló mellény is.

11.12. A járőr útvonal- és időterve

A járőrszolgálat útvonalterve tervezett útirány szerint zajlik, amelyben meghatározott terület és helyszínek ellenőrzése a feladat. A terv mellett a járőrkörzet-leírás a terület ellenőrzésére kiküldött járőr alapvető szolgálati okmánya, amelyben kötött útirány megjelölése nélkül kell meghatározni a járőrkörzet számát, a járőrszolgálat módját, a járőrkörzet nagyságát, határait, a védett objektumokat. A magánbiztonsági szempontból veszélyeztetett területeket, objektumokat, a visszatérő ellenőrzést igénylő objektumokat, helyeket, külön feltüntetve az ellenőrzés idejét, helyét, a járőrkörzetben végrehajtandó általános feladatokat, a munkaközi szünet idejét, az eltöltésére kijelölt helyet, a híradó-összeköttetés rendjét és módját, a járőrkörzet-leírás elkészítési idejét, a készítő és jóváhagyó nevének megjelölését, aláírását, valamint a járőrkörzet-leírás időszakos felülvizsgálatára vonatkozó záradékot.

Minden esetben rögzíteni kell a körülményeket, amely során egy példány a járőrnél, míg egy másik példány a vezetőnél, vagy szolgálat irányítónál marad. A járőr-útiránytervet aktualizálni és kiegészíteni kell minden tapasztalat vagy új feladat esetén. A terv mellé térkép és ellenőrizendő objektumok listája is szükséges. Az időszerűség az alábbi példán látható.

..... számú járőr útirányterv

Járőrszolgálat módja:

Szolgálatteljesítés helye, útvonala:

Szolgálatteljesítés ideje (idő) például

00.00-00.30 Eligazítás

00.35-01.55

01.55-02.55 .

kereszteződésénél EÁP

¹⁷⁷ Ezen kívül a szolgálatba lépéstől az iratait, igazolványait, engedélyeket és utasításokat is magánál kell tartani.

02.55-03.55 .

terület biztonsági ellenőrzése

06.00-06.30 Munkaközi szünet

11.10-11.30 Gépjármű-karbantartás

11.30-12.00 Beszámoltatás

A kijelölt útvonalon végrehajtandó fő feladatok, kiemelten ellenőrizendő helyek, objektumok:

1) .

2) .

3) .

A betartandó magatartási és más biztonsági rendszabályok:

-.

-

-

Munkaközi szünet

Helye: .

Ideje:

Híradó összeköttetés:

Hely, 20... hó „ „

.....

készítő neve

11.13. Járőrözési módok

A járőrözési módok során az alapvető járőrözési feladatok a mechanikai és elektronikus védelmi elemek kiépítettségével összefüggő, illetve ezek figyelembevételével szervezett, rendszerint nagyobb területet átfogó megelőző, megszakító jellegű tevékenységek, amelyek végezhetőek gyalogosan, illetve járművel is. A járőr viszonylag nagy területen, hosszú járőrútvonalon mozogva, meghatározott időközönként ellenőrzi a rábízott területet, épületeket, építményeket. A járőrszolgálat önálló feladatként, valamint az őrzési feladatokat kiegészítő, összekötő és megerősítő jelleggel is eredményesen alkalmazható tevékenység a magánbiztonságban és a rendvédelemben.¹⁷⁸

Ez az alapvető szolgálati forma nagyon jól alkalmazható nagy területen, szétszórtan elhelyezkedő létesítmények őrzése során. A járőrtevékenység végrehajtása lehet alapvetően folyamatos, visszatérő és ad hoc, vagy szűrőpróba-szerű.

A végrehajtását párban, kettő személy végezheti,¹⁷⁹ de az éjszakai órákban, rossz látási viszonyok között és meghatározott terepkörülmények esetén ez a szám bővíthető és emelhető. A járőrtevékenység során az időjárásnak és a feladatnak megfelelő szolgálati öltözetet kell viselni.

A konkrét feladatokat a szolgálati utasításban és az járőr-útiránytervben, vagy őrutasításban kell meghatározni, és a teljesítésüket a beszámoláskor jelenteni. A meghatározott járőrútiránytól eltérni csak utasításra, vagy rendkívüli esemény észlelése esetén, vagy erre való intézkedés során lehet. A feladattól eltérésről szóbeli jelentést kell tenni a diszpécsernek, vagy a meghatározott vezetőnek.

Az útirányoknál meghatározott ellenőrzési pontokat érinteni kell, amely során, ha meghatározták a megfelelő nyugtázást is végre kell hajtani.

Ha a megbízó munkatársai folyamatosan jelen vannak az objektumban, abban az esetben a járőrözés során tevékenységükre figyelemmel kell lenni, és elérhetőnek kell lenni az őrhely elhagyása után is.

A járőrfeladatok során tapasztalt rendkívüli eseményeket észlelésüket követően azonnal jelenteni kell, amennyiben szükséges erők bevonása, azt a diszpécser, vagy a vezető tudja a helyszínre irányítani. A járőrszolgálat esetén a szolgálati csoport vezetője, vagy a diszpécser köteles a szükséges intézkedéseket megtenni, és a meghatározott személyek értesítését végrehajtani.

A különböző intézkedések és jelentések rendje a szabályzatokban foglaltak szerint eltérő is lehet. A magánbiztonsági szervezet ügyeletének, a megbízó által működtetett diszpécserszolgálatnak, a megbízó által megnevezett személynek, a Tevékenység Irányító Központnak¹⁸⁰, vagy bármilyen koordináló egységnek kell jelenteni. A jelentés elsődlegességét maga az esemény határozza meg. Sérült esetén a mentőszolgálat, katasztrófavédelem esetén a Tevékenység Irányítási Központnak történő bejelentés után lehet értesíteni a szabályzatban meghatározott személyeket.¹⁸¹

178 2.94.5. Kerettanterv a XXXVIII. Rendszert ágazathoz.

179 A gyakorlatban egy fővel feladatba indított járőrtevékenységet is tapasztalunk, de ez szakmailag nem megfelelő biztonsági hátteret nyújt.

180 Ez a központ fogja össze a fővárosi és a megyei rendőrségi és katasztrófavédelmi ügyeket, hívószáma 112.

181 Olyan tapasztalat is van, amely során a rendőrség később kapta meg a jelzést egy elkövetett bűncselekmény után, mert a saját jelzőrendszeren lassabban ment át az információ. A munkahelyi vezető csak később tudta visszahívni az őrt és az ő általi ellenőrzések miatt a rendőrség később ért a helyszínre.

A magánbiztonsági járőrözés során sok helyen alkalmaznak ellenőrző-berendezéseket, melyeknél a járőrzést végző személynek meghatározott időközökben jeleznie kell az elhaladását. Ahol nincs ilyen berendezés, de van beléptető rendszer, ott ezt a rendszert is lehet használni a járőröknek. A kártyájuk segítségével jelzik a rendszernek az elhaladásuk időpontjait. A rendvédelemben ezt a GPS technológiával felszerelt rádiókkal követett mozgás és az ellenőrzési szolgálatok támogatásával teszik meg.

A magánbiztonságban a járőri tevékenység végrehajtása során a szükséges azonnali intézkedéseket meg kell tenni, melyek többek között az alapfeladathoz tartoznak, úgy, mint a jogtalan benntartózkodó eltávolítása, a létesítményt ért behatolás, támadás elhárítása, e tevékenység folytatásának megakadályozása. A létesítmény külső falfelület sérülései, nyitott nyílászárók észlelése esetén azonnali értesítések és a szükséges intézkedések megtétele a további kár megelőzésére, a kerítések sérülései esetén a helyszín biztosítása, kutatás megszervezése tűz, robbanás, bármilyen elemi kár észlelése és a szükséges intézkedések megtétele.

A folyamatos járőrszolgálat végrehajtása általában olyan objektumok esetében szükséges, ahol a technikai berendezés kiegészítése, vagy pótlása miatt élőerős őrzésre van szükség, ahol nagy a védendő érték, ahol fontos üzleti információk halmozódnak fel, valamint ahol a terület és a terepviszonyok ezt indokolttá teszik, és amelyet a megbízói szabályozás ilyen objektumoknak tekint. Meghatározás alapján a járőrözési feladatot főleg nagyobb területi egységnél, vagy egyes eseményekre való reagálásként alkalmazzák.

A járőrözési tevékenység során fontos a folyamatos kapcsolattartás a járőr és a központ között. Ezért a rádiókapcsolatot folyamatosan fenn kell tartani, a mobil telefon ennél a szolgálati formánál kiegészítő, vagy szükségmegoldás lehet az információ gyors továbbítására. A jelenleg létező okos telefonos és mobilinternetes applikációkkal azonban professzionális kapcsolat tartható fenn, akár folyamatos videó-kapcsolattal a rendkívüli események vonatkozásában.

A járőrözési formánál a vagyonvédelem megkülönböztet belső járőr, vagy objektumon belüli járőr feladatokat¹⁸². A belső járőrözés során az elsődleges cél az épületen belüli területekre meghatározott biztonsági előírások betartásának ellenőrzése. A megbízó vonatkozó belső szabályozása alapján az objektumban történő benntartózkodás feltétele lehet a különböző azonosítók, megkülönböztető ruhadarabok vagy kiegészítők viselése. Az objektumban tartózkodókat, akik nem követik a belső előírásokat, udvariasan és határozottan fel kell szólítani a belső szabályzók betartására, és meg kell követelni a szabályzóban meghatározott feltételeit a tartózkodásnak. Amennyiben valaki nem tudja betartani a szabályokban meghatározottakat, nem tudja a jogszerű benntartózkodását igazolni, azt fel kell szólítani az objektum elhagyására és jegyzőkönyvet kell felvenni a történekről.¹⁸³

Az ilyen feladatoknál, ha valaki a nem megfelelő területen tartózkodik, és a belépési jogosultsága nem az adott helyre vonatkozik, ki kell deríteni, melyik területen jogosult tartózkodni, és át kell kísérni. Ha valaki egyáltalán nem tudja igazolni magát, vagy az általa elmondottak alapján megállapítható, hogy a benntartózkodása jogtalan, akkor fel kell szólítani az objektum elhagyására és jegyzőkönyvet kell a tényekről felvenni. Az eseményt jelenteni kell a központnak, és a közvetlen vezetőnek. Ha ellenáll a jogosulatlanul bent tartózkodó személy, és a többszöri felszólítás ellenére nem hagyja el a területet, abban az esetben jelenteni kell a vezetőnek, és megtenni a szükséges lépéseket akár a hatóság bevonásával is.

A belső járőr feladata alapvetően munkaidőn túl a helyiségek lezártóságát ellenőrizni, és nyitott ajtó esetében intézkedni kell a helyiség lezárásáról, ennek tényét az eseménynaplóban rögzíteni szükséges. Ha kulcs maradt a zárban, és nem tartózkodik senki a helyiségben, akkor a kulcsot ki kell venni, és az eseménynapló-

¹⁸² Az objektum területén belül végzi járőröző- ellenőrző tevékenységét.

¹⁸³ Az eljárás egy irodaház belső járőröző feladatánál a belépők ellenőrzése során, de akár egy koncerten a bent szórakozók karszagjának ellenőrzése is lehet.

ban rögzíteni a körülményeket, kitérve az időpontra is. A munkaidő után a benntartózkodók jogosultságát ellenőrizni kell az előzetes engedély alapján. A jogosulatlan személyt fel kell szólítani a terület elhagyására, és a vonatkozó utasítás alapján eljárni. A járőrözés fontos szempontja a vagyonvédelmen kívül a tűzvédelmi szabályok érvényesülésének a biztosítása. Munkaidőben a dohányzásra vonatkozó előírások betartatása is lényeges szempont lehet a hatályos jogszabályokkal és bírságokkal összefüggésben. Feladatként jelentkezhet a tűzoltóeszközök meglétét, a menekülési útvonalak járhatóságát, a nyílászárók működőképességét, a jelölések és a világítótestek ellenőrzését is végrehajtani. Abban az esetben, ha tűzveszélyes tevékenységet végeztek az objektumban, úgy a tűzvédelmi szabályzat rendelkezései alapján a vagyonvédelmi tevékenység ellátása során a járőrözési tevékenységhez kapcsolódóan kell leellenőrizni, hogy tűz keletkezésére ne legyen lehetőség. Minden típusú, szabályban meghatározott hiányosság észlelésekor az eseménynaplóban rögzíteni kell a tényt, és a szabályzóknak kijelölt személy értesítését is el kell végezni.

A másik járőrözési forma a magánbiztonsági szektorban a külső járőr, vagy objektumon kívüli járőr. A célja során az objektum határvonalán kívül végzi az objektum külső határvonalának ellenőrzését.¹⁸⁴

A külső járőr elsődleges célja a létesítmény, illetve az objektumon kívüli területeken a biztonsági előírások érvényesülésének, a létesítményt határoló kerítések épségének ellenőrzése, valamint az illetéktelen behatolás megakadályozása, felfedezése és a szükséges intézkedések megtétele. A külső járőr a járőrútvonalain nagyobb távokat tesz meg, ezért folyamatos kommunikációval kell tartani a kapcsolatot a központtal, ha van rá lehetőség a GPS technológia, vagy rádió és mobiltelefonos kapcsolat álljon fenn a tagállomások között. A kiemelt elektronikai és vegyi üzemek esetében a telekommunikációs eszközök egy része nem használható, hanem speciális híradástechnikai eszközök alkalmazására kerül sor. A kapcsolat fenntartása biztosítja szolgálati csoportok és erők, vezetők azonnali értesíthetőségét, a járőr biztonságát, segítség hívását, és a gyors információ áramlását. A külső területeken a rosszabb időjárási és látási viszonyokra is fel kell készülni, ezért a feladatot teljesítő őröket el kell látni megfelelő kézilámpával, vagy lehetőség szerint éjjellátó berendezéssel is fel kell szerelni.

A feladatok során a vagyonvédelemben kiterjesztik a járőrök feladatát a parkírozó, időszakosan leállított járművek ellenőrzésére is. Ez a járműparkolás jogosultságának ellenőrzését, esetleges külső sérülések megállapítását, a kijelölt parkolási terület elfoglalását, a járművön lévő rakomány sértetlenségének megállapítását, vagy a zártság állapotának ellenőrzését jelenti a gyakorlatban. A parkolók ellenőrzése során a járművek közelében, illetve a közöttük lévő személyekre figyelmet kell fordítani, ha gyanús körülményt észlelünk, intézkedést kell foganatosítani. Ez a külső parkolók esetében fokozott figyelemmel végrehajtandó tevékenység. A szabályzóknak meghatározott események megszegése esetén jegyzőkönyvet kell felvenni, és annak mértéke függvényében azonnali jelentés megtétele szükséges.

A járőrútvonalak során az épületek külső nyílászáróinak zárt állapotát minden egyes teljesítés esetén ellenőrizni szükséges. Munkaidőn túl még inkább fokozott problémát jelent a nyitott állapotban lévő ajtó vagy ablak. A szemrevételezés mellett meg kell győződni akár nyitással is a zártságot. A vészkijáratok ellenőrzésére ez fokozottan érvényes. A munkaidőn túli dolgozói, vagy látogatói mozgások esetében mindig meg kell győződni a benntartózkodás és a tevékenység céljáról, körülményiről. A tűzvédelemre vonatkozó előírások ebben a szolgálati formában is fontos szempontok, azonban még nagyobb területre kell kiterjeszteni a feladatot. A kerítések és elválasztófalak mentén annak épségéről minden esetben meg kell győződni. A bejutások észlelésére a kerítés mellett a folytonosságokat, a természetben keletkezett elváltozásokat szükséges figyelemmel kísérni.¹⁸⁵

184 A kerítés, falak, az épület külső falán vagy kerítésén lévő nyílászárókra is kiterjedően.

185 A fű letaposása, ágak vagy gallyak törése, friss rögzítés vagy más színű kerítésdarab észlelése, friss sérülés a kerítésen, kerítés alatt ási, túrási nyomok, gépjárműnyomok beszédeselek lehetnek.

A külső járőri feladatok során a technikai támogatás nagyon fontos, a kamerarendszereket és világítótesteket, a technikai biztonsági rendszereket ellenőrizni kell, hogy a feladatot szakszerűen tudjuk végrehajtani.¹⁸⁶

11.14. Intézkedés tűz, illetve egyéb katasztrófa észlelése esetén

A rendkívüli események közé sorolható mindaz az esemény, mely a normális folyamatoktól eltér, és valamilyen kárt okoz, vagy károkozáshoz vezethet, melynek során személy, vagy megbízói tulajdon kerül közvetlen veszélyhelyzetbe és egyedi intézkedések megtétele válik szükségessé. A személy- és vagyonvédelmi tevékenységnél a megbízóval kötött szerződés a kerete a vagyonvédelmi tevékenységnek.

A személy- és vagyonvédelemben a rendkívüli események lehetnek alapesetben a megbízónál történt tüzesetek, függetlenül a kár nagyságától és az eloltás módjától, a megbízó dolgozói által, vagy ellenük elkövetett bűncselekmények, a megbízó tulajdonában, vagy használatában lévő gépjárművek által okozott tömeges, vagy halálos balesetek. Szintén rendkívüli esemény a halálos, vagy súlyos személyi sérüléssel járó munkabaleset, a fegyveres biztonsági őrség feladatainak ellátását akadályozó cselekmény, löfegyverhasználat, fegyver és lőszer eltüntetése, valamint a megbízó objektumai, eszközei, berendezése ellen végrehajtott erőszakos cselekmény, vagy kísérletei.

Az intézkedést igénylő, vagy jelentési kötelezettségként értelmezhető események körébe beletartozik a biztonsági szolgálat feladatait akadályozó cselekmény. Minden olyan esemény, amely közvetlenül, vagy közvetve a működés biztonságát hátrányos módon, és jelentős mértékben befolyásolja Ilyen lehet a biztonságtechnikai rendszerekből érkező riasztások és a biztonságtechnikai rendszerek működésképtelenné válása, egyes elemeinek meghibásodása, megrongálódása vagy megsemmisülése. Ezeken kívül minden olyan esemény, amely során olyan intézkedés kerül végrehajtásra, amellyel valakinek a jogait sérthetjük, vagy az hatósági eljárást vonhat maga után.

A tűz és katasztrófa észlelése esetén sokszor kell támpontként, védelmező szerepkörben is tevékenykednie a személy és vagyonőrnek. Az emberek viselkedése és reakciója változik, sokszor összeomlás, vagy más pánikreakció is megtörténik. Ezekben az esetekben a legfontosabb az érintettek megnyugtatója, amely leghatékonyabb módja, ha biztonságot nyújtunk, határozottsággal és magabiztossággal adjuk az egyszerű utasításokat a vonatkozó belső szabályzókban meghatározott protokoll szerint. A feladatkörben eljárva a biztonsági szolgálat tudja elsőként megkezdeni a szükséges lépéseket, amely az irányító szerep és határozott szervezésben, folyamattírányításban fog megmutatkozni.

A tűz és egyéb katasztrófahelyzet esetén elsődleges az emberi élet védelme. Ezt követheti a technikai eszközök, vagy más értékek védelme, amellyel szintén nem kockáztathatunk emberi életet. A kárenyhítés a másodlagos legfontosabb teendő, és a jogszabályi kötelezettségek is e mentén kerülnek meghatározásra. A biztonsági szolgálatnak ismernie kell a létesítményt és annak adottságait, hogy a leginkább szükséges intézkedéseket és a lehető leggyorsabban tudja végrehajtani. A létesítmény szabályzóinak, kiürítési terveinek készsége szintű ismerete kötelező a személy- és vagyonvédelmi feladatokat ellátóknak.

A létesítményvédelmi kárenyhítésbe beletartozik a személyek életének és testi épségének megóvása, mentése, ezt elsőként kell elvégezni. A mentés, menekítés igen nagy körültekintést igényel az azt végző személytől. A további sérüléseket meg kell előzni, és a sérült személyt elsősegélyben részesíteni. A tűzriadó terv mellékletét képezi a kiürítési terv, mely a meneküléssel kapcsolatos fontos információkat a létesítményre vonatkozóan tartalmazza. Az emberek biztonságba helyezését, és testi épségük biztosítását követően

¹⁸⁶ Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

az anyagi javakkal is törődhetünk. A kimentett javak esetében megfelelő őrzést kell biztosítani mindaddig, ameddig a további tárolásra jogosult, a tulajdonosi jogokkal rendelkező ezt igazolhatóan át nem veszi. Az őrzés ilyen esetekben fokozott figyelmet igényel, és megfelelően dokumentálni kell a mennyiséget, minőséget, állapotot és a visszaadást. Rendkívüli eseménynél a körülményekhez képest a legbiztonságosabb őrzőhelyet kell megválasztani, és a további őrzésre jogosult személy azonosságát és jogosultságát le kell ellenőrizni. Minden illetéktelen személyt el kell távolítani a javak közeléből, minden helyszínen lévőre figyelni kell, és tartani kell a helyzetet bűnös céljaikra kihasználó személyek tevékenységétől. Ezt, mint minősítő körülményt, minden elkövetett jogellenes cselekmény esetén bűncselekményként kell kezelni.

A tűz, vagy egyéb katasztrófa észlelésénél a legfontosabb a jelzés, ezekben az esetekben a Tevékenység Irányítási Központok 112-es hívószámának használata az elsődleges. Ezen a számon a regionális ügyelet veszi a jelzést és értesít minden szervet, aki szükséges a kárenyhítéshez és mentéshez. A közlésnek pontosnak és érthetőnek kell lennie. Sorrendben az alábbi adatokkal kezdjük, és haladjunk végig. A bejelentő neve, a rendkívüli esemény pontos címe, az objektumon belüli pontos elhelyezkedése és megközelíthetősége. Az esemény jellege és nagysága, kiterjedése. Sérültek száma, veszélyeztetettsége és annak mértéke, a már bekövetkezett sérülések súlyossága, és a megkezdett elsősegély, vagy osztályozás. A helyszínen milyen veszélyek lehetnek, és a bevezetett intézkedések. Tömör, de mindenre kiterjedő legyen a közleményünk. A telefonszámunkat tudják, mert azt kiírja a központi készülék, valamint térkép is rendelkezésre áll a központban. Van egy rendszeresített adatlap, amire minden információt felírnak a diszpécser, és ezt küldik meg a mentőszolgálatnak, rendőrségnek, katasztrófavédelemnek is. Ebből ítélik meg a bevonandó erők nagyságát, és a bevezetett intézkedések méreteit. Higgadtan és pontosan tegyük a bejelentést, ez a legfontosabb első lépés minden katasztrófa-helyzetnél.¹⁸⁷

11.15. A járőr intézkedése behatolásra utaló jelek észlelésekor, tevékenysége rendellenesség észlelése esetén

A járőr, ha rendelleniséget észlel, akkor az alapvető információgyűjtést követően meg kell állapítani, hogy milyen jellegű a rendellenesség. Lehet műszaki hiba, vadkár, emberi figyelmetlenség vagy jogellenes behatolás is. Ha riasztáshoz küldik a járőrt, nagyon gyorsan kell megítélnie a helyzetet, hogy egy macska mászott-e be a nyitva hagyott ablakon, vagy rejtőzködő elkövető van az objektumban. Ha annak fennáll a lehetősége, hogy egy bűncselekmény helyszínére érkeztünk, akkor haladéktalanul hívjuk a Tevékenység Irányítási Központot és tegyük bejelentést. Jelezzük, hogy az elkövető az objektumban van. Ne menjünk be, mert ezzel nyomokat semmisítünk meg, vagy megriasztjuk az elkövetőt. Az objektum biztosítása a legfontosabb, és majd a kiérkező rendőri erőknek megadhatjuk a segítséget az ellenőrzéssel kapcsolatban.

Ha kizárható a behatolás, figyelmetlenség, vadkár vagy műszaki hiba kerül feltárássra a helyszínen, akkor ennek okait derítsük fel, és jelentsük a központban a tényeket. Ha műszaki hibás vagy vadkáros lett a technikai eszköz az egyik objektumban, akkor fokozottan figyeljünk rá a szolgálat hátralévő idejében, hiszen nem biztos, hogy nem szándékos kárról, egy esetleges későbbi betörés előkészítése céljából történt. Ne hagyjuk magára a védtelen objektumot.

¹⁸⁷ Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

11.16. A járőr tevékenysége szabálysértés észlelése esetén

Ha a járőr szabálysértést észlel, akkor ezzel kapcsolatban csak akkor tudja az elkövetőt a helyszínen visszatartani, ha elzárással büntetendő szabálysértést észlel. Ez lehet tulajdon elleni szabálysértés és esetleg olyan is, aminek a jogi súlyozása a helyszínen nem megállapítható. Nem minden esetben tudjuk megállapítani egy rongálásról, hogy ez milyen ráfordítással állítható vissza az eredeti állapotába. Ha ez az ötvenezer forintot eléri, akkor már bűncselekményi kategória lesz. Azonban ezt csak hatósági eljárás, akár nyomozati cselekmény fogja megállapítani. Élünk a jogszabályi lehetőségünkkel, és kérjük rendőri intézkedést, majd a hatóság megállapítja a szükséges rendelkezéseket.

11.17. A járőr tevékenysége bűncselekmény észlelése esetén

A járőr tevékenysége során észlelhet több olyan körülményt, ami bűncselekmény gyanúját veti fel, és ezt képzettsége alapján fel kell ismernie. Ennek során a személy és vagyonőr jogosult a bűncselekmény és szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, a cselekmény folytatását megakadályozni, az elkövetőt elfogni, és a birtokában lévő, bűncselekményből származó, vagy annak elkövetéséhez használt dolgot, illetve támadásra alkalmas eszközt elvenni. Köteles azonban az elfogott személyt haladéktalanul az ügyben eljárni jogosult nyomozóhatóságnak átadni, ha erre nincs módja, e szervet nyomban értesíteni. Így kell eljárni a tetten ért személytől elvett dolgokat illetően is. Amennyiben a személy elfogására nem került sor, vagy visszatartása során a tetten ért személy eltávozott, a rendőrség értesítése nem mellőzhető. A bűncselekmény és a szabálysértés tettenérésekor a személy és vagyonőrnek a Tevékenység Irányítási Központot kell értesíteni, ezt követően haladéktalanul jelentse az eseményeket szolgálati előjárójának, a diszpécsernek, munkahelyi vezetőjének. A hatóság kiérkezéséig biztosítsuk a tárgyi bizonyítási eszközöket, tanúkat kutassunk fel, törekedjünk a helyszínen tartásukra. Ha a szemtanúk, vagy információkkal rendelkezők nem várják meg a rendőrök megérkezését, írjuk fel a nevüket, elérhetőségüket, illetve kérdezzük ki őket, hogy pontosan mit láttak. A nyomok keletkezése, illetve anyagmaradványok viszszafeleltetése esetén azokat biztosítsuk a helyszínbiztosítás szabályai szerint. Mérjük fel a térfelügyelő vagy vagyonvédelmi kamerafelvételek helyzetét. Ha módunk van rá, gondoskodjunk azok rendelkezésre állásáról és archiválásáról.

Ha tetten értünk egy elkövetőt és visszatartottuk, de közben sérülést szenvedett, gondoskodnunk kell az elsősegélyben való részesítéséről, szükség esetén mentőhívással. Ilyenkor a későbbi dokumentációs és eljárásbeli okokból írjuk fel az időpontokat és minden lényeges adatot, kiemelten a kiérkező mentő rendszámát, hogy hova szállítják a sérültet, és a mentőorvos által közölt elsődleges diagnózist. Ha nem sikerült az elkövetőt visszatartani, fontos megjegyezni a személyleírását, ruházatát, különös ismertetőjelét, nála lévő tárgyakat, csomagot, gépkocsi rendszámot, típust, színt és minden más körülményt, ami segíthet a hatóságoknak a nyomozati munkában.

Az intézkedések során a helyszínre érkező rendőröket pontosan és részletesen tájékoztassuk minden körülményről, amely után álljunk rendelkezésre a kihallgatás és az esetleges forrányomos elfogás során az elkövető azonosításában.

A hatósági intézkedések végén minden körülmény között a rendkívüli esemény részleteit, a tett intézkedéseket jelentésben rögzítsük, valamint a szolgálati naplóban pontosan és részletesen írjuk le.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. Mely szervek végzik Magyarország területén a veszélyes áru szállításának ellenőrzését?
2. Hol lehet veszélyes árut szállítani?
3. Írja le a vasúti szállítmány kísérésének szabályait!
4. Mondjon példát a szállításnál szükséges felszerelésekre.
5. Mire kell figyelni a gépkocsival történő pénz- és értékszállításnál?
6. Milyen intézkedéseket kell végrehajtani támadás esetén?
7. Hogyan kell eljárni baleset, vagy műszaki hiba esetén a pénz- és értékszállításnál?
8. Milyen járőrözési módokat ismer, mi jellemző rájuk?
9. Hogyan intézkedne tűz esetén?
10. Mondja el, ha tetten ér valakit bűncselekmény elkövetése esetén hogyan intézkedne?

12. SZÁLLÍTMÁNYKÍSÉRÉS GYAKORLAT

Szolgálatra jelentkezés a szállítmánykísérési feladatra gyakorlat. Mondja el a szállítmánykísérőként munkába álláshoz szükséges ismereteket és a szolgálatba érkezés legfontosabb lépéseit.

Harminc perccel hamarabb kipihenten, és szolgálatra alkalmas állapotban beérkezem a szolgálati helyemre, hogy kellőképpen fel tudjak készülni az előttem álló kíséresi feladatra. Tájékozódok az tervezett feladatról és útvonalról, valamint a szállítmány speciális körülményeiről, részt veszek az eligazításon. Leellenőrzöm a szolgálathoz szükséges okmányaim meglétét /személyi igazolvány, jogosítvány, GKI igazolvány, vagyonőr igazolvány, kamarai tagsági igazolvány, fegyverviselési igazolvány, a menetlevél és útvonal dokumentációk, engedélyek, szabályzatok stb./ Leellenőrzöm a szolgálathoz szükséges felszerelésem meglétét és működőképességét.¹⁸⁸ Átolvasom a részemre kiadott szállítási utasítást az adott szolgálatra.

Bevonulok az eligazításra kialakított szolgálati helyiségbe, leigazolom magamat a szolgálati okmányaimmal a kollégának és tőle is elvárom ugyanezt.

Tájékozódok az előző időszakban történetekről, megkérdezem, hogy történt-e rendkívüli esemény vagy egyéb olyan esemény, amiről tudnom kellene a feladat végrehajtásához. Van-e olyan közlekedési vagy műszaki probléma, amit tudnom kell a szállítás vonatkozásában.

Tételesen átolvasom és átveszem a leltári jegyzékben szereplő tárgyakat, leellenőrzöm a nyilvántartás alapján a jármű és a szállítmány rakományához szükséges adatokat. Ellenőrzöm az útvonalat és a tartalékútvonalakat. Tájékozódok az időjárási viszonyokról, a torlódásokról a védelmi és technikai eszközöket ellenőrzöm. Rádió- és telefonpróbát tartok, ellenőrzöm a speciális riasztó és jelzőrendszereket. Ellenőrzöm az élelmem és folyadékom az elfoglaltság időtartamára vonatkozóan, mivel nem hagyhatom el a szállítmányt. Az átvett technikai eszközöknek megnézem a használhatóságát, illetve leellenőrzöm, hogy működőképesek-e, szolgálat ellátásra alkalmasak-e. Ellenőrzöm a gépjármű zárjait, kerekeit, kormány- és fékberendezéseit, világítóberendezéseit.

Az észlelt esetleges hibákról¹⁸⁹ illetve hiányosságokról, megkérdezem, a kollégát, hogy jelentette-e a diszpécser felé, intézkedett-e javításról, pótlásról, cseréről.

Megkérdezem a kollégát, hogy pontosan mik, milyen események történtek, és az elmúlt időszak folyamán a szolgálattal összefüggésben részletes beszámolót kérek.

Ha a szolgálat szempontjából valami hibát vagy hiányosságot tapasztalok, akkor a felmerült hiányosságokat és a tett intézkedéseket a szolgálati naplóba is beírom, dátumozom, aláírom és a kollégával is aláíratom.

Ezt követően a feladat végrehajtást a meghatározott időben és szabályok szerint megkezdem.

¹⁸⁸ Amelyikkel fel vagyok szerelve, például rádió, gumibot, vegyi eszköz, elemlámpa, fegyver, kutya, támadásjelző felszerelések, egyéni védő felszerelések, szolgálati ruházat.

¹⁸⁹ Például a tűzoltó készülék lejárt, hiányzik az elsősegélydoboz, zseblámpa lemerült, riasztó vagy GPS ki van kapcsolva stb.

12.1. Szállítmányok kísérése

A szállítmány kísérése során az alábbi feladatokat kell végrehajtani. A feladat megkezdésekor ellenőrzésekkel kell megalapozni az indulás előtti folyamatokat. A szállítmánykísérésnél formaruha, jelvény, felszerelés, igazolványok megléte, állapota. A jármű, a fegyverek és a lőszer,¹⁹⁰ rádiók és egyéb felszerelések átvétele, ellenőrzése. Okmányok és iratok átvétele. A feladat meghatározása. Indulás előtt bejelentkezés a diszpécserközpontnak, az indulás és az első célállomás jelentése,¹⁹¹ megérkezés jelentése, rakodás, indulás a következő állomásra jelentés, megérkezés jelentése és így tovább az utolsó célállomásig. Majd az utolsó állomásról indulás a telephelyre. A pénzszállító helyzetéről a meghatározott rend szerint kell jelenteni a diszpécsernek. A szállítmány csak a meghatározott útvonalon mozoghat, a KRESZ szabályait betartva.¹⁹² A forgalmat folyamatosan figyelni kell, nem követik-e a járművet, nem találkoznak-e többször ugyanazzal a gépkocsival, az útvonalon nincs-e váratlan tömörülés, forgalmi akadály szokatlan helyen. Amennyiben le kell térni a meghatározott útról, jelenteni kell a diszpécsernek. A forgalom okozta megállásokon kívül csak a célállomásokon állhatnak meg. Ha hosszabb időre megállunk, ha valakinek ki kell szállni a járműből, jelenteni kell a diszpécser irányába. Felmérjük, hogy a feladat végrehajtása során mik a szállítást veszélyeztető főbb kockázati pontok, melyek esetén különös figyelemmel kell ténykedni a szállítóknak. Az átvétel-átadás alkalmával, járműből-járműbe szállítás során a baleset, meghibásodás, útszűkület, útlezárás, járművek torlódása stb. esetén fokozott figyelmet kell tanúsítani. A rakodás körülményei jelentősen befolyásolják a kockázatot, az egyik legnagyobb a veszélyeztetés egy utcai ki- vagy berakodásnál, a kisebb egy zárt helyen, vagy zsilip használata során.¹⁹³ Amennyiben utcán, azaz a közterületen történik meg a rakodás, akkor különös figyelemmel kell lenni minden mozzanatra. A gépkocsivezető a járműben marad, járó motor, rádió bekapcsolva kell, hogy legyen, és szoros összeköttetésben kell lenni a diszpécserrel.

A szállított tárgy átadását-átvételét kölcsönös azonosítás előzi meg. Bizalmi elv alapján történik az első azonosítás, ismert személyek, formaruha, jelvény, jármű, majd következik a dokumentumok alapján történő azonosítás. Ha minden ellenőrzés rendben van, megkezdődhet az átadás-átvétel. Ha valami kétséges vagy gyanús ennél a lépésnél, akkor következik az ellenőrzés alapján történő azonosítás. A szállítmány átadása és átvétele lehet kétoldalú vagy egyoldalú. A kétoldalú átadásnál az átadó és az átvevő is jelen van, mely történhet érték szerint tételesen, zsákos, vagy csomagként történő átvétel¹⁹⁴. Ilyenkor a szállításban közreműködő vállalkozó vállalja a sértetlen külsővel való leszállítását. Egyoldalú átvétel esetén az egyik fél nincs jelen az átadásnál vagy az átvételnél. Sérült csomag esetén jegyzőkönyvet kell felvenni, minden szokásostól eltérő körülményt jelenteni kell. A szállítmány leadásánál ugyanolyan módon kell leadni, ahogy azokat átvették.¹⁹⁵

12.2. Az értékszállítás befejezését követő feladatok

Megérkezem a szállítmány céljaként megjelölt helyre. Az átvevőhelyet és személyeket beazonosítom, hiába ismerem őket, biztosnak kellennem, hogy jogosultak átvenni a szállítmányt. A megbízólevelükkel, vagy a szerződéssel igazolva átadom a szállítmányt, amit a belső utasítások szerint átadás-átvételi igazolással is

190 Ha fegyveres szállítmánykísérésről beszélünk.

191 Ezt lehetőleg úgy alakítsuk ki, használjunk olyan megnevezéseket, hogy aki fültanúja a jelentésnek se tudja meg a konkrét útvonalat.

192 Kivéve, ha speciális útvonal engedéllyel vagy őrzött konvojban halad a szállítás.

193 A zsilip két egymással szembeni ajtóval rendelkező átadó-átvevő helység, melynek szemben két ajtaja van és egyszerre csak az egyik nyitható.

194 A pénzszállításban használnak eszközként csomagot a lezárt pénzszállító táskát, kazettát.

195 Berek L.-Berek T.-Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: OE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4.

ellátnak. Ha érték kirakodás van, akkor segítek a biztosításban és az őrzésben, amíg az a szállítás részét képezi. Folyamatosan figyelem a környezetet, és biztosítom a rakodás zavartalanságát.

Tájékoztatom a központot, vagy a vezetőmet, hogy hány órákor, hol, melyik személynek és milyen okiratok segítségével fejeztem be a szállítási feladatot. A központtal egyébként folyamatos rádiókapcsolatot tartok fent, és minden mozzanatról beszámolok.

Ha megtörtént a be-, vagy kirakodás, és az átvevők rendben eltávoztak, közlöm a diszpécserrel vagy a vezetővel, hogy a feladatot rendben elláttam, a szállítmányt biztonságban átadtam, amely során rendkívüli esemény nem történt. A feladat befejezése végén a szolgálati naplóban rögzítem az eseményeket, és kitöltöm a szükséges dokumentációkat.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

- 1. Hogyan és mikor érkezzek eligazításra?**
- 2. Miről kell tájékozódnom indulás előtt?**
- 3. Mit kell tennem, ha hiányosságot tapasztalok az indulás előtt?**
- 4. Hol a legkockázatosabb a szállítmány mozgatása?**
- 5. Milyen szolgálat átadásokat tud megnevezni?**

13. SZEMÉLY- ÉS VAGYONVÉDELMI ISMERETEK: A KÉSZENLÉTI JÁRŐRSZOLGÁLAT ELLÁTÁSÁNAK SZABÁLYAI ÉS A SPECIÁLIS ŐRZÉSVÉDELEM

13.1. A készenléti (kivonuló) járőrszolgálat

A készenléti vagy kivonuló járőr nem tartozik az adott objektum őrségéhez, és nem kell, hogy ott legyen munkaviszonyban, végzi, ami beletartozik a felelősségi körébe. Külön jogviszony, és szolgálat-ellátási forma. A gyakorlatban a riasztórendszerek jelzéseit fogadó távfelügyeleti központ munkatársai, vagy szerződött partnerei, akiket a távfelügyeleti diszpécser irányít. Elsődleges feladata a riasztójelzésekre való kivonulás, illetve az azonos, vagy különböző tulajdonosok egymástól távol eső objektumainak meghatározott időközönkénti járőrmunkával történő ellenőrzése.¹⁹⁶

Közkedvelt szolgáltatási forma, a készenléti, vagy kivonuló járőrszolgálat anyagi és szervezési egyszerűséget jelent a biztonsági szint növelésére. A technikai eszközökkel kombinált feladatok hatékonyan növelhetik a létesítmény védelmét. A készenléti, vagy kivonuló járőrszolgálatához tartozik a mechanikai és elektronikai vagyonsvédelmi rendszer, valamint a 24 órás diszpécser szolgálat is. A technikai eszközöktől és vagyonsvédelmi rendszerektől érkező jeleket egy számítógépes központ fogadja, amely riasztások során a helyszínnek adatait jelzi a diszpécsernek és a rendőrségi ügyelethez hasonlóan erőket irányíthat a helyszínre. A diszpécser esetünkben az az ügyeletesi feladatokat ellátó szolgálati személy, aki folyamatos kapcsolatban van a járőrökkel, és riasztás esetén azonnal a helyszínre irányítja őket. Az intézkedési kötelezettséget a magánszektor határozza meg, amely során vagy jelzést ad a diszpécser a megbízónak, vagy a járőrszolgálat ki is vonul a helyszínre és minél hamarabb intézkedik.

13.2. Készenléti járőr általános feladatai, felszerelése, útvonala és kivonulási útvonaltervei

A feladatokat párban szükséges ellátni, amely mellett kommunikációs eszközökre, éjjel használható műszaki eszközökre és gépkocsikra van szükségük. A szolgáltatáshoz szintidőket is vállalnak a megrendelőkkel kapcsolatban, amelyek szerint teljesítik kötelezettségüket. A kivonuló járőr szabálysértési és bűncselekményi észlelési protokollja is azonos a járőr, vagy más magánbiztonsági intézkedési feladatokkal.¹⁹⁷

¹⁹⁶ 2.94.5. Kerettanterv a XXXVIII. Rendszert ágazathoz.

¹⁹⁷ Beregnyei József: Személy- és vagyonsőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

13.3. Kapcsolattartás a diszpécserrel

A diszpécser a kivonuló vagy készenléti járőrszolgálatnál a központi irányító, ha úgy tetszik a vezetője. Minden információval ellátja a járőrt, meghatározza az útvonalat, a feladatot és a további intézkedéseket. A kommunikációnak mindenkor zavartalannak kell lennie, amely során folyamatos információcsere valósul meg. A diszpécserszolgálat mindig egy lépéssel a vonuló járőr előtt legyen a támogatásban, és szervezze meg a szükséges erők és eszközök elosztását és bevetését.

13.4. Intézkedés tűz, illetve egyéb katasztrófa észlelése esetén

A készenléti járőr, ha tűz, vagy katasztrófahelyzetet észlel, azt haladéktalanul a Tevékenység Irányítási Központba kell, hogy bejelentsen a kárenyhítés érdekében, majd a diszpécser és a tulajdonos tájékoztatása következik. Ha teheti, az elhárításhoz a szükséges egységek bevonása is hatékony szolgálatot eredményez. A hatékony fellépés garanciája lehet az összehangolt csapatmunka. Nagyon lényeges a korszerű technika használata és az autók szakszemélyzetének a riasztásnak megfelelő kikerzése a helyszínre. Végül annak az elvnek az érvényesítése, hogy minden riasztás egyaránt fontos.

A tűz, és egyéb katasztrófahelyzet esetén elsődleges az emberi élet védelme. Ezt követheti a technikai eszközök vagy más értékek védelme, amellyel szintén nem kockáztathatunk emberi életet. A kárenyhítés a legfontosabb, és a jogszabályi kötelezettségek is e mentén kerülnek meghatározásra.

13.5. A készenléti járőr intézkedése behatolásra utaló jelek észlelésekor, rendellenesség észlelése esetén

A készenléti járőr, ha a helyszínre érkezést követően valamilyen rendelleniséget észlel, mint a szolgálat szeme és füle, a diszpécsernek jelent az alapvető információgyűjtést követően. A helyszínen meg kell állapítani, hogy milyen jellegű a rendellenesség. Lehet műszaki hiba, vadkár, emberi figyelmetlenség, vagy jogellenes behatolás is. A riasztáshoz küldött készenléti járőrnek nagyon gyorsan kell megítélnie a helyzetet, hogy egy pók mászott-e rá PIR érzékelő felületre, vagy rejtőzködő elkövető van az objektumban. Ha annak fennáll a lehetősége, hogy egy bűncselekmény helyszínére érkezünk, akkor haladéktalanul hívjuk a Tevékenység Irányítási Központot és tegyünk bejelentést. Jelezzük, hogy az elkövető feltételezhetően az objektumban van. Annak ellenére ne menjünk be, hogy a készenléti szolgálat izgalma bennünk van, mert ezzel nyomokat semmisítenénk meg, vagy megriasztanánk az elkövetőket. Mindig az objektum és a nyomok biztosítása a legfontosabb, és majd a kikerző rendőri erőknek megadhatjuk a segítséget az ellenőrzéssel kapcsolatban.

Ha kizárható a behatolás, figyelmetlenség, műszaki hiba vagy más esemény kerül feltárássra a helyszínen, akkor ennek okait derítsük fel, és jelentsük a diszpécsernek a tényeket. Ha műszaki hibás vagy vadkáros lett a technikai eszköz az egyik objektumban, akkor jelentsük a diszpécsernek, hogy tájékoztassa a tulajdonost és érkezzen a helyszínre az objektum átvétele miatt, illetve kérjen olyan szolgáltatást, amivel egy ór a környéken marad. Nem biztos, hogy nem szándékos kárról, vagy egy esetleges későbbi betörés előkészítése érdekében történt.

13.6. A készenléti járőr tevékenysége szabálysértés, bűncselekmény észlelése esetén

SPECIÁLIS ŐRZÉSVÉDELEM

A készenléti járőr alaptevékenysége során gyakorlatilag – ha nincs meghatározva számára egyéb járőri feladat, - készenlétségben várja a riasztás, vagy jelzés beérkezését. Ha megérkezik, mondjuk egy benzinkúttól éjszaka egy riasztójelzés, akkor amilyen gyorsan csak lehet, a közlekedési szabályok betartásával a helyszínre kell érkezni. A járőr ekkor tájékozódik, és visszajelent a központnak vagy a diszpécsernek, hogy mikor érkezett a helyszínre, és mit tapasztal. Ennek során előfordulhat, hogy valakit tetten ér egy elkövetett cselekmény során. Mondjuk bedobta a benzinkút kirakatát egy téglával, de még a helyszínen tartózkodik.

A fenti eset alapján a készenléti járőr munkája során észlelheti szabálysértés, vagy bűncselekmény elkövetését. Ebben az esetben a készenléti járőr jogosult a szabálysértés, vagy bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, a cselekmény folytatását megakadályozni, az elkövetőt elfogni, és a birtokában lévő, bűncselekményből származó, vagy annak elkövetéséhez használt dolgot, illetve támadásra alkalmas eszközt elvenni. Köteles azonban az elfogott személyt haladéktalanul az ügyben eljárni jogosult nyomozó hatóságnak átadni, ha erre nincs módja, e szervet nyomban értesíteni. Így kell eljárni a tetten ért személytől elvett dolgokat illetően is. A szakmai alapelveket kell itt is alkalmazni, amelyek az arányosság, és a célszerűség.¹⁹⁸

Az elkövetés során érintett területet őriznünk, biztosítanunk kell. A rendőri intézkedés végén a készenléti járőrnek nem ért véget a feladata. Megkezdődik egy őrzési feladat, amely szükség szerint védelmibe megy át, ha valamilyen jogellenes cselekményt akarnak még elkövetni a helyszínen. Hiszen maradni kell a helyszínen, ha olyan utasítás van, mivel a riasztórendszert kiiktatták, a fizikai biztonsági rendszer, és a nyílászárók is sérültek. A jelentős értékeket nem a tulajdonos fogja vélhetően az éjszaka során őrizni, vagy ha szükséges, akkor védelmezni.

Az őrzés tehát alapvetően egy feladattal, paranccsal, intézkedéssel szigorúan leszabályozott biztosítás, amely eleve feltételezi, hogy valaki, vagy valakik az őrzött dolog, vagy személy ellen véteni akarnak. Jelen esetben a sérült biztonságú benzinkút lesz az őrzött objektum. Ugyanakkor az őrzésnek demonstráló, visszatartó szerepe is van, megmutatja a potenciális elkövetőknek, hogy nem őrizetlen az objektum. Ezt megtehetjük azzal, hogy demonstratívan a helyszínen parkolunk, járőrözünk vagy felkapcsoljuk a szolgálati gépkocsi figyelmeztető jelzését. A védelemi tevékenység következik be, ha demonstratívan vagyunk jelen a példa során, mivel az elkövető nem fogja megkísérelni a cselekménye elkövetését, ha észleli az őr. A védelem egy bekövetkező, vagy folyamatban lévő szándékos, jogellenes magatartással szembeni ellentevékenység. Tehát az az esemény, amelyre az őrzéskor feltételezve készültünk, bekövetkezik. Ez az ellentevékenység alapjaiban más, mint az őrzés, hiszen itt minden konkréttá vált. A védelem érezhetően nagyon szoros kapcsolatban van az őrzéssel. A leggyakrabban a védelem az őrzést követő tevékenység. Néhány esetben nagyon nehéz a két terület közötti határt meghúzni. Például egy forgalmas bevásárlóközpontban, a vevők nagy számban vannak jelen hosszú időn keresztül, és minden vevő az éppen ott szolgálatot ellátó őr szempontjából egy-egy potenciális rendkívüli esemény okozója is lehet. Ezen az esetekben a speciális őrzési és védelmi tevékenységek határai elmosódhatnak.¹⁹⁹

198 Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

199 Berek L.-Berek T.-Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: ŐE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4.

13.7. Lopások, zsebtolvajlások megelőzése, bizonyítása, és az ezekkel kapcsolatos intézkedések

A lopások számos módon bekövetkeznek, ezek megelőzése a komplex védelmi feladatok tárgykörében van. Az áruházakban vagy irodaházakban a biztonsági szolgálat és a technikai eszközök segítenek az elkövetések megelőzésében. Preventív hatásai vannak a folyamatos őrzésnek. A legnagyobb forgalmú területeken van szükség a komolyabb megelőző intézkedésekre, mint az áruházak vagy piacok, ahová bárki bemehet, és akár bűncselekményt is elkövethet. Nincs meg a szűrő-, áteresztő képesség, mint egy irodaházban, bankban vagy telephelyen.

A rendőrség megállapítási szerint a zsebtolvajok elsősorban az utcán, piacokon, tömegközlekedési eszközökön és egyéb zsúfolt helyen követik el a bűncselekményeket, kihasználva az áldozatok figyelmetlenségét. A tapasztalatok szerint általában a 3-4 fős csoportban dolgozó elkövetők egyike eltereli a sértett figyelmét, a másik elemeli az értékeket, a harmadik eloson a lopott áruval, míg a negyedik azt figyeli, nehogy lebukjanak. Mivel többnyire az áldozatok mellett vagy mögött dolgoznak, ezért célszerű a táskát, kabátot úgy fogni, hogy ne férjenek hozzá, az értékeket pedig zippzáras, vagy patentos zsebbe kell tenni. A leginkább veszélyeztetett érték manapság a mobiltelefon, valamint a pénztárca, de elvihetik a bankkártyát, vagy épp a gépjármű indítókulcsát, esetleg a lakáskulcsot is.

Tipikus helyzet az, amikor a sértett hátizsákjának külső zsebéből emelnek ki vagyontárgyakat, vagy a figyelemelterelő szándékosan nekimegy az áldozatnak, és a bocsánatkérést, vagy éppen egy útbaigazítást kihasználva károsítja meg. Gyakran a kávézó, vagy az étterem székére lerakott táskából, kabátból veszik el az értékeket. Ekkor az elkövető egy közeli asztalhoz ül, majd egyre közelebb csúszik, és úgy tesz, mintha valamit keresne a saját kabátjában, de ez alatt elemeli az értékeket, vagy éppen az egész táskát, mobiltelefont, laptopot.²⁰⁰

A rendőrségi eljárást követő bizonyítás során az örök és az elkövetést észlelők tanúk lesznek, vallomásuk tárgyi bizonyítási eszköz lesz. Szintén nagyon fontos bizonyítékként jelenik meg a videó-, vagy kamerafelvétel, de a legnagyobb bizonyító erővel kerül a mérlegelésre a tettenérés esete. Ettől függetlenül a nyomozószerv minden bizonyítékot be fog gyűjteni a nyomozás során. Az általunk készített jegyzőkönyv is bizonyíték lesz, hiszen ezt az elkövetés körülményeit a legpontosabban lejegyezve, esetleg az elkövetővel a tettenérés sokkjában, aláírt és elismert körülményekkel készíthetjük el. Ennek tartalmaznia kell a későbbi eljárás során az esemény körülményeinek pontos, részletes leírását az időpontok, helyszín, cselekmény, dátum, óra, perc megjelölésével. Az eltulajdonított tárgyak beazonosítható megnevezésével márkanév, cikkszám, sorozatszám, gyártó neve, stb.²⁰¹ Az eltulajdonított tárgy mennyiségének és értékének pontos megjelölése²⁰². A tanúk adatainak feltüntetése, nyilatkozatuk arra vonatkozóan, hogy – feljelentés esetén – a hatóság előtt is megjelennek tanúként. A lopással gyanúsított személy ismertté vált adatainak feltüntetése, amely során a tettenérés után a tőle elvett lopásból származó tárgyat átadja.

Amennyiben nincs lehetőség a jegyzőkönyv elkészítésére, az ör írjon jelentést hasonló tartalommal. A jegyzőkönyv egy példánya az elkövetőé, egy példányát a feljelentéssel együtt soron kívül át kell adni a nyomozóhatóságnak, egyet pedig a szolgálatnál tegyünk el.

200 Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság, vagyonvédelem.

201 Nagyon fontos, mert a hatóság már nem fogja lefoglalni, hanem a gyakorlat szerint visszaadja az üzletnek a tárgyakat. Ezért kell a későbbi eljárás során azonosíthatóan feljegyezni minden részletet.

202 A kiskereskedelmi érték az eljárás alapja.

13.8. A rendkívüli események bekövetkezése esetén teendő intézkedések gyakorlat

A készenléti járőr alaptevékenysége során – ha nincs meghatározva számára egyéb járőri feladat, - készenléten várja a riasztás, vagy jelzés beérkezését. Ha meg van határozva valamilyen ellenőrzési feladat, akkor azokkal a szükséges járőri feladatokkal összefüggésben, vagy azoktól függetlenül észlelhet bármi rendkívülit szolgálata során. A járőr ekkor tájékozik, és jelent a központnak, vagy a diszpécsernek, hogy mikor érkezett, hova érkezett pontosan és mit tapasztal.

Ha észlelem, hogy egy általam is védett épületnél egy nyitva hagyott ablakon keresztül mászik be valaki, elsőként rádióon tájékoztatom a központot, hogy mit tapasztaltam, és közlöm, hogy intézkedni fogok vele szemben, legyen vételkész, és tájékoztassa a Tevékenység Irányítási Központot, hogy rendkívüli eseményt észleltünk.

Felszólítom az idegent, hogy álljon meg, és hagyjon fel mindenfajta cselekményével, ne mozduljon, és igazolja kilétét, illetve mondja el, hogyan, mi célból került a kerítésen belülre.

Szemrevételezem a helyszínt, hogy igazolást találjak az idegen által elmondottakra.²⁰³ Ha nem kezd menekülni, és jogellenes cselekmény közben értem tetten, valamilyen kitalált történettel fogja megmagyarázni tettét. Ellenőrzöm az általa elmondottakat.

Ha mindent rendben találtam, és az idegen által elmondottak beigazolódtak, akkor ezekről és a személy kilétéről tájékoztatom a központot, illetve a rendőrség kiérkezése során az alapintézkedéseket megvárva jelentek a központnak. Ha a rendőrségi igazoltatás és priorálás során nem merül fel kockázat, akkor ezzel befejezettnek tekintem a rendkívüli eseményt.

Ezt követően tájékoztatom a személyt, hogy azzal, hogy bemászott az épületbe magánlaksértést²⁰⁴ valósított meg, amely magánindítványra üldözendő bűncselekmény. Mivel az általa elmondottak alapján bűnös szándék nem mutatkozott meg, valamint a megbízót semmilyen vagyoni kár nem érte, ezért a tulajdonos eldönti a feljelentés megtételét, amelyre 30 napja van.

A központot újra tájékoztatjuk, hogy végeztünk az intézkedéssel, és jogszabályi felvilágosítással zártuk, amely során az érintett adatai a későbbi feljelentés megtétele érdekében szükség szerint az intézkedő rendőrájárók birtokában vannak.

Kitöltjük a szükséges eseménynaplót, jelentést, illetve a jegyzőkönyvet a történt rendkívüli eseményről. Intézkedünk a nyitva felejtett ablak bezárásáról.

203 Pl. ittas volt és azt hitte egy általa ismert személy tulajdona az épület.

204 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről 221. § (1) Aki más lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre erőszakkal, fenyegetéssel vagy hivatalos eljárás színlelésével bemegy, illetve ott bent marad, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

13.9. Intézkedési kötelezettségek szabálysértés, bűncselekmény észlelése esetén

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény alapján a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni, vagy ha erre nincs módja, a rendőrséget tájékoztatni.

A jogszabai lehetőségek és kötelezettségek ismétlése érdekében a személy és vagyonőr jogosult bűncselekmény és a szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, a cselekmény folytatását megakadályozni, az elkövetőt elfogni, és a birtokában lévő, bűncselekményből vagy szabálysértésből származó vagy annak elkövetéséhez használt dolgot, illetve támadásra alkalmas eszközt elvenni. Köteles azonban az elfogott személyt haladéktalanul az ügyben eljárni jogosult nyomozó hatóságnak átadni, ha erre nincs módja, e szervet nyomban értesíteni. Így kell eljárni a tetten ért személytől elvett dolgokat illetően is.

Amennyiben a személy elfogására nem került sor, vagy visszatartása során a tetten ért személy eltávozott, a rendőrség értesítése nem mellőzhető.

Bűncselekmény, illetve szabálysértés tetten érésakor, ha az elkövető elfogására nincs lehetőség, az ő feladatai során minden érintettet a központon vagy a diszpécseren keresztül értesítsen. Jegyezze fel az elkövető személyleírását, ruházatát, különös ismertető jelét, nála lévő tárgyakat, csomagot, ha gépkocsival távozott annak rendszámát, típusát, színét, és ami fontos lehet a nyomozás számára. Biztosítsa a tárgyi bizonyítási eszközöket a rendőrség kiérkezéséig, tanúkat kutasson fel, a tanúkat kérje meg, hogy a rendőrség kiérkezéséig maradjanak a helyszínen. Ha a tanúk nem akarják megvárni a rendőrök megérkezését, írja fel a nevüket, elérhetőségüket, illetve kérdezze ki őket, hogy pontosan mit láttak. A nyomok keletkezése, illetve anyagmaradványok visszamaradása esetén azokat biztosítsa a helyszínbiztosítás szabályai szerint, amennyiben rendelkezésre állnak, térfigyelő vagy vagyonvédelmi kamerafelvételekkel gondoskodjon azok rendelkezésre állására, rendőrség részére történő átadására. A helyszínbiztosítás szabályai szerint meg kell akadályozni, hogy valamely bűncselekmény, szabálysértés, baleset, egyéb esemény helyszínét megváltoztassák. A helyszínbiztosítás az a tevékenység, amelyet a bűncselekmény, vagy egyéb esemény helyszínén, a helyszíni szemle előtt, szükség esetén azt követően a helyszín őrzésére és biztosítására, a nyomok biztosítására fogantatásunk kell a hatóság tevékenységének támogatására.

A helyszínre érkező rendőröket pontosan, és részletesen tájékoztasson minden körülményről, kiemelten az elkövető távozási irányát. A tett intézkedéseit a szolgálati naplóban pontosan és részletesen írja le, szükség szerint jelentést is készíteni kell.²⁰⁵

13.10. A bűncselekmény elkövetésén tetten ért személy elfogása, kísérése és a hatóságnak történő átadása

A készenléti járőr tevékenysége során észlelheti bűncselekmény elkövetését, és ezt szakképzettsége alapján fel kell ismernie. Ez alapján a személy és vagyonőr jogosult a bűncselekmény és szabálysértés elkövetésén

²⁰⁵ Dános V. (2012): Tananyag. a rendészeti feladatokat ellátó személyek, a segédfelügyelők, valamint a személy- és vagyonőrök képzéséről és vizsgáztatásáról szóló 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet alapján.

tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, a cselekmény folytatását megakadályozni, az elkövetőt elfogni és a birtokában lévő, bűncselekményből származó vagy annak elkövetéséhez használt dolgot, illetve támadásra alkalmas eszközt elvenni. Köteles azonban az elfogott személyt haladéktalanul az ügyben eljárni jogosult nyomozó hatóságnak átadni, ha erre nincs módja, e szervet nyomban értesíteni. Így kell eljárni a tetten ért személytől elvett dolgokat illetően is. Az elkövető tetten érésekor a személy- és vagyonőrként értesítésük a Tevékenység Irányítási Központot, ezt követően a haladéktalanul az eseményeket jelentse szolgálati előljárójának, diszpécsernek, munkahelyi vezetőjének, a hatóság kiérkezéséig biztosítsuk az elfogott személyt akár testi erővel is a helyszínen, valamint figyeljünk a tárgyi bizonyítási eszközökre, tanúkat kutasson fel vagy törekedjünk a helyszínen tartásukra.

Az intézkedések során a helyszínre érkező rendőröket pontosan és részletesen tájékoztassuk minden körülményről, amely után álljunk rendelkezésre a kihallgatás és az esetleges forrányomos elfogás során az elkövető azonosításában. Adjuk át haladéktalanul bűncselekmény miatt visszatartott személyt, amely során az elkövetéséhez használt tárgyakat és a nála lévő tárgyakat is adjuk át.

A hatósági intézkedések végén minden körülmény között a rendkívüli esemény részleteit, a tett intézkedéseket jelentésben rögzítsük, valamint a szolgálati naplóban pontosan és részletesen írjuk le.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

- 1. Írja le a járőr általános feladatait a szolgálat teljesítése során!**
- 2. Mikor hatásos a járőrözés?**
- 3. Milyen járőrözési formákat ismer?**
- 4. Tűz vagy katasztrófa helyzet esetén kit kell értesíteni és milyen információkat kell közölni?**
- 5. Milyen intézkedéseket tesz a járőr behatolásra utaló jelek észlelésekor?**
- 6. Mikor beszélünk készenléti (kivonuló) járőrszolgálatról?**
- 7. Melyik jogszabály rendelkezik az bűncselekmény esetén tetten ért személyről?**
- 8. Mit tesz, ha már távozott az elkövető a helyszínről?**
- 9. Mit tesz, ha az intézkedés során megsérül az elkövető?**
- 10. Minek kell szerepelni a rendkívüli esemény után készített jelentésben?**

14. JÁRŐRSZOLGÁLAT GYAKORLAT

Szolgálatra jelentkezés a járőri szolgálatra gyakorlat. Mondja el a szolgálatba érkezés legfontosabb lépéseit. 15 perccel hamarabb kiphenten és szolgálatra alkalmas állapotban beérkezem a szolgálati helyemre, hogy kellőképpen fel tudjak készülni az előttem álló szolgálatra. Tájékozódok az előttem álló feladatról, részt veszek az eligazításon. Leellenőrzöm a szolgálathoz szükséges okmányaim meglétét /személyi igazolvány, jogosítvány, vagyonőr igazolvány, kamarai tagsági igazolvány, fegyverviselési igazolvány,²⁰⁶ a járőrutasítás és más szabályzatok, tervek stb./ Leellenőrzöm a felszerelésem meglétét és működő képességét.²⁰⁷ Átolvasom a részemre kiadott járőr-utasítást az adott szolgálatra.

Váltásra bevonulok a járőr eligazító szolgálati helységbe, leigazolom magamat a szolgálati okmányaimmal a kollégának és tőle is elvárom ugyan ezt. Tájékozódok az előző szolgálatban történekről, megkérdezem, hogy történt-e rendkívüli esemény vagy egyéb olyan esemény, amiről tájékoztatnia kellene.

Tételesen átolvasom és átveszem a leltári jegyzékben szereplő tárgyakat, leellenőrzöm a feladat végrehajtásához szükséges eszközök nyilvántartási lapján a bent lévő eszközöket és műszaki cikkeket. Az átvett tárgyaknak eszközöknek megnézem az érvényességi idejét, illetve leellenőrzöm, hogy működő képes-e, szolgálat ellátásra alkalmas-e.

Az észlelt hibákról²⁰⁸ illetve hiányosságokról megkérdezem, a kollégát, hogy jelentette-e a diszpécser felé, intézkedett-e javításról, pótlásról, cseréről. Megkérdezem, a kollégát, hogy pontosan mik történtek az elmúlt időszak folyamán, részletes beszámolót kérek.

Ha a szolgálat szempontjából valami hibát vagy hiányosságot tapasztalok, akkor a felmerült hiányokat és a tett intézkedéseket a szolgálati naplóba is beírom, dátumozom, aláírom és a kollégával is aláíratom.

Ezt követően megkezdem a szolgálatot a meghatározott feladat végrehajtásával.

14.1. A járőrszolgálat ellátása

A járőrszolgálat a helyi sajátosságok és kockázati tényezők alapján kidolgozott útvonalakon, a mélységi területen, és a periféria területen haladva visszatérő ellenőrzéseket, megfigyeléseket jelent, amely során az őrállapotokat rögzít, adatokat gyűjt és naplóz, valamint teljesíti jelentési kötelezettségeit.

Gyakorlati feladata alapján a járőri munka során, az útirányon teljesíti a szolgálatát, amely során bejelentést kap a diszpécseről, hogy egy már korábban is látott gyanús gépkocsi többször megjelent az egyik védett objektum kerítésénél. Milyen intézkedést tesz most?

²⁰⁶ Ha a járőri szolgálat során fegyveres tevékenységet kell végezni.

²⁰⁷ Amellyikkel fel vagyok szerelve, például rádió, gumibot, vegyi eszköz, elemlámpa, fegyver, kutya, támadásjelző felszerelések, egyéni védő felszerelések, szolgálati ruházat.

²⁰⁸ Például a tűzoltó készülék lejárt, hiányzik mentődoboz, zseblámpa lemerült, gépjárműbe telepített rádió ki van kapcsolva stb.

Mivel ez nem az első alkalom, hogy az említett gépjármű a gyanús személyekkel az egyik védett objektum kerítése körül ólálkodik, ezért rádión jelentem a diszpécsernek, hogy tartok a címre, és megkérem, hogy amennyiben van rá lehetőség, a , cég egyik kameráját az üzemeltetés segítségével pár másodpercig fordítsa a gyanús gépkocsira és személyekre, hogy minél pontosabban rögzíteni lehessen a személyleírásukat, és a részleteket, egy esetleges bűncselekmény elkövetése vonatkozásában.

Rögzítem a személyleírásukat, a gépjárművük rendszámát, színét, típusát, illetve az időpontokat, amikor felbukkantak.

A helyszínre vonulok, nyugodt tempóban, nehogy megriasszam az idegen gépkocsit, a helyszínen tájékozódok, valamint ellenőriznem kell a helyszínt.

Ha a gépkocsi feltűnésének a helyszínen bűncselekményre, vagy annak előkészületére utaló körülményt látok, akkor kérnem kell a rendőreg értesítését. Ha még a helyszínen vannak a személyek, akkor rögzítem a személyleírásukat, és felhívom őket arra, hogy mondják el, milyen célból vannak azon a helyen. Ha megnyugtató választ kapok, akkor rögzítem a rendszámot és az időpontot, jelentve a diszpécsernek, és folytatom a járőrszolgálatot. Ha az észlelt személyek gyanúsán viselkednek, és nem működnek együtt, de bűncselekmény nem valósul meg (mivel közterületen vannak, és semmilyen törvénybe ütközött nem követtek el) akkor rögzítem a részleteket, a gépkocsi rendszámát és személyleírásukat. Ezt követően figyelemmel leszek a tevékenységükre a közeljövőben a védett terület környezetében. A szükséges tapasztalatokat átadom a váltás során a következő járőr szolgálat részére.

Mint minden szolgálat végén, jelen esetben is ki kell tölteni a szükséges dokumentumokat, a szolgálat átadásakor az eseménynaplót, a megismert információkkal.

14.2. A készenléti (kivonuló) járőrszolgálat

A készenléti járőr alaptevékenysége során gyakorlatilag – ha nincs meghatározva számára egyéb járőri feladat - készenlétben várja a riasztás, vagy jelzés beérkezését. Ha megérkezik, mondjuk egy pénzintézetből éjszaka egy riasztójelzés, akkor amilyen gyorsan csak lehet, a közlekedési szabályok betartásával a helyszínre kell érkezni. A járőr ekkor tájékozódik és visszajelent a központnak, vagy a diszpécsernek, hogy mikor érkezett a helyszínre, és mit tapasztal. Ennek során előfordulhat, hogy valakit tetten ér egy elkövetett cselekmény során. Például rugdossa vagy ütlegeti a tartalma megszerzése érdekében az pénzintézetnél telepített ATM automatát, de még a helyszínen tartózkodik.

Gyakorlati feladata során járőrként teljesít szolgálatot, és riasztást kap, amelyet a diszpécser közöl Önnel. Haladéktalanul útnak indul a megadott riasztáshoz a szolgálati gépkocsival. A közúti közlekedési szabályok betartása mellett a riasztás ideje alatt azt észleli, hogy egy láthatóan személyi sérüléssel járó közúti baleset történt egy úton, és nincs még a helyszínen segítség. Milyen intézkedést tesz most?

Helyes megoldásként el kell mondani, hogy az első és legfontosabb az emberi élet védelme, és a segítségnyújtás a tőle elvárható módon mindenkinek állampolgári kötelessége, illetve a segítségnyújtás elmulasztása bűncselekmény, ezért a baleset helyszínén intézkedni kell.

A balesetet észlelve értesítem a diszpécserközpontot arról, hogy egy láthatóan személyi sérüléssel járó közúti baleset történt a riasztás helyszínére menet, és mivel még senki nem kezdte meg a segítségnyújtást, rendőr, mentő nincs a helyszínen, így kötelességem megkezdeni a szükség szerinti életmentést és segítségnyújtást.

Kérjük meg a diszpécser, hogy gondoskodjon másik járőr küldéséről a riasztás helyszínére. A mentők kiérkezéséig biztosítani kell a helyszínt, szükség szerint az elsősegélyben, és a mentésben is közreműködve. A mentők kiérkezését jelentem a diszpécsernek, és az ő utasításának megfelelően folytatom a szolgálatomat. Ha arra kapok utasítást, hogy vonuljak az eredeti riasztási címre, akkor oda kell menni, ha az a feladat, hogy a szolgálati helyre kell bevonulni jelentést írni a történetekről, akkor az a követendő feladat. Az eseménynél felmerülő feladatok befejeztével, amikor beérkezünk, meg kell tenni a szokásos írásbeli dokumentációs kötelezettségeket az eseménynapló kitöltésével, és a jelentés megírásával.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

- 1. Hogyan és mikor érkeznek a járőrszolgálatba?**
- 2. Igazoljam e magam, ha kapcsolatba kerülök a kollégákkal, ha civil ruhában teljesítek szolgálatot?**
- 3. Mi a különbség a járőr és a kivonuló járőr között a magánbiztonságban?**
- 4. Hogyan ellenőrizheti a járőr mozgását a területen?**
- 5. Megszakíthatja-e a kivonulást, ha balesetet, vagy bűncselekményt észlel az út során?**

15. TESTŐRI ISMERETEK

A testőri feladatokon a szakirodalom döntő többsége a személyvédelmi tevékenységet érti. A személyvédelem annál sokkal komplexebb feladat, a testőri feladatok annak egy részét képezik. Ez a tevékenység társszakterületekben is megjelenik visszatérően, mint a rendezvénybiztosítás, vagy a labdarúgó mérkőzés biztosítás. Ha valami vitás helyzet alakul ki a szurkolók, vagy a játékosok, bíró, vagy más érintettek között egy mérkőzésen, a rendész olyan feladatokat is elláthat, hogy az egyik felet biztonságban kimenekítse a támadás kockázatából, megvédje azok testi épségét. A rendezvénybiztosítóknak meg kell védeni a veszélyeztetett személyeket. A recepciós szolgálatos őr feladata során a megbízót is meg kell, hogy védje, ha olyan támadás fenyegeti, amely jogellenes, és ebben észlelés vagy felkérés történik a szerződésben foglalt kötelezettségek alapján. Az őr intézkedésével helyreállítja a rendet, és megvédi a dolgozókat. Mindkét esethez számos példát fel lehetne sorolni, melyekből jól láthatjuk, hogy a személy- és vagyonvédelem, mint tevékenységek igen gyakran együtt jelentkeznek. A fenti gondolatokkal csupán a személyek veszélyeztetésének és a személyvédelemnek szélesebb értelmezésére kívántam felhívni a figyelmet. A testőri feladatokon a személy, illetve személyek létét, egészségét, valamint tevékenységét veszélyeztető szándékos, jogellenes cselekmények elhárítására tervezett, szervezett és komplexen alkalmazott védelmi erőforrások összességét értjük.²⁰⁹

A testőri tevékenység szempontjából fontos megvizsgálni a veszélyeztetettek körét is. A leggyakoribb megbízók lehetnek a legfelső állami-politikai, vagy gazdasági vezetők és családjuk, továbbá az átmenetileg hazánkban tartózkodó elismert művészek és sportolók, vagy a kimagaslóan gazdag emberek, és hozzátartozóik. Ritkábban valamilyen élethelyzet miatt életveszélyes fenyegetésben lévő személyek.

Az első csoportba Magyarországon a köztársasági elnök, a miniszterelnök, az Alkotmánybíróság elnöke, a Kúria elnöke és a legfőbb ügyész tartozik a közjogi vezetők közül.²¹⁰ Fontosak a gazdasági élet államhatalmi szempontból is kimagasló szereplői, vagy az olyan állami vezetők, akiknek a munkaköri kötelezségeik miatt van szükség védelemre. Ezeken kívül, kisebb erővel más felsővezetők személyi védelme is végezhető, akár ad.hoc ,vagy időszakos jelleggel. Ezen beosztásokban tevékenykedő személyeket szakképzett, hivatásos rendőri állományban lévő testőrök, és állami megbízással rendelkező más szervezetek tagjai is biztosítják. A magánbiztonságban második és harmadik csoportba tartozók személyi védelmét elsősorban személyvédelmi feladatok ellátására felkészült biztonsági vállalkozások látják el a megrendelés, illetve a vállalkozási szerződés alapján, időszakos vagy állandó jelleggel.

A személyvédelem megvalósítható direkt, és indirekt módon is. A két védelmi forma a személyvédelemben egymással kölcsönhatásban, egymást kiegészítve működik. Az indirekt személyvédelmi forma mindazok a komplex élőerős és technikai védelmi eljárások és rendszabályok összessége, amelyeket nem közvetlenül a védett személy biztonsága érdekében alkalmazunk, de a működésével jelentősen hozzájárulunk a személy biztonságához.

A direkt védelmi forma a védett személy közvetlen környezetében, a biztonsága érdekében alkalmazott erők és eszközök rendszere, melyek egyedüli feladata a személy oltalmazása, védelme.²¹¹

209 Ebben kezelve a mechanikai, élőerős, elektronikai jelzőrendszer, rendszabályok összességét is.

210 160/1996. (XI. 5.) Korm. rendelet a védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről.

211 Berek L.-Berek T.-Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: ÓE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4.

15.1. Információgyűjtés a védett személyről és környezetéről

A személybiztosítás alapozó munkája során a legfontosabbak közé sorolható a védett személy megismerése. A védett személy megismerése kiterjed a személy fizikai tulajdonságaira, kapcsolatrendszerére, szokásaira, és minden olyan - a védett személlyel kapcsolatos - tényre, amely hatással lehet a védett személy biztonságának garantálására. Az információgyűjtés kiterjed a védett személy külső megjelenése, fizikai tulajdonságaira. Tudnunk kell a nemét, életkorát, testmagasságát és testalkatát, fizikai tulajdonságait, egészségi állapotát, testi fogyatékoságokat, egyéb jellemzőket.²¹²

A megelőző információgyűjtés kiterjed a védett személy kapcsolatrendszerének megismerésére, így a családi kapcsolata, feleség, gyermekek, szülei, rokonai és testvérei, barátai, munkatársai, háztartási alkalmazottai, a lakókörnyezet, a szomszédok, a postás, a díjbeszedők, a takarító, a karbantartó, a házmester, saját autószerelő vagy bárki, akivel napi vagy rendszeres kapcsolatba kerül. Az információgyűjtés ki kell, hogy terjedjen a védett személy szokásaira is, mint az alvás és ébredés, étkezés, dohányzás, alkoholfogyasztás, sport, séta, állattartás, klubtagságok, szokások, gyűjtőszenvédelem, gépjárművezetés, bal-, vagy jobbkezes, rokon és baráti kapcsolatai, stb. Nagyon sokat segíthetnek a publikus adattárak és a szociális hálózatok adattári. Az internet korában az elsődleges OSINT²¹³ ellenőrzés nagyon könnyen megoldható.

A védett személyről történő megelőző információ-gyűjtés során személyes beszélgetést kell folytatni az illetővel. Tisztázni kell a védett személy elvárásait, a személyvédők elvárásait. Ismertetni kell a helyzetét, a védett személyt ért fenyegetettséget, annak optimális elhárításának, vagy a védelemnek a módját, taktikáját, a veszélyeztetettség csökkentésének, vagy megszüntetésének a módjait, formáit és sajátosságait. Azokat az alapszabályokat is le kell fektetni, amelyek korlátozzák valamilyen szinten az életét, és nélkülözhetetlenek a biztonsági szint fenntartásához. Alapvető, hogy ne a feladatok között derüljön ki, hogy például nem hajlandó a védett személy a gépkocsiban csak elől ülni, vagy nem vesz fel lövedékálló mellényt, mert meleg van.²¹⁴

15.2. Veszélyeztetettségi szint felmérése, kockázatelemzés

A személybiztosításnál a kockázatelemzés alapján megkülönböztethetjük a munkahely-biztosítás, szállóhely-biztosítás, rendezvényen való megjelenés biztosítás, és a közlekedés biztosítását is. Ezek azok a helyek, amelyeken a védelem szempontjából bizonyos sajátosságok jelentkeznek, és melyeken a védett személy viszonylag hosszabb ideig tartózkodik. A lakóhely-biztosítás egy folyamatosan jelentkező összetett feladat. Ez lényegében egy speciális objektumbiztosítás, kiegészítve a direkt személyvédelemmel. A lakóhely-biztosítás lehet teljes vagy részleges. A lakásvédő csoport folyamatos komplex objektumvédelmet végez, mely lényegében egy leplezett őrszolgálat-jellegű tevékenység. A védelmet koncentrikus gyűrűk kialakításával célszerű megvalósítani. A belső védelmi kör a lakásnak a belső védelmi rendszere. A középső kör lényegében az objektum külső komplex védelme, végül a külső kör a kerítés, és az ahhoz kapcsolódó technikai jelző és világító rendszerek.

A védett személy a lakásán és a munkahelyén tartózkodva van a legnagyobb biztonságban, ugyanakkor ott a leginkább megfigyelhető, és ellene ott szervezhető meg legalaposabban a szándékos jogellenes cselekmény. A biztosítás folyamatos, akár ott tartózkodik, akár nem a biztosított személy. Nagyon lényeges a lakóhely körületekintő kiválasztása, és a környéken a kockázatelemzés és tervezés folyamatos elvégzése.

212 Szeműveg, kontaktlencse, stb.

213 Open Source Intelligence. A nyílt forrású hírszerzés nemzetközileg is elfogadott angol nyelvű rövidítése.

214 Lakatos G.: A személyvédelem teljesítése zavaró körülmények között. Nemzeti szakképzési és felnőttképzési intézet.

A védett személy az otthona mellett a munkahelyén tartózkodik a leghosszabb ideig, statikus környezetben. A munkahelynek, mint objektumnak van állandó őrzése, komplex védelme, amely, mint indirekt védelem a védett személyt is védi. A kísérő testőrök ebben az időszakban készenléti állapotban az épületben részükre meghatározott helyiségben tartózkodnak. A védett személy épületben tartózkodásakor (lakás, vagy munkahely) az ablakokra különösen oda kell figyelni, biztonsági fóliával, függönnyel és redőnnyel meg kell akadályozni a figyelést és felderítést, vagy a belövést, esetleg robbantásos támadás előkészítését. Semmilyen ismeretlen, vagy nem ellenőrzött gépkocsi nem állhat a falakhoz közel, illetve ismeretlen, vagy nem ellenőrzött tárgy sem lehet a nyílászárók és állandóan használt helyiségek mellett.

A védett személy szálláshelyének kiválasztása igen nagy körütekintést igénylő feladat. Lényeges szempont, hogy hazánkban, vagy külföldön van-e a szállás. Fontos az is, hogy szállodában vagy diplomáciai épületben kell a feladatot megszervezni. Kiemelt körülmény, hogy ebben a helyzetben is jól elkülönülő legyen a védett személy lakóhelye, és a közelében legyen a biztosító csoport elhelyezve. Ez lehetőleg a szomszéd helyiség legyen, amely során a folyosót is biztosítani kell. A környéken csak olyanok mozogjanak, akiknek céljuk van, és előszűrésen estek át. Csak ellenőrzött, és a legszükségesebb személyzet léphet be a védett területre.

A személyvédelem során a testőri feladat próbája mindig a rendezvényen történő megjelenés biztonsága. Itt mindig vizsgálni kell a rendezvény jellegét. Nem mindegy, hogy egy zártkörű, kis létszámú jól ellenőrzött rendezvényen kell biztosítani, vagy mondjuk egy szórakozóhelyen, vagy kültéri koncerten, esetleg egy sportmérkőzésen. A személyvédelmi feladatoknál nagyon lényeges kérdés, hogy a rendezvény helyszínének előzetes ellenőrzése és őrzése megtörténjen. Úgy kell tervezni a rendezvényen megjelenést, hogy egy biztonsági területet is lehessen a védett személy részére előzetesen kialakítani. A rendezvénybiztosítókkal való szoros együttműködés meghatározó jelentőségű, és azt minden biztonsági szolgálattal előzetesen egyeztetni kell. A rendezvényen is lényeges a hármastagolású gyűrű létrehozása. Ilyenkor a külső gyűrűben tevékenykedő testőrök a tömegben szétszóródva, egymással összeköttetésben figyelnek. Rendkívüli helyzetben a belső gyűrű feladata az oltalmazás és menekítés, a középső gyűrűnek oltalmazás és elfogás, a külső gyűrűnek pedig a lefegyverzés és az elfogás.

A közlekedésbiztonság is lényeges kérdés a kockázatelemzés során, amelynél alapvető befolyásoló tényező, hogy a védett személy gyalogosan, vagy gépjárművel közlekedik, illetve fontos a testőrök, valamint a gépkocsik mennyisége.

A védett személy kísérése gyalog az egyik legbonyolultabb személyvédelmi tevékenység. A védett személy nyíltan helyezkedik el, illetve mozog. A támadónak könnyebb dolga van, mintha más szituációban kellene támadást kitervelni. Ilyenkor olyan megoldást kell választani, hogy a koncentrikus védelem ez esetben is megvalósulhasson. Természetesen egy fő testőrrel nem lehet védelmi gyűrűt létesíteni, ehhez a feladathoz a megfelelő erő és eszköz bevonása szükséges. A testőrök a védett személyt kísérve szektorokban figyelnek. Minél több a testőr, annál szűkebb szektorban kell egy testőrnek figyelni, és annál kisebb a hiba lehetősége. Ez egy főnél gyakorlatilag 360 fok, 15 fő állománynál már csak kb. 20 fok, amit le kell fedni. Egy testőr a védett személy mögött egy lépésre, oldalt, kettő esetén a másik a védett személy előtt egy lépésre a másik irányban oldalt helyezkedik el.²¹⁵

215 Berek L.-Berek T.-Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: ÓE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4.

15.3. Védett személy biztosításával kapcsolatos feladatok (gyakorlati feladatok is)

Védett személy biztosítására, személyvédelmi feladatra kapok utasítást egy a megbízót ért fenyegetés miatt. A védett személyt egy saját otthonára is kiterjedő rendezvény során kell a biztonsági intézkedéseikkel kapcsolatban felkészítenem. Lépésről lépésre mondja el és tervezze meg a szükséges feladatokat, a felkészülést, és a személyvédelmi intézkedéseket.

Legalább a rendezvény előtti napon személyesen felkeresem a védendő személyt az otthonában. Megkérem, hogy járjuk be együtt a védendő objektumát, megkérdezem, hogy milyen a viszonya a szomszédokkal.²¹⁶

Kérem, hogy mutassa be a riasztórendszerét, és annak képességeit.²¹⁷ Megkérem, hogy ellenőrizzük le annak szabályos működését. Megnézzük a telepített kamerák elhelyezkedését, a kamerák által látott területet, illetve megnézzük a kamerák által adott képminőséget, és a képrögzítő egység működőképességét.

Körbenézzük és ellenőrizzük a területet körülhatároló kerítést, lehetséges hibák, lyukak után kutatva. Megnézzük, hogy előzetesen nem készített-e már valaki oda bármilyen fegyvert, támadásra alkalmas eszközt.

Ezek közben beszélgetést folytatunk a védett személlyel, melynek során megkérdezzük, hogy fordult-e már máskor is elő bármilyen fenyegetés vele szemben, ismeri-e a fenyegető személyt, vagy esetleg sejtése van-e a kilétére vonatkozólag, esetleg a nemét tudja-e, mi volt a fenyegetés szövege, volt-e időpontja. Milyen jellegű lesz az ünnepség,²¹⁸ mikorra tervezik a programkezdést, és mikorra a befejezést. Kérünk egy pontos vendéglistát.

Bejárom a környező utcákat, és megnézem az objektum megközelítésének, illetve elhagyásának lehetőségeit.

A megismert tényeket követően elkészítem a védelmi tervet, melyben kitérek alkalmazandó elektronikai-biztonságtechnikai eszközök felhasználási területére, fajtájára, számára, elhelyezési területére, illetve az élőerős személyvédők számára, elhelyezési területére, illetve az általuk használt eszközök számára, típusára.

A személyvédőket ellátom fegyverrel, és a védett személy ruházata alá húzok egy rejtett lövedékálló mellényt. Átadok részére egy rádiót, amin elér minket, és mi is őt, továbbá egy pánikgombot, hogy vész esetén azonnali riasztást tudjon adni, bárhol is helyezkedik el az objektum területén.

Két főt teszek az utcára egymásnak ellentétes irányban járőrözni a ház előtt, ők teszik lehetővé az utcán a szabad mozgást, eligazítják a gépjárművel érkező vendégeket, hogy hová parkolják autóikat. Így nem kell attól tartani, hogy vész esetén dugó miatt nem tudunk elhajtani a védett személlyel. A beléptetésnél egy fő a vendéglistával foglalkozik, amely mellett kamera figyeli a belépőket, valamint a beléptetésnél kézi fémkereső eszközzel ruházat-, csomagátvizsgálás történik, amelyet egy csomagvizsgáló röntgen segítségével tegyünk meg, mindenkire kiterjedően. Egy fő a házban felügyel a zavartalan működésért, egy fő a kertben figyel. Mindenki folyamatos rádiókapcsolatban áll egymással, és szabályos időközönként jelentést tesznek a helyzet megjelölésével.

Az esemény zavartalan lezajlását követően írásbeli dokumentáció a történetekről.

²¹⁶ Megnézem az összes helyiséget a pincétől a padlásig, megnézem, melyik helyiségnek merre néz az ablaka (utcára, kertre, szomszédokra), számba veszem a lehetséges ki és bejáratokat.

²¹⁷ Mozgásérzékelők, külső reflektorok, ajtón, ablakon nyitás érzékelők, tűz jelzők.

²¹⁸ Lesznek-e zenészek, hozatott étel lesz-e vagy helyben főzik, felszolgáló személyzet lesz-e.

15.4. Védett személy útvonalának biztosítása

(gyakorlati feladatok is)

Védett személy biztosítására, személyvédelmi feladatra kapok utasítást egy a megbízót ért fenyegetés miatt. A védett személyt a lakóhelye és egy tárgyalás helyszíne között kell eljuttatnom, ezt kell megszerveznem a személyvédelem irányítójaként. Ennek megfelelő biztonsági intézkedéseket kell tennem. A szükséges feladatokat lépésről-lépésre mondja el, és tervezze meg a felkészülést, az utazás részleteit dolgozza ki, és sorolja fel az intézkedéseket.

A tárgyalás előtti napokban felveszem a kapcsolatot a megbízóval, és megtudom tőle, hogy milyen jellegű volt a fenyegetés, mi volt a tartalma, történt-e már ilyen máskor is.

Többször bejárom az útvonalat a lakás és a végcél között, több lehetséges útvonalat is kiválasztok, vész esetére.

Arról, hogy konkrétan milyen útvonalon fogunk haladni, csak a feladat megkezdése előtt tájékoztatom a kollégákat.

Tájékoztatom a védett személyt arról, hogy melyik gépjárműben, hol fog elhelyezkedni, illetve arról, hogy milyen eszközökkel, hol, hogyan látjuk el a védelmét. Megkérem, hogy milyen szituációban hogyan viselkedjen, hogy mi maximálisan el tudjuk látni a feladatunkat, vagyis az ő életének a védelmét.

A védett személy az első gépjárműben a sofőr mögött fog elhelyezkedni, mert ez a legbiztonságosabb, a parancsnok közvetlen mellette foglal helyet. A másik gépjárműben mind a két kolléga elől ül. Ők a védett személy mögött haladnak gépjárművükkel szorosan, olyan távolságot tartva, hogy másik gépjármű ne tudjon közéjük férközni. Azért célszerű a védett személynek elől menni, mert, ha sávot kell váltani, jelezni tudja, és a többi gépkocsi szabaddá tudja tenni az átsorolást. Folyamatos rádiókapcsolatban áll minden jármű, figyelve a gyanús körülményekre. Vész, vagy dugó esetén útvonalat kell módosítani, és át kell térni alternatív útvonalra. A konvoj előtt és mögött is nagyobb távolságra halad egy gépkocsi, hogy a távolabbról váró kockázatokat, előkészületeket észlelje és jelezzé.

A célhoz érkezéskor úgy kell megállni az első kocsival, hogy a védett személynek a lehető legkevesebb utat kelljen a szabadban megtennie. Az ajtaját a második kocsi jobb oldal első ülésén ülő testőr előre szaladása után a parancsnok utasítására nyitja ki, és csak a parancsnok utasítására szállítja ki a gépjárműből a saját teste fedezékében. A kiszállás és épületbe kísérés közben a sofőrök nem szállnak ki, és nem állítják le az autók motorjait. A parancsnok száll ki elsőnek, és kifelé az épületnek háttal pásztázik a területet esetleges támadásra utaló jeleket keresve. Ha mindent rendben talál, akkor utasítására kiszállítja a védett személyt, és bekísérik az épületbe.

A sofőrök az autókban maradnak, folyamatos rádiókapcsolatot fenntartva a személyvédő csoporttal, és úgy parkolják le a gépjárművet, hogy azokkal szükség esetén azonnal indulni lehessen.

A tárgyalás befejeztével az autók úgy állnak be, hogy a kettes gépjármű a két őrral a bejáratától előrébb parkol indulásra készen úgy, hogy a védett személyt szállító autó el tudjon mellette haladni.²¹⁹

²¹⁹ Azért áll így, hogy szükség esetén, ha valami barikáddal vagy autóval elállná a kijáratot, akkor azt ő azonnal le tudja tolni ez által szabaddá téve az útvonalat a védett személyt szállító autónak és folytatja a követését az utasítások szerint.

A védett személyt szállító autó természetesen közvetlen a bejárat elé parkol úgy, hogy a védett személynek a lehető legkevesebbet kelljen a szabadban mozognia. A feladat befejeztével kitöltjük a szükséges dokumentumokat.²²⁰

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

- 1. A testőri tevékenység szempontjából milyen személyi kör lehet veszélyeztetettek?**
- 2. Kikre kell, hogy kiterjedjen az információgyűjtés a védelem kialakításánál?**
- 3. A személyvédelemben milyen védelmi formákat ismer?**
- 4. A kockázatelemzést mikor kell lefolytatni?**
- 5. Mire kell figyelni a védett személy szálláshelyének kiválasztásánál?**
- 6. Kik léptethetők be a védett személy környezetébe?**
- 7. A védelem szempontjából hasonlítsa össze a lakásra és a munkahelyre vonatkozó védelmet!**
- 8. Mi a belső védelmi kör?**
- 9. Mire figyelne, ha gyalog kell kísérni a védett személyt?**
- 10. A védett személyt a biztosítás során miről kell tájékoztatni?**

²²⁰ Eseménynapló, jelentés, jegyzőkönyv.

16. TESTŐRI ISMERETEK GYAKORLAT

16.1. Védett személy biztosításával kapcsolatos feladatok

Védett személy biztosítására, személyvédelmi feladatra kapok utasítást egy a megbízót ért fenyegetés miatt. A védett személyt egy üzleti tárgyalásra kell eljuttatnom, és ezt kell megszerveznem a személyvédelem irányítójaként. Ennek megfelelő biztonsági intézkedéseket kell tennem. Lépésről-lépésre a szükséges feladatokat mondja el és tervezzé meg a felkészülést, az utazást, és a személyvédelmi intézkedéseket.

Pontos információt szerzek a fenyegetés jellegéről, tartalmáról. Megtudom, hogy történt-e már ilyen a múltban is.

A tárgyalást megelőző napokban felveszem a kapcsolatot a tárgyalásnak helyet adó épület, létesítmény fenntartási, vagy ha van biztonsági vezetőjével. Kimegyek a helyszínre, és együtt bejárjuk az egész épületet. Kérek tőle egy alaprajzot az épületről, amelyen bejelölöm a tárgyalóterem megközelítési útvonalait, és a lehetséges menekülési útvonalakat. Megnézem, milyen biztonságtechnikai eszközök vannak már idáig is telepítve.²²¹

Meglátogatom a tárgyalótermet, ahol az üzleti tárgyalás lesz. Megnézem a teremnek hány be-, és kijárata van, illetve milyen egyéb helyiségek nyílnak belőle. Megnézem, hogy függöny, fólia, redőny, vagy reluxa van-e felszerelve a tárgyalóterem ablakaira, hogy ezek segítségével a tárgyalás idejére el tudjuk-e takarni a termet a kívülről belátni szándékozók elől.²²² Ha ezek az eszközök nem lennének meg, akkor gondoskodunk a tárgyalás idejére az ablakok eltakarásáról, legalább egy ideiglenesen felszerelt függönnyel vagy paravánnal.

Megnézem, hogy az épület rendelkezik-e saját parkolóházzal, vagy külső parkolóval. Ha igen, előre lefoglaltatom azt a helyet ahová a gépjármű fog érkezni, lehető legközelebb a bejáráshoz. Ha nincs parkoló, akkor a gépjármű közvetlen a bejárat elé fog érkezni, és úgy fog megállni, hogy a védettnek a lehető legkevesebbet kelljen a szabadban mozognia.

A tárgyalás megkezdése előtt egy órával átvizsgálom a már berendezett tárgyalóhelyiséget, és a közvetlenül abból nyíló helyiségeket, fegyver, robbanószerkezet után kutatva. Az átvizsgált helyiségeket megjelölöm egy megbeszélte matricával, és lezárom, lepecsételem, rajtam kívül senki nem nyithatja ki. Az épületben a védett személy által igénybevett folyosókra²²³ egy-egy fegyveres őrt állítok, akik figyelemmel kísérik az ott történő eseményeket, és az én utasításomra a védett személy érkezése előtt biztosítják az illetéktelenektől mentes szabad mozgást.

A kapun, ha eredetileg nem így működne, fémdetektoros kapus beléptetést javasolok elhelyezni az adott napra, legalább egy fővel megemeltetem a beléptető őrlétszámot, hogy gyorsítsák és könnyítsék a ki-, és beléptetés folyamatát.

²²¹ Mozgásérzékelők, belső kamera rendszerek, nyitáserzékelők, ablakon, ajtókon.

²²² Ha valaki egy távcsöves puskával a tárgyalás ideje alatt le szeretné lőni az általunk védett személyt így nem fogja látni a célpontot.

²²³ Ezek azok a folyosók, amiket én kiválasztottam számára közlekedési útvonal gyanánt.

Lehetőség szerint minden űr fel van szerelve maroklőfegyverrel, lövedékálló mellénnyel, és rádióval. Lövedékálló mellényt a ruházata alá rejtve a védett személy részére is biztosítok.

Folyamatos rádiókapcsolatot tartunk fent, hogy tisztában legyünk a gépjárművek mozgásáról, és az esetleges gyanús körülmények kialakulásáról.

Ha elkészítettem az épületen belüli mozgási tervet, kiemelve a veszélyeztetett zónákat, és azok lehetséges megoldását, akkor arról írásos jelentést készítek, és tájékoztatom róla a kísérést irányító vezetőt, és az épület, létesítmény fenntartási vagy biztonsági vezetőjét.

A tárgyalás befejeztével, miután levonultunk a területről, és minden rendben lezajlott, kitöltöm a szükséges szolgálati dokumentumokat.²²⁴

16.2. Védett személy útvonalának biztosítása

A személyvédők által alkalmazott biztonsági-taktikai manőverek és intézkedések komplex rendszere a védett személy útvonalának tárgyköre, mely biztosítja a védett személyt utazás közben fenyegető veszélyeztetések felderítését és azok gyors elhárítását, ezáltal a zavartalan közlekedését közúton, vasúton, vízen és a levegőben. A közúti közlekedés során a veszélyeztetéstől függő gépkocsi kísérés alakzatban, és speciális módszerek szerint történik. Az alakzat legalább kettő, de szükség szerint több járműből áll. A gépkocsi-kísérő alakzatban lévő járművek közt közvetlen híradó-összeköttetést kell szervezni, amely lehet rádión, vagy más online csatornán, aminek a zavarása, vagy lehallgatása nem fenyeget.

A biztosítási alakzatban közlekedő járművek ne legyenek teljesítményben és menettulajdonságban nagyon eltérőek. Szükség szerint, és a feladatra vonatkozóan kerüljenek kiválasztásra a gépkocsik. Így nem fed fel magát a kísérés, és a tempót, illetve a manővereket is tudják a konvoj tagjai tartani. Alapvetően az első gépkocsi a felvezető jármű, melyet követ a védett személyt szállító jármű, és azt követi a kísérő személyvédők járműve. Delegáció, vagy teljes gépkocsioszlopot VIP személyek utazásánál alkalmaznak.²²⁵

A kettőnél több gépkocsival folytatott biztosítás során az első gépkocsit több kilométerrel, egy úgynevezett előfutó kocsi kell, hogy biztosítsa, amely részletes információkat tud adni a forgalmi helyzetről, vagy az esetleges kockázatokról. Ugyanez a szisztéma a hátsó gépkocsi után is, amely szintén jelzőszerepben tud egy támadás esetén jelzéssel élni, mielőtt a konvoj, vagy a szűk alakzat ezt érzékelhetné.

A tervezésnél és az előkészületeknél mindig figyelni kell a gépkocsik kifogástalan állapotára, az üzemanyag mennyiségére és az útvonalengedélyek meglétére. Az útvonal kijelölésénél kerülni kell a szűk kanyargós utcákat, nem szabad olyan utcában tervezni, amelyből egy támadás vagy rendkívüli esemény miatt nem lehet kijutni, vagy megállásra kényszeríti a konvojt. A fő útvonal mellett tartalék- vagy kerülő útvonalakat is ki kell jelölni, minden eshetőségre számítva több tervvel kell rendelkezni. Ezeket előzetesen le kell ellenőrizni.

A lakó- vagy a munkahely, illetve a rendszeresen látogatott címek között, ahol gyakori az utazás, legalább három útvonalat ki kell jelölni és azokat váltogatni kell, ne legyen kiszámítható a menetoszlop közlekedése. Azonban minél nagyobb a kockázat, illetve a támadás lehetősége, vagy a tevékenység akadályozásának a veszélye, annál nagyobb erőket kell alkalmazni, és annál költségesebb megoldásokat kell beépíteni a feladat-

224 Eseménynapló, jelentés, jegyzőkönyv.

225 Berek L.-Berek T.-Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: ÓE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4.

ba. Például vannak olyan védendő személyek, akik nem is vesznek igénybe személyi védelmet, szeretnek elvegyülni a város forgatagában, és ha felismerik őket, szívesen beszélgetnek vagy találkoznak a lakossággal. Az a módszer is megfelelő lehet, ha minél kisebb feltűnéssel kell a kísérést megvalósítani, amely során úgy tűnhet, nincs személyi biztosítása a védett személynek, és mégis több jellegtelen gépkocsi és gyalogos biztosító van a közelében, ha közbe kell lépni a biztonság fenntartása érdekében.

Annak ellenére, hogy költséges a személyi biztosítás, azért többen kérnek személybiztosítást, főként a szállítás és a gépkocsis kísérés érdekében. A személybiztosítás igen széleskörű feladat, sok szakértelmet és különleges felkészülést igényel, amely mellett alapos tervezést, valamint feszes végrehajtást igénylő tevékenység.²²⁶

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

- 1. Ha fenyegetés érte a védett személyt, mit kell tennie?**
- 2. Mit teszek a védett személy tárgyalása előtt?**
- 3. Fel kell e vennem a kapcsolatot más biztonsági szolgálatokkal a tervezés során?**
- 4. Hova érkezzen a védett személy a parkolás során?**
- 5. Milyen útvonalakat kell tervezni az utazás során, és miért?**

226 Berek L.-Berek T.-Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: ÓE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4.

17. A SZEMÉLY ÉS VAGYONŐR JOGÁLLÁSA, SZERVEZETE ÉS FELADATAI

A vonatkozó jogszabályok szerint a személy- és vagyonvédelmi tevékenység személyes végzéséhez a következő szakképesítések valamelyikével kell rendelkezni:

1. biztonsági őr,
2. testőr,
3. vagyonőr,
4. biztonságszervező.

Az OKJ, vagyis az Országos Képzési Jegyzék 2013. szeptember 1-jétől hatályos módosításának köszönhetően egy új képzési rendszer került bevezetésre, amely az előtte ismert biztonsági őr feladatok mellett már a rendezvénybiztosító, a banki biztonsági őr és parkoló őr tevékenységére vonatkozó tudásanyagot is tartalmazza. Ezzel együtt a szakképesítés megnevezése a biztonsági őrt kivezette, e helyett a személy és vagyonőr elnevezésre változott. A szakmai elágazások alapján, a személy és vagyonőr szakképesítés ráépülések szerint további képességgént megszerezhető a fegyveres biztonsági őr, kutyavezető-vagyonőr és a testőr részszerkesztés.

A 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló törvény hatálya alá tartozó tevékenységek személyes végzését csak az arra jogosító, érvényes igazolvány birtokában lehet megkezdeni. A szakképzettség nem elégséges, a hatósági eljárás során kell a feltételeknek megfelelni a munka végzéséhez. A szakképzettség megszerzése után, a bizonyítvány birtokában, a magánbiztonsági feladatot ellátó személynek a lakóhelye szerint illetékes rendőrkapitányságon kérelmeznie kell a vagyonvédelmi igazolvány kiváltását. A munkába állás után a szolgálatban az igazolványt a feladatokat ellátónak magánál kell tartania. Jelenleg az igazolvány öt évig hatályos, hatályossági ideje alkalmanként további öt évre meghosszabbítható, hosszabbítási eljárás kezdeményezése után. Automatikusan nem fog az érvényességi idő után újrakezddődni az öt éves periódus.

A magánbiztonsági feladatok során a személy és vagyonőri végzettség és a hatósági igazolvány nem szükséges az elektronikai vagyonvédelmi rendszer telepítésére, szerelésére irányuló hálózatiépítéssel összefüggő segédmunkához, amennyiben a hálózatiépítés helyén jelen van a munkát irányító.

Alapvetően elmondható, hogy a személy és vagyonőr a magánbiztonsági terület része, a legnagyobb rendészeti csoportként bűnmegelőzési tevékenységet lát el. Alapvető kötelessége azonban a bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése esetén az intézkedés. Ez az intézkedés nem azonos a rendőri, közterületi, vagy más hatósági intézkedéssel.

A személy és vagyonőr jogállása során megkülönböztetjük a közérdek és a magánérdek eseteit. Közérdek, amikor a társadalom egészének, vagy valamely szélesebb rétegének érdekében tevékenykedik az őr. A nagyszámú magánérdek együtt a közösség többségénél együttes igényként jelentkezik. A közérdeket alapvetően az állam erőszakszervezetei, a rendvédelmi szervek, vagy valamilyen állami igény kikényszerítésére feljogosított szervezetek védik. Vannak olyan csoportok a rendszetben (például polgárőrség), és azon kívüliek is (tanárok) akik közfeladatot ellátó személyek, és nincsenek az állam által felruházva kényszerítő erővel. Fő

szabály szerint nem hatóságok, csak a foglalkozásuk ellátása során vannak többlet jogi védelemmel felruházva.

A magánérdek alapvetően egy személy érdeke, aki lehet magánszemély, de lehet jogi személy (például vállalkozás) is. A magánszemélyeknek is joguk van a saját maguk és javaik védelméhez, amely során az Alaptörvényben meghatározott jogukkal élve képviselik érdekeiket. Ha ezt nem tudják, vagy nem akarják közvetlenül bármilyen okból megvalósítani, akkor valaki mást is megbízhatnak vele, ezáltal a saját, bizonyos jogait adják át részben ehhez a feladathoz.

A jogaink képviselete átadható, átruházható. Ilyen, amikor ügyvéd képvisel vagy valamilyen betegjogi képviselőt veszünk igénybe, ha nem volt megfelelő az ellátás a kórházban.

Mivel a személy és vagyonőrnek sem lehet több joga, mint akit képvisel, így csak annyi, vagy attól kevesebb joga van eljárni, mint a tulajdonosnak. Az állam a közérdek védelmében eljáró hatóságokat és szervezeteket ruhazza fel több jogosultsággal. A személy és vagyonőr nem rendelkezik több joggal, mint aki megbízta, de e mellett még köti a tevékenységét szabályzó személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló törvény, továbbá a vonatkozó szakmai és etikai szabályok is.

A személy és vagyonőr tekintetében alapvetés, hogy nem hatóság, hatósági jogkörrel nem rendelkezik, a hatóság eljárását nem akadályozhatja, viszont közreműködésével elő kell azt segítenie. Nem a köz érdekében jár el, hanem magánérdeket képviselő személy, aki a megbízás alapján és a szerződés keretei között látja el feladatát, és legfeljebb annyi joga lehet a magánérdek védelmére, mint a megbízónak. A szakmai tevékenység során a jogait a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló törvény rendelkezései, illetve az érintett személy (ügyfél) önkéntes hozzájárulása alapján gyakorolhatja.

A törvény engedélye és a megbízó akarata szerint leggyakoribb feladata során az őrzött területre belépő, vagy az ott tartózkodó személyt kiléte igazolására, a belépés, illetve tartózkodás céljának közlésére, jogosultságának igazolására felhívni. Ennek megtagadása, vagy a közölt adatok nyilvánvaló valótlanúsága esetén jogosult az érintett belépését, ott tartózkodását megtiltani, és távozásra felszólítani, a területre belépő, vagy onnan kilépő személyt csomag, illetve menet-, szállítási okmány bemutatására felhívni, a területen tartózkodó, vagy onnan kilépő személy csomagja tartalmának, járművének, valamint a szállítmányának bemutatására felhívni, a jog sértő személyt a magatartás abbahagyására felhívni, vagyonvédelmi biztonságtechnikai rendszert alkalmazni.

Közterületen vagy nyilvános helyen ingatlant, vagy ingóságot őrző vagyonőrzési feladatokat ellátó személynek minden esetben formaruhát kell viselnie, amelyen fel kell tüntetni annak a vállalkozásnak a nevét, vagy engedélyezett rövidített nevét, amellyel munkaviszonyban áll, továbbá a vagyonőr nevét és a „vagyonőr” megjelölést.

Amennyiben a vagyonőr egyéni vállalkozó vagy egyéni cég, és alvállalkozóként teljesít szolgáltatást, a saját formaruháját, vagy annak a vállalkozásnak a formaruháját is viselheti, amellyel a feladat ellátására megbízási szerződést kötött.

Feladatainak ellátása során a személy és vagyonőrök nem használhatnak a Magyar Honvédségre, rendvédelmi szervre, a Nemzeti Adó- és Vámhivatalra, illetve más hatóságra utaló elnevezést, formaruhát, illetve hatósági jellegre utaló, megtestesztésre alkalmas egyéb jelzést vagy címet, rendfokozati jelzést.

Az igazolvánnyal rendelkező személy az igazolvány adataiban, kiadásának feltételeiben bekövetkezett változást a változástól számított nyolc napon belül köteles bejelenteni a lakóhely szerint illetékes rendőrségnek.²²⁷

227 2.94.5. kerettanterv a XXXVIII. rendszet ágazathoz.

17.1. A személy és vagyonőr tevékenységére vonatkozó jogszabályok és jogi normák

A személy- és vagyonvédelmi tevékenységre vonatkozó főbb jogszabályok között Magyarország Alaptörvénye, a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény, a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény, a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló 2009. évi LXXVI. törvény, a Rendőrségről szóló 1994. XXXIV. törvény, az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény, a 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról, a sportról szóló 2004. évi I. törvény, a sportrendezvények biztonságáról szóló 54/2004. (III.31.) Korm. rendelet, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény, a zenés, táncos rendezvények működésének biztonságosabbá tételéről szóló 23/2011. (III. 8.) Korm. rendelet szerepelnek.

17.2. Speciális és etikai szabályok

A speciális szabályokat a kamara, mint legnagyobb, és meghatározó érdekvédelmi szerv alakítja ki. Az 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól hatálya alá tartozó tevékenységet végző személyt foglalkozási, hivatásbeli titoktartási kötelezettség terheli tevékenységének végzése alatt és annak megszűnését követően is minden olyan tény, adatot illetően, amelyről a szerződés teljesítése során szerzett tudomást. A személy és vagyonőrnek sem több joga, sem több kötelezettsége nincs a személyiségi jogokkal kapcsolatban, mint bármely más állampolgárnak. Amiért mégis több lehetősége van megvédeni, vagy adott esetben megsérteni e jogokat, az a foglalkozásából adódik. A foglalkozása több jogot nem ad, csak munkaköre miatt több esetben kerül olyan szituációba, ahol e jogok sérelmet szenvedhetnek. Alapvetően a személyi szabadsághoz, a testi épséghez, az emberi méltósághoz, a jó hírnévhez, a magánlakáshoz, a jogi személy helyiségeihez, a levéltitokhoz, a magántitokhoz, az üzleti titokhoz kapcsolódó jogok megsértése merülhet fel, vagy ezeknek őrzése, biztosítása lehet a feladata a biztonsági őrnek. A titoktartási kötelezettség alól törvényi előírás, valamint – saját adatait érintően – a megbízó és a megbízott adhat felmentést. A számítástechnikai eszközök, adathordozók elterjedése magával hozta, hogy egy-egy gazdálkodó egység jogi- és magánszemély fontos szolgálati, üzleti és egyéb magánjellegű adatait kis helyen tárolja. Így a szolgálati, üzleti és magántitok védelme érdekében gondoskodni kell a számítástechnikai adatok biztonsági védelméről. Ez alapján védelemben kell részesíteni a számítástechnikai berendezésekben tárolt adatokat, adathordozókat,²²⁸ a működés zavartalanságát, személyi adattáraknál a személyiséghez fűződő jogokat.

Speciális szabályként lehet számításba venni a számítástechnikai berendezésekkel kapcsolatos témakört. Ezeket a fontos vagyontárgyakat fokozottan kell védeni a külső környezeti behatásokról, ugyanakkor vagyon- és tűzvédelem vonatkozásában is fokozott védelemben kell részesíteni. A védelem kidolgozott jogi és technológiai eszközrendszert kíván meg, ezért külön szabályzatban szükséges rögzíteni az ezzel kapcsolatos feladatokat, és az adatok hozzáférhetőségének személyre szóló lehetőségeit. Az ezzel kapcsolatos feladatokat jelentőségüknél fogva a megbízási szerződésben is rögzíteni kell, hogy a vállalkozó e kötelezettségeire is megfelelő intézkedéseket tudjon tenni.²²⁹

228 Programok, dokumentációk.

229 2.94.5. kerettanterv a XXXVIII. rendszet ágazathoz.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. A személy- és vagyonvédelmi tevékenység végzéséhez milyen képesítéssel kell rendelkezni?
2. A személy és vagyonőr jogállása során mit értenek közérdeknek, és mit magánérdeknek?
3. Mondjon két jogszabályt, amelyek meghatározzák a személy és vagyonőr munkáját.
4. A személy és vagyonőr tevékenysége gyakorlása során milyen intézkedésekre jogosult?
5. Mire nem utalhat a személy és vagyonőr formaruhája?
6. A személy és vagyonőr mikor köteles a tudomására jutott személyes adatot megsemmisíteni?
7. Ismertesse a személy és vagyonőr feladatait bűncselekmény észlelése esetén!
8. Személy és vagyonőr elnevezés alatt milyen szakképesítéseket jelölünk meg?
9. Milyen joga van a személy és vagyonőrnek a természetes személyekhez képest?
10. Az adatvédelem szempontjából szükségesnek látja a szabályzatok létrehozását?

18. A SZEMÉLY ÉS VAGYONŐR INTÉZKEDÉSI JOGKÖRE

A személy és vagyonőrt a 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól adta keretek alapján kialakított jogosultságok illetik meg, a megbízó közterületnek nem minősülő létesítményének őrzése során. Jogosult az általa őrzött területre belépő, vagy az ott tartózkodó személyt felhívni kiléte igazolására, a belépés, illetőleg a tartózkodás céljának közlésére, jogosultságának igazolására.

A személy és vagyonőr tevékenysége gyakorlása során jogosult az intézkedésében érintett személyt felhívni kilétének igazolására. Ha az általa erre felkért személy önként és hitelt érdemlően nem igazolja kilétét, a személyazonosság megállapítására, indokolt esetben igazoltatásra jogosult hatósági személyt kérhet fel.

A felhívás megtagadása, vagy a közölt adatok nyilvánvaló valótlanúsága esetén – a megbízó eltérő rendelkezésének hiányában – az érintett belépését, ott tartózkodását megtilthatja, és távozásra felszólíthatja. Jogosult a területre belépő, vagy onnan kilépő személyt csomag, illetve menet-, szállítási okmány bemutatására felhívni.

A személy és vagyonőr a csomag tartalmának, jármű és szállítmány bemutatására a szerződésből fakadó kötelezettségei érvényesítése céljából, a tervezett intézkedése okának és céljának közlése mellett akkor hívhat fel, ha megalapozottan feltehető, hogy az érintett bűncselekményből, vagy szabálysértésből származó olyan dolgot tart magánál, amelynek őrzése a vagyonőrnek szerződésből fakadó kötelezettsége. Jogosult a jogsértő személyt magatartása abbahagyására felhívni.

Jogosult továbbá az elektronikai vagyonvédelmi rendszert alkalmazni, a területre belépők ellenőrzésére fegyver-, illetve robbanóanyag-kutató műszert alkalmazni, és a közbiztonságra különösen veszélyes eszközök bevitelét megtiltani. A személy és vagyonőr a szerződésben megjelölt ingóságot a szerződés keretei között az őrzött területen (létesítményen) kívül is védheti, ennek során a már leírt jogok illetik meg, kivéve, hogy elektronikus megfigyelőrendszert közterületen ilyenkor sem alkalmazhat. A bűncselekmény és a szabálysértés elkövetésén tetten ért személlyel kapcsolatos intézkedéseket folytatni.

A 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról szóló jogszabályban foglaltak alapján a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni, vagy ha erre nincs módja, a rendőrséget tájékoztatni.

Az 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól alapján a személy és vagyonőr jogosult bűncselekmény, illetve szabálysértés tettenérésekor az elkövetőt a cselekmény abbahagyására felszólítani, a cselekmény folytatását megakadályozni, az elkövetőt elfogni, az elkövető birtokában lévő, bűncselekményből, vagy szabálysértésből származó tárgyat, az elkövetőtől a bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetéséhez használt dolgot, valamint az elkövetőnél lévő támadásra alkalmas eszközt elvenni.

Az elfogott személyt a rendőrség értesítését követően haladéktalanul át kell adni az ügyben eljárni jogosult nyomozóhatóság képviselőjének. Így kell eljárni a tetten ért személytől elvett dolgokat illetően is.

Bűncselekmény, illetve szabálysértés tetten érésekor – az elkövető elfogásán kívül – a személy és vagyonőr feladatai az alábbiak: a rendőrség értesítése, a tetten érés haladéktalan jelentése a szolgálati előjárójának, a diszpécsernek, a munkahelyi vezetőjének. Értesítés után biztosítjuk a tárgyi bizonyítási eszközöket a rendőrség kiérkezéséig, tanúkat kutassunk fel, a tanúkat kérjük meg, hogy a rendőrség kiérkezéséig maradjanak a helyszínen. Amennyiben a tanúk nem akarják megvárni a rendőrök megérkezését, írjuk fel a nevüket, elérhetőségüket, illetve kérdezzük ki őket, hogy pontosan mit láttak. A nyomok keletkezése, illetve anyagmaradványok visszamaradása esetén azokat biztosítjuk a helyszínbiztosítás szabályai szerint, amennyiben rendelkezésre állnak térfigyelő, vagy vagyonvédelmi kamerafelvételek, gondoskodjunk azok rendelkezésre állására, rendőrség részére történő átadására. Amennyiben a tetten ért személy elfogásakor sérülést szenvedett, gondoskodjunk az elsősegélyben való részesítéséről, szükség esetén mentő kihívással.²³⁰

Ha az elkövetőt nem sikerült elfogni, illetve visszatartani, akkor jegyezzük meg a személyleírását, ruházatát, különös ismertető jegyét, a nála lévő tárgyakat, csomagot, ha gépkocsival távozott annak rendszámát, típusát, színét. A helyszínre érkező rendőröket pontosan és részletesen tájékoztassuk a történetekről. A történet eseményt jelentésben részletesen rögzítsük, és a tett intézkedéseket a szolgálati naplóban pontosan írjuk le.²³¹

18.1. A ruházat (csomag), valamint gépjármű ellenőrzés

A ruházátvizsgálás nem terjed ki a testfelületre és a testüregekre, az már a motozás, amely a hatóság jogkörébe speciális szabályok szerint történik.

A motozás büntetőeljárás cselekmény, az eljárásra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóság azonos nemű foglalkoztatottja végzi el a ruházat ellenőrzését. A közreműködő orvos a testfelület és a testüregek átvizsgálását is megvalósítja.

Erre az eljárásra a személy és vagyonőr nem jogosult, hatósági jogkörrel nem rendelkezik.

A 2004. évi I. törvény a sportról alapján a sportrendezvényen résztvevő ruházatának, csomagjainak átvizsgálására a rendezvény biztosítását végző rendőr és a biztosítást végző rendező szerv alkalmazottja, vagy a rendező is jogosult. Kényszerítőeszköz alkalmazására - ha törvény eltérően nem rendelkezik - kizárólag a rendőr jogosult. Az előbbi intézkedés jogalapja magyarázatra szorul, a csomag fogalmának egyes kifejezéseiből, a csomagellenőrzés szabályaiból vezethető le, mert a szakmai törvény erről nem direkt módon rendelkezik.

A csomag meghatározása többek között a következő tartalmi elemekből tevődik össze: a birtokos által fogott, vagy testére rögzített, azon viselt tárgy, a benne elhelyezett dolgok szállítására, avagy azok szállításának megkönnyítésére szolgál. A csomag alkalmas arra, hogy e dolgok a külső szemlélő elől részben, vagy egészben elfedve maradjanak. A fentiekből látható, hogy a testen rögzített, azon viselt ruházat alkalmas a zsebeiben elhelyezett dolgok külső szemlélő előtt elfedett szállítására, annak megkönnyítésére, tehát a ruházat megfelel a fenti kritériumoknak.²³²

230 Jegyezzünk fel mindent, mentő érkezés időpontja, rendszáma, ha tudjunk melyik kórházba szállították és milyen sérülések elsődleges diagnózis alapján.

231 Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

232 Christián L. (Szerk.) (2014.): Személy- és Vagyonvédelem. Nemzeti Közszerződési Egyetem. Rendészettudományi Kar. Budapest, ISBN 978-615-5305-62-7

A személy és vagyonőr a tulajdonos rendelkezései szerint, a létesítményen belül hozzájárulásukkal a gépjármű ellenőrzése során alapvetően az alábbiakat ellenőrizheti, illetve köteles ellenőrizni: a be- és kihajtás jogosultságát, jogszerűségét, a gépjárművezető személyes, gépjárművezetői okmányait és a gépjármű menetokmányait. Ellenőrizheti a gépjárműben utazók személyének megállapítását, belépési jogosultságát, a gépjármű utasterét, és a gépjármű csomagterét.

18.2. Az őrszolgálat

Az őr meghatározott konkrét felállítási helyen, konkrét őrzési feladatokat lát el. Valamilyen területet, helyet, helyiséget, épületet, épületrészt vagy tárgyat őriz. Az őrszolgálat az a szolgálat ellátási forma, melyet kijelölt helyen, illetve meghatározott mozgási körzetben teljesít az őr, írásos utasítás alapján.

18.3. Személy és vagyonőri feladatok bűncselekmény és szabálysértés esetén

A személy és vagyonőrnek az esetleges hatósági intézkedések megkezdéséig a törvényes keretek között, a fokozatosság és arányosság betartásával figyelmeztetéssel, felszólítással, ezek eredménytelensége esetén fizikai beavatkozással haladéktalanul meg kell szüntetni a jogellenes magatartást, vissza kell állítani a működési feltételeket, majd eleget kell tenni a jelentési kötelezettségeknek. Ha a személy és vagyonőr nem tudja a törvényes intézkedést egyedül végrehajtani, kérjen segítséget a szolgálat más tagjaitól, vagy értesítse a rendőrséget.²³³

Az 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól alapján a személy és vagyonőr jogosult bűncselekmény, illetve szabálysértés tettenérésekor az elkövetőt a cselekmény abbahagyására felszólítani, a cselekmény folytatását megakadályozni, az elkövetőt elfogni, az elkövető birtokában lévő, bűncselekményből vagy szabálysértésből származó tárgyat, a bűncselekmény, vagy szabálysértés elkövetéséhez használt dolgot, és az elkövetőnél lévő támadásra alkalmas eszközt elvenni.

A jogszabály egyértelműen rendelkezik arról, hogy, az elfogott személyt a rendőrség értesítését követően haladéktalanul át kell adni az ügyben eljárni jogosult nyomozóhatóság képviselőjének. Így kell eljárni a tetten ért személytől elvett dolgokat illetően is.²³⁴

Bűncselekmény, illetve szabálysértés tettenérésekor az elkövető elfogásán kívül a személy- és vagyonőr feladatai az alábbiak: a rendőrség értesítése, a tettenérés haladéktalan jelentése a szolgálati elöljárójának, a diszpécsernek, a munkahelyi vezetőnek. Az értesítés után biztosítsuk a tárgyi bizonyítási eszközöket a rendőrség kiérkezéséig, tanúkat kutassunk fel, a tanúkat kérjük meg, hogy a rendőrség kiérkezéséig maradjanak a helyszínen, amennyiben a tanúk nem akarják megvárni a rendőrök megérkezését, írjuk fel a nevüket, elérhetőségüket, illetve kérdezzük ki őket, hogy pontosan mit láttak. A nyomok keletkezése, illetve anyagmaradványok visszamaradása esetén azokat biztosítsuk a helyszínbiztosítás szabályai szerint, amennyiben

²³³ Christián L. (Szerk.) (2014.): Személy- és Vagyonvédelem. Nemzeti Közszolgálati Egyetem. Rendészettudományi Kar. Budapest, ISBN 978-615-5305-62-7

²³⁴ Nagyon fontos a haladéktalanság, mivel a személyi szabadságjogok ilyen irányú korlátozása csak a törvényes célhoz és a legszükségesebb ideig alkalmazható.

rendelkezésre állnak térfigyelő, vagy vagyonvédelmi kamerafelvételek, gondoskodjunk azok rendelkezésre állására, a rendőrség részére történő átadására, amennyiben a tetten ért személy elfogásakor sérülést szenvedett, gondoskodjunk az elsősegélyben való részesítéséről, szükség esetén mentő kihívással.²³⁵

A hatósági intézkedések megkezdésétől a személy és vagyonőrök a megbízót nem képviselhetik, azonban a helyszíni szemlénél a meghatalmazásuk alapján ideiglenesen jelen lehetnek (sértett képviselője), a hatósági intézkedéseket és eljárásokat nem gátolhatják, és nem akadályozhatják, a hatóság segítőjeként közre kell működniük.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

- 1. Mi alapján intézkedhet a személy és vagyonőr?**
- 2. Mire van szükség az intézkedéshez?**
- 3. Mikor végezhet szabály szerint ruházatellenőrzést a személy és vagyonőr?**
- 4. Különítse el a ruházatátvizsgálást és a motozást.**
- 5. Milyen nemű végezhet ruházatátvizsgálást egy férfi esetében?**
- 6. Gépjármű behajtásánál mit ellenőrizzen a személy és vagyonőr?**
- 7. Mit őriz az őr, mondjon példát?**
- 8. Mit kell tenni jogellenes magatartás észlelése esetén a személy és vagyonőrnek?**
- 9. Bűncselekmény helyszínén a tanúkkal kapcsolatban milyen teendője van a személy és vagyonőrnek?**
- 10. Mit tegyen a személy és vagyonőr a térfigyelő felvételekkel a bűncselekmény helyszínén?**

²³⁵ Jegyezzünk fel mindent, mentő érkezés időpontja, rendszáma, ha tudjuk melyik kórházba szállították és milyen sérülések vannak az elsődleges diagnózis alapján.

19. KÖZTERÜLET-FELÜGYELŐ JOGÁLLÁSA ÉS FELADATAI

A 1999. évi LXIII. törvény a közterület-felügyeletről alapján a közterületi rend és tisztaság védelméről, a tömegközlekedési eszközök használati rendjének fenntartásáról, az önkormányzati vagyon védelméről a települési önkormányzat közterület-felügyelet, illetőleg közterület-felügyelő útján gondoskodhat. Az ezzel összefüggésben és feladatkörében eljáró felügyelő **hivatalos személy**.

A felügyelő a 1999. évi LXIII. törvény a közterület-felügyeletről meghatározott feladatkörében eljárva jogosult és köteles a közterületen ellenőrizni a jogszabályban előírt kötelezettségek megtartását, jogszabálysértés esetén eljárást kezdeményezni, vagy az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló törvényben meghatározott intézkedést megtenni.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdésében meghatározottak alapján az önkormányzatok feladatkörébe tartozó, a közterületi rend és tisztaság, valamint az épített és természeti környezet védelme, illetve közreműködés a város közrendjének és közbiztonságának védelmében, valamint a közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. tv. 1. § (4) bekezdésében, az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvényben megfogalmazottak alapján a közterületek jogszerű használatának, a közterületen folytatott engedélyhez, illetve útkezelői hozzájáruláshoz kötött tevékenység szabályszerűségének ellenőrzése. A közterület rendjére és tisztaságára vonatkozó jogszabály által tiltott tevékenység megelőzése, megakadályozása, megszakítása, megszüntetése, illetve szankcionálása érdekében létrehozott rendészeti csoport a közterület felügyelet. A közterület-felügyelet feladatai közé tartozik még a közreműködés a közterület, az épített és a természeti környezet védelmében, közreműködés a társadalmi bűnmegelőzési feladatok megakadályozásában, a közbiztonság és a közrend védelmében, közreműködés az önkormányzati vagyon védelmében, közreműködés a köztisztaságra vonatkozó jogszabályok végrehajtásának ellenőrzésében. Napi feladatok során az önkormányzat érdekében és a köz érdekeit szem előtt tartva a tisztaságra és a rendre ügyelve kell feladatokat ellátni.

A felügyeletnek fontos feladata a közreműködés állat-egészségügyi és ebrendészeti feladatok ellátásában, ezt egyedülként végezve. A mozgásában korlátozott személy parkolási igazolvány jogszerű használatának és birtoklásának az ellenőrzése közterület hasznosító szervként a város közterületének rendjével és hasznosításával kapcsolatos helyi előírásokról szóló önkormányzati rendelet alapján közreműködés közterületek használatának, igénybevételének szerződés útján történő hasznosításában, a filmforgatási célú hasznosítás kivételével, amennyiben a mozgóképről szóló törvény szerinti filmalkotásról van szó. A bírságolás és a szankcionálás a jogszabályok betartásával rendszeres és napi feladatok közé tartozik. A mozgásában korlátozott személy parkolásának jogszerűtlen körülményei sok esetben közokirathamisítás vétség törvényi tényállását is megvalósítják.

A kerékbilincs alkalmazása a közterületen szabálytalanul elhelyezett járműveken, ha a szabálytalanul elhelyezett járművek balesetveszélyt nem jelentenek, és a forgalmat nem akadályozzák. Az üzemben tartó és a rendőrség értesítése mellett a közterületen szabálytalanul elhelyezett jármű elszállítással történő eltávolítása, ha az a közúti közlekedés szabályairól szóló jogszabályban foglalt esetekben a közúti forgalom biztonsá-

gát, vagy a közbiztonságot veszélyezteti. Ez is egy gyakori feladat, amely egyre több önkormányzatnál került bevezetésre.

Az önkormányzat piacainak, vásárainak, fenntartása, működtetése, a piaci rend fenntartása, alkalmi ünnepi vásárok szervezése. A nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló törvényben szabályozott közterület-felügyelők hatáskörébe tartozó dohányzási tilalom rendelkezéseinek ellenőrzése és szankcionálása. Sok esetben a tömegközlekedési megállókban és a tiltás alá eső helyeken is igen nagy jelentősége van ennek a feladatnak.

Közreműködés az adott önkormányzat vagyonának védelmében, a közösségi közlekedési eszközök használati rendjének fenntartásában. Az adott önkormányzati rendeletben meghatározott, közterületeken történő szeszesital fogyasztásának ellenőrzése és szankcionálása. Közreműködés az adott város közterületének tisztántartásáról és a zöldterületek védelméről szóló önkormányzati rendelet végrehajtásának ellenőrzésében. A tömegközlekedési eszközök és a szeszesital ellenőrzése és a közterületi tisztaság rendje is napi feladatok a fővárosban és a megyei jogú városokban tevékenykedő közterület-felügyelők esetében.

Közreműködés a közúton üzemképtelen, roncs, elhagyott járművek a közút kezelője által történő elszállításában. Magyarország és a város zászlaja kitűzésére és felvonására irányadó rendelkezések betartásának ellenőrzése, valamint a szmogriadó fokozatok elrendelése esetén segíti, illetve ellenőrzi a korlátozó intézkedések végrehajtását, együttműködik a szmogriadó terv végrehajtásában résztvevő más szervekkel.²³⁶

Rendészeti tevékenységet végző önkormányzati szervek még a természetvédelmi őr, a hegyőr, a halászati őr, **a közterület-felügyelő**, az önkormányzati természetvédelmi őr és a mezőőr.

19.1. A közterület-felügyeleti tevékenységre vonatkozó jogszabályok és jogi normák

A következő fejezetben a jogi szabályokkal foglalkozunk, amelyek a közterület felügyelő tevékenységét szabályozzák. A szakemberek ebből a taxatív felsorolásból tudják a tevékenységük kereteit és egy helyen került most szerepeltetésre.

A jogszabályok, amelyek az önkormányzati rendeletek mellett meghatározzák a közterület-felügyeletet tevékenységének jogi kereteit, a 1988. évi I. törvény a közúti közlekedésről, 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről, 1999. évi LXIII. törvény a közterület-felügyeletről, 2000. évi CXXVIII. törvény a közúti közlekedési előéleti pontrendszerről. A 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról, 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról, és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről, 2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról. A rendeletek tekintetében fontos a 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról, 55/2009. (III. 13.) Korm. rendelet a vásárokról és a piacokról, 63/2012. (IV.2.) Korm. rendelet az egyes közlekedési szabálysértések miatt alkalmazandó szabálysértési pénzbírság, illetve helyszíni bírság kötelező mértékéről, valamint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvénnyel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról, 210/2009. (IX.29.) Korm. rendelet a kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről, 236/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet a közúti

²³⁶ Debreceni közterület felügyelet jogszabályi háttere és feladatai.

közlekedési előéleti pontrendszeréről szóló 2000. évi CXXVIII. tv. végrehajtásáról, 244/1998. (XII. 31.) Korm. rendelet az állatvédelmi bírságról, 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről, 22/2012. BM rendelet a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény végrehajtásával kapcsolatos rendelkezésekről, valamint ahhoz kapcsolódó egyes rendeletek módosításáról, a 21/2012. BM rendelet a szabálysértési nyilvántartási rendszer egyes nyilvántartásai részére történő adatközlés formájáról, módjáról és rendjéről, a szabálysértési nyilvántartó szerv által teljesített adatközlés rendjéről. Az egyes szabálysértési nyilvántartásokban kezelt adatokra tekintettel kiállított hatósági bizonyítvány kiadásának eljárási rendjéről, 43/1999. (XI. 26.) BM rendelet a közterület-felügyelői intézkedések végrehajtásának módjáról és eszközeiről, 86/2012. (XII. 28.) BM rendelet a rendészeti feladatokat ellátó személyek és a segédfelügyelők által alkalmazható kényszerítő eszközök igénylésének, átvételének és visszavételének szabályairól, a térítés módjáról, a kényszerítő eszközök típusaira, fajtáira és az alkalmazásukra, valamint a jelentéstétel és a kivizsgálás rendjére vonatkozó részletes szabályokról, 41/1997. (V. 28.) FM rendelet az Állat-egészségügyi szabályzat kiadásáról, 55/2009. (X. 16.) IRM rendelet a kerékbilincs közterület-felügyelet általi alkalmazására vonatkozó szabályokról, 1/1975. (II. 01.) KPM-BM együttes rendelete a közúti közlekedési szabályokról.

19.2. Az önkormányzati törvény.

A helyi önkormányzatok az egységes állami szervezetrendszer részeként hozzájárulnak az Alaptörvényben foglalt államcél megvalósításához, elősegítik a jogszabályi kötelezettségek teljesítését. A helyi önkormányzás a település, valamint a megye választópolgárai közösségének joga, melynek során érvényre jut az állampolgári felelősségérzet, kibontakozik az alkotó együttműködés a helyi közösségen belül.

A 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól szóló jogszabályban foglaltak szerint, valamint a kereteit kitöltő egyéb törvények jelentősen átalakítják a helyi önkormányzáshoz való jogot és annak gyakorlását Magyarországon.²³⁷

19.3. Hatósági intézkedés lefolytatása

A 1999. évi LXIII. törvény a közterület-felügyeletről értelmében a bírságolási eljárásra az eljáró hatóság ellenőrző tevékenységét szabályozó külön jogszabályban foglalt rendelkezéseket a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 20. §-ában meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni, amely szakaszban tételesen rögzítésre kerülnek az eljárás alapjai. A közterület-felügyelet ellenőrzési és intézkedési jogosultságát a közterület-felügyeletről szóló törvény, továbbá az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény határozza meg. A közterület-felügyelő köteles intézkedni, vagy intézkedést kezdeményezni, ha illetékességi területén a törvényben meghatározott feladatai ellátása során jogszabálysértő tény, tevékenységet, mulasztást észlel, vagy olyan tény, tevékenységet, mulasztást hoznak tudomására, amely törvényben meghatározott feladatai ellátásával összefüggő ügyben beavatkozást tesz szükségessé. A felügyelő által alkalmazott intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, az intézkedés megkezdése előtt - ha az intézkedés eredményességét veszélyezteteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, rendészeti feladatokat ellátó szervhez tartozását, valamint az in-

²³⁷ Balázs István dr., Balogh Zsolt Péter dr., Barabás Gergely dr., Dankó Ferenc dr., F. Rozsnyai Krisztina dr., Fazekas János dr., Fazekas Marianna dr., Fürcht Pál dr., Hoffman István dr., Hoffmanné dr. Németh Ildikó, Kecő Gábor dr., Szalai Éva dr.: A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény magyarázata.

tézkedés tényét és célját szóban közölni. A törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendészeti feladatokat ellátó személy köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni a panasz lehetőségéről, és az előterjesztésére nyitva álló határidőről. Ha a felügyelői intézkedést követően közigazgatási hatósági, vagy szabálysértési jogorvoslati eljárás nem indul, az intézkedéssel szemben panasznak van helye. Jogorvoslati eljárás esetében a panasz a közigazgatási hatósági, illetve szabálysértési eljárás keretében kerül elbírálásra. Ennek hiányában a panasz elbírálására az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló törvény rendelkezései az irányadóak, tehát a rendőrség közigazgatási eljárás keretében végzi a panasz kivizsgálását. A hatályos szabályozás tekintetében ez utóbbi érvényesül, tekintettel arra, hogy a helyszínen kiszabott közigazgatási bírság, illetve a gépjármű üzembentartójával szemben alkalmazott közigazgatási bírság esetében nincs helye fellebbezés benyújtásának. A panasz benyújtásának főszabály-szerint nyolc napon belül van helye. A közterület-felügyelő köteles az intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát felmutatni. Ha a szolgálati igazolványának felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni. A feladata ellátása során a külön jogszabályban meghatározott egyen- vagy formaruhát köteles viselni, a munkáltató szervezeti formájára és tevékenységére jellemző megkülönböztetéssel, a feladatkörébe tartozó, a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény meghatározott közlekedési szabályszegés esetén jogosult a Kkt. 20. § (4a) és a (4b) bekezdésben foglaltak szerint a törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben meghatározott – közigazgatási bírságot alkalmazni, a helyi közúton jogosult megállítani, illetve feltartóztatni a köztisztasági szabályokat, továbbá a KRESZ 40-41. §-ában, valamint más megállásra, várakozásra vagy táblával jelzett behajtási tilalomra vagy korlátozásra vonatkozó szabályokat megszegő járműveket. Ilyen például a megállási, várakozási vagy táblával jelzett behajtási tilalom vagy korlátozás megszegése esetén a közterület-felügyelő helyszíni bírságot szabhat ki.²³⁸

19.4. A közterület rendjének, tisztaságának védelme

A közterületek rendje és tisztasága mindannyiunk közérzetét, biztonságérzetét befolyásoló tényező. E rend és tisztaság hatékonyabb védelme céljából 1983 óta van lehetőség közterület-felügyelet létrehozására. A 3/1983. (I. 29.) MT rendelet a fővárosi felügyelet felállításának teremtette meg a jogi alapját. A 16/1984. (III. 18.) MT rendelet pedig a városokat, illetőleg a gyógy- és üdülőtérületi településeket hatalmazta fel ilyen sajátos hatáskörű szervezet megalakításra. Az azóta eltelt évtizedek társadalmi és gazdasági változásai, új biztonsági kihívásai új helyzetet teremtettek, amelyet a jogalkotásnak is követnie kellett. 2000. január 1-től a felügyelet működésének és feladatrendszerének szabályozása törvényi szintre emelkedett. 2013. január 1-től a közterület-felügyelők már, mint rendészeti feladatot ellátó személyek teljesítenek szolgálatot. Napjainkban közel 300 önkormányzatnál mintegy 2500 felügyelő végzi a közterület rendjének és tisztaságának védelmével összefüggő munkáját.²³⁹

²³⁸ Szabóné dr. Gáspár Erzsébet - Darkó Zsolt: jegyzet közterület-felügyelők részére. „a közterület-felügyelet intézkedési jogosultságát érintő új szabálysértési törvény egyes kérdéseiről, valamint az egyes közúti közlekedési szabályok megszegése esetén a közterület-felügyelő által alkalmazható közigazgatási hatósági intézkedésekről” 2013.

²³⁹ Debreceni közterület felügyelet intézkedési felhatalmazása.

19.5 Jogszabályi felhatalmazás alapján, a közterületen történő szabálysértések és közösségellenes magatartás elleni fellépés és intézkedéstípusai és szabályai

A közterület-felügyelők jogállását a közterület felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. tv., az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint az egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. tv., továbbá a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. tv. szabályozza. A települési önkormányzat a közterületi rend és tisztaság védelméről, a tömegközlekedési eszközök használati rendjének fenntartásáról, az önkormányzati vagyon védelméről közterület-felügyelet, illetőleg közterület-felügyelő útján, a várakozási közszolgáltatás nyújtásáról közterület-felügyelet vagy közterület-felügyelő útján is gondoskodhat. A feladatkörében eljáró közterület-felügyelő intézkedésre jogosult, hivatalos személy. A közterület-felügyelő rendészeti feladatokat ellátó személy. A közterület-felügyelő köztisztviselő, közszolgálati jogviszonyára, a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. A közterület-felügyelő feladatait az önkormányzat illetékességi területén lévő közterületen, az önkormányzat intézményeinek, gazdasági szervezeteinek területén, valamint az önkormányzat tömegközlekedési feladatának ellátása során üzemeltetett tömegközlekedési eszköz szerződészerű használatának ellenőrzése során látja el.

A közterület-felügyelő intézkedése közben az érintett személyről, az intézkedése vagy az eljárása szempontjából lényeges környezetről és körülményről, tárgyról képfelvételt, hangfelvételt, kép- és hangfelvételt készíthet. A közterület-felügyelő a Kftv.-ben meghatározott feladatkörében eljárva jogosult és köteles a közterületen ellenőrizni a jogszabályban előírt kötelezettségek megtartását, jogszabálysértés esetén eljárást kezdeményezni, vagy az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló törvényben meghatározott intézkedést megtenni. A közterület-felügyelőnek az e törvényben meghatározott tevékenység folytatására, valamint az intézkedésre való jogosultságát a rendőrség által kiadott szolgálati igazolvány igazolja.

A közterület-felügyelő a törvényben meghatározott feladataival összefüggő jogellenes cselekmény elkövetésével gyanúsítható személyt, valamint azon szabálysértés esetén, amely tekintetében helyszíni bírság kiszabására jogosult, annak elkövetésével gyanúsítható személyt, a személyazonosságának megállapítása érdekében igazoltathatja. A személyazonosság igazolására alkalmas minden olyan hatósági igazolvány, amely a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvényben foglalt követelményeknek megfelel. A rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja az általa ismert, vagy más jelenlévő, ismert személy közlését is elfogadhatja igazolásként.

A közterület-felügyelő a jogszabályban meghatározott feladatai teljesítése során, vagy egyéb jogszerű intézkedés céljából az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló törvényben meghatározott intézkedéseket és kényszerítő eszközöket alkalmazhatja. A felügyelőnek kötelező egyenruhában ellátni a munkáját, és eljárás előtt elengedhetetlen magát – a rendőrhöz hasonlóan – igazolvánnyal igazolnia. Felszólítására az állampolgárnak igazolnia kell magát hiteles iratokkal, ha ezt megtagadja, akkor a felügyelő a rendőrség előtt előállíthatja, ellenszegülése esetén rendőri segítséget kérhet, amely megérkezéséig az intézkedés alá vont feltartóztatható. Amennyiben az állampolgár erőszakos magatartást tanúsít, a felügyelő testi erőt, gázspray-t alkalmazhat, vagy bevetheti szolgálati kutyáját, míg löfegyvert, ütőeszközt (kivéve rendőrbot) vagy vágó fegyvert nem használhat.

A felvilágosítás kérés esetén és igazoltatás céljából, valamint a behajtási tilalmat megszegő vagy környezetszennyező járművek esetében a felügyelő jogosult a járművet megállítani. Ha a felügyelet az intézkedés

során eljárást indít, akkor az induló szabálysértési, vagy közigazgatási eljárásban lehet panasszal élni az indokolatlannak tartott sérelmek miatt. Ha eljárás nem indul, vagy helyszíni bírságot szab ki a felügyelő, akkor 8 napon belül a jegyzőhöz lehet panaszt előterjeszteni. Az esetleges visszaélések bizonyíthatósága sok esetben a közterület-felügyelő által írt jegyzőkönyv alapján kerül meghatározásra más tárgyi bizonyíték nélkül, ez a jegyzőkönyv közokiratnak tekintendő. Az egyéb intézkedésekről videó vagy képfelvétel készül, amely szintén bizonyítási eszköz.

A közterület-felügyelő jogosult a forgalmat akadályozó járművet kerékbilincssel rögzíteni, vagy annak elszállításáról gondoskodni, és helyszíni bírságot kiszabni. A kerékbilincs, valamint a jármű elszállítása nem szabálysértési eljárás, hanem általános közigazgatási cselekmény: a jogszabály szerint a forgalom akadálymentesítése miatt végezhető el. Ha a közterület-felügyelő szabálysértést észlel, akkor jogosult szabálysértési eljárást indítani az elkövető ellen. Ha igazoltatásra kerül sor, és az elkövető elismeri felelősségét, lehetőség van helyszíni bírságra is. A közterület-felügyelők helyszíni bírságot szabhatnak ki távollévő járművezető ellen is.

A közterület-felügyelet általában a szabálytalanul várakozó járműveknél bírságot, és az egyirányú forgalommal szemben álló gépkocsiknál intézkedik. Ugyanakkor a jogköre elég tág, fellépését túrnie kell az állampolgároknak. Sok önkormányzatnál a zöld területen való parkolásnak is szigorú szabályai vannak, az engedély nélkül itt várakozóknál szintén helyszíni bírságot szabhat ki a felügyelet, amelynek minden esetben az önkormányzati rendelet az alapja, ellentétben az előbbiekkel, ahol a KRESZ-be ütköző szabálysértésekről beszélhetünk.²⁴⁰

19.6. Az állatrendészeti intézkedések jogi feltételei

Az állatrendészeti feladatok jogi keretét a 2005. évi CLXXVI. törvény az állategészségügyről adja, amely a települési önkormányzat állat-egészségügyi feladatai közé emeli, és feladatul szabja az állati hulladék ártalmatlanná tételével kapcsolatos feladatok ellátását. A település belterületén a kóbor ebek befogásával, őrzésével, értékesítésével, vagy ártalmatlanná tételével, továbbá az emberre egészségügyi szempontból veszélyes, valamint az állatállomány egészségét veszélyeztető betegség tüneteit mutató, vagy betegségre gyanús ebek és macskák kártalanítás nélküli kiirtásával kapcsolatos feladatok ellátásáról; az ebek veszélyesség elleni kötelező védőoltásának megszervezéséről, a nyilvántartás és összeírás alapján.

A város belterületén a városi önkormányzat gondoskodik a kóbor ebek befogásával, őrzésével, értékesítésével vagy ártalmatlanná tételével kapcsolatos feladatok ellátásáról.

A jegyző hatáskörébe tartozik a bejelentési kötelezettség alá tartozó állatbetegségek gyanúja esetén - a külön jogszabályban meghatározott - hatósági intézkedések megtétele, valamint a méhek vándoroltatásával kapcsolatos nyilvántartás vezetése.

19.7. Speciális és etikai szabályok

Speciális és etikai szabályokat az önkormányzatok vagy a közterület-felügyelet alkothat meg a törvényi keret között. A felügyelők hivatalos személynek minősülnek, az intézkedési jogkörük és igénybe vehető esz-

²⁴⁰ Debreceni közterület felügyelet intézkedési felhatalmazása.

közeik nem azonosak a rendőrséggel, illetve a parkoló-ellenőrökével sem. A közterület-felügyelő az önkormányzat alkalmazásában eljáró hivatalos személy. Feladatának ellátása során az ellene alkalmazott erőszak, valamint munkájának akadályoztatása kiemelt bűncselekménynek minősül. Intézkedése során ugyanolyan együttműködést kell tanúsítania az állampolgároknak, mint rendőri eljárás esetén.²⁴¹

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

- 1. Sorolja fel a közterület-felügyelők feladatait!**
- 2. Írja le a közterület-felügyelő intézkedési kötelezettségeit!**
- 3. Hogyan intézkedik egy közterület felügyelő?**
- 4. Mikor kell a panaszjogról tájékoztatni az intézkedés alá vontat?**
- 5. Az intézkedés során a közterület-felügyelő milyen védelemben részesül a törvény által?**
- 6. Milyen dokumentum jogosítja fel a törvényes intézkedésre a közterület-felügyelőt, mit kell magánál tartania?**
- 7. Igazoltathat-e a közterület-felügyelő?**
- 8. Hol helyezné el a közterület-felügyelő jogait a magánbiztonságon belül?**
- 9. Mikor lehet kerékbilincset alkalmazni?**
- 10. Lehet-e az érintett távollétében is helyszíni bírságot kiszabni?**

²⁴¹ Vizi András: A közterület-felügyelőkre vonatkozó szabályok. 2013.bkk.

20. A KÖZTERÜLET-FELÜGYELŐ INTÉZKEDÉSI JOGKÖRE

A 1999. évi LXIII. törvény alapján a közterület-felügyelő feladatait - törvény vagy kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában - az önkormányzat illetékességi területén lévő közterületen az önkormányzat intézményeinek, gazdasági szervezeteinek területén, valamint az önkormányzat tömegközlekedési feladatának ellátása során üzemeltetett tömegközlekedési eszközök szerződészerű használatának ellenőrzése során látja el. A felügyelő a feladatát járőrszolgálat, vagy őrszolgálat keretében országosan egységes egyenruhában teljesíti. A felügyelő szolgálata teljesítésekor egyenruhájára kitűzve viseli az országosan egységes, egyedi azonosító számmal ellátott felügyelői jelvényt.

A közterület-felügyelő feladata ellátása során a hatáskörébe tartozó jogszabálysértő tény, tevékenység, vagy mulasztás észlelése esetén, vagy ha ilyet hoznak tudomására, illetékességi területén jogosult, és köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, igazoltatni, helyszíni bírságot, közigazgatási bírságot kiszabni, szabálysértési vagy közigazgatási hatósági eljárást kezdeményezni, a tetten ért személyt visszatartani, a bizonyítékként felhasználható dolgot ideiglenesen elvenni, ruházatot, csomagot, gépjárművet átvizsgálni. Az intézkedés végrehajtása, valamint az ellenszegülés megtörése érdekében kényszerítőeszközt alkalmazhat.

A felügyelő a jogszabályban meghatározott feladatait a felügyelet illetékességi területén látja el. A felügyelő az intézkedésével érintett személyről, az intézkedése vagy az eljárása szempontjából lényeges környezetről és körülményről, tárgyról képfelvételt, hangfelvételt, vagy kép- és hangfelvételt készíthet. A felügyelet közterületen, közbiztonsági, illetve bűnmegelőzési célból bárki számára nyilvánvalóan észlelhető módon képfelvényt helyezhet el, és felvételt készíthet. A képfeltevő elhelyezéséről, valamint a képfeltevővel megfigyelt közterület kijelöléséről a felügyelet előterjesztésére a képviselő-testület dönt. A képfeltevőt a felügyelet üzemelteti és kezeli. A felügyelet a képfeltevők elhelyezéséről és a képfeltevők által megfigyelt közterületről tájékoztatja a rendőrséget, valamint ezeket az adatokat a felügyeletet működtető önkormányzat polgármesteri hivatalának honlapján közzéteszi. A képfeltevő által megfigyelt területre belépő személyek tájékoztatását elősegítő módon figyelemfelhívó jelzést, ismertetést kell elhelyezni a képfeltevők elhelyezéséről, az adatkezelés tényéről.

A készített felvétel a rögzítés helyszínén elkövetett bűncselekmény, vagy szabálysértés miatt indult eljárásban, elkövetett jogsértés miatt indított közigazgatási hatósági eljárásban végzett felügyelői intézkedés jogszerűségének megállapítására irányuló közigazgatási hatósági eljárásban, továbbá a felvételen szereplő személy által, jogainak gyakorlása érdekében indított eljárásban használható fel.

A felügyelet a rögzített felvételt a rögzítést követő harminc nap elteltével törli, azonban ha nem kötődik közterület-felügyelői intézkedéshez, akkor a térfigyelés, vagy más alapfeladathoz kapcsolódóan rögzített felvételt a rögzítést követő nyolc nap elteltével haladéktalanul törli.

A felügyelő a feladatkörébe tartozó eljárást a felvétel rögzítésétől számított két munkanapon belül köteles megindítani, vagy kezdeményezni az eljárásra jogosult szervnél, vagy hatóságnál a hatáskörébe tartozó eljárás megindítását. Ha a felügyelő kezdeményezésére az eljárásra jogosult szerv, vagy hatóság az eljárást megindította, és erről a felügyelőt a bekezdésben meghatározott határidőn belül tájékoztatta, a felügyelő a rögzített felvételt az eljárásra jogosult szerv, vagy hatóság részére történő továbbításáig kezelheti azzal, hogy az adatkezelés időtartama nem haladhatja meg a harminc napot.

A felügyelet a felvétel kezelése során köteles megtenni az ahhoz szükséges szervezési, technikai és egyéb adatbiztonsági intézkedéseket, hogy az érintett személy személyes adatait, így különösen magántitkait, és magánéletének körülményeit illetéktelen személy tudomására jutásától megóvja. A felügyeletnek biztosítani kell továbbá, hogy a felvételen szereplő személy - a felvétel törlésének időpontjáig - megtekinthesse a róla készült felvételt.

A rögzített felvételt a felügyelő a felhasználási célból bizonyítási eszközként a büntető vagy szabálysértési eljárásra jogosult szerv megkeresésére továbbíthatja. A megkeresésben meg kell jelölni az eljárás tárgyát, ügyszámát, és a rögzített felvétellel bizonyítandó tényt.

20.1. A közterület rendjének védelme

A felügyelet feladata a közterületek jogszerű használatának, a közterületen folytatott engedélyhez, illetve útkezelői hozzájáruláshoz kötött tevékenység szabályszerűségének ellenőrzése és a közterület rendjére és tisztaságára vonatkozó, jogszabály által tiltott tevékenység megelőzése, megakadályozása, megszakítása, megszüntetése, illetve szankcionálása.

20.2. A közterület jogszerű és engedélyhez kötött használatának ellenőrzése

A közterület használatára vonatkozó végleges határozatban, tulajdonosi, vagy kezelői hozzájárulásban foglaltak megszegése vagy elmulasztása esetén a felügyelő köteles felhívni a kötelezettet az előírások betartására. A felügyelő az üzemenben tartó értesítése mellett elszállítással eltávolíthatja a közterületen szabálytalanul elhelyezett járművet, ha az a közúti forgalom biztonságát vagy a közbiztonságot veszélyezteti. A felügyelő a helyi közúton közterület-használati engedély nélkül tárolt, hatósági jelzéssel nem rendelkező azon járművön, amely a közúti forgalomban csak ilyen jelzéssel vehet részt, értesítést helyez el, amely tartalmazza a bekezdés szerinti jogkövetkezményre történő figyelmeztetést. Az értesítés elhelyezésétől számított 10. napot követően a felügyelő az érintett járművet elszállítással eltávolíthatja. A felügyelet a jármű elszállításáról az intézkedéssel egyidejűleg értesíti a rendőrséget. A felügyelet az elszállított jármű típusát, kinézetét vagy azonosításra alkalmas jellegét vagy adatait tájékoztatás céljából a felügyeletet működtető önkormányzat polgármesteri hivatalának honlapján közzéteszi. Az önálló költségvetési szervként, vagy költségvetési szerv belső szervezeti egységeként létrehozott felügyelet az elszállított jármű forgalmi rendszámát a költségvetési szerv saját honlapján is közzéteszi.

20.3. A parkolás szabályai a közterületen

A mozgásában korlátozott személy parkolási igazolvány jogszerű használata és birtoklásának az ellenőrzése, a helyi közutakon, a helyi önkormányzat tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutakon, valamint tereken, parkokban és egyéb közterületen a közúti járművel történő várakozási közszolgáltatás biztosítása, valamint a parkolásért járó ellenérték megfizetésének ellenőrzése, és fizetés elmaradása esetére előírt jogkövetkezmények alkalmazása.

20.4. Közreműködés az önkormányzati vagyon védelmében

A felügyelő a vagyonvédelmi feladatainak ellátása során a képviselő-testület rendelkezésére az önkormányzat tulajdonában, használatában lévő vagyont (épületet, építményt, tömegközlekedési eszközt, járművet, vagy más dolgot) véd, őriz, illetve közbiztonsági szempontból ellenőriz.

20.5. Feladatok az önkormányzat közterületi rendezvényein, az önkormányzat közterületi rendezvényeinek védelme

A közterület-felügyelő feladata ellátása során a hatáskörébe tartozó jogszabálysértő tény, tevékenység, vagy mulasztás észlelése esetén, vagy ha ilyet hoznak tudomására, illetékességi területén jogosult és köteles intézkedni, vagy intézkedést kezdeményezni, igazoltatni, helyszíni bírságot, közigazgatási bírságot kiszabni, szabálysértési vagy közigazgatási hatósági eljárást kezdeményezni, a tetten ért személyt visszatartani, a bizonyítékként felhasználható dolgot ideiglenesen elvenni, a ruházatot, csomagot, gépjárművet átvizsgálni. Az intézkedés végrehajtása, valamint az ellenszegülés megtörése érdekében kényszerítőeszközt alkalmazhat.

Köteles közreműködni az önkormányzati vagyon védelmében, részt venni az önkormányzat közterületi rendezvényein.

20.6. Az önkormányzati tulajdonú közösségi tömegközlekedési eszközök rendeltetésszerű használatának ellenőrzése

Köteles részt venni az önkormányzati tulajdonú közösségi tömegközlekedési eszközök szerződészerű használatának ellenőrzésében. Ha a közterület-felügyelő feladata ellátása során a hatáskörébe tartozó jogszabálysértő tény, tevékenység, vagy mulasztás észlelése esetén, vagy ha ilyet hoznak tudomására, illetékességi területén jogosult és köteles intézkedni, vagy intézkedést kezdeményezni, igazoltatni, helyszíni bírságot, közigazgatási bírságot kiszabni, szabálysértési, vagy közigazgatási hatósági eljárást kezdeményezni, a tetten ért személyt visszatartani, a bizonyítékként felhasználható dolgot ideiglenesen elvenni, a ruházatot, csomagot, gépjárművet átvizsgálni. Az intézkedés végrehajtása, valamint az ellenszegülés megtörése érdekében kényszerítő eszközt alkalmazhat.

20.7. A köztisztaságra vonatkozó előírások betartatása

A közterület-felügyelő feladata ellátása során a hatáskörébe tartozó jogszabálysértő tény, tevékenység, vagy mulasztás észlelése esetén, vagy ha ilyet hoznak tudomására, illetékességi területén jogosult és köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, igazoltatni, helyszíni bírságot, közigazgatási bírságot kiszabni, szabálysértési vagy közigazgatási hatósági eljárást kezdeményezni, a tetten ért személyt visszatartani, a bizonyítékként felhasználható dolgot ideiglenesen elvenni, a ruházatot, csomagot, gépjárművet átvizsgálni. Az intézkedés végrehajtása, valamint az ellenszegülés megtörése érdekében kényszerítőeszközt alkalmazhat.

20.8. A társadalmi bűnmegelőzés segítése, a közrend és közbiztonság védelme

Köteles részt venni a társadalmi bűnmegelőzési feladatok megvalósításában, a közrend és a közbiztonság védelmében. Ezt a folyamatos járőrszolgálatok és a láthatósági átvétők (olyan mellény, amelyik figyelemfelhívó és fényvisszaverő kialakítású és szerepel rajta a szervezeti hovatartozás is) okozta preventív és demonstratív hatást a közterület-felügyelők megjelenése is erősíti. A feladatok során nagyon sok esetben gyalogosan is jelen vannak a fontosabb csomópontokon, amely során komoly kiegészítését képezik – alapfeladatuk ellátása mellett - a közrend közbiztonság alapvető felelőseinek a rendőrségnek.

20.9. Közreműködés a hajléktalan-ellátás alapadataiban

A közterület felügyelet hajléktalanok közterületi életvitelszerű tartózkodási helyeinek felderítésében és nyilvántartásában is nagy szerepet játszik. Rendszeresen részt vesz a hajléktalan személyekkel kapcsolatos intézkedések megtételében, együttműködve a társszervekkel, szervezetekkel. A hideg időben a melegek használatának lehetőségeit figyelembe véve a közterületeken élők ezekbe a fűtött helyiségekbe irányításával is közreműködik.

20.10. Állategészségügyi és állatrendészeti feladatok ellátása

Az önkormányzat állategészségügyi szervezeti egysége hatósági jogállású szervezeti egységként vesz részt állategészségügyi és állatrendészeti feladatok ellátásában. Feladatai körébe a főváros belterületén a házi-asított állatfajok kóbor egyedeinek befogása, őrzése, gazdához juttatása, vagy az ártalmatlanná tételükkel kapcsolatos feladatok ellátása, az embert mart állatok hatósági megfigyelése, a befogott, átvett állat egészségi állapotának megállapítására irányuló vizsgálat, a megelőző, illetve gyógyító beavatkozás tartozik. Az alapfeladatához kapcsolódó ügyekben szakértői, szaktanácsadói tevékenységet is ellát.

A szervezet végzi az állattetem átvételével, megsemmisítésre átadásával kapcsolatos feladatokat. Végrehajtja a befogott, átvett állat gazdához segítségét, ennek érdekében együttműködést kell kialakítani és fenntartani az állatvédelmi társadalmi szervezetekkel. Ennek során a gazdához jutott ebek bőr alá ültetett mikro-chippel történő megjelölését is elvégzi.

Köteles közreműködni az állategészségügyi és állatrendészeti feladatok ellátásában.

A 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről 48/A. § (3) bekezdése alapján a települési - a főváros belterületén a fővárosi - önkormányzat kötelező feladata a település belterületén a kóbor állatok befogása. Ezzel kialakítva a jogi alapját a közterület-felügyelet hatáskörére az állategészségügyi és állatrendészeti feladatok ellátásában, tekintettel az 1999. évi LXIII. törvényről a közterület-felügyeletre. A jogszabályi környezetet az önkormányzatok további rendeletekkel szabályozzák.

20.11. Köztisztaságra vonatkozó jogszabályok végrehajtásának ellenőrzése

A közterület-felügyelet minden járőrtevékenysége során ellenőrzi a közterületen történő szeszesital fogyasztást, valamint a kerületben található természeti értékek (természetvédelmi terület) megóvása érdekében szükséges intézkedések megtételét, járdatarakítást, síkosság –mentesítést, parkok, zöldterületek, közterületi szobrok, emlékművek állagmegóvását. Részt vesz a szabálysértési és közigazgatási eljárások kezdeményezésében, lefolytatásában, törvényben, illetve önkormányzati rendeletben meghatározott esetekben lefoglalást, vagy elkobzást kezdeményez, illetve ruházatot, csomag- és gépjármű-átvizsgálást is végrehajt.

Részt vesz a szabálysértési és közigazgatási eljárások kezdeményezésében, lefolytatásában, a törvény, illetve önkormányzati rendeletben meghatározott esetekben lefoglalást, vagy elkobzást kezdeményez, illetve ruházatot, csomag- és gépjármű-átvizsgálást végrehajt.

A közterület-felügyelő szolgálati tevékenysége során a törvényben meghatározott, és az önkormányzati feladatkörökben eljárva intézkedéseket kezdeményez, amelyet követően szükség szerint ruházatot, csomagot és gépjárművet vizsgálhat át. Az adott önkormányzat külön szabályai szerint végzi feladatát, és teljesíti szolgálati feladatait.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. Miben teljesíti a közterület- felügyelő a szolgálatát?
2. Hol látja el a szolgálatát a közterület- felügyelő?
3. Milyen jogszabály alapján teljesít szolgálatot a közterület- felügyelő?
4. Mikor távolíthat el járművet a közterület-felügyelő, hol kell ezt megjelölni?
5. Milyen intézkedéseket tehet a közterület-felügyelő önkormányzati rendeletet sértőkkel szemben (pl. szemetelőkkel)?
6. Hogyan működik közre a közterület –felügyelő a vagyonvédelemben?
7. Mihez van joga a közterület-felügyelőnek az önkormányzati rendezvényeken, vagy a tömegközlekedési eszközökön?
8. Hogyan hat a bűnmegelőzésre a közterület-felügyelet munkája?
9. Mit tesz az állatrendészeti tevékenysége során a felügyelet?
10. Mit tehet a zöldterületek és a környezet védelmében a felügyelet?

21. A MAGÁNNYOMOZÓ JOGÁLLÁSA ÉS FELADATAI

A magánnyomozó tevékenységét jelenleg a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény szabályozza.

A jogszabályi környezet alapján a magánnyomozó semmilyen hatósági jogkörrel nem rendelkezik, a hatóság eljárását nem akadályozhatja. Sőt, ha megkeresés érkezik hozzá, aktívan is köteles adatszolgáltatással segíteni a hatóság munkáját, nem tagadhatja meg például a hatóságoktól a megbízó adatainak rendelkezésre bocsátását.

A törvény indokolása szerint a magánnyomozó jogállása a megbízóéhoz igazodik, tevékenysége abban merül ki, hogy ellenérték fejében gyűjt információkat megbízása tárgyáról anélkül, hogy valóságos nyomozati jogkörrel rendelkezne. Azaz, a magánnyomozó a megbízójának a segítője, szolgáltatója, de jogosultságai ugyanazok, csak ő a számára feladatot adóval ellentétben szakértelemmel rendelkezik az adatgyűjtés terén, és ehhez a megfelelő technikai és logisztikai háttérrel is bír.

A magánnyomozó a szerződés teljesítése érdekében adatot gyűjthet. Az adatgyűjtés legális módjai a szerződés szerinti ügyről információval rendelkező személyek megkérdezése, a különböző sajtótermékek és hírek, közlemények elemzése, az internet használata, a követés és a megfigyelés. A magánnyomozó feladatait technikai eszközök alkalmazásával, a személyek követésével, kapcsolatainak feltérképezésével, azokról információ gyűjtésével végzi. A magánnyomozó akár a személy- és vagyonőr, egy tekintet alá esik bármely természetes személlyel, azaz olyan helyről, ahol bárki legálisan tartózkodhat, ²⁴² megfigyelheti a célszemélyt. A magánlakásban vagy magánterületen tartózkodó célszemély megfigyelése esetén csak a magánnyomozó saját érzékszerveivel való észlelés a megengedett, a célszemélynek kell gondoskodni kell arról, hogy megnyit, enged látni magánéletéből bárki más számára. A kerítésének magasságát, a függöny behúzása vagy a lakóházának falára kirakott vállalkozás, vagy egyéb információs tábla kihelyezése is saját döntése. Ezt a magánnyomozó bárki máshoz hasonlóan észlelheti.

A technikai eszközök alkalmazásával történő megfigyelés és lehallgatás²⁴³ alkalmazása nem törvényes eszköze a magánnyomozónak. Ehhez még a titkos információgyűjtésre feljogosított hatóságoknak is külső engedélyre van szüksége²⁴⁴. A magánnyomozó is a 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről 422. § szerint bűncselekményt valósít meg, ha más lakásában, ahhoz tartozó egyéb helyiségében, vagy az azokhoz tartozó bekerített helyen történeteket technikai eszköz alkalmazásával megfigyeli, rögzíti, vagy nyilvános, vagy a közönség részére nyitva álló helyen kívül más helyiségben vagy területen, továbbá a közösségi közlekedési eszköz kivételével járművön történeteket titokban technikai eszköz alkalmazásával megfigyeli, vagy rögzíti.²⁴⁵

A magánnyomozó a szerződés teljesítése érdekében felvilágosítást kérhet. Felvilágosítást azonban bárki kérhet bármely személytől vagy szervtől külön törvényi felhatalmazás nélkül is. A felvilágosítás-kérés címzettjei

²⁴² Közterület, közönség számára nyitva álló helyek, saját maga által bérelt ingatlan stb.

²⁴³ Puskamikrofonok, különböző optikai berendezések, passzív jelfogók vagy gsm lehallgatásra használható eszközök stb.

²⁴⁴ Szervenként és intézkedésként változó az ügyész, bírói vagy miniszteri engedély.

²⁴⁵ Tiltott adatszerzés.

a törvényben nincsenek meghatározva, tehát bárkitől kérhetünk, de kötelezettséget senkitől ne várjunk a szükséges adat átadására. A törvény nem ruházza fel a magánnyomozót semmilyen egyéb jogosítvánnyal, ezért a magánnyomozói igazolvány felmutatása legfeljebb csak nyomatékot adhat a kérésének.

Az adatkérés a megbízó felhatalmazása alapján az ingatlan-nyilvántartásból, az egyéni vállalkozói igazolvánnyal rendelkező vállalkozók központi nyilvántartásából, a cégnyilvántartásából, a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásából, valamint a közúti közlekedési nyilvántartásból való információ-szerzést jelenti. A jogszabály megfogalmazása a megbízó engedélye valamilyen ellensúlyt jelent az adatszerzéshez, és a nyilvántartások öncélú használatát igyekszik szabályozni. De alapvetően a felsorolt adatbázisok nagyrészt mindenki számára hozzáférhetőek, így magánszemélyként a magánnyomozó is képes kinyerni a szükséges adatokat.

A törvény szerint a magánnyomozó kép- és hangfelvételt a kötelezettségeit meghatározó szerződés keretei között, az Európai Unió **General Data Protection Regulation** - Általános Adatvédelmi Rendelete (az Európai Parlament és a Tanács 2016/679 rendelete), valamint a 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról, és az információszabadságról szóló jogszabály adatvédelmi és személyiségi jogokra vonatkozó szabályai betartásával készíthet, illetve használhat fel.

Az adatvédelmi törvény alapján a fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése adatkezelésnek számít, így egy természetes személyről készült kép-, vagy hangfelvétel pedig személyes adat. A személyes adatot viszont csak akkor lehet kezelni, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény elrendeli. A kör ezzel bezárult, mivel a magánnyomozás sajátosságaiból adódóan az érintett általában nem tudhat a felvételről, ezért ennek az adatkezelési lehetősége korlátozott jogosultság.

A magánnyomozó a más részére szóló zárt küldemény tartalmát csak a címzett, vagy a feladó előzetes hozzájárulásával ellenőrizheti. Az általa, vagy a részére feladott küldemény tartalmát bárki hozzáférhetővé teheti egy kívülálló számára.

A szakmai tevékenység tiltása azonban határozott kör, a magánnyomozás nem irányulhat diplomáciai, konzuli képviseletek, az ezekkel egy elbírálás alá eső nemzetközi szervezetek, valamint azok tagjai tevékenységére, a hivatalos személy és a külföldi hivatalos személy jogszabályban meghatározott hivatalos tevékenységére. A természetes személyek személyes és különleges adataira, kivéve, ha a személyes adatok törvény alapján a megbízó számára hozzáférhetőek, illetve, ha az adatgyűjtéssel érintett ehhez - különleges adatai vonatkozásában - írásban hozzájárul.²⁴⁶

21.1. A magánnyomozói tevékenységre vonatkozó jogszabályok és jogi normák

A személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény célja, hogy - a közrend, a közbiztonság javítása, s ezek részeként a vállalkozás keretében végzett személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói szolgáltatás törvényességét, és további garanciáját nyújtsa a társadalom számára az e szolgáltatásokat igénybe vevők, illetve az e szolgáltatások gyakorlása során érintettek személyhez fűződő jogai, vagyoni érdekei sérthetetlenségére irányuló igényeinek érvényesítése mellett.

²⁴⁶ Mészáros Bence: A magánnyomozói tevékenység szabályozásának aktuális kérdései. Pécsi Határőr IX.

A személy- és vagyonvédelmi tevékenységet végző vállalkozások működési engedélyének, illetve a tevékenység személyes végzésére jogosító igazolvány kiváltásának, valamint visszavonásának, bevonásának, elvételének szabályait, a személy- és vagyonvédelmi tevékenységre kiterjedő nyilvántartási és ellenőrzési feladatait a rendőrség végzi.

A személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 22/2006. (IV.25.) BM rendelet meghatározza a személy- és vagyonvédelmi és magánnyomozói tevékenységre kiváltandó működési engedélykérelem, valamint az igazolványkérelem tartalmát. A vállalkozás keretében végzett személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól, a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamaráról szóló 1998. évi IV. törvény végrehajtásáról szóló 22/2006. (IV.25.) BM rendelet meghatározza a személy- és vagyonvédelmi tevékenységre kiváltandó működési engedélykérelem, valamint az igazolványkérelem tartalmát. A rendeletben a személy- és vagyonőri, illetve magánnyomozói képesítésként elfogadott bizonyítványok, oklevelek felsorolása, és a személy- és vagyonvédelmi és magánnyomozói szövetség létrehozására és működtetésére vonatkozó szabályozás olvasható.²⁴⁷

21.2. Az adatkezeléssel, adattovábbítással, az adatok nyilvánosságra hozásával, az adatbiztonsággal kapcsolatos szabályok, adatvédelem

A magánnyomozói tevékenységre vonatkozó ellenőrzési jogkör gyakorlója jelenleg a rendőrség, amelyen belül a helyi Igazgatásrendészeti Osztály adminisztratív, míg a helyi szerv Bűnügyi Osztálya szakmai indokok alapján ellenőrzi a magánnyomozó tevékenységét. Az adatkezelési és adatvédelmi szabályok tekintetében pedig a 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szabályoz. Az adatigénylésnek megalapozottnak, igazolhatónak és arányosnak, valamint az adatkezelési nyilatkozat alapján az adatkezelésnek elfogadhatónak kell lennie. Az adatkezelő csak e feltételek együttes fennállása esetén teljesítheti az adatszolgáltatást. Mind a két terület vonatkozásában tervezés alatt áll új jogszabályi keret is, amely befolyásolja a meglévő tevékenységet. A jelenleg hatályos szabályozás alapján a magánnyomozó a megbízatása teljesítése érdekében azon adatállományhoz, nyilvántartásokhoz²⁴⁸ fér hozzá, amihez a megbízója is. Többletjogosultságai nincsenek. A meghatározott öt nyilvántartáson kívül egyéb nyilvántartásból adatot nem igényelhet, és a megismerhető adatok is korlátozottak, hiszen csak azokat ismerheti meg, amelyek megismerésére a megbízója is jogosult lehet. A magánnyomozót a törvény alapján a megbízója nem ellenőrizheti, nem tudják a működési engedélyét, jogosultságait és igazolványait elkérni.²⁴⁹

A magánnyomozó által megismert adatokat, a jogszerűen beszerezett információkból származó, a megbízóra vonatkozó részeket a beszámolója során átadhatja, azokat megismerheti egy összefoglaló jelentésben. A magánnyomozó a megismert adatokat harmadik személynek nem adhatja át.

²⁴⁷ Váradi J.: Általános,- és speciális jogszabályi előírások és etikai szabályai. Személy- és vagyonvédelmi alapfeladatok.

²⁴⁸ Ingatlan-nyilvántartás, az egyéni vállalkozók nyilvántartása, a cégnyilvántartás, a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartása, közúti közlekedési nyilvántartás.

²⁴⁹ A magánnyomozás új szabályai. Jogászvilág.

21.3. Ügyviteli, ügykezelési, titoktartási szabályok

A 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól naplózási kötelezettséget ír elő a magánnyomozói tevékenységet folytatók számára, amely eddig főszabály szerint a rendőrség által hitelesített papír alapú formanyomtatványon történik. Ebben vannak azok az adatok és információk, amelyek a megbízásokkal kapcsolatban keletkeznek, ezeket jogszerűen a magánnyomozó öt évig meg kell, hogy őrizze. Ezeket az adatokat, a vonatkozó rendelkezések alapján ellenőrizni csak a rendőrség és a megbízó tudja. A magánnyomozót büntetőeljárásban, polgári perben, közigazgatási perben való tanúvallomás kivételével foglalkozási, hivatásbeli titoktartási kötelezettség terheli, e tevékenység végzésének tartama alatt, és annak megszűnését követően is minden olyan tényt, adatot illetően, amelyről a szerződés teljesítése során szerzett tudomást. A titoktartási kötelezettség kiterjed a megbízó személyére is.²⁵⁰

A megbízó és a megbízott – saját adatait és a megbízás tárgyát érintően – a titoktartási kötelezettség alól felmentést adhat. A magánnyomozó a nyilvántartásokban megismert személyes adatokat csak a megbízással összefüggő eljárás végleges befejezéséig kezelheti.

A magánnyomozót titoktartási kötelezettségétől függetlenül feljelentési kötelezettség terheli, ha a tevékenysége végzése során bűncselekményt észlel.

21.4. Alapvető személyiségi jogok

Az alapvető személyiségi jogok tekintetében a magánnyomozó is ugyanolyan egyéni vállalkozó, mint bármelyik másik szolgáltató. A feladatai ellátására tekintettel semmilyen többletjogosultsága nincs. Az alapvető személyiségi jogokat a vonatkozó rendelkezések alapján, mint bárki másnak, neki is ugyanúgy be kell tartania. A magánnyomozó nem készíthet kép- és hangfelvételt olyan helyen, ahol a megfigyelés az emberi méltóságot sértheti, így különösen öltözőben, próbafülkében, mosdóban, illemhelyen, kórházi szobában, és szociális intézmény lakóhelyiségében.

Nem irányulhat a magánnyomozás a természetes személyek személyes és különleges adataira, kivéve, ha a személyes adatok törvény alapján a megbízó számára hozzáférhetőek, illetve, ha az adatgyűjtéssel érintett ehhez - különleges adatai tekintetében²⁵¹ - írásban hozzájárul. Például nem derítheti ki, milyen betegsége van a célszemélynek, de tudomást szerezhet róla, ha ezt a célszemély kipoztolja egy közösségi oldalon.

21.5. A megbízásos és a megbízás nélküli ügyvitel alkalmazásának szabályai

A magánnyomozói tevékenység egy polgári jogi megbízás alapján végzett, nem hatósági adatgyűjtés, melyet csak az arra jogosult személy végezhet. A megbízás nélküli magánnyomozás szabálytalan. A 2005. évi CXXXI-II. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól hatálya alá

²⁵⁰ A magánnyomozás új szabályai. Jogászvilág.

²⁵¹ A faji eredetre, a nemzetiséghez tartozásra, a politikai véleményre vagy pártállásra, a vallásos vagy más világnézeti meggyőződésre, az érdek-képviselői szervezeti tagságra, a szexuális életre vonatkozó személyes adat, az egészségi állapotra, a kóros szenvedélyre vonatkozó személyes adat, valamint a bűnügyi személyes adat.

tartozó tevékenység szolgáltatására irányuló szerződést írásba kell foglalni. A megbízás nélküli ügyvitelnél a feladatban az egyik fél egy másik személy helyett eljár anélkül, hogy erre ő megbízással rendelkezne vagy erre egyébként jogosult volna. A megbízás nélküli ügyvitel lényege, hogy a másik személy nem bízott meg erre, de mégis ellátjuk e személy ügyét, beavatkozunk abba, jelen esetben a megbízása nélkül magánnyomozunk.

21.6. A megbízás elvállalásának, vagy elutasításának feltételei

A 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló keretek alapján a magánnyomozó megbízása nem irányulhat diplomáciai, konzuli képviseletek, az ezekkel egy elbírálás alá eső nemzetközi szervezetek, valamint azok tagjai tevékenységére, a Büntető Törvénykönyvről szóló törvény szerinti hivatalos, és külföldi hivatalos személy hivatali tevékenységére. A megbízás központi, területi államigazgatási szervtől nem származhat. Ha erre kap megbízást, el kell utasítania, mint azt is, ha a megbízó bűncselekmény elkövetését kéri tőle.

21.7. Speciális és etikai szabályok

Amennyiben a magánnyomozó túlterjeszkedik a törvény-adta lehetőségein, és valakinek a jogait sérti, ezáltal előfordulhat a tiltott adatszerzés büntetőjogi tényállása.²⁵² Ha a magánnyomozás során valamely személy személyiségi jogát sérti, abban az esetben az egyén sérelemdíj megállapítása érdekében fordulhat a bírósághoz, mivel a Polgári törvénykönyv alapján az léphet fel sérelemdíj iránti igényrel, akit személyiségi jogában megsértenek. A jogalap a sérelemdíj esetén könnyebben bizonyítható, mert már maga a jogellenes magatartás is megalapozza. Tehát valaki, mint a már említett esetben láthatjuk, más képmását használja fel az adott személy beleegyezése nélkül, akkor a sértett jogának megsértése miatt igényrel léphet fel a jogsértővel szemben. A sérelemdíj mértékének megállapítása a bíróság mérlegelési körébe tartozik, aki döntését az eset összes körülményeit figyelembe véve hozza meg. A jelenlegi magánnyomozói szabályozás ebben a tekintetben ellentmondásos, hiszen a magánnyomozói tevékenység jogi kereteit a személy- és vagyonvédelem tárgyköreivel együtt határozza meg a törvény. A magánnyomozói tevékenység azonban élesen elkülönülő terület, de itt is követelmény mások jogainak tiszteletben tartása.²⁵³

²⁵² A 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről 422. § szerint bűncselekményt valósít meg, aki más lakásában, ahhoz tartozó egyéb helyiségében vagy az azokhoz tartozó bekerített helyen történeteket technikai eszköz alkalmazásával megfigyeli, rögzíti, vagy nyilvános, vagy a közönség részére nyitva álló helyen kívül más helyiségben vagy területen, továbbá a közösségi közlekedési eszköz kivételével járművön történeteket titokban technikai eszköz alkalmazásával megfigyeli vagy rögzíti.

²⁵³ Fekete K.: Magánnyomozás a személyiségi jogok függvényében. Siegler Ügyvédi Iroda / Weil, Gotshal & Manges, az Új Jogtár és az Ars Boni. 2016.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. Írja le, milyen feladatokat láthat el a magánnyomozó!
2. Milyen megbízást fogadhat el a magánnyomozó?
3. Kikkel szemben nem nyomozhat?
4. Milyen következményei vannak a személyiségi jogokat sértő magánnyomozásnak?
5. Mire terjed ki a titoktartási kötelezettsége?
6. Büntető-perben tanúskodás esetén a magánnyomozó megtarthatja a munkája során megismert titkokat?
7. Hol nem készíthet képeket a magánnyomozó?
8. Intézkedhet-e a magánnyomozó?
9. Kire nem irányulhat a magánnyomozó munkája?
10. Mi a tiltott adatszerzés?

22. A MAGÁNNYOMOZÓI TEVÉKENYSÉG

22.1. A magánnyomozó tipikus feladatai

A sikeres vállalkozás egyik alapja, hogy megbízható, és a céghez hűséges, elkötelezett munkatársak kerüljenek alkalmazásra. Ennek érdekében, a magánnyomozás részeként környezettanulmányt készítenek a jelöltek, illetve a már alkalmazásban lévők eddigi életútjáról, szakmai előéletéről, jelenlegi életviteléről, megbízhatóságáról. Fontos e tekintetben a kulcspozíciókban foglalkoztatottak visszatérő ellenőrzése is. A partnerhűség ellenőrzésekor a magánnyomozás során felderített információk kizárhatják, vagy megerősíthetik a felmerült gyanút. Utóbbi esetben, ha törvényes mód van rá, fotó- és videó dokumentációval is bizonyítják a partnere hűtlenségét. Peres ügyekben bizonyítékok beszerzésével, tanúk felkutatásával támogatják a megrendelőt. A gyermek biztonsága érdekében megvizsgálják a gyermek baráti körét, kapcsolatait, az általa látogatott helyeket. Hagyatéki, vagyonmegosztási ügyekben a magánnyomozás keretében vagyon-, és családfa-kutatással állnak megbízóik rendelkezésére a magánnyomozó vállalkozások.²⁵⁴

22.2. A megbízó és a magánnyomozó kapcsolata

A magánnyomozók és az üzleti partnerek közötti bizalom elemi feltétele a kölcsönösen előnyös együttműködés létrejöttének. A kapcsolat kialakítását megelőzően, illetve azt követően is vállalják az üzletfelek megbízhatósági ellenőrzését, amely tartalmazza az üzleti partner előéletét, bemutatja korábbi partnereivel való együttműködését, jelenlegi vagyoni viszonyait, fizetési- és hitelképességi vizsgálatát. A tisztességes, profi magánnyomozás és üzleti információszerzés a gazdasági élet tisztaságát, az üzletkötések korrektségét hivatott szolgálni a magánnyomozói bizalmi kapcsolat kiépítésénél.²⁵⁵

22.3. Adatgyűjtés, kutatás, megfigyelés

A magánnyomozással kapcsolatos szabályozás elsőként az adatgyűjtést említi, de annak körét nem határozza meg. Ebben a minőségben adatgyűjtés minden, ami a szerződés teljesítése érdekében felmerül, úgymint az úgról információval rendelkező személyek megkérdezése, sajtótermékek és hírek elemzése, az internet használata, a követés és a megfigyelés. Hazánkban a személyes adatok védelme körében az adatvédelmi törvény szabályozása érvényesül, így például a közösségi oldalakra feltöltött, és adatlapon megtalálható személyes adatok felhasználása is csak az érintett beleegyezésével történhet, ha a magánnyomozó fel kívánja használni azokat. Mivel a követést és megfigyelést természetes személyként végzi, így a megbízott olyan helyen folytathat megfigyelést, ahol bárki más legálisan tartózkodhat, mint a közterület, a közösség számára nyitva álló helyek. Abban az esetben, ha a megfigyelt személy saját lakásában tartózkodik, speciális a helyzet, mivel a saját érzékszervekkel történő észlelés ebben a körben is megengedett, például egy nyitott ajtó mellett hallott telefonbeszélgetés. A szabályozás azonban kiemeli, hogy a személyes és különleges adatok

²⁵⁴ Magánnyomozó iroda nyílt ajánlata alapján.

²⁵⁵ Magánnyomozó iroda nyílt ajánlata alapján.

gyűjtése - néhány kivétellel - tilos.²⁵⁶ Fontos kiemelni, hogy a magánnyomozó adatok gyűjtése érdekében nem léphet be a megfigyelt személy lakásába, vagy nem tartózkodhat, kutathat ott jogellenesen.

A megbízott magánnyomozói igazolványának bemutatásával, és a megbízója felhatalmazásával a hatósági nyilvántartásokból adatot, kivonatot, másolatot kérhet.²⁵⁷ Itt is érvényesül a személyiségi jog, ugyanis az adatok szolgáltatását az érintett megtilthatja, vagy kifogásolhatja, de az adatok kezelését akár a minősített adat védelméről szóló törvény is szabályozhatja. Ebben az esetben az adatokról nem kérhető információ a nyilvántartásból.

A kép- és hangfelvétel a személyiségi jogok szabályozása során is kiemelt kockázatú. A magánnyomozó a megbízóval kötött szerződés keretei között kép- és hangfelvételt készíthet, de a felhasználás során figyelembe kell vennie az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvény szabályait, ugyanis kép- és hangfelvétel alapvetően az érintett beleegyezésével, vagy törvény alapján használható fel. Ezen a ponton ellentmondásos a szabályozás, hiszen a felhasználáshoz az érintett beleegyezése szükséges, de erre ritkán van példa, hiszen nem tudja a magánnyomozás tényét sem. Jelenleg tehát az egyén személyhez fűződő joga felülírja a jogsértés bizonyításához fűződő érdeket. Szintén az egyén személyiségi jogait védi, hogy nem készíthető kép- és hangfelvétel olyan helyen, ahol a megfigyelés az emberi méltóságot sértetheti.²⁵⁸

A magánnyomozó más részére szóló zárt küldemény tartalmát csak a címzett, vagy a feladó előzetes hozzájárulásával ellenőrizheti. Abban az esetben tehát, ha a feladó, vagy a címzett hozzájárul ahhoz, hogy a zárt küldeményt harmadik személy megismerhesse, nem történik jogsértés. Ez a szabályozás azonban bármely természetes személyre vonatkozhat, nem csak a magánnyomozói tevékenységhez kapcsolódik.²⁵⁹

22.4. Jelentéskészítés

A magánnyomozó a feladat végrehajtásáról jelentést készít, amelyben minden megismert releváns adatról beszámol a megbízójának a vonatkozó jogszabályok szerint.

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS

Budapest, 2018. 09.01.

A fenti megbízási számon végrehajtott feladatok alapján XX megbízó ügyében a felesége XX-né házasságtörő kapcsolatának felderítését folytattuk le 2018.08.20-2018.09.01. közötti időszakban.

Az ügyben XX által átadott tervezett mozgási időszakok és helyszínek segítségével megkezdjük a Budapest, Fő utca 1. szám alatti közös ingatlan figyelését 2018.08.21-én 05:00-kor. A házban 05:55kor felkapcsolódott a világítás, más tevékenység nem volt látható. A Fő utcára néző automata garázkapu 06:42-kor felnyílt és XX által vezetett fekete színű Mercedes E-320 típusú gépkocsival a Fő utca csökkenő irányába távozott.

256 Személyes adat például az egyén bármilyen azonosító jele, különleges adat például az egyén egészségi állapotára vonatkozó adat.

257 Az ingatlan-nyilvántartás, egyéni vállalkozók nyilvántartása és a cégnilvántartás, polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartása, közúti közlekedési nyilvántartás.

258 Akár öltözőben, próbafülkében, mosdóban, illemhelyen, kórházi szobában és szociális intézmény lakóhelyiségében.

259 Fekete K.: Magánnyomozás a személyiségi jogok függvényében. Siegler Ügyvédi Iroda / Weil, Gotshal & Manges, az Új Jogtár és az Ars Boni. 2016.

A lakóingatlanban mozgás nem volt látható egészen 2018.08.21-én 07:24-ig, amikor a XX-né a saját tulajdonú CCC-111 frsz. Audi A3 típusú fekete személygépkocsival egyedül a Fő utca növekvő iránya felé kikanyarodott. A haladását megfigyeltük, amely során a Fő útról a Dózsa Gy. Utcára, majd a Nagy Vezér körútra fordult.

XX-né 08:09 perckor leparkolt a Nagy Vezér utca irányából nyíló Alma utca 9. szám alatti ingatlan elé, és a gépkocsiban ülve telefonált 8 percig, majd ezt követően egyedül gyalog elindult az Alma utca páratlan oldalán, az ott található Kis Ábc-hoz, ahová betért 08:19-kor. A vegyesboltból egy fehér reklámszatyorral lépett ki XX-né 08:26-kor, amelyben szemmel láthatóan valamilyen üveges ital volt. Elindult vissza a CCC-111 frsz. gépkocsijához, amely során kivett belőle egy fekete színű kisméretű retikült, és átsétálva az Alma utca páros oldalára a 12. szám alatti ingatlanba csengetés után lépett be 08:31-kor. (1. fénykép)

Az ingatlan csengőjére ZZ név volt kiírva. A lakás az I. emelet 1. szám alatt található. XX-né a lakásban tartózkodott 09:47-ig, amikor már csomagok nélkül visszatért a CCC-111 frsz. gépkocsinhoz és beült. Az ingatlanban tartózkodás idején az Alma utca I./1. szám alatti ingatlanhoz tartozó ablak sötétlőjét behúzták. XX-né a gépkocsival egyedül elindult a Nagy Vezér úton haladva a Körte utcára, ahol a 47. szám alatt található Szép Haj szalonba bement 10:16 perckor és ott tartózkodott 11:34 percig. A szépségszalon után 12:23-kor visszaérkezett a Budapest, Fő utca 1. szám alatti lakóingatlanba. A nap többi részében már XX-né nem távozott az ingatlanból.

A megfigyelés kiterjesztésre került az Alma utca 12. szám alatti ingatlanra, ahol XX-né távozása után 10:44-kor megjelent ZZ, akit a közösségi oldalról megállapított képe alapján a megfigyelés alá vontunk. A nap többi részében ZZ megfigyelését végrehajtottuk, amely során releváns információ nem keletkezett.

A megbízásunk alapján XX-né mozgását a 2018.08.21-től 2018.08.28-ig megfigyeltük, amely során több találkozót dokumentáltunk különböző napszakokban ZZ-vel, amely során egy alkalommal, 2018.08.25. 14:21-kor a Napsugár étterem egyik boxos részén is találkoztak. (2-26. képek)

Többször látható volt a találkozás során a kettőjük intim viszonya, amely során csókolózást is rögzítettünk.

Irányított beszélgetéssel megtudtuk ZZ lakóhelyén, hogy XX-né több alkalommal is megjelenik hetente az ingatlanban, és ez az elmúlt fél évben lett gyakori.

A feladatok során alvállalkozót nem vontunk be, a tevékenység során 43.000. Ft, azaz negyvenháromezer forint költség keletkezett.

.....
xy magánnyomozó

22.5. A magánnyomozói tevékenységhez használható technikai eszközök

A magánnyomozó minden eszközt használhat a munkája során, ami a 156/2017. (VI. 16.) Korm. rendelet a haditechnikai tevékenység engedélyezésének és a vállalkozások tanúsításának részletes szabályairól szóló jogszabály I. sz. melléklet XXVI. fejezetében írt titkosszolgálati eszközök szerint **a vonatkozó kormányrendelet nem tilt.**

Nem használhatók a vállalkozás keretein belül tevékenykedő magánnyomozó által a titkosszolgálati felhasználású eszközök, így különösen az akusztikus lehallgató eszközök.²⁶⁰

Nem használható a rejtett, álcázott, illetve megtévesztésre alkalmas hangrögzítő, vagy továbbító eszköz, annak tartozékai. Ezek közül kivétel a polgári felhasználásra tervezett irodai, vagy szórakoztatóelektronikai eszközök és azok tartozékai, ipari vagy polgári felhasználásra tervezett jelzőrendszerek elemei, diszpécserközpontok információrögzítő eszközei, a kulturális, sport- vagy egyéb tömegrendezvények hangosító-eszközei, a polgári, vagy rádióamatőr felhasználásra tervezett rádiófrekvenciás adó-vevő készülékek, valamint az ipari, oktatási, tudományos, vagy hírközlés-technikai felhasználásra tervezett berendezések, mérőműszerek, és azok tartozékai.

Nem használhatók a titkos vizuális megfigyelőeszközök.²⁶¹ Kivételt képeznek ebben az esetben is az ipari, vagy polgári felhasználásra tervezett fotós, vagy videós szórakoztató, oktatási, tudományos, hírközlés-technikai eszközök, és azok alkatrészei, tartozékai, az ipari, vagy polgári felhasználásra tervezett, rejtetten nem telepíthető vagyónvédelmi, betöréssjelző, vagy egyéb riasztórendszerek elemei, és a tömegrendezvényeken használt videó-dokumentáló rendszerek, és azok elemei, valamint az éjjellátó készülékek.

A következő nagy csoportban a magánnyomozáshoz nem használhatók a számítástechnikai eszközök ellenőrzésének, illetve elektronikus hírközlő, és azt helyettesítő hálózaton folytatott kommunikáció ellenőrzésének eszközei.²⁶²

Nem használhatók a belépési és hozzáférési kódok megszerzését lehetővé tevő, támogatóeszközök, szoftverek. Például a billentyűzet-loggolók. A hálózati védelmi rendszerek, illetve titkosításra épülő védelmek megkerülésére, feltörésére szolgáló eszközök, szoftverek. Ilyenek a különböző számítógépes trójai, vagy egyéb vírusok. A használt vizuális kijelző tartalmát rögzítő és/vagy továbbító eszközök, szoftverek.

Például a képernyőtüköröző programok, vagy ennek megismerését célzó alkalmazások. Az olyan eszközök, szoftverek, amelyeket az adattovábbításra alkalmas hálózaton folytatott kommunikáció megszerzésére ter-

260 Akusztikus lehallgató eszköznek minősül minden olyan akusztikus információ megismerésére, rögzítésére, továbbítására alkalmas elektronikus, szoftveres, mechanikus vagy más eszköz, módszer, technológia, amely a kommunikációban résztvevők bármelyikének tudta és beleegyezése nélkül, titkosan, illetve rejtetten alkalmazható.

261 Titkos vizuális megfigyelő eszköznek minősül bármely olyan vizuális információ megismerésére, rögzítésére, továbbítására alkalmas optikai, elektronikus, szoftveres, mechanikus vagy más eszköz, módszer, technológia, amellyel az érintett személy tudta és beleegyezése nélkül annak tevékenységének titkos megfigyelése, rögzítése, vagy az így nyert információ továbbítása, feldolgozása megvalósítható.

262 Engedélyezés alá kell vonni a használatához azokat az eszközöket vagy szoftvereket, amelyek alkalmasak az adatokat tároló és/vagy feldolgozó számítógépekből, számítástechnikai, vagy egyéb eszközökből, a hozzájuk használható adathordozókból a tárolt információ bármilyen módon történő titkos megszerzésére, továbbítására, rögzítésére, valamint a számítástechnikai eszközökön folytatott tevékenység valós idejű titkos megfigyelésére, rögzítésére, illetve az elektronikus hírközlő hálózaton folytatott kommunikáció megszerzésére.

veztek, állítottak elő, vagy erre lényeges átalakítás nélkül felhasználhatók. Például hálózat feltörésére és ellenőrzésére, vagy az adatok szűrésére szolgáló programok és eszközök.

Kivételek ebben az esetben is vannak, amelyek szerint használhatók a civil életben az ipari, vagy polgári felhasználásra tervezett - a hírközlési szolgáltatás nyújtásával összefüggésben használatos - mérőberendezések, hírközlés-technikai eszközök, és azok alkatrészei, tartozékai, valamint az ipari, vagy polgári felhasználásra tervezett, és a felhasználó, az adatkezelő, vagy az üzemeltető tudta és beleegyezése nélkül nem alkalmazható rendszerek és szoftverek eszközei, tartozékai. Például a rendszergazda által használt távoli asztali kapcsolat, amit jogszerű üzemeltetéshez használ, és minden fél tudja, hogy az működtetve van.

A technika fejlődésével léteznek már zavaró-berendezések²⁶³ is, amely közül nem használhatók a rádiófrekvenciás zavaróadók, a vezetékes zavaróadók. Ilyenek például, amik megakadályozzák a kommunikációt egy adott helyen, vagy végponton. Az akusztikus zajgenerátorok, a lézer- vagy infravörös sugárzással működő zavaróadók, az elektronikai eszközök tönkretételére tervezett, előállított berendezések. Például amivel a természetes hangok terjedését befolyásolják, és azok, amik valamilyen zavaróhatását alkalmazzák a sugárzásnak és bármilyen elektronika tönkretételére készített eszközök. Az informatikai eszközök zavarására tervezett, előállított eszközök, szoftverek, valamint a biztonsági rendszerek zavarására tervezett, előállított eszközök sem. Például amit a számítógépek, vagy beléptetők megtevésztésére, vagy tönkretételére használnak.

A magánnyomozás során a legfontosabb lehet, sokszor a megrendelő is elvárja a technikai eszközök használatát, de a törvény tiltja a felderítőeszközök használatát. Ezek a vezetéken megvalósított lehallgatást detektáló berendezések, az optikakereső berendezések, a rejtett rádiófrekvenciás adóberendezések felderítésére és helyének meghatározására szolgáló detektorok. Például a telefonlehallgatásra szolgáló eszközök, vagy a rejtett kamera és lehallgató-keresők használata is tilos. A nem lineáris átmenet gerjesztésén alapuló detektáló eszközök passzív lehallgató és megfigyelő berendezések felfedezésére szolgáló technikai eszközök. Például a titkosszolgálati eszközöket kereső berendezéseket sem használhatunk.

Természetesen nem lehet titkos behatolást végrehajtani a magánnyomozás során, amely mellett ennek eszközeinek²⁶⁴ tartása is tiltott. Nem lehetnek mechanikus, elektromos, elektronikus, vagy egyéb elven működő záruk, zárszerkezetek, lakatok, reteszek stb. rendeltetésszerű nyitóeszközeit helyettesítő roncsolásos vagy roncsolás-mentes nyitására tervezett, és előállított eszközök, technológiák és tartozékaik és elektronikus biztonsági rendszerek rendeltetésszerű működését befolyásoló, vagy működésképtelenségét kiváltó, speciálisan e célra készült eszközök, szoftverek és tartozékaik sem a magánnyomozó eszköztárban.

A nyomozáshoz a saját tevékenysége, vagy az üzleti hírszerzés akadályozásának területén megbízással rendelkező magánnyomozónak is óvatosan kell a technikai eszközöket használni. Tiltottak az elektronikus hírközlőhálózaton, illetve informatikai rendszerekben használatos rejtjelező és titkosító eszközök, gépek, berendezések, és a speciálisan ezekhez tervezett szoftverek, valamint azok funkcionális részegységei, alkatrészei, továbbá kiegészítő egységei és tartozékai, a speciális rejtjelkulcsok előállítására, elosztására, szállítására tervezett vagy használt eszközök, berendezések és speciálisan ezekhez tervezett szoftverek és a rejtjelkulcsok is.²⁶⁵

263 Engedélyezés alá vonja mindazokat a termékeket, eszközöket, technológiákat, szoftvereket, ezek alkatrészeit, és tartozékait, amelyek a korábban felsorolt eszközök zavarására, működésük felfüggesztésére, illetve lehetetlenné tételére terveztek, állítottak elő,

264 Titkos behatoló eszköznek minősülnek azon mechanikai, elektronikai, optikai, vegyi vagy egyéb elven működő eszközök, vagy szoftverek, amelyek segítségével zárt objektumba (zárt földterület, épület, gépkocsi stb.) hajtható végre behatolás vagy tárgyakon található mechanikai, elektronikus védelmi rendszerek leküzdhetők oly módon, hogy a védelmi rendszerek a későbbiek folyamán is rendeltetésszerűen használhatók maradnak.

265 Engedélyeztetni kell, ha szerzői jogvédelem biztosítását célzó kódoló-dekódoló eszközök; ipari, vagy polgári felhasználásra tervezett biztonsági (vagy védelmi, személyazonosító, jogosultság-ellenőrzési célú) rendszerek kódoló-dekódoló eszközeit akarjuk a civil életben használni.

Az egyik legfontosabb témacsoport a követés, amely a magánnyomozó gyakorlati tevékenységének jelentős részét teszi ki. Azonban a technikai eszközök használatát korlátozza a jogszabály, mert egyes követőeszközök²⁶⁶ használata tilos.

22.6. A magánnyomozói tevékenységhez használható informatikai eszközök

A magánnyomozó minden olyan szoftvert használhat jogszerű céljai teljesüléséhez, amely szabadon vásárolható, és másnak nem okoz a használatával joghátrányt, vagy nem követ el alkalmazásával törvénysértést. Titkosszolgálati eszközök azok a számítástechnikai rendszerek, amelyek informatikai rendszerekben használatos rejtjelező és titkosító eszközök, gépek, berendezések, és speciálisan ezekhez tervezett szoftverek, valamint azok funkcionális részegységei, alkatrészei, és az informatikai eszközök zavarására tervezett, előállított eszközök, szoftverek. A biztonsági rendszerek zavarására tervezett, előállított eszközök használata is tilos. Például olyan programok használata tilos a szakmai munka során, amelyekkel titkosítani lehet, és az ilyen programok zavarói is. Ezek megakadályozzák, hogy valaki saját üzeneteit és információit biztonsággal küldhesse, vagy használhassa. Minden zavaró eszköz, amivel megakadályozza a magánnyomozó, hogy védje a saját adatait a célszemélyre, vagy más személyre.

22.7. Az adatgyűjtés, adattárolás biztonsága

Az adatvédelem igen fontos a magánnyomozói munkában. A magánnyomozó által megismert adatokat, a jogszerűen beszerezett információkból származó, a megbízóra vonatkozó részeket a beszámolója során átadhatja, azokat megismerheti egy összefoglaló jelentésben. A magánnyomozó a megismert adatokat harmadik személynek nem adhatja át.

A megbízó és a megbízott – saját adatait, és a megbízás tárgyát érintően – a titoktartási kötelezettség alól felmentést adhat. A magánnyomozó a nyilvántartásokban megismert személyes adatokat csak a megbízással összefüggő eljárás végleges befejezéséig kezelheti.

A magánnyomozót titoktartási kötelezettségétől függetlenül feljelentési kötelezettség terheli, ha a tevékenysége végzése során bűncselekményt észlel.

Az adattárolás célhoz kötött tevékenység, a 2005. évi CXXXIII. tv. 23. § (2) szerint csak addig tárolhatja biztonságban a megismert adatokat a magánnyomozó, amíg engedélye van rá, és ameddig ez a jogszerű működéséhez szükséges. Alapvetően szabály szerint a szerződés szerinti felhasználási cél teljesülése, ha az adat a szerződésben foglaltak teljesítéséhez már nem szükséges, vagy arra alkalmatlan, annak megállapítása, de legkésőbb a szerződés megszűnését követő hat hónap elteltével köteles megsemmisíteni.

²⁶⁶ Követő eszköznek minősül bármely olyan eszköz vagy szoftver, illetve tartozékai, amely személy vagy tárgy - az adott személy, illetve a tárgy tulajdonosának tudta nélkül történő - irány- és helymeghatározására terveztek, állítottak elő.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

- 1. Milyen tevékenységet végezhet a magánnyomozó?**
- 2. Egyet részletesen fejtsen ki.**
- 3. Milyen tipikus feladatot ismer a magánnyomozás során?**
- 4. Milyen kapcsolatban vannak a megbízó és megbízott?**
- 5. Hol figyelhet meg a magánnyomozó?**
- 6. Hol tilos bármilyen megfigyelés?**
- 7. Minek kell a jelentésben lenni?**
- 8. Mondjon példát a tiltott eszközökre.**
- 9. Hogyan, és mit adhat át a magánnyomozó a megbízónak?**
- 10. Terheli-e feljelentési kötelezettség a magánnyomozót?**

23. A FEGYVERES BIZTONSÁGI ŐR JOGÁLLÁSA ÉS FELADATAI

23.1. A fegyveres biztonsági őr tevékenységre vonatkozó jogszabályok és jogi normák

A fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló **1997. évi CLIX. törvény. A 27/1998. (VI. 10.) BM rendelet a fegyveres biztonsági őrség Működési és Szolgálati Szabályzatának kiadásáról.** Fegyveres biztonsági őrséggel kell védeni az állam működése, illetőleg a lakosság ellátása szempontjából kiemelkedően fontos tevékenységet, létesítményt, szállítmányt, ha a védelemre a Magyar Honvédség, a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai, és az államtitkárok jogállásáról szóló törvény szerinti rendvédelmi szervek, illetve a Nemzeti Adó- és Vámhivatal jogszabállyal nem kötelezettek, de az őrzés a közbiztonság, vagy a nemzeti vagyon védelme érdekében indokolt. Így különösen az állam biztonsága, illetve a honvédelem szempontjából fontos létesítményt, a nemzetközi személy- vagy teherforgalomban működő repülőteret. Olyan robbanásveszélyes, tűzveszélyes, mérgező, valamint az egészségre vagy a környezetre veszélyes anyag felhasználásával, gyártásával, tárolásával, forgalmazásával, szállításával összefüggő tevékenységet, amely katasztrófát okozhat. A jogszabályban meghatározott nukleáris és más radioaktív anyagot, nukleáris létesítményt, a lakosság alapvető szükségletét biztosító infrastruktúra és közműrendszer egyes elemeit, a kiemelt jelentőségű nemzeti, kulturális értéket, a postai szolgáltató kiemelt létesítményét, a közszolgálati rádió és televízió, a távközlési rendszerek központi létesítményét.

A fegyveres biztonsági őrség létrehozására vagy megszüntetésére irányuló eljárást a létesítmény, vagy tevékenység szerint hatáskörrel rendelkező miniszter, az illetékes helyi önkormányzat jegyzője, a rendőrség, a létesítmény üzemeltetője, birtokosa, illetőleg a tevékenység folytatója kezdeményezhet.

Az őrzés elrendeléséről, a fegyveres biztonsági őrség létrehozásáról működtetéséről és megszüntetéséről a rendőrség határozattal dönt.

A határozat - az őrzésre kötelezésen túl - meghatározza az őrzés biztonsági rendszerét, a fegyver és a lőszer biztonságos tárolásának, kezelésének, felhasználásának és nyilvántartásának rendjét. A fegyveres biztonsági őrséggel történő őrzés elrendelhető állandó (visszavonásig tartó), időszakos (meghatározott tevékenységhez kapcsolódó, vagy veszélyeztetettség szinthez kötődő), ideiglenes (határozott időtartamú) jelleggel.

Fegyveres biztonsági őrség létrehozható és működtethető a **Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, az idegenrendészeti hatóság, illetve a menekültügyi hatóság** szervezeteiben is olyan - az adott szerv tevékenységi körébe tartozó - **objektum-, illetve személyőrzési vagy kíséresi feladatok ellátására**, amelyekhez az e törvényben, valamint a végrehajtására kiadott rendeletben meghatározott képesítési követelmények, intézkedési és kényszerítőeszköz-használati jogosultságok elegendők.

A fegyveres biztonsági őr a fegyveres biztonsági őrség - szolgálatban közfeladatot ellátó, szolgálati fegyver viselésére jogosult - tagja. A fegyveres biztonsági őrnek a törvényben meghatározott tevékenység folytatására való jogosultságát a rendőrség által kiadott hatósági szolgálati igazolvány igazolja.

Fegyveres biztonsági őr az a magyar állampolgár, illetve külön törvény szerint a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személy lehet, aki tizennyolcadik életévét betöltötte, fegyver viselésére alkalmas, és

rendelkezik a szolgálati beosztáshoz előírt képesítési feltételekkel. A fegyveres biztonsági őr parancsnokának és helyettesének legalább **középiskolai végzettséggel** kell rendelkeznie. Nem lehet fegyveres biztonsági őr, aki büntetett előéletű.

A fegyveres biztonsági őr formaruhával és szolgálati jelvénnel rendelkezik. A formaruhának egyértelműen különböznie kell a Magyar Honvédség, illetve a rendvédelmi szervek egyenruhájától, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományának egyenruhájától. E rendelkezés nem alkalmazható a Magyar Honvédség létesítményeit őrző fegyveres biztonsági őrök önkéntes tartalékos tagjaira. A fegyveres biztonsági őr az őrök működési területén, szolgálati úton, szállítmánykísérés során a szolgálati igazolványa és jelvénye igazolja. A formaruhán „**fegyveres biztonsági őr**” felirat helyezhető el. A munkáltatói hovatartozás a ruházat karrészén jelezhető.

A fegyveres biztonsági őr szolgálati igazolványa tartalmazza a fegyveres biztonsági őr arcfényképét, a „**fegyveres biztonsági őrök**” feliratot, a működtető szerv megnevezését, a fegyveres biztonsági őr nevét, beosztását, a „**szolgálatban fegyverviselésre jogosult**” feliratot, az érvényességi idejét, az igazolvány kiállításának helyét és időpontját, a hatósági szolgálati igazolványt kiállító hatóság, és a munkáltató érvényesítő aláírását, bélyegzőlenyomatát.

23.2. Speciális és etikai szabályok

Az 52/2010. (OT 30.) ORFK utasítás az Országos Rendőr-főkapitányság saját szervezetében létrehozott fegyveres biztonsági őrök tevékenységéről támpontot adhat. Etikai szabályok nincsenek kifejezetten a fegyveres biztonsági őrökre vonatkozóan, de a rendőrség, mint az egyik legnagyobb foglalkoztató etikai szabályzata alapot képez.

A szolgálat a törvényekben kifejeződő társadalmi akaratnak megfelelően, a köz érdekében, a társadalom által biztosított lehetőségek között látja el. Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie. Az őrök működéséhez a közbizalom elengedhetetlenül szükséges, ezért különösen károsnak tekinthetők azok a szolgálaton kívüli cselekmények, amelyek azt veszélyeztetik. A közbizalom súlyos veszélyeztetésére alkalmas magatartásnak tekinthető különösen: ha szándékos vagy súlyos következménnyel járó gondatlan bűncselekményt követ el, ha tulajdon elleni szabálysértést követ el. Ha felettese felhívása ellenére olyan szerencsejátékot folytat, amely miatt súlyos anyagi függősége alakult ki, ha botrányos életvezetése vagy italozó életmódja miatt személyes tekintélyét környezetében elvesztette, ha kábítószer fogyaszt, ha bűnöző életmódot folytató személlyel nem szolgálati célú, elvtelen kapcsolatot tart fenn, ha nyilvánvalóan jogellenes szervezet rendezvényein rendszeresen megjelenik, vagy annak tevékenységében részt vesz.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. Melyik jogszabályok határozzák meg a fegyveres biztonsági őrség munkáját?
2. Hol működtethető fegyveres biztonsági őrség?
3. Ki kezdeményezheti őrség létrehozását?
4. Milyen végzettséggel kell rendelkezni a fegyveres biztonsági őrség tagjának?
5. Milyen feladatokat látnak el az őrök?
6. Mik a formaruhára vonatkozó szabályok?
7. Minek kell szerepelni a formaruhán?
8. Minek kell az őr igazolványában szerepelni?
9. Milyen szolgálaton kívüli cselekmények veszélyeztetik az őrség megítélését?
10. Mit kell tiszteletben tartani a vezetőnek?

24. A FEGYVERES BIZTONSÁGI ŐR INTÉZKEDÉSI JOGKÖRE

Az Országgyűlés a kiemelkedően fontos létesítmények és tevékenységek, nemzeti javak fokozottabb védelme, a védett természeti értékek és termőföldek megóvása érdekében alkotta meg a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló 1997. évi CLIX. törvényt. A fegyveres biztonsági őrseg őrzési feladatokat ellátó, **szolgálati fegyverrel és más kényszerítőeszkővel rendelkező biztonsági szervezet**, amelynek tagjai **munkaviszonyban**, illetve **közalkalmazotti** jogviszonyban állnak a működtető szervezettel. Ha a fegyveres biztonsági őr jogsértő cselekményt észlel, jogosult annak elhárítására. A fegyveres biztonsági őr szolgálatának teljesítése során bárkit felszólíthat a biztonságot sértő, vagy veszélyeztető tevékenység abbahagyására, **igazoltathatja is az illetőt**. Az intézkedésének **tettlegesen ellenszegülő** személyt visszatarthatja a rendőrség megérkezéséig, **elveheti tőle a támadásra és testi sértésre alkalmas eszközöket, ennek érdekében átvizsgálhatja ruházatát, csomagját**. A szökés megakadályozása érdekében meg is **bilincselheti** a visszatartott személyt. Az arányosság követelményének betartásával testi kényszert, vegyi vagy elektromos sokkolóeszkőzt, rendőrbotot alkalmazhat. Az őr szájkosárral ellátott szolgálati kutya segítheti munkájában. A védett tevékenység, létesítmény, szállítmány ellen fegyveresen, vagy felfegyverkezve intézett támadás elhárítására lehetőség van **lőfegyver használatára** is. A kényszerítőeszköz alkalmazása esetén kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását.

Ha az eset körülményei lehetővé teszik, a kényszerítőeszköz alkalmazására az érintettet előzetesen figyelmeztetni kell.

„Állj vagy lövök!”

A lőfegyverhasználat előtt fel kell hívni az érintettet, hogy engedelmeskedjék a biztonsági őr felszólításának, majd figyelmeztetni kell, hogy lőfegyverhasználat következik, leadható a figyelmeztető lövés.

Az előírt megelőző intézkedések részben, vagy teljesen mellőzhetők, ha az eset összes körülményei folytán ezekre már nincs idő, és a késedelem következtében a támadás a védett létesítményt, értéket vagy tevékenységet közvetlenül veszélyezteti. Az intézkedés során megsérült személy részére - amint ez lehetséges - segítséget kell nyújtani. Szükség esetén a fegyveres biztonsági őr köteles gondoskodni arról, hogy a sérültet orvos elláthassa.

Lőfegyverhasználatnak csak a szándékosan, személyre leadott lövés minősül. Nem minősül lőfegyverhasználatnak a véletlenül bekövetkezett, az állatra, a tárgyra leadott lövés, vagy a figyelmeztető lövés.

A fegyveres biztonsági őr a fokozott büntetőjogi védelem, valamint intézkedési és kényszerítőeszköz-használati jogosultság kizárólag az őrtasításban szereplő feladatok ellátása során illeti meg.²⁶⁷

²⁶⁷ Céglevezetés c. lap 4. szám.

24.1. A fegyveres biztonsági őr intézkedési jogkörének szabályai

A fegyveres biztonsági őr szolgálatának jogszerű teljesítése során jogosult és köteles:

A biztonságot sértő, vagy veszélyeztető személyt tevékenysége abbahagyására felszólítani és igazoltatni, és az intézkedésének tettelesen ellenszegülő személyt a rendőrség megérkezéséig visszatartani, tőle a támadásra és testi sértésre alkalmas eszközöket elvenni, ennek érdekében ruházatát, csomagját átvizsgálni.

A fegyveres biztonsági őr a biztonságot veszélyeztető tevékenység megszakítása érdekében az azt elkövető személlyel szemben az arányosság követelményének betartásával jogosult:

Testi erővel cselekvésre, vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést, illetve pórázon vagy anélkül, szájkosárral ellátott szolgálati kutyát, a visszatartott személy szökésének megakadályozására bilincset, a támadás megakadályozására, vagy az ellenszegülés megtörésére vegyi, vagy elektromos sokkoló-eszközt, rendőrbotot, illetve pórázon vezetett szájkosár nélküli szolgálati kutyát alkalmazni. Az állam működése, vagy a lakosság ellátása szempontjából kiemelkedően fontos tevékenység, létesítmény, szállítmány ellen fegyveresen vagy felfegyverkezve intézett támadás elhárítására szájkosár és póráz nélküli szolgálati kutyát, vagy lőfegyvert alkalmazhat, illetve használhat.

A kényszerítőeszköz alkalmazása esetén kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés során megsérült személy részére - amint ez lehetséges - segítséget kell nyújtani. Szükség esetén a fegyveres biztonsági őr köteles gondoskodni arról, hogy a sérültet orvos elláthassa.

A kényszerítőeszköz alkalmazására az érintettet - ha az eset körülményei lehetővé teszik, - előzetesen figyelmeztetni kell.

Ha az engedélyezett kényszerítőeszköz nem áll rendelkezésre, vagy a használatára nincs lehetőség, a fegyveres biztonsági őr a bilincs, a rendőrbot helyett más eszközt is igénybe vehet, ha a helyettesített eszköz alkalmazásának törvényi feltételei fennállnak, és az eszköz az elérni kívánt törvényes cél megvalósítására alkalmas.

A lőfegyver használatát a következő sorrendnek meg kell előznie:

- a) felhívásnak, hogy a felhívott a biztonsági őr felszólításának engedelmeskedjék,
- b) más kényszerítő eszköz alkalmazásának,
- c) figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik,
- d) figyelmeztető lövésnek.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. Mely területek védelmét biztosítja a fegyveres biztonsági őr?
2. Melyik szervek kezdeményezhetik a fegyveres biztonsági őrség létrehozását, és ennek elrendeléséről ki dönt?
3. Milyen jogviszonyban vannak a fegyveres biztonsági őrök?
4. Hány éves kortól lehet őr valaki?
5. Milyen vizsgát kell tenni hozzá?
6. Mely szervnek van ellenőrzési jogköre a fegyveres biztonsági őrség felett, és milyen ellenőrzéseket végez?
7. Milyen feltételeknek kell megfelelni, hogy valaki fegyveres biztonsági őr legyen?
8. Mit kell kerülni az őrnek a kényszerítő eszközök használatánál?
9. Mikor alkalmazhat lőfegyvert az őr?
10. Milyen intézkedéseknek kell megelőznie a lőfegyver használatát?

25. A POLGÁRŐRSÉG SZERVEZETE, A POLGÁRŐR-EGYESÜLETEK MŰKÖDÉSE

A társadalom önvédelmi tömörülései, a polgárőrszervezetek a különböző önvédelmi csoportosulások összefogásával kezdték meg bűnmegelőzési tevékenységüket, amely az állampolgárok körében társadalmilag elfogadottá és közmegebecsültté vált. A jogkövető, a közösségi rend szükségességét valló állampolgárok felismerték, hogy nemcsak elvárásokat kell támasztani az állammal, illetve a rendvédelmi szervekkel szemben, de tevékenesen is közre kell működni a közbiztonság megteremtésében, megóvásában.

Az Országos Polgárőr Szövetség (OPSZ) irányításával a Magyarországon törvényesen működő, lakossági önszerveződésű, a szilárdabb közrend és közbiztonság érdekében társadalmi bűn- és baleset-megelőzési, gyermek- és ifjúságvédelmi, valamint környezetvédelmi céllal alakult polgárőr-egyesületek és regionális, valamint területi szövetségeik egységes fellépésű, azonos szemléletű, jól szervezett, határozott célkitűzésekkel rendelkező, egyben a legnagyobb létszámú társadalmi bűnmegelőzési szervezetekké váltak.

A polgárőri szervezetek vonatkozásában a tevékenység szabályairól szóló **2011. évi CLXV. törvény** a jelenlegi alapkö, amelynek értelmében az Országos Polgárőr Szövetség az önkormányzás elvén alapuló közhasznú jogállású köztestület lett. Az OPSZ operatív irányító testülete az elnökség, amelynek összetétele: az elnök, az elnökhelyettesek, az alelnökök, és az elnökségi tagok. **Az elnökség összesen legfeljebb 29 főből állhat.** Az elnökség szakmai munkáját különböző szakmai tagozatok segítik, amelyek az egyes részterületeken történő tevékenység szabályozására, végzésére vonatkozó javaslatokat dolgoznak ki.

Szakmai tagozatok a közlekedési és baleset-megelőzési tagozat, a gépjármű-felderítési tagozat, a Szomszédok Egymásért Mozgalom tagozat, a Fiatal Bűnmegelőzők Társasága tagozat.

Az OPSZ Alapszabálya szerint az elnökség a saját tagjai, az OPSZ munkaszervezetének állománya, a tagszervezetek tagjai, valamint külső szakértők bevonásával határozott időtartamú, vagy állandó munkabizottságokat hozhat létre, vonhat össze, és szüntethet meg. A munkabizottságok az elnökség tanácsadó testületei. Az elnökség szakmai munkabizottságai a **jogi bizottság, a gazdasági és pénzügyi ellenőrzési bizottság, a közterületi bűnmegelőzési és oktatási bizottság, a környezetvédelmi bizottság, az ifjúsági, sport- és karitatív bizottság, az önkormányzati és pályázati bizottság, valamint a katasztrófavédelmi bizottság.**

Az Alapszabály részletesen foglalkozik az OPSZ munkaszervezetének működésével, a vezető tisztségviselők feladataival, az összeférhetetlenségi szabályokkal, valamint a gazdálkodás szabályaival. Külön fejezet foglalkozik a polgárőr-tevékenység költségvetési támogatásával, a támogatás elosztási rendjével, amelyet a Belügyminiszter szabályoz. A támogatások a közgyűlés által elfogadott éves költségvetés keretében meghatározottak alapján történnek, azok elszámolása minden esetben a támogatási szerződésekben meghatározottak szerint valósul meg. Az Alapszabályban foglaltak minden polgárőr tagszervezetre és szervezeti tagra egyaránt kötelező érvényűek. Ennek megismerése, elfogadása és érvényesítése a szolgálati feladatok ellátása során minden polgárőr számára kötelező.²⁶⁸

²⁶⁸ 2011. évi CLXV. törvény a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól és a Polgárőr alapismereti szakmai jegyzet – opsz 2012., alapján.

25.1. A polgárőrség működésének jogi alapjai

A 2011. évi CLXV. törvény a polgárőrsegről és a polgárőri tevékenység szabályairól felhatalmazást ad az illetékes miniszternek, hogy rendeletileg szabályozza azokat a területeket, amelyek a polgárőrség tevékenységét segítik és szabályozzák. Ennek megfelelően a belügyminiszter 9/2012. (III. 12.) BM-rendelete a polgárőrök szakmai ismereteinek bővítésében való közreműködés rendőri feladatairól, szabályozta a polgárőrök szakmai ismereteinek bővítésében való közreműködés rendőrségi feladatait. A rendeletben meghatározottak szerint az OPSZ éves képzési tervet készít, amelyet az országos rendőrfőkapitány hagy jóvá. A belügyminiszter 8/2012. (III. 9.) BM-rendelete a közterület-felügyelet, valamint a polgárőrszervezet számára a könnygázszóró palack, illetve a vegyi eszköz igénylésének, átvételének, visszavételének és térítésének rendjéről szabályozza a polgárőrök által alkalmazható vegyi eszköz igénylésének és használatának rendjét. A formaruhával történő ellátás szabályait a belügyminiszter 15/2012. (IV. 3.) BM-rendelete a polgárőri tevékenység költségtérítési támogatásának elosztási rendjéről, szabályozza a polgárőr-igazolvány formátumát, a kapcsolódó igazgatási szolgáltatási díjakat, a polgárőr-igazolvány formáját, az igazgatási és szolgáltatási díj kezelésének rendjét, valamint a polgárőri tevékenység központi költségvetési támogatásának rendjét.

A hatályos jogszabályi környezet meghatározta, hogy a polgárőr-szolgálat ellátásának részletes feltételeit az OPSZ szabályzatban alkossa meg. Ezen feladatok részletes szabályozását tartalmazza az Országos Polgárőr Szövetség Szolgálati Szabályzata. A Szabályzatban meghatározottak az OPSZ egészére, a területi polgárőr-szövetségekre, a polgárőr-egyesületekre és azok tagjaira terjed ki.²⁶⁹

25.2. A polgárőr tevékenység követelményei, a polgárőrök felszerelése

A **polgárőrszervezet a meghatározott feladatokat csak akkor kezdheti meg, illetve végezheti**, ha működési területén az illetékes rendőrkapitánysággal írásbeli megállapodást kötött, valamint tagja az OPSZ-nek.

A polgárőrszolgálat ellátása minden érintett személytől felkészültséget, nagy odafigyelést, fegyelmet és precizitást igényel. Felkészületlenül senki nem láthat el polgárőri szolgálatot.

A polgárőr kizárólag az évszaknak megfelelő, egységesített formaruhát használhatja, a formaruhán fel kell tüntetni a POLGÁRŐRSÉG feliratot, valamint egyesülete székhelyének megjelölését, a ruhán hatósági jelzésre utaló, megtévesztésre alkalmas jelzést, vagy címet nem használhat, tiszta és nem gyűrött állapotú legyen. A polgárőrnek szolgálatban az alábbi felszerelési tárgyakat kell magánál tartania, **személyazonosító igazolvány, vagy a személyazonosság igazolására alkalmas más igazolvány és polgárőr-igazolvány, jegyzetfüzet és íróeszköz, értesítésre, bejelentésre vagy folyamatos összeköttetésre alkalmas hírközlő eszköz,**²⁷⁰ **a polgárőr formaruha**, éjszaka, vagy rossz látási viszonyok között végrehajtott szolgálat, továbbá jelzőőri tevékenység végzése során **láthatósági mellény**.

²⁶⁹ 2011. évi CLXV. törvény a polgárőrsegről és a polgárőri tevékenység szabályairól és a Polgárőr alapismereti szakmai jegyzet – ops 2012., alapján.

²⁷⁰ URH rádiókészülék, EDR rádió, mobiltelefon, ha van telepítve a működési területen nyilvános telefon, akkor annak használatához szükséges telefonkártya, esetleg pénzérme.

A polgárőr felszereléséhez saját elhatározásából, vagy az eligazításon elhangzott felkérés alapján még az alábbiak tartozhatnak, elemlámpa vagy kézi reflektor, távcső és/vagy éjjellátó eszköz, képrögzítő eszköz (fényképezőgép vagy videokamera), GPS készülék, térkép, vázlat, - tárgy- és személyi körözést segítő elektronikus berendezés, jelzőtárcsa, piros fényt adó lámpa, kiképzett, **vizsgáztatott kutya, gázspray**, amelynek típusa megegyezik a rendőrségnél rendszeresített típussal.

A polgárőr a szolgálat ellátása során a rendőrségnél rendszeresített hatóanyag-tartalmú és töltőanyag-tömeggű vegyi eszközt tarthat magánál. A **vegyi eszközt csak jogos védelmi helyzetben** használhatja. A vegyi eszköz alkalmazását meg kell előznie a jogtalan támadás abbahagyására irányuló felszólításnak, illetve a vegyi eszköz alkalmazására történő figyelmeztetésnek.²⁷¹

25.3. A polgárőrség együttműködése az állami és civil szervezetekkel

A feladatok és a tevékenység szabályozása érdekében a 2011. évi CLXV. törvény a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól alapján a polgárőr-szolgálat ellátásának részletes feltételeit az OPSZ szabályzatban alkotta meg. Ezek a feladatok részletes szabályozását tartalmazza a korábban is említett Országos Polgárőr Szövetség Szolgálati Szabályzata. A Szabályzatban meghatározottak az OPSZ egészére, a területi polgárőr szövetségekre, a polgárőr-egyesületekre és azok tagjaira terjed ki.

A Szabályzat a polgárőrszervezetek tevékenységi körébe tartozó, az állampolgárok közösségei által vállalt feladatok ellátásának egységes rendjét határozza meg annak érdekében, hogy a polgárőrök szolgálat közbeni tevékenysége megfeleljen a törvényességnek, a vonatkozó jogszabályi előírásoknak, az emberi jogok tiszteletben tartásának és a polgárőrség alapvető céljainak.

A Szabályzat rendelkezik arról, hogy a polgárőrszervezetek a működési területükön kötelesek együttműködési megállapodást kötni az illetékes megyei (fővárosi) rendőr-főkapitánysággal. A polgárőrszervezetek együttműködési megállapodást köthetnek még a területükön működő más hatósági szervezetekkel, valamint a tevékenységi körhöz tartozó egyéb civilszervezetekkel, egyesületekkel, személyekkel.

Az együttműködési megállapodásban kizárólag a polgárőri szolgálat ellátására vonatkozó **alapvető feladatok határozhatók meg**, amely különösen a felvilágosításra, tájékoztatás adására, meghatározott események helyszínén való tartózkodásra, ott a rend fenntartásában való közreműködésre, objektum, közterület vagy esemény megfigyelésére, továbbá az eljáró szerv tevékenységének **támogatására és segítésére terjedhet ki**. Az együttműködési megállapodásban rögzíteni kell az együttműködés területeit, az együttműködés időkeretét, a tevékenység végzéséhez szükséges eszközök biztosításának rendjét,²⁷² a közös feladatok ellátásának rendjét,²⁷³ a kapcsolattartás módját, az együttműködést segítő egyéb rendelkezéseket, és a polgárőrszervezet kötelezettségét tartalmazó nyilatkozatot.²⁷⁴

271 2011. évi CLXV. törvény a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól és a Polgárőr alapismereti szakmai jegyzet – opsz 2012., alapján.

272 Térítés nélkül, térítés ellenében, helyiséghasználat tartóssága.

273 Rendőrséggel, más hatósági szervvel, civilszervezettel, önkormányzattal.

274 2011. évi CLXV. törvény a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól és a Polgárőr alapismereti szakmai jegyzet – opsz 2012., alapján.

25.4. A polgárőr szolgálati formák

A polgárőrségről szóló jogszabály a polgárőrszervezetek alapfeladataként határozza meg a helyi közrend és közbiztonság védelmében, a bűnmegelőzésben való közreműködést.

A polgárőr-egyesület alapfeladatai teljesítése érdekében közterületi járőrszolgálatot, figyelőszolgálatot, a közúti baleset helyszínén, valamint bölcsőde, óvoda, általános és középiskola közvetlen közelében jelzőőri tevékenységet lát el. A polgárőrszolgálat alapfeladatát a polgárőrök közterületi járőrszolgálat, figyelőszolgálat és jelzőőri szolgálat keretében látják el.

A közterületi járőrszolgálat során a polgárőr alapvető rendeltetése, hogy **jelenlétével védje az adott területet, létesítményt a jogsértést elkövetni szándékozó személyektől, megelőzze a bűnelkövetést, megakadályozza a vagyon elleni bűncselekmények elkövetését, figyeljen azon rendellenességekre, amelyek zavarják a köznyugalmat, kedvezőtlenül befolyásolják az állampolgárok biztonságérzetét.** A közterületi járőrszolgálatot a polgárőr elláthatja **gyalogosan közterületen, szolgálati, vagy magán személygépjárművel, motorkerékpárral, segédmotoros kerékpárral, kerékpárral, vízi járművel, lóháton, vagy tömegközlekedési** eszköz igénybevételével. A különböző járőrszolgálati feladatok ellátása során a polgárőr a közterületen és nyilvános helyen a bűncselekmények, a szabálysértések, valamint a közrendet és közbiztonságot sértő cselekmények észlelése és megakadályozása céljából végez bűnmegelőzési tevékenységet, amelynek keretében megelőzi a jogellenes cselekményeket, és megszakítja a jogsértéseket, visszatartja a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyeket. A járőrözési tevékenység alapfeltétele, hogy azt csak felkészülten, az előírt formaruhában, és az elrendelt felszereléssel lehet ellátni. Eleget kell tenni a jól láthatóság követelményének. Járőrözési tevékenységet kettőnél kevesebb polgárőr nem végezhet.

A gyalogosan végzett járőrtevékenység feladatainak végrehajtásakor a polgárőr folyamatosan haladjon a megadott útvonalon. Egy helyen ne tartózkodjon huzamosabb ideig.²⁷⁵ Forgalmasabb helyeken, csomópontokon csak a helyzet által megkívánt időt töltsön.

Éjszakai járőrözés alkalmával a polgárőr viseljen POLGÁRŐRSÉG feliratú láthatósági mellényt, és a közterület megvilágított részén haladjon. Ha nincs közvilágítás, minden esetben használja a rendelkezésre álló elemlámpát. A gyalogos járőrszolgálatot teljesítő polgárőrök lakott területen kívül, illetve külterületeken egymástól 3-5 lépés távolságra haladjanak. Lehetőség szerint ne használják a bevetett területeket, szántóföldeket. Külterületen a belátható terület nagyságára figyelemmel használják a rendszeresített távcsövet a megfigyelésre.

A járművel történő járőrtevékenység során a polgárőr a megadott útvonalon haladjon, és a közlekedés rendjét mindenkor tartsa be. A jármű ablakát lehetőség szerint tartsa nyitva, hogy a külső zajokat, esetleges segélyhívást meghallhassa. A járőrözési tevékenység során a KRESZ-t be kell tartani. Vízi jármű igénybevétele esetén a vízi közlekedés szabályait be kell tartani. A meghatározott ellenőrzési útvonalról csak rendkívüli helyzetben lehet letérni.

A lovas járőr általában külterületen lát el szolgálatot, ezért fontos, hogy a felszerelése mindenkor kifogástalan állapotban, a lova kipihent, a gazdájának engedelmessé legyen. A járőrtevékenység során mások közlekedését, illetve a forgalmat nem zavarhatja. Különösen fontos a biztonsági rendszabályok betartása, ha a lovas járőr jelentős tömegű rendezvényen vesz részt.

²⁷⁵ 15-20 percig legyen egy helyen.

A polgárőrnek járőrszolgálatára során minden szokatlan, gyanús körülményre figyelnie kell, amely esetleg jogsértő cselekményre utalhat, a közlekedés rendjét negatívan befolyásolhatja, vagy a környezetben kárt okozhat. A járőrnek figyelnie kell minden szokatlan,²⁷⁶ gyanúnak tűnő jelenségre²⁷⁷, amely esetlegesen jogsértő cselekményre utalhat. Gyanús eset észleléséről pontos feljegyzést kell készíteni, amelynek tartalmaznia kell az időt, a helyet, az észlelt eseményt, járművet vagy személyt, a személy- és tárgyleírást, illetve a tett intézkedést, vagy jelentést. Sürgős esetben azonnal jelezni kell az illetékes hatóságnak²⁷⁸. A közúton, illetve a közterületen észlelt rendellenességről a járőrtevékenységet ellátó polgárőr minden esetben tájékoztassa az illetékes rendvédelmi szervet, a természetvédelmi hatóságot, vagy az erdő-, mezőőrséget.

A figyelőszolgálat a polgárőrnek a településen, lakókörnyezetben és közterületen, valamint mezőgazdasági területen előforduló bűncselekmények, szabálysértések megelőzése, megakadályozása, felfedése céljából teljesített szolgálata. A figyelőszolgálat végrehajtható álló őrkkel, vagy mozgó járőrözéssel, folyamatos vagy időszakos megfigyeléssel. Törvénysértés, rendellenesség, nemkívánatos jelenség, esemény észlelése esetén a polgárőrnek értesíteni kell az intézkedésre jogosult hatóságot²⁷⁹. A figyelőszolgálat keretében a polgárőr a megfigyeléssel érintett területen a közrendet, közbiztonságot veszélyeztető cselekmények megelőzése és megszakítása, továbbá a rend fenntartása érdekében segítséget nyújt a közösségi rendezvények szervezőinek. Figyelemmel kell kísérni az adott terület közbiztonsági állapotát, a személy- és vagyonvédelem helyzetét, az ismeretlen személyek mozgását, a közintézmények és közterületek bűncselekményektől és egyéb káreseményektől való megóvását.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a környezetkárosító tevékenységre,²⁸⁰ a közlekedés biztonságát veszélyeztető cselekményekre, helyzetekre. Feladata továbbá a figyelőszolgálatot ellátó polgárőrnek a mezőgazdasági területeken a termés, a gépek, haszonállatok védelme, megóvása, a polgári védelmi tevékenységgel összefüggő biztonsági feladatokban való közreműködés, a pénzt kézbesítő postás vagy díjbeszedő kísérése, más szervezetek tagjaival²⁸¹ való együttműködés.

A polgárőrök közterületen, nyilvános helyen és mezőgazdasági területen legalább ketten együtt, polgárőr vagy a polgárőrséget támogató szervek diszpécserközpontjával összeköttetési lehetőséggel rendelkezve teljesítsenek szolgálatot.

A polgárőr jelzőőri feladatok ellátására a közlekedési balesetek, valamint a kiemelt rendezvények, katasztrófa-sújtotta területek helyszínén, továbbá az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervek, más rendvédelmi szervek és az önkormányzatok felkérésére a közlekedés zavartalanságának biztosítása érdekében jogosult. E feladtnál különös gondossággal kell eljárni, és az intézkedéseknél körültekintő figyelemmel kell lenni a saját, valamint mások személyes biztonságára. Jelzőőri feladatot csak kiképzett polgárőr láthat el.

A jelzőőr a rendőri intézkedést igénylő baleset helyszínén a rendőrség megérkezéséig önállóan, azt követően a rendőrség felkérésére és utasításainak megfelelően tevékenykedik. A baleset helyszínére érkezést követően azonnal értesítse a rendőrséget a baleset jellegéről, a sérültek számáról, valamint a veszélyhelyzet megítéléséről.

276 Az általánostól eltérő zajhatások, állatok zavart viselkedése, stb.

277 Füst, égett szag, elhullott állat, stb.

278 Rendőrség, mentők, katasztrófavédelem, stb.

279 Rendőrség, NAV, OKF, stb.

280 Hulladéklerakás, talajvízszennyezés.

281 Hivatásos vadász, mezőőr, természetvédelmi őr, stb.

A bölcsőde, az óvoda, valamint az általános és középiskola fenntartójának értesítése mellett a megyei rendőr-főkapitánysággal kötött megállapodás alapján a jelzőőr jogosult a gyermekek úttesten történő biztonságos átkelésének elősegítése érdekében a bölcsődék, az óvodák, általános és középiskolák közvetlen közelében jelzőőri feladatokat ellátni.

A jelzőőr nappal jelzőtárcsával, éjszaka és korlátozott látási viszonyok esetén piros fényt adó lámpával irányítja a forgalmat. Munkáját egyértelműen látható, illetőleg hallható (például sípjelzés) jelzésekkel köteles összehangolni. A jelzőőrnek és jelzéseinek a megállási látótávolságon belül folyamatosan láthatónak kell lenniük. Ha a polgárőr a közúti forgalmat jelzőőrként irányítja, akkor „Egyéb veszély” jelzőtáblát kell elhelyezni a jelzőőrrre vonatkozó kiegészítő táblával, illetve minden esetben POLGÁRŐRSÉG feliratú láthatósági mellényt kell viselni.²⁸²

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

- 1. Ismertesse az Országos Polgárőr Szövetség felépítését!**
- 2. Hány főből állhat az elnökség?**
- 3. Milyen vonatkozó jogszabály határozza meg a működést és hogyan nevezzük?**
- 4. Milyen bizottságokból áll az OPSZ?**
- 5. Mikor végezhet tevékenységet egy polgárőrszervezet?**
- 6. Milyen eszközöket kell magánál tartani a polgárőrnek a szolgálat ideje alatt?**
- 7. Mikor használhat vegyi eszközt a polgárőr?**
- 8. A polgárőr milyen esetben láthat el jelzőőri tevékenységet?**
- 9. Mire terjed ki az együttműködési megállapodás?**
- 10. Mi a feladata a közterületi járőrszolgálatnak?**

²⁸² 2011. évi CLXV. törvény a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól és a Polgárőr alapismereti szakmai jegyzet – opsz 2012., alapján.

26. A POLGÁRŐRSÉG TEVÉKENYSÉGI TERÜLETEI

26.1. Baleset-megelőzés, közlekedésbiztonság

Az Országos Polgárőr Szövetség minden évben megszervezi a **közlekedési polgárőrök** továbbképzését, amelyben központi helyet foglal el a közlekedésbiztonsági, baleset-megelőzési oktatás. A közlekedési polgárőröknek évente vizsgát kell tenniük.²⁸³

A polgárőrség a rendőrséggel kötött együttműködési megállapodásban rögzítettek szerint közreműködhet körözött személyek, körözött gépjárművek és más tárgyak felkutatásában, azonosításában, valamint holttestek személyazonosságának megállapításában. Ha a polgárőr olyan **személyről, gépjárműről, vagy más tárgyról szerez tudomást**, akivel, vagy amivel kapcsolatban **körözést rendeltek el, köteles erről az illetékes rendőri szervet értesíteni**.²⁸⁴

26.2. Környezet- és természetvédelem

A polgárőrképzésnek szerves része a környezet- és természetvédelmi ismeretek elsajátítása. Ezen oktatás a nemzeti parkok és a környezetvédelmi felügyelőségek részvételével történik. Törekedni kell arra, hogy azok a polgárőrök, akik rendszeresen környezetvédelmi és természetvédelmi feladatokat látnak el, **természetvédelmi vizsgát tegyenek**.

A szakmai szabályozók szerint, vagyis az Országos Polgárőr Jegyzet alapján a polgárőrök figyelmét fel kell hívni arra, hogy az általuk teljesített szolgálatok keretében kiemelt figyelmet fordítsanak a tiltott hulladéklerakás felfedezésére, elhullott állatok szabálytalan elhelyezésére, a települési önkormányzatok számára történő jelzésére, a vadon élő védett növény, vagy állat sérülésére, elhullására, az élővizek szennyeződéseire, a halállomány pusztulásának jeleire. A talajszennyezés forrásaira, a légszennyező eseményekre, a közterületnek minősülő parkok rongálásának megelőzésére, az erdők, erdősávok megóvására, a tiltott fakitermelés jelzésére, a falfirkálások megelőzésére is figyelmet fordítanak.

26.3. Együttműködés a rendőrséggel

A polgárőrök alapképzettségük megszerzése után vehetnek részt a rendőrséggel közösen a katasztrófák által érintett terület kiürítésében, a hátrahagyott javak védelmében, a terület lezárásában. A polgárőr-egyesületek tagjai önként dönthetnek arról, hogy részt vesznek-e a hivatásos szervek, vagy társadalmi szervek által meghirdetett speciális tanfolyamokon (például **polgári védelmi alapképzés; önkéntes tűzoltói alapképzés**). A speciális képzésben részt vett, és a speciális feladatot vállaló polgárőrök számára rendszeres továbbképzést és gyakorlási lehetőséget biztosít az OPSZ a hivatásos szervek részvételével.

²⁸³ Közlekedési ismeretek, egészségügyi alapismeretek, teendők baleseteknél, stb.

²⁸⁴ Szécsi Gy., Mándi T.: Polgárőr alapismereti szakmai jegyzet. Országos Polgárőr Szövetség.

26.4. Együttműködés a katasztrófavédelemmel

Az OPSZ és a megyei polgárőr-szövetségek segítséget nyújtanak a lakosság veszélyhelyzeti tájékoztatásában, és a katasztrófavédelem szezonális jellegű lakosságtájékoztató kiadványainak terjesztésében. A polgárőr-szövetség tagjain keresztül elősegíti a katasztrófaveszély feltárását, az észlelt, megfigyelt rendelkezések jelzését összegyűjti, illetve azokat továbbítja a kijelölt szervezetén keresztül az illetékes hivatásos katasztrófavédelmi szervek felé. Az együttműködés során a polgárőrök az árvízi védekezési feladatokban is segítséget nyújtanak. Egyes megyékben a polgárőr szövetség Légi Felderítő Csoportja a megyei katasztrófavédelem felkérése esetén részt vesz felderítési, mentési, kárfelmérési feladatokban. A katasztrófavédelem és a polgárőrség együttműködésének keretében gyakorlatok, elhúzódnó káresetek, illetve hosszantartó hatósági ellenőrzések során közreműködnek a területek biztosításában.²⁸⁵

26.5. Együttműködés az önkormányzatokkal

Az önkormányzatok és a polgárőrség között megvalósuló együttműködés folyamatos jelenség hazánkban, amely jogszabály-adta keretek és együttműködési megállapodások alapján valósul meg. Az önkormányzatok számára meghatározó jelentőséggel bír, hogy milyen az adott település közrendje, közbiztonsága, és milyen az ott élő állampolgárok szubjektív biztonságérzete. Ebben a munkában a rendőrség munkáját erősítve a polgárőrség fontos partner. A polgárőrség az önkormányzatokkal megvalósuló együttműködéssel képes működni, egymás céljait segítve, és a közös célok megvalósulását támogatva. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény alapján az önkormányzatok felelőssége és feladata a település közbiztonságának biztosításában való közreműködés. Számos közös program és a járőrszolgálatok segítségével a polgárőrség a magánbiztonság egyik olyan szereplője, amelyik hathatósan hozzájárul az önkormányzatok sikeres működéséhez a közbiztonsági területen.²⁸⁶

26.6. Gyermek- és ifjúságvédelem

Az Országos Polgárőr Szövetség a gyermek- és ifjúságvédelem területén szabályozza a polgárőrsegről szóló 2006. évi LII. törvény 4/A § (3) bekezdésében foglaltak, miszerint a polgárőr – a polgárőrség és az óvoda, valamint az általános iskola fenntartójával kötött együttműködési megállapodás alapján – jogosult a gyermekek úttesten történő biztonságos átkelésének elősegítése érdekében az óvodák és általános iskolák közvetlen közelében jelzőőri feladatokat ellátni.

Az OPSZ Alapszabálya a célok és feladatok között a bűncselekmények megelőzésében és felderítésében való közreműködést, az eltűnt személyek felkutatásában és a gyermekbalesetek megelőzésében történő részvételt emeli ki az „**Egy iskola – egy polgárőr**” program keretében. A polgárőrség Szervezeti és Működési Szabályzata hangsúlyozottan kiemeli, hogy a polgárőr mozgalom célkitűzéseinek megvalósítása érdekében a polgárőr-szervezet tevékenysége kiterjed a gyermek és az iskolai bűnmegelőzési nevelőmunkában való részételre. Az OPSZ középtávú stratégiájában foglalmazta meg, hogy a gyermek- és fiatalkori bűnözés csökkentése, és az áldozattá válás megelőzése érdekében a polgárőrség nagyobb szervezettségben jelenjen meg az iskolákban, és olyan együttműködési lehetőségeket dolgozzon ki, amely elősegíti a baleset-megelőzést, hozzájárul az iskolás gyerekek közlekedési ismereteinek javításához, és a gyermekekre leselkedő veszélyforrások megelőzéséhez.

²⁸⁵ OPSZ. Polgárőrség és a Katasztrófavédelem Baranya megyében.

²⁸⁶ Christján L. Iránytű a polgárőrség és az önkormányzatok együttműködéséhez 2017.

A következő főbb területeken történik általános bűnmegelőzés, valamint a gyermek- és fiatalkori bűnözés, illetve az áldozattá válás megelőzése: kiemelten a **drogprevenció, baleset-megelőzés, közlekedési szabályok betartása, közlekedési vetélkedők szervezése, a polgárőrutánpótlás-nevelés, nyári táboroztatások.**²⁸⁷

26.7. Karitatív tevékenység

Az Országos Polgárőr Szövetség számos programot folytat, amelyben karitatív feladatok is vannak. Minden szolgálatban, a polgárőr készenléti szolgálat, karitatív szolgálat, a Szomszédok Egymásért Mozgalom szervezése, információk gyűjtése és a tájékoztatás során is a karitatív segítő tevékenység valósul meg a polgárőrök munkája során.

A polgárőrök rendszeresen részt vesznek területükön a különböző karitatív feladatok szervezésében, segítésében. Az OPSZ vezetése az időszaknak megfelelően tájékoztatja a tagegyesületeket a karitatív feladatok irányáról, mélységéről, alanyairól és módszereiről.

A polgárőrség a helyi viszonyok, körülmények feltárását az együttműködő szervezetekkel közösen végzi, és alakítja ki a veszélyeztetett személyekkel való kapcsolatfelvétel, a folyamatos kapcsolattartás rendjét. A karitatív feladatok keretében a polgárőrség segíti a szociális rászorulókat, egyedül élő embereket, támogatja az idős, egyedülálló, beteg állampolgárokat. A polgárőrség közreműködik az **időskorúak, rászorulóknak, hajléktalanok, fogyatékkal élők diszkriminációjának megszüntetésében, és az esélyegyenlőség megteremtésében.** A polgárőrök részt vesznek a **rászorulóknak megsegítésére szolgáló helyi erőfeszítések mozgósításában, helyi kulturális, sport-, karitatív tevékenységek szervezésében.**

A már említett „Egy iskola – egy polgárőr” program keretén belül a rászoruló gyerekek számára ruhagyűjtési akciók szervezése, illetve nyári polgárőr gyermektáborban részvételi lehetőségek biztosítása is feladatokat ró a polgárőrségre.

A rendőrség által kidolgozott áldozatvédelmi programban a polgárőr-egyesületek is részt vállalnak, amelyek keretében ismertetik a lehetőségeket, és tájékoztatják a rászorulókat a jogszabályi feltételekről, illetve az áldozatsegítő szolgálatok elérhetőségeiről.

A polgárőr-szervezet tevékenységi területén a rászorultakról (hajléktalanok, idősek, stb.) folyamatos tájékoztatást adnak az önkormányzatoknak és az együttműködő civil szervezeteknek. Figyelemmel kísérik a **nagycsaládosok helyzetét.** A lehetőségek és a szükségesség mértékében támogatják őket, illetve jelzik az illetékes önkormányzati, vagy családvédelmi szervnek a felmerülő problémákat.

Karácsonyi, húsvéti ünnepek környékén a polgárőrség gyűjtést szervez a rendkívül nehéz körülmények között élők, és a szociális intézmények lakói számára.

A téli időszakban a közterületeken figyelemmel kísérik a jelen lévő hajléktalanok körülményeit, és más civil partnerekkel együttműködve közreműködnek ez irányú tevékenységük segítésében. Felkérés esetén a polgárőrök segítik a melegétel-osztás szervezését, az ilyen tevékenységet folytató civil szervezetek munkáját. A tevékenység szakszerű ellátáshoz az emelt szintű szakmai továbbképzés kiemelt jelentőségű tevékenységekre, katasztrófavédelmi és karitatív feladatok ellátására ad felkészítést.²⁸⁸

²⁸⁷ OPSZ. Egy Iskola- Egy Polgárőr program. Polgárőrök a Tanévkezdés Biztonságáért.

²⁸⁸ Szécsi Gy., Mándi T.: Polgárőr alapismereti szakmai jegyzet. Országos Polgárőr Szövetség

26.8. Községi feladatok

A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája meghatározza a bűnmegelőzés szereplőinek feladatait. Az állami intézményrendszer tagjainak és az ágazatoknak a feladatköre rendkívül fontos, hiszen e nélkül maga a **bűnmegelőzési rendszer működtetése sem képzelhető** el. A polgárőrség számára – a rendszerben elfoglalt kiemelt szerepéből adódóan – a közösségi intézményrendszerek feladatai azok, amelyeket elsősorban számításba kell vennie saját tevékenységének kialakítása, programjai kidolgozása során.

A karitatív tevékenységek, és a gyermek- és ifjúságvédelem területén számos folyamatos közösségi feladatot végez a polgárőrség napi szolgálata során.²⁸⁹

26.9. Képzések, programok

A **polgárőrvezető-képzést** az OPSZ szervezi, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel együttműködve. A vezetőképzés célja, hogy a polgárőr tisztségviselők képesek legyenek a nagyobb társadalmi szerepvállalásra. Képesek legyenek az általuk irányított szervezet működtetésének tervezésére, fejlesztési irányainak kijelölésére, az érdekképviselőre, illetve felkészültek legyenek a partneri együttműködésre.

A polgárőrvezető-képzésre a megyei szövetség elnökének jelölése alapján történik a beiskolázás. A képzés speciális vezetéselméleti, jogi ismeretek, informatikai ismeretek, és gyakorlati vezetői tréning tananyagegységből áll.

Az OPSZ szervezetének állománya tekintetében **alap- és emelt képzések** is végrehajtásra kerülnek. A polgárőr alapképzés egységesen, jóváhagyott tematika, tansegédlet és vizsgarend alapján történik. A képzési rendszer biztosítja, hogy a polgárőrök magabiztosan, szakszerűen és jogszerűen végezzék feladataikat szolgálatellátásuk során. Az **emelt szintű** szakmai továbbképzés kiemelt jelentőségű tevékenységekre, mint például a közlekedési jelzőőri szolgálat ellátására, konfliktuskezelésre, polgárőr járőr, polgárőr mobilegység vezetői feladatokra, környezetvédelmi, katasztrófavédelmi és karitatív feladatok ellátására ad felkészítést.

Az emelt szintű speciális továbbképzésen azok a polgárőrök vesznek részt, akik önként jelentkeznek a képzésre, és akiket az egyesület elnökének javaslata alapján a megyei szövetség elnöke felkér. A továbbképzés szervezése évente a megyei szövetség feladata. Az emelt szintű továbbképzést elvégzők a gázspray használatára, közlekedési, jelzőőri tevékenység ellátására, környezetvédelmi, katasztrófavédelmi, illetve karitatív feladatok ellátására válnak jogosulttá.²⁹⁰

²⁸⁹ Szécsi Gy., Mándi T.: Polgárőr alapismereti szakmai jegyzet. Országos Polgárőr Szövetség

²⁹⁰ Szécsi Gy., Mándi T.: Polgárőr alapismereti szakmai jegyzet. Országos Polgárőr Szövetség

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. Mikor kell vizsgázni a közlekedési polgárőröknek?
2. Mire kell figyelniük a polgárőröknek a környezetvédelem területén?
3. Kikkel működik együtt a polgárőrség?
4. Miben nyújthat segítséget a polgárőrség a katasztrófavédelemnek?
5. Mivel járul hozzá az önkormányzat munkájához a polgárőrség?
6. Mondjon példákat a gyermek és ifjúságvédelmi tevékenységre.
7. A karitatív tevékenységet mutassa be.
8. Milyen közösségi feladatokat ismer?
9. Hol lehet polgárőrvezető-képzést elvégezni?
10. Milyen képzési szinteket ismer, és hogyan különítené el?

27. A TÖMEG/SPORTRENDEZVÉNYEK BIZTONSÁGÁNAK SZABÁLYAI, SZEMÉLYI- ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI

A tömegrendezvények tekintetében a **23/2011. (III. 8.) Korm. rendelet** a zenés, táncos rendezvények működésének biztonságosabbá tételéről szóló jogszabály és a **54/2004. (III. 31.) Korm. rendelet** a sportrendezvények biztonságáról, a meghatározó a szabályok személyi és tárgyi feltétek vonatkozásában.

A tömegrendezvények a zenés, táncos rendezvény²⁹¹ csak rendezvénytartási engedély birtokában tartható. A **1989. évi III. törvény** a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó rendezvényekre bejelentés vonatkozik, de az is megtiltható bizonyos esetekben. A biztonsági szabályok tekintetében a zenés, táncos rendezvények a mérvadók, mivel a GYTV. rendezvényeken a szabályok szerint az **50 fő résztvevőként** egy rendezőnek kijelölt személyre van szükség.

A tömegrendezvényekre, így a zenés táncos rendezvényre is a rendezvény helye szerinti települési önkormányzat jegyzője adja ki a vonatkozó engedélyezési dokumentumokat. Az engedély iránti kérelem **elbírálásának ügyintézési határideje 20 nap**. A rendelet hatálya kiterjed azokra az alkalmi vagy rendszeres zenés, táncos rendezvényekre, amelyeket tömegtartózkodásra szolgáló építményben, tömegtartózkodásra szolgáló helyiséget tartalmazó építményben, vagy tömegtartózkodásra szolgáló helyiségben, illetve a szabadban tartanak, és a **résztvevők létszáma az 1000 főt meghaladja**. Az engedélyezési eljárásban a jegyző a szakhatóságokkal közös helyszíni szemle megtartásáról intézkedik. A helyszíni szemlén részt vevő szakhatóságok állásfoglalásukat a szemle megállapításairól felvett jegyzőkönyvbe foglalhatják. A helyszíni szemléről a jegyző értesíti az Országos Mentőszolgálatot.

A tömegrendezvények tekintetében biztonsági tervet kell készíteni, a személyi és tárgyi feltételek miatt. A **biztonsági terv** tartalmazza a rendezvény helyszínének alaprajzát, befogadóképességét, és az oda való belépés és eltávozás rendjét, a rendezvény helyszínének baleset, elemi csapás, tömeges rendbontás esetére vonatkozó kiürítési, menekítési tervét, a biztonsági követelmények érvényesítésében közreműködők tevékenységének leírását, a biztonsági személyzet létszámát, és az egészségügyi biztosítás feltételeinek meglétére vonatkozó utalást. A szabadtéri rendezvények esetében az Országos Meteorológiai Szolgálat előrejelzését is bele kell foglalni, ahol a viharos időjárás esetére vonatkozó intézkedési tervet is szerepeltetni kell.

A rendezvény biztosítását a helyszín jellegzetességeihez, valamint a helyszín befogadóképességéhez igazodó számú biztonsági személyzet végzi. Ha a jóváhagyott biztonsági tervben a biztonsági személyzet létszáma a tíz főt eléri, akkor a biztonsági személyzet legalább egy tagjának biztonságszervezői, legalább három tagjának rendezvénybiztosító képzettséggel kell rendelkeznie. A hatóság - az építésügyi hatóság kivételével - egy éven belül legalább **egyszer köteles a rendszeres rendezvények helyszínét** ellenőrizni olyan időben, amikor ott nem tartanak rendezvényt.

²⁹¹ Rendszeresen vagy meghatározott alkalomból, illetve időpontban tartott, a vendégek szórakoztatását szolgáló zenés, táncos esemény.

Biztonsági tervet kell készíteni, ha megbízást kap a magánbiztonsági vállalkozás a választási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó gyűlésekre, a törvényesen elismert egyházak és vallásfelekezetek által szervezett vallási szertartásokra, rendezvényekre, a családi eseményekkel kapcsolatos rendezvényekre, és a közoktatási intézményekben az intézmény által szervezett rendezvényekre is. Azonban ezek a rendezvények szakmai szabályok alapján kerülnek biztosításra, az Országos Mentő Szolgálat szabályait kell alkalmazni a létszámok függvényében.

27.1. Rendezvénytípusok és biztosításuk alapvető szabályai

A rendezvények csoportosítása a magánbiztonság szempontjából változatos feladatkörnek számít. Olyan rendezvények is vannak, aminek a biztosítása alacsony profil (a minimális szükséges erő és eszközbevonással tervezett), igény szerinti és nem kötelező feladat a biztonsági szektorban. Ezeket a megbízó kérheti annak függvényében, hogy hogyan értékeli az esemény jellegét.²⁹²

A rendezvényeknél minden esetben a jogszabályi feltételeket kell áttekinteni a végrehajtás előtt. Ha bejelentés vagy engedélyköteles a rendezvény, akkor ennek jogszabályi határideje van, és ezt be kell tartani.

Az alapvető szabályok elérése érdekében egy szakaszban minden szükséges jogszabály az alábbiakban olvasható. A rendezvénytípusokkal kapcsolatos szolgálati feladatot meghatározzák a 1989. évi III. törvény a gyülekezési jogról, 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről a 1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, műszaki mentésről és a tűzoltóságokról, 1997. évi LXXVIII. Törvény az épített környezet alakításáról és védelméről, 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelemről, a 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről, az 23/2011. (III. 8.) Korm. rendelet a zenés, táncos rendezvények működésének, biztonságosabbá tételéről, a 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az Országos településrendezési és építési követelményekről, 175/2003. (X. 28.) Korm. rendelet közbiztonságra különösen veszélyes tárgyakról, 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról, 30/1996. (XII. 6.) BM rendelet a tűzvédelmi szabályzat készítéséről, MSZ 595/6:1980 Építmények tűzvédelme.

A rendezvények tekintetében biztonsági tervet kell készíteni a személyi és tárgyi feltételek miatt.

Az alábbi tartalomjegyzékkel kell megalkotnunk a Biztonsági tervet.

BIZTONSÁGI TERV

1. Alkalmazott jogszabályok
2. Rendezvény szervezője
 - 2.1 A rendezvény helyszíne
 - 2.2 Rendezvény adatai
3. Veszélyeztetettség források, és a várható létszám

²⁹² Tréning, Csapatépítő program, Motivációs rendezvény, Workshop, Kiállítás, Termékbemutató, Incentive kirándulás, Szabadidős programok, Kulturális és hagyományőrző programok, Idegenforgalmi programok, Gála vacsora, Családi nap, Partner találkozó, Céges rendezvények, Szakmai kiállítás, Sajtótájékoztató, Roadshow, Egyedi rendezvények stb.

- 3.1 A rendezvény veszélyeztetettsége
- 3.2 Várható résztvevői létszám az ideiglenes rendezvényen
- 3.3 A rendezvényi terület térfigyelő rendszere
- 3.4 Rendezvény rendészeti biztosítását végzők
- 3.5. A rendezvényi terület nyitása a nagyközönség részére
- 4. A rendezvény lebonyolításáért felelős személyek és elérhetőségük
 - 4.1. Vezetési pont elhelyezése
 - 4.2. Rendezvény-felelős
 - 4.3. Rendezvény biztonságáért felelős személyek
- 5. Rendezvény lebonyolításának forgatókönyve
 - 5.1 Rendészet érkezése a feladatellátásra, ruházata
 - 5.2 Beléptetés a területre: gyalogosan, gépkocsival
 - 5.2.1 Gyalogosan
 - 5.2.2 Gépjármű beengedés a rendezvény területére
- 6. Rendezvény biztosítására rendelkezésre álló személyzet
 - 6.1 Intézkedési jogosultság veszélyeztettség esetén
 - 6.2 Rendészeti feladatokat ellátók
 - 6.5 Rendészeti csoportvezető feladatai
 - 6.6 Felállítási helyen tartózkodó rendész feladatai
 - 6.7 Biztosítást végzők tárgyi feltételei és technikai eszközök
- 7. Személyek védett helyre irányítása, terület-kiürítés gyalogosan
- 8. A rendezvény egészségügyi biztosítása
- 9. Általános intézkedések a veszélyhelyzetek megelőzésére, felszámolására
- 10. Tűzvédelem

- 10.1. Tűzjelzés, riasztás, egyéb esemény jelzése
- 10.2. A rendészeti szolgálatot ellátók feladata tűz és más egyéb esemény bekövetkeztekor
- 10.3. Rendezők, munkavállalók feladata tűz, vagy más egyéb esemény bekövetkezésekor
- 10.4. Operatív törzs vezető feladata tűz, vagy más egyéb esemény bekövetkezésekor
- 10.5. Biztonságszervezési felelős feladata tűz, vagy más egyéb esemény során, operatív törzs
- 10.6. Operatív törzs további tagjainak feladata tűz, vagy más egyéb esemény során
11. Tűzoltás biztosítása
12. Áramszünet
13. Terrorcselekmény, tömeges rendbontás
14. Időjárási körülmény
15. Közlekedés a rendezvényi területen
- 16.1. Rendezvényi terület megközelíthetősége
- 16.1.1 Tömegközlekedési eszközzel
- 16.1.2 Gépjárművel
17. Mentési útvonal
18. Fürdési lehetőség
19. A rendezvényi területen tartózkodó vendégek magatartási szabályai
20. Munkát végzők magatartási szabályai

Mellékletként csatolva: Rendezvény helyszínrajz, Tűzvédelmi szabályzat, Rendezvény programfüzet, egyéb szabályzatok és tervek.

27.2. A tömegrendezvények fajtái, biztosításuk szabályozása

A rendezvények jogi szabályozottságához az ennek megfelelő csoportosítás kapcsolódik leginkább, mert ez alapjaiban határozza meg a rendezvénybiztosító intézkedési jogosultságait. A rendezvények jogi szabályozottságuk alapján négy halmazba oszthatók. **A gyülekezési törvény²⁹³ hatálya alá tartozó rendezvények. A sportrendezvények biztonságáról szóló jogszabályok²⁹⁴ alapján szervezett rendezvények. A zenés, táncos rendezvények²⁹⁵ szervezése miatti tömegrendezvény.** A külön jogszabály által nem szabályozott rendezvények, amelyek rendezésére és biztonságára csak a jog általános szabályai, illetve a kialakult szokások, különösen a helyi szokások adhatnak útmutatásokat.

A sportrendezvények biztosításának különös szabályai szerint a sportrendezvények biztosítására a sportról szóló 2004. évi I. törvény, valamint a sportrendezvények biztonságáról szóló 54/2004. (III. 31.) Korm. rendelet határoz meg speciális szabályokat. Elsőként fontos tisztázni, hogy e két jogszabály rendelkezéseit mely rendezvények vonatkozásában kell alkalmazni. Külön feltétel megvalósulása nélkül az említett jogszabályok hatálya alá tartoznak az úgynevezett látványsportok. Az ilyen kategóriába értjük a labdarúgást, a kézilabdát, a kosárlabdát, a vízilabdát, valamint a jégkorong sportágak legmagasabb bajnoki osztályában megrendezett mérkőzéseket, a nemzetközi kupamérkőzéseket, valamint a nemzeti válogatottak kupamérkőzéseit is. Külön feltételek teljesülése esetén ide tartozhat egyéb sportrendezvény is, ha a közterületen megtartott sportrendezvényen a résztvevők és a nézők együttes száma várhatóan eléri az ötezer főt, vagy a sportrendezvény megrendezése jelentős forgalomkorlátozással, illetve forgalomeltereléssel jár.

A sportrendezvényeket biztonsági szempontból **az Országos Rendőr Főkapitányságon összeülő Minősítő Bizottság** értékeli és minősíti. A sportrendezvények biztonsági kockázatuk szerint lehetnek normál, fokozott, vagy kiemelt biztonsági kategóriába sorolva. A normál és a fokozott biztonsági kockázatú sportrendezvényeken, a sportlétesítményen belüli biztonságért a szervező a magánbiztonsági szakemberekkel felel.

A normál biztonsági kockázatú sportrendezvényen a szervező a rendőrség közreműködését térítés ellenében igénybe veheti, ehhez persze a belépés időpontjától a benntartózkodás végéig történő térítést értjük. A fokozott biztonsági kockázatú sportrendezvény esetében a szervező a biztonságos lebonyolítás érdekében köteles a sportrendezvény térítés ellenében történő sportlétesítményen belüli biztosítását kezdeményezni, és a rendőrség biztonságra vonatkozó kéréseit betartani.

Kiemelt biztonsági kockázatú sportrendezvény esetében a rendőrség a sportrendezvény sportlétesítményen belüli biztosítását közfeladatként végzi. A sportrendezvény szervezéséről az annak helye szerint illetékes rendőrkapitányságot, a fővárosban a Budapesti Rendőr Főkapitányságot legalább tizenöt nappal sportrendezvény megtartásának tervezett időpontját megelőzően írásban tájékoztatni kell.

Ha a sportrendezvény több rendőrkapitányság illetékességi területét érinti, sportrendezvény megtartásáról a sportrendezvény helye szerint illetékes valamennyi rendőrkapitányságot, illetve a fővárosban a Budapesti Rendőr Főkapitányságot tájékoztatni kell. A tájékoztatási kötelezettség a szervezőt terheli. A szervező a sportlétesítményen kívül, és annak területén jól látható hirdeteményekben köteles meghatározni a sportrendezvény megtekintésének feltételeit, amelyet - általános szerződési feltételekként összefoglalva - a belépőjegy, bérleten is fel kell tüntetni.

293 A 1989. évi III. törvény a gyülekezési jogról.

294 A sportról szóló 2004. évi I. törvény és a sportrendezvények biztonságáról szóló 54/2004 (III. 31.) Kormányrendelet.

295 A zenés, táncos rendezvények biztonságosabbá tételéről szóló kormányrendelet hatálya alá tartozó rendezvények 23/2011. (III. 8.) Kormányrendelet.

A rendezvénybiztosító örök egyik feladata annak ellenőrzése, hogy a nézők megfelelnek-e ennek a követelménynek. A sportrendezvényekre történő belépés külön feltételeinek meglétét ellenőrizni kell. Csak érvényes belépőjeggyel, bérlettel vagy más, a belépésre jogosító igazolással rendelkező léphet be, és a belépésre jelentkező nem áll nyilvánvalóan alkohol, kábítószer vagy más bódító hatású szer hatása alatt.

A beléptetés során nem tarthat magánál szeszest, kábítószer, valamint olyan tárgyat, amely a sportrendezvény megtartását, továbbá mások személyi és vagyonbiztonságát veszélyezteti, vagy amelynek a sportrendezvényre való bevitelét a szervező a belépőjegy vásárlását megelőzően megtiltotta, és erről a belépőjegy vásárlóját megfelelő módon tájékoztatta.

Nem tarthat magánál mások iránti gyűlöletre uszító feliratot, zászlót, vagy egyébként jogszabály által tiltott önkényuralmi jelképet. Nem áll eltiltás, valamint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény szerinti kitiltás hatálya alatt.

A sporttörvény alapján történő eltiltás alatt azt értjük, hogy a szervező az általa szervezett sportrendezvény esetén jogosult a sportrendezvényről eltávolított személlyel szemben a belépőjegy-eladást megtagadni, illetve megakadályozni, hogy a sportrendezvényen részt vehessen.

A sportrendezvény látogatásától eltiltás lehetőségéről a szervező sportlétesítményen kívül és annak területén jól látható hirdetményekben köteles tájékoztatást adni, amelyet általános szerződési feltételekként összefoglalva a belépőjegyen, bérleten is fel kell tüntetni. A sportrendezvény látogatásától eltiltható az a személy is, akit az előzők alapján el kellett volna távolítani, de arra azért nem került sor, mert a sportrendezvény helyszínén a szervezői vagy rendezői beavatkozás következtében olyan nézői cselekmény volt várható, amely a sportrendezvény biztonságát aránytalanul veszélyeztette volna.

A sportrendezvény látogatásától eltiltás időtartama, ha az a szervező által szervezett minden sportrendezvényre vonatkozik, a két évet, ha csak meghatározott sportlétesítményre érvényes, a négy évet nem haladhatja meg. A sportrendezvények vonatkozásában a kitiltás alatt azt értjük, hogy a sportrendezvényen való részvétellel, az odautazással, vagy az onnan történő távozással összefüggő szabálysértés miatt az eljárás alá vont személy kitiltható bármelyik sportszövetség versenyrendszerében megrendezésre kerülő sportrendezvényről, valamint bármelyik sportszövetség versenyrendszerében megrendezett sportesemény helyszínéről szolgáló sportlétesítményből.

A kitiltás legrövidebb tartama hat hónap, leghosszabb tartama két év. A szervező köteles azt a résztvevőt, aki a sportrendezvény megtartását, illetve mások személyi és vagyonbiztonságát veszélyezteti, vagy rasszista, gyűlöletre uszító magatartást tanúsít, e magatartások abbahagyására felszólítani. Amennyiben a személy a felszólításnak nem tesz eleget, a rendezvénybiztosító ő a beléptetést megtagadja illetve, ha az már a rendezvényen történik, onnan eltávolíthatja.

A sportrendezvényen résztvevő ruházatának, csomagjainak átvizsgálására a rendezvény biztosítását végző rendőr és a biztosítást végző rendező szerv alkalmazottja, vagy a rendező is jogosult. Kényszerítőeszköz alkalmazására - ha törvény eltérően nem rendelkezik - kizárólag a rendőr jogosult. Az ellenőrzés során lehetőség van fém- és robbanóanyagkutató-műszer alkalmazására is. A szervező a nézők egyedi azonosítására alkalmas biztonsági beléptetési és ellenőrző rendszert alkalmazhat. Beléptető rendszer alkalmazása esetén a szervező a belépőjegy, bérlet eladásakor csak a néző nevére szóló belépőjegyet, illetve bérletet értékesíthet.

A beléptetés során a rendező szerv alkalmazottja útján a belépőjegy, bérlet birtokosának kilétét ellenőrzi, és egybeveti a belépőjegyen, bérleten szereplő személyi adatokkal. Ha az adatok nem egyeznek, a belépést meg kell tagadni. A szervező a belépőjegy, bérlet eladásakor, illetőleg a rendező szerv alkalmazottja a beléptetés során jogosult a néző személyazonosságát a személyazonosság igazolására alkalmas igazolvány

alapján megállapítani, és ellenőrizni. A szervező névre szóló belépőjegyet és bérletet, a sportszervezet klubkártyát állíthat ki, és értékesíthet.

A belépőjegyen, bérleten, illetve klubkártyán a sportrendezvényre a belépésre jogosult személy nevét, születési helyét és idejét, valamint lakcímét kell feltüntetni. **Ezeket az adatokat a kibocsátó szervező vagy sportszervezet annak érvényességét követő 24 óráig nyilvántartja.**

A sporttörvény hatálya alá tartozó rendezvényeken kötelező az elektronikus megfigyelőrendszer alkalmazása, amennyiben a videofelvétel büntető- vagy szabálysértési eljárásban bizonyíték lesz, az eljáró hatóság a felvételt lefoglalhatja. A lefoglalás a felvételt készítő cég vonatkozásában törlésnek vagy megsemmisítésnek minősül, ha ennek minden más példányát és adatát törli a szervező.²⁹⁶

27.3. A sportrendezvények biztosításának európai szabályozása

A sport az Európa Tanács által kiadott **Európai Sport Charta és a Sportetikai Kódexe** alapján minden olyan fizikai tevékenység, amelynek célja esetenként, vagy szervezett formában a fizikai és szellemi erőnlét kifejezése, vagy fejlesztése, társadalmi kapcsolatok teremtése, vagy különböző szintű versenyeken eredmények elérése.

A sportbiztosítás nemzetközi szinten együttműködésben van a hazai biztonsági megoldásokkal, hiszen az EU ajánlásai fontosak a hazai jogi és szakmai kérdések vizsgálata során.

A sportrendezvényekkel összefüggésben a közös biztonsági szabályozási követelmények EU-s és Európa Tanácsi dokumentumokban meghatározásra kerültek. Az alapvető jogok garantálása mellett üzleti megfontolások is szorgalmazzák a fellépést minden kirekesztő magatartás ellen. A nemzetközi követelményrendszer az átfogó és komplex **nemzeti szabályozás**, valamint a **FIFA, UEFA belső szabályzatok garantálják** a rendet és a biztonságot a sportrendezvényeken. A tájékoztatórendszer, hirdető és hirdetésmények vonatkozásában a politikai üzenetek közlését kifejezetten tiltja. A rendszert tilos használni politikai üzenetek közlésére, hazai csapat támogatására, a vendégcsapat elleni bármilyen formájú megkülönböztetésre. A politikai akciók vonatkozásában határozottan fellép a politikai üzenetnek, vagy akciónak a stadionban vagy közvetlen közelében történő megjelenítése ellen. A provokáció és rasszizmus vonatkozásában kijelenti, hogy a mérkőzés szervezője a rendőrségi vezetőkkel köteles megelőzni bármiféle, nézők általi provokációt a stadionon belül, és annak közvetlen közelében.²⁹⁷ **A szervező a rendőrségi vezetővel köteles közbeavatkozni a tájékoztatórendszeren keresztül, vagy eltávolítani bármi támadó jellegű anyagot. A rendezők fel kell, hogy hívják a rendőrség figyelmét bármi súlyos, rosszhiszemű magatartásra, beleértve a rasszista támadásokat, hogy a támadót a rendőrség eltávolíthassa a stadionból, ha úgy dönt.** A mérkőzés szervezője és a résztvevő szövetségek vagy klubok kötelesek figyelembe venni és alkalmazni az UEFA tízpontos tervét a rasszizmusról. A szabályzat a sportrendezvényen minden olyan magatartást, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, illetve minden olyan cselekményt, amely bármely népcsoport, nemzet gyalázása, becsmérlése, vallási, faji, politikai hovatartozás és egyéb szempontok szerinti megkülönböztetésére irányul, tilt. A mérkőzésen olyan transzparenst nem lehet felemelni, amely a sportszervezet és a helyileg illetékes rendőrkapitányság által nincs engedélyezve, és politikai tartalmú, szél-

²⁹⁶ Magyar Labdarúgó Szövetség Biztonsági Szabályzat alapján.

²⁹⁷ Elfogadhatatlan szintű szóbeli provokáció a nézőktől a játékosok vagy az ellenfél szurkolók felé, rasszista viselkedés, provokatív transzparensek vagy zászlók stb.

sőséges csoportok, pártok feliratait tartalmazza, vagy a nemzeti kisebbségeket sértő feliratokat jelenít meg. Nélkülözhetetlen az együttműködés a szurkolók és a sportszervezetek között.^{298 299}

27.4. A sportrendezvények biztosításának magyarországi szabályozása

Hazánkban történelmi múltja van a sport törvényi szabályozásának, amely első jogi szabályozása a testnevelésről alkotott törvény, az 1921. évi LIII. törvény volt. A jogszabály 1. §-a szerint „a testnevelésnek az a feladata, hogy az egyének testi épségének és egészségének megóvása, lelki és testi erejének, ellenálló képességének, ügyességének és munkabírásiának kifejlesztése által megjavítsa a közegészség állapotát, gyarapítsa a nemzet munkaerejét.” A rendszerváltás után alkotott első modern sporttörvény, a 1996. évi LXIV. törvény lényegében szervezeti és finanszírozási kerettörvény volt, több jelentős eredménnyel, így bevezette a sportösztöndíj-rendszert. Az 1998 áprilisában hozott 1998. évi XXXI. törvény először szabályozta Magyarországon a hivatásos sportot. Ezt követte a 2000. évi CXLV. törvény, amely nemzetközi szinten is egyedülálló módon, a közjogi szabályozás mellett a sport civiljogi vonatkozásait is komplex, ágazati, kódex jellegű egységes szabályozásban részesítette. Ennek módosított, aktualizált változata a jelenleg hatályos, sportról szóló 2004. évi I. törvény.³⁰⁰

27.5. A sportrendezvény-biztosítás személyi feltételei

A sportrendezvényt szervező csak az előírt hivatalos engedélyek birtokában rendezhet sporteseményt, mérkőzést az adott sportlétesítményben, objektumban³⁰¹. A szervező a sportlétesítmény területén jól látható hirdetőtáblán közzétett általános szerződési feltételekben köteles meghatározni a sportrendezvény megtekintésének feltételeit. Az általános szerződési feltételeket összefoglalva a belépőjegyben, bérletben is fel kell tüntetni. **A sportrendezvény biztonsága érdekében a szurkolótáborok és ultra szurkolók a sportrendezvényen való részvételének megszervezésekor, valamint a sportrendezvény időtartama alatt és a rendőrség igényei szerint a sportrendezvényt megelőzően, illetve követően a szervező köteles az illetékes rendőri vezetővel együttműködni és részére az igényelt segítséget megadni.** Ha a sportrendezvény résztvevőinek magatartása annak biztonságos megtartását veszélyezteti, és a megbomlott rend másként nem állítható helyre, a szervező köteles a sportrendezvényt megszakítani, illetve felfüggeszteni. A rendőrség kezdeményezésére a sportrendezvényt meg kell szakítani. Ha a rend nem állítható helyre, a sporttevékenységet irányító személy³⁰² a sportrendezvényt befejezetté nyilváníthatja.

A **rendező szerv** a sportrendezvényt szervező a sportrendezvény biztonságos lebonyolítására, valamint a helyszínen a rend fenntartására és a szervezési feltételek biztosítására szerződésben rendező szervet vagy rendezőt bízhat meg. A megbízásnak a rendező szerv esetében feltétele, hogy a sporttörvényben meghatározott feltételeknek megfelelő rendezőt alkalmazzon. A rendező szervnek csak a vállalkozás keretében végzett személy- és vagyónvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól, a Személy-, Vagyon-

298 Szurkolói ankétok, szurkolói koordinátorok, megfelelő kommunikációs csatornák.

299 Tóth N. Á.: A sportjog, mint sajátos szakjog. Miskolc. PhD. értekezés.

300 Fazekas Attila: Sportigazgatási és sportjogi ismeretek. Jegyzet. 2009.

301 Rendelkezni kell tűzvédelmi-, munkavédelmi szabályzattal, egészségügyi előírásoknak meg kell felelni, biztonsági terv, kimenekítési terv és minden egyéb szükséges dokumentációt meg kell szerezni.

302 A játékvezető, mérkőzésvezető vagy a versenybíró.

védelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamaráról szóló 2005. évi CXXXIII. törvény hatálya alá tartozó egyéni, vagy társas vállalkozás bízható meg. A sportról szóló 2004. évi I. törvény módosítása alapján, sportrendezvényen csak az lehet rendező, aki egyéni, vagy társas vállalkozás vezető tisztségviselője vagy alkalmazottja, és olyan képesítéssel rendelkezik, amely megfelel a külön jogszabályban meghatározott feltételeknek, ezen felül pedig sportrendezvényen való rendfenntartásra felkészítették. Tehát, aki ebben a minőségben vesz részt a rendezői feladatban annak képzettséggel kell rendelkezni.

A rendezőnek e minőségben külsőleg azonosíthatónak kell lennie. A rendező szerv, a rendező, köteles a szervező utasításai szerint eljárni. A szervező szabályzatai és a versenykiírásban foglaltak utasításnak minősülnek. A sportrendezvényen való rendfenntartásra és a rendőrséggel való együttműködésre a szervező köteles a rendezőt rendszeresen felkészíteni. A felkészítéshez a szervező a vagyonvédelmi szakmai kamara, illetve a rendőrség közreműködését, a külön jogszabályban meghatározott szolgáltatásként igénybe veheti. Külön jogszabály határozza meg azokat a sportrendezvényeket, amelyeken a rendezésre rendező szervet, rendezőt kell megbízni, és amelyek esetében a szervező köteles a sportrendezvény résztvevői számára felelősségbiztosítást kötni³⁰³.

A rendezői feladatokat ellátó személy köteles betartani a hatályos törvényeket, előírásokat, melyek a sportrendezvényeknél alkalmazható ruházat- és csomagátvizsgálás gyakorlati végrehajtását szabályozzák. Kiemelt figyelmet kell fordítani a beléptetést végzőknek a közbiztonságra különösen veszélyes eszközök bevitelének megakadályozására. A sportági szakszövetségek további eszközök, tárgyak nézőtérre való bevitelét jogosultak megtiltani.³⁰⁴

A rendezők között koordináló vagy irányító feladatokkal megbízott személy a mérkőzések, sportesemények biztonságos lebonyolításának egyik legfontosabb szakembere. Szakmailag, erkölcsileg és anyagiilag is felelőssé tehető a rendkívüli esemény, rendbontás szakszerűtlen kezelése következtében előállt helyzetért, következményekért. Felel a mérkőzés-rendezési előírások, a biztonsági terv törvényes és szakszerű betartásáért, betartatásáért. Kapcsolatot tart a sportszervezet kijelölt vezetőjével, a beosztott rendezőkkel, a szekciófelelősökkel, rendőri biztosítás esetén annak felelős vezetőjével, illetve a vezetési ponttal. Bizonyos esetekben, a mérkőzés biztonságos lebonyolítását akadályozó helyzetekben speciális döntéseket³⁰⁵ csak a sportszervezet kijelölt vezetőjének, illetve a rendőrség jelen lévő vezetőjének utasítására hozhat meg, hajthat végre.

A rendező köteles a Biztonsági Terv-be előírtakat betartani és betartatni. Kapcsolatot tart a főrendezővel és a szekciófelelősökkel, illetve szükség esetén a vezetési ponttal. Részletes tájékoztatást ad a felállítási helyén történő eseményekről. A főrendező által tartott eligazításon elhangzottak, utasítások szerint végzi a tevékenységét. A szervező szabályzataiban, előírásaiban foglaltakat maradéktalanul betartja és betartatja. A kijelölt őrhelyét – a vezetési pontról érkező utasítás illetve a főrendező által történő átvezénylés, összevonás kivételével – nem hagyhatja el. Szakmailag, erkölcsileg és anyagiilag is felelőssé tehető a rendkívüli esemény, rendbontás szakszerűtlen kezelése következtében előállt helyzetért, következményekért.³⁰⁶

303 A belépőjegyen fel kell tüntetni.

304 Szirénák, elektromos kürtök, üvegek, stb.

305 Botrány, rendbontás vagy bombariadó esetén, a nézőtér, illetve a létesítmény kiürítése.

306 Kabók József- Lapid Lajos - Peterdiné Árva Ilona- Szabó László- Szalóki Sándor- Vágó Imréné- Végh József: Sportrendezvények biztonsága és biztosítása. Tanulmánygyűjtemény Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara. Budapest 2006.

27.6. A sportrendezvény-biztosítás tárgyi feltételei

A tárgyi feltételek meghatározásánál a modern technikai eszközök során kiemelt a beléptető rendszerek üzemeltetése. A sportrendezvények biztosítása napjainkban már nem csak élőerővel, rendezővel történik, hanem egyre nagyobb szerepet kapnak a különböző **technikai eszközök**. Ezek segítségével már a belépőjegyek értékesítésénél, majd a beléptetésnél elkülöníthetők a különböző szurkolói csoportok, megakadályozható az ellentáborok keveredése, ezáltal megelőzhetőek a fizikai találkozások, összecsapások. A beléptetéssel kapcsolatos feladatokat a sportról szóló, 2004. évi I. törvény egyértelműen meghatározza. A szervező köteles a külön jogszabályban meghatározott sportrendezvény esetében a belépőjegy-eladást, a sportrendezvény helyszínére a beléptetést, a szurkolótáborok elhelyezését és folyamatos figyelemmel kísérését, valamint a sportrendezvény helyszínének elhagyását a szükséges műszaki és biztonsági intézkedéseket megtéve úgy megszervezni, hogy a szurkolótáborok elkülönítése biztosított legyen. A néző a sportrendezvény helyszínére akkor léptethető be, ha érvényes belépőjeggyel, bérlettel vagy más, a sportrendezvény helyszínére való belépésre jogosító igazolással rendelkezik.

A tárgyi feltételekhez sorolható a jogszerű beléptetéssel összefüggésben a **manuális jegykezelés** is. Hazánkban a sportlétesítmények, stadionok jelentős részében még nem működnek beléptető rendszerek. A rendezvények látogatását biztosító jegyeket sok esetben hagyományosan a rendezők jogosultság vizsgálóként a beléptető-kapuknál, beléptető-pontokon manuálisan kezelik. Ennek előnye, hogy viszonylag gyors az ellenőrzőpontokon, a kapuknál az áthaladás, mivel a belépőjegyek érvénytelenítése vagy betépéssel, vagy lyukasztással történik. A jogosultságvizsgálat során könnyebb alkalmazkodni a nagyobb tömeghez is, hiszen csak élőerőt kell átcsoportosítani hozzá. Hátrányaként említhető, hogy nem lehet szűrni a tömeget, nehezebb a tömeg koordinálása, keveredhetnek a szurkolói csoportok, bejuthatnak a rendezvényre tiltott, kitiltott személyek is, nem lehet tudni, hogy pontosan hány fő érkezett a rendezvényre.

A technikai eszközök között már jelentősebb műszaki tartalommal bír a számlálóval ellátott **forgókapus beléptető rendszer**. Egyes sportlétesítmények beléptető-kapuiból technikai eszközként csupán számlálóval ellátott forgókapuk találhatók, melyek használatával a nézői létszámot lehet nagy pontossággal megállapítani, de a rendezvény látogatóival kapcsolatosan más információt nem szolgáltat. A belépési jogosultság ellenőrzése ebben az esetben is manuálisan történik. Ezt az élőerővel is kombinálni szükséges a biztonság fenntartása érdekében.

Továbbfejlesztett változata a forgókapus beléptetésnek, amikor a sportrendezvény helyszínén lévő kiépített, vagy ideiglenesen telepített térfigyelő rendszer kameráival rögzítik a kapun áthaladókat. Előnye ennek a megoldásnak, hogy pontosan lehet tudni, hányan érkeztek a rendezvényre, valamint, hogy a vezetési pontra telepített monitoron át kiszűrhetőek a sportrendezvények látogatásától tiltott, kitiltott szurkolók, így még jó eséllyel a sportrendezvény kezdete előtt eltávolíthatóak a területről. Felvétel készül minden rendezvényre érkező szurkolóról, így egy esetleges rendbontást vagy más rendkívüli eseményt követően azonosíthatóak lesznek. A hátránya ennek a rendszernek, hogy a jogosultság ellenőrzése ez esetben is élőerővel, manuálisan történik, valamint esetlegesen a tömegben kell intézkedni a kitiltott személlyel szemben, amely intézkedés negatív hangulatot, érzelmeket kelthet a szurkolók, a kitiltottak helyszínén lévő barátai körében, mely intézkedés esetlegesen ellenállásba ütközhet, és későbbi rendbontáshoz vezethet.

A **vonalkódos kártyaleolvasóval felszerelt forgókapuk** rendszere már több helyszínen megtalálható hazánkban is, amely beléptető-rendszerek közül a felújításra került stadionjainkban, valamint az új építésűekben már ezek kerültek alkalmazásra a vonalkódos kártyaleolvasóval felszerelt forgókapuk.³⁰⁷ Ez a rend-

307 A debreceni Nagyerdei Stadionban felszerelt eszközök jegyleolvasásra, nézőszám-regisztrálásra, szektorazonosításra, klubkártya-leolvasásra is alkalmasak.

szer már lehetőséget biztosít arra, hogy egyértelműen kiszűrje a különböző szurkolótáborokhoz tartozó személyeket, mivel adott kapukon, a belépőjegyeken szereplő kódokat leolvassa csak a megfelelő kódot tartalmazó jegyek esetében teszi lehetővé az áthaladást. Előnye, hogy a belépőjegyen lévő vonalkód alapján a rendszer automatikusan rögzíti a belépő személyek adatait, regisztrálja a belépők számát, átengedi a kapun az adott területre, szektorba belépni jogosultat, majd érvényteleníti a jegyet³⁰⁸. Az ellenfél szurkolótáborának területére, szektorába érvényes jeggyel rendelkező személyt nem engedi át a másik fél számára kijelölt kapun, a beléptető-kapu külső beavatkozás nélkül lezár. Áthaladni csak a jogosultságnak megfelelő kapun lehet és a megfelelő szektorba halad be a néző. Ez a rendszer alkalmas a hamisított belépőjegyek kiszűrésére is. A hátránya, hogy nagy tömegben a türelmetlen, beléptetésre várók rányomják egymást a kapu forgókarjaira, ezáltal balesetveszélyes lehet. A forgókar csak a jogosultság azonosítása után fordul tovább. Egy kapu egyszerre csak egy személyt enged át. A belépőjegy azonosítása pár másodpercet igényel, ez a manuális ellenőrzéshez képest lassítja a területre történő bejutást, és ez az áteresztőképességet korlátozza. Az Interticket beléptető-rendszere³⁰⁹ főként kisebb nézőszámú, illetve fedett létesítményekben megtartott rendezvényeken alkalmazható eredményesen. Az **okostelefon folyamatos on-line összeköttetésben** van a jegyértékesítési központi adatbázissal, így a belépőjegyeken lévő vonalkódok, vagy QR kódok leolvasása által pontos adat kapható a belépők számáról, és minden olyan adatról, melyet a rendezvény szervezője a kódkészítőktől megrendelt. Az előnye, hogy azonnali, pontos adatszolgáltatásra képes és az érvénytelen, vagy hamisított belépőjegyeket kiszűri. Az eszköz a rendezvény látogatásától eltiltott, kitiltott szurkolókat is kiszűri.³¹⁰

A hátránya között említhető, hogy a jegykezelés lassabb, mint más technikáknál, ezért nagyobb tömegrendezvényen nem célszerű alkalmazni.³¹¹

27.7. A különböző sportrendezvények eltérő biztosítási kritériumai

A jogszabályban meghatározott sportrendezvények biztonsági kockázat szerinti minősítését a sportrendezvény szervezőjével folytatott előzetes egyeztetést követően az Országos Rendőr Főkapitányság az általa működtetett **Minősítő Bizottság** javaslata alapján határozza meg. A minősítésre vonatkozó javaslatot a versenynaptárban szereplő mérkőzések esetén legalább 25 nappal, egyéb esetekben legalább **15 nappal a mérkőzést** megelőzően kell a helyi rendőrkapitányság képviselőjével közösen megtenni. A sportrendezvények biztonsági minősítése normál, fokozott, vagy kiemelt biztonsági kockázatú lehet. A normál és fokozott biztonsági kockázatú sportrendezvényeken, a sportlétesítményen belüli biztonságért a szervező felel. Kiemelt biztonsági kockázatú sportrendezvény esetében a rendőrség a sportrendezvény sportlétesítményen belüli biztosítását közfeladatként végzi. Normál biztonsági kockázatú sportrendezvényen a szervező a rendőrség közreműködését térítés ellenében igénybe veheti. A sportrendezvények minősítését arra figyelemmel kell kialakítani, hogy a sportrendezvényről az előzetesen rendelkezésre álló adatok alapján alaposan feltehető, hogy valamely, a nézők magatartására visszavezethető ok következtében nagyobb, meghatározatlan számú résztvevő életének, testi épségének, vagyonának sérelme vagy annak közvetlen veszélye fenyeget.³¹² A labdarúgó mérkőzések biztonsági kategóriái eltérőek lehetnek, amelyet az UEFA által szervezett különbö-

308 A visszaélések, például a dupla felhasználás elkerülése érdekében.

309 Okostelefon készülékekkel történő vonalkódos kártyaleolvasás.

310 A jelenlegi labdarúgó mérkőzések vonatkozásában a belépőjegyek bizonyos számban a kluboknál szurkolói kártya, vagy a különböző jegyárúsító helyeken a kedvelt csapat szurkolóközönségének kijelölt lelátóhelyekre vásárolhatóak meg. A sporttörvény értelmében a sportrendezvény helyszínére akkor léptethető be a néző, ha nem áll eltiltás, valamint a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény szerinti kitiltás hatálya alatt.

311 Kabók József- Lapid Lajos - Peterdiné Árva Ilona- Szabó László-Szalóki Sándor-Vágó Imréné-Végh József: Sportrendezvények biztonsága és biztosítása. Tanulmánygyűjtemény Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara. Budapest 2006.

312 Magyar Labdarúgó Szövetség. Biztonsági Szabályzat.

ző labdarúgó tornák biztonsági kockázat két kategóriája került kialakításra. A fokozott kockázattal járó mérkőzések kategóriájába tartoznak az UEFA döntő mérkőzései, a Kupagyőztesek Európa Kupája, a Bajnokok Ligája, ennek összes mérkőzése, a Labdarúgó Európa Bajnokság selejtező mérkőzései és azok a mérkőzések, ahol az egyik vagy mindkét csapat szurkolóinak korábbi időpontban elkövetett rendbontó magatartása vagy egyéb rendkívüli ok miatt az UEFA vagy a helyi Nemzeti Labdarúgó Szövetség ebbe a kategóriába sorol.

Fokozott biztonsági kockázat, ha várható, hogy a vendégcsapat szurkolóinak száma meghaladja a kijelölt stadion teljes befogadó képességének tíz százalékát vagy a háromezer főt. Abban az esetben, ha egy mérkőzést semleges helyszínen rendeznek, a rendezvénybiztosítás szempontjából mindkét csapat vendégcsapatnak tekintendő. Ha a kijelölt stadionban teltház várható, azaz a teljes engedélyezett stadionkapacitás feltöltése vagy több mint huszonötezer fő néző várható. Ha várható, hogy a mérkőzésre nagyszámú, a vendégcsapat országából származó külföldi szurkoló érkezik.

Az UEFA besorolás szerint normál kockázattal rendelkező mérkőzésnek kell tekinteni minden olyan mérkőzést, amely nem sorolható be az előzőekben említett kritériumok egyikébe sem. Ez a biztonsági besorolás az UEFA mérkőzésekre készült, de a gyakorlat olyan mértékben átvitte ezt a szakmai köztudatba, hogy minden sportrendezvény előzetes biztonsági értékelésében ez a két kategória kerül megnevezésre. „A” kategóriába tartoznak azok a mérkőzések, amelyeken sem a tömeg nagysága, sem a rendbontásra vonatkozó veszély, illetve veszélyeztetettség nem tekinthető olyan jelentősnek, hogy az biztonsági problémát okozna. „B” kategóriába tartoznak azok a mérkőzések, ahol a kijelölt stadion befogadóképességének megfelelő vagy ahhoz közeli tömeg várható, vagy ahol különlegesen nagy ellenfél támogatás lehetséges, de ahol a rendbontás veszélyét az ellenfél támogatás nagyságát is figyelembe véve kevésbé jelentősnek ítélik meg. „C” kategóriába tartoznak azok a mérkőzések, melyekre nagy tömegeket várnak, és amelyeknek a közbiztonságra gyakorolt veszélyessége számottevő.³¹³

27.8. A témakör részletes kifejtése

A sportrendezvényeken a szervező felelőssége jogszabályokban és a szakszövetség, illetve a sportági szövetség szabályzatában meghatározott előírásoknak megfelelő lebonyolításáért a szervező – illetve rendező szerv (rendező) alkalmazása esetén a szervező és a rendező egyetemlegesen – felelős. A szervező köteles megtenni, vagy az illetékes hatóságnál kezdeményezni minden olyan intézkedést, amely a sportrendezvényen résztvevők személyi- és vagyonbiztonságának megóvása, valamint a bűnmegelőzés érdekében szükséges. A szervező felelőssége a résztvevőknek a sportesemény helyszínén történő megjelenésétől addig tart, amíg a résztvevők a sportesemény helyszínét elhagyják. A sportrendezvény biztonsága érdekében a szurkolótáborok sportrendezvényen való részvételének megszervezésekor, valamint a sportrendezvény időtartama alatt, és a rendőrség igényei szerint a sportrendezvényt megelőzően, illetve követően a szervező köteles az illetékes rendőri vezetővel együttműködni, és részére az igényelt segítséget megadni.

A rendőrség, a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara és a szakszövetség (országos sportági szövetség) által – külön jogszabályban meghatározott eljárás szerint – kiemelt biztonsági kockázatúnak minősített sportrendezvény biztosítását a szervező által megbízott rendező mellett a rendőrség közfeladatként látja el. A nem kiemelt biztonsági kockázatúnak minősített sportrendezvény biztosítására a szervező – a külön jogszabályban meghatározottak szerint – amennyiben a körülmények alapján indokolt, köteles kezdeményezni a sportrendezvény térítés ellenében történő rendőri biztosítását. A fokozott biztonsági kockázatú sportrendezvény szervezője - a rendezvényt megelőző 15 napon belül- köteles felkérni a

313 Juhász L.: Rendezvénybiztosítás, sportrendezvények biztosítása (különös tekintettel a labdarúgó mérkőzések biztosítására), Biztonságtechnikai szemle. 2008.

sportrendezvény helye szerint illetékes helyi rendőrkapitányságot a sportlétesítményen belüli rend fenntartásában térítés ellenében történő közreműködésre.

Ha a sportrendezvény résztvevőinek magatartása annak biztonságos megtartását veszélyezteti, és a megbomlott rend másként nem állítható helyre, a szervező köteles a sportrendezvényt megszakítani, illetve felfüggeszteni. A rendőrség kezdeményezésére a sportrendezvényt meg kell szakítani.

A szervező a sportlétesítményen kívül, és annak területén jól látható hirdetményekben köteles meghatározni a sportrendezvény megtekintésének feltételeit, amelyet – általános szerződési feltételekként összefoglalva – a belépőjegy, bérleten is fel kell tüntetni.

A rendező a sportrendezvény biztonságos lebonyolítása érdekében, valamint a helyszínen a rend fenntartására, és a szervezési feltételek biztosítására szerződésben rendezőszervet, vagy rendezőt bízhat meg.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

- 1. Jogi szabályozottságuk alapján csoportosítsa a rendezvényeket!**
- 2. Hány fő felett kell rendező a GYTV. rendezvényeken?**
- 3. Ismertesse a sportrendezvényeket biztonsági kockázatuk szerint!**
- 4. A sportrendezvények vonatkozásában mit értünk kitiltás alatt?**
- 5. Milyen tárgyi feltételei vannak a sportrendezvények biztosításának?**
- 6. Milyen információkat kell tartalmaznia a biztosítási tervnek a sportrendezvény vonatkozásában?**
- 7. Miért van szükség a sportrendezvény előtt helyszínbemjárásra?**
- 8. Milyen kategóriákat ismer a rendezvények besorolására?**
- 9. Sportrendezvények tekintetében (ha szükséges) milyen információkat kell tartalmazni a mentési tervnek?**
- 10. Ismertesse a mozgóőrség egészségügyi biztosításának szintjeit!**

28. A SPORTRENDEZVÉNY-BIZTOSÍTÁS GYAKORLATI VÉGREHAJTÁSA

A sportrendezvények, főként a látványsportok biztosítása terén különösen nagy jelentőséggel bír a labdarúgó mérkőzések magas szintű biztosítása, mely rendezvények során több rendkívüli esemény hívta fel a figyelmet a probléma megoldásának szükségességére. A tömegkatasztrófák bekövetkeztében az UEFA az 1993-as esztendőben külön utasításokat hozott létre a biztonságos rendezvények megtartása érdekében, melyek be nem tartása fegyelmi büntetéssel sújtható. A nemzetközi szövetség állásfoglalása szerint a rendezők, a szövetségek és az egyesületek vállalják a felelősséget minden általuk elvégzett szervezési feladatért. **Különösen nagy a felelőssége a mérkőzés rendezőinek**, mindegy melyik szervezettel vannak szerződésben. Ez annyiban áll, hogy a biztonsági szervezeteknek az adott stadionban és annak környezetében a mérkőzés előtt, alatt és az azt követően a rend és a biztonság fenntartásáért mindent meg kell tenni.³¹⁴

28.1. A tömeg/sportrendezvény-biztosítást megelőző feladatok, eligazítás gyakorlása

A tömeg- és sportrendezvény biztosításával kapcsolatos tevékenység **két fő** részből, az **előkészítés** és a végrehajtás szakaszából tevődik össze. Az előkészítés a tervezés és a szervezés feladatait foglalja magába. A tervezés időszaka a konkrét rendezvényhez kötődő adatok értékelésétől a tervokmányok kidolgozásáig, a megbízó elvárásainak megismeréséig, a rendezvény kategóriájának, a rendelkezésre álló információk elemzéséig, a konkrét esetleges **komplex külső vagy belső védelmi** feladatok meghatározásig, a biztonsági feltételek áttekintéséig, és a rendezvény kockázati tényezőinek felméréséig, értékelésig tart. A szervezés időszaka a résztvevők feladatainak meghatározásától, a magánbiztonsági szolgálatok feladat meghatározásának részleteinek kidolgozásától a készenlét eléréséig tart.

Az előkészítési fázis időszakait egymástól nem lehet elhatárolni, mivel a **biztosítás tervezése nagyon komplex, sok összetevőből és változóból kialakuló feladat**. A sportrendezvények fokozatától függően a magánbiztonság biztonsági és kiürítési tervet készít minden esetben, amely mellett a rendőrség is elkészíti a biztosítási terveit. Ha kiemelt rendőri biztosításnak van helye, akkor a végrehajtását az illetékességi területre kiterjedően a rendőrfőkapitány és helyettesei írásos intézkedésben rendelhetik el. Az intézkedésnek tartalmaznia kell a sportrendezvény idejét, helyét, a közbiztonságra gyakorolt várható hatásának megítélését, a biztosítószolgálat tevékenységi körzetét, a biztonság érdekében alkalmazható intézkedések, így a **ruházat, csomag és jármű fokozott ellenőrzését, a szükség szerinti forgalomszabályozást, a szervezők és a magán biztonsági szolgálatok segítségének igénybevételét**. A közterület frekvenciált helyeinek, a tömegközlekedési eszközök utasforgalmának ellenőrzését, a sportrendezvényt megelőző és az azt követő sajtókezelés és a tömegtájékoztató feladatait. A biztosításba bevont állomány eligazításának szempontjait, a biztosítás parancsnokát és helyettesét, a biztosítószolgálatra igénybe vehető személyi állományt, és a technikai eszközöket, a megerősítő erők igénylésének rendjét, a jelentések rendjét.

314 Juhász L.: Rendezvénybiztosítás, sportrendezvények biztosítása (különös tekintettel a labdarúgó mérkőzések biztosítására), Biztonságtechnikai szemle. 2008.

Ha kiemelt egy sportrendezvény, akkor a rendőrség felel mindenért, és irányítja a magánbiztonság tevékenységét is.

Amennyiben a rendőri szerv illetékességi területén előre kiadott időpontokban ismétlődnek a sportrendezvények, a biztosítást elrendelő vezető a fő feladatokat az adott időszakra, idényre, bajnokságra egy intézkedésben is meghatározhatja. Amennyiben a rendőri szerv vezetője a sportlétesítmény meghatározott területére fokozott ellenőrzés végrehajtását rendeli el, az egyes részfeladatok ellátására³¹⁵ a rendezőszervet hivatalosan felkérheti. A felkérés alapján közreműködőket a feladatokra előzetesen fel kell készíteni, tevékenységüket rendőri erővel biztosítani kell.³¹⁶

A rendezvénybiztosítás előkészületi feladatainak végrehajtása során nélkülözhetetlen momentum az úgynevezett helyszínbejárás. Ezen tevékenység során a szervezésben részt vevők, valamint szükség esetén a különböző szakhatóságok képviselői együttesen megismerik a rendezvény helyszínét.³¹⁷

A **helyszínbejárás** során meghatározásra kerülnek a konkrét, egymástól jól elhatárolható feladatok. Megállapításra kerülnek a rendezvény biztonsági elvárásai. A helyszín a feladat és a cél ismeretében meghatározásra kerül az optimális rendezői és rendőri létszám. Az úgynevezett felállítási helyek száma, a megrendelő igényeihez, illetve a rendezvény jellegéhez igazítottan meghatározásra kerül. Számbavételre **kerül a be és kijáratok, vészkijáratok száma, elhelyezkedése, a biztonságtechnikai rendszerek állapota. Az egészségügyi szolgálat helyének, mozgásterének biztosítása** a rendezvények sikeres lebonyolítása érdekében, és az esetlegesen felmerülő egészségügyi problémák szakszerű, azonnali kezelésének érdekében nélkülözhetetlen. A rendezvény külső és belső biztonságát segítő technikai eszközöket konkrétan meg kell határozni, ha kordonozásra van szükség, vagy mobil kamerarendszerek telepítése szükséges, azt ebben a lépésben kell meghatározni.

A rendezvény helyszínének vészhelyzeti **kiürítési tervét a rendezvény biztosításában részt vevő szervezeteknek** és az ezekben szolgálatot teljesítő személyeknek maradéktalanul ismerniük kell, a tervek minden esetben szükségesek, aktualizálásuk nem elkerülhető.³¹⁸

28.2. Az eligazítás tartalma és rendje

Az eligazításnál már minden részletet ismerve kell az információkat átadni a biztosításban résztvevőknek. A sportrendezvényen dolgozóknak el kell mondani, hogy **milyen rendezvény lesz, hány emberre lehet számítani, kinek mi lesz a feladata, és milyen technikai eszközzel, hívónévvel fog szolgálatot teljesíteni.** A felszerelések és láthatósági mellények átadásánál ellenőrizni kell, hogy mindenki rendelkezik-e személy- és vagyonőri igazolvánnyal, és sportrendezvény biztosításra feljogosító vizsgával.

A tervezésnek és az eligazításnak minden egyes feladat előtt meg kell történnie, a biztosításba bevont erőket és eszközöket fel kell készíteni az alapinformációkról és a biztonsági tervben foglalt minden részletére kiterjedően. Ekkor kell a technikai eszközöket kiosztani, kipróbálni, ha kell pótolni. Minden előerőt és műszaki eszközt a feladat idejéhez és típusához mérten fel kell készíteni.

315 Ruházat, csomag, járművizsgálat, stb.

316 Ez gyakorlatban a rendőri biztosítással közös magánbiztonsági szolgálatellátást és a ruházat csomag átvizsgálásnál közös munkát jelenthet. Sok esetben eligazítást és tájékoztatást is tart a rendészetben a rendőrség képviselője a követendő magatartásról és elvárt intézkedésekről.

317 Főként a végrehajtásban részt vevők és a szakhatóságok képviselői, mint rendőrség, katasztrófavédelem, OMSZ, üzemeltetés, alvállalkozók, önkormányzat stb.

318 Juhász L.: Rendezvénybiztosítás, sportrendezvények biztosítása (különös tekintettel a labdarúgó mérkőzések biztosítására), Biztonságtechnikai szemle. 2008.

28.3. Helyszínbiztosítási feladatok gyakorlása

A gyakorlás során az egyik nehéz feladat a ruházatátvizsgálás lesz, amelyet egységnyi idő alatt kell végrehajtani a gyors áteresztés miatt. A beléptetésnél ellenőrizni kell, hogy a néző az érvényes belépőjeggyel, bérlettel vagy más, a sportrendezvény helyszínére való belépésre jogosító igazolással rendelkezik-e. **Nem áll nyilvánvalóan alkohol, kábítószer vagy más bódítóhatású szer befolyása alatt, nem tart magánál szeszest, kábítószert, valamint olyan tárgyat, amely a sportrendezvény megtartását veszélyezteti. Nem léptethető be, aki mások személyi és vagyonbiztonságát veszélyezteti, vagy amely tárgy bevitelével a sportrendezvényt veszélyeztet, valamint ha a szervező azt a belépőjegy vásárlását megelőzően megtiltotta, és erről a belépőjegy vásárlóját megfelelő módon tájékoztatta.** Nem tart magánál mások iránti gyűlölet keltésére alkalmas feliratot, zászlót vagy egyéb, jogszabály által tiltott önkényuralmi jelképet. Nem áll eltiltás, valamint kitiltás alatt.

Alakítsunk ki sorokat a teremben, és néhány embert az oktató valamilyen tiltott eszközzel vagy körülménnyel ruházzon fel. A beléptetést végző hallgató időre kezdje el a ruházatátvizsgálást, amely során meg kell állapítani, ki nem léphet be a sportrendezvény területére. Ki az, akitől megtagadja a belépést, és ki az, aki csak valamilyen feltétellel léptethető be.

28.4. Rendezvénybiztosítási feladatok

Milyen kategóriákat ismerünk a rendezvények besorolására? Lehetnek **kulturális rendezvények, sportrendezvények, politikai rendezvények, tüntetések, felvonulások, gazdasági rendezvények, külföldi állami és kormányzati szintű delegációk látogatásával összefüggő rendezvények, konferenciák, tudományos ülések, katonai rendezvények, vallási szertartások, körmenetek, családi eseményekkel kapcsolatos rendezvények, stb.**

A rendezvények ilyen jellegű osztályozása, megkülönböztetése azért fontos, mert a biztosítás megszervezésénél a biztosítást végrehajtó magán biztonsági szolgálatokra és a rendőrségre más- más feladatok hárulnak.

A rendezvények egyéb felosztása tekintetében az 1989. évi III. törvény a Gyülekezési jog hatálya alá tartozó rendezvények, azaz a bejelentés-köteles rendezvények, a gyülekezési jogot nem érintő események, a rendőrség által kötelezően biztosítandó rendezvények, a rendőrség által külön felkérésre biztosítandó rendezvények, kiemelt biztonsági kockázatúnak minősített sportrendezvények, nem kiemelt kockázatúnak minősített sportrendezvények.

A rendezvény helyszíne szerinti felosztása szerint tipizálhatjuk a szabadtéren megtartandó rendezvényeket, vagy a fedett létesítményben, zárt objektumban megtartandó rendezvényeket. Lehet magánterületen megtartandó rendezvény, közterületen megtartandó rendezvény és a közforgalom céljára megnyitott magánterületen megtartandó rendezvény is.³¹⁹

319 Juhász L.: Rendezvénybiztosítás, sportrendezvények biztosítása (különös tekintettel a labdarúgó mérkőzések biztosítására), Biztonságtechnikai szemle. 2008.

28.5. A beléptetéshez kapcsolódó feladatok, és azok gyakorlása

Ismétlésként jegyezzük meg, hogy a sportrendezvény helyszínére a néző akkor engedhető be, ha – a törvényben felsorolt egyéb feltételek mellett – nem áll nyilvánvalóan alkohol, kábítószer vagy más bódító hatású szer befolyása alatt, nincs nála szeszecskő, kábítószer vagy a közbiztonságra veszélyes eszköz, gyűlöletre uszító felirat, zászló, jogszabály által tiltott önkényuralmi jelkép. A törvény szerint a rendezőszerv alkalmazottja jogosult a néző csomagjának átvizsgálására, a nézőt kilétének igazolására felhívni, továbbá a 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól jogszabályban foglalt kényszerítőeszközök alkalmazására.

A fentiek alapján a szervező köteles a külön jogszabályban meghatározott rendezvény esetében a belépőjegy-eladást, a sportrendezvény helyszínére a beléptetést, a szurkolótáborok elhelyezését és folyamatos figyelemmel kísérését, valamint a sportrendezvény helyszínének elhagyását a szükséges műszaki és biztonsági intézkedéseket megtéve úgy megszervezni, hogy a szurkolótáborok elkülönítése biztosított legyen. A néző a sportrendezvény helyszínére akkor léptethető be, ha érvényes belépőjeggyel, bérlettel vagy más, a sportrendezvény helyszínére való belépésre jogosító igazolással rendelkezik.

A tárgyi feltételekhez sorolható a jogszerű beléptetéssel összefüggésben a manuális jegykezelés is. Hazánkban a létesítmények, stadionok jelentős részében még nem működnek beléptető rendszerek.

A személy és vagyonőrként foglalkoztatott személyek részére a sporteseményre történő beléptetésnél biztosított a ruházatátvizsgálás végrehajtásának lehetősége is. Azért került ilyen módon nevesítve ez a feladat, mert az egyéb őr, a steward stb. erre nem jogosult a törvény értelmében. A hatóságon kívül a jogszerűen tevékenykedő személy és vagyonőr a ruházatátvizsgálási jogosultsággal rendelkező személy.

Az elméleti alapokat követően a taktikai megfontolások során az alábbi esetekre kell figyelni ruházatátvizsgálásnál:

Az intézkedő őrnek, aki végrehajtja a ruházatátvizsgálást, stabil és biztonságos testtartásban kell lennie, a közvetlen intézkedéseknél az esetleges ellenállásnál minden eshetőségre fel kell készülni.

A ruházat ellenőrzésénél, amilyen lépést csak lehet, az intézkedés alá vont személlyel kell végrehajtatni (vegye le a kabátját, vagy fordítsa ki a kapucniját, esetleg húzza fel a nadrágját), azonban vannak olyan esetek, melyek ezzel ellentétes taktikát követelnek meg, és indokolt a gyors munkavégzésnél az átvizsgáló aktívabb részvétele a feladatban. Vannak olyan szituációk is, amikor az átvizsgálónak szükséges egy ruhadarabból pl. nyilvánvalóan támadásra alkalmas eszközt elvenni és nem szabad ezt az ellenőrzővel végeztetni az esetleges támadási lehetősége elkerülése érdekében.

Az intézkedés során a támadáselhárító eszközöket mindig el kell tudni érni, illetve ennek szükség szerinti használatát semmi nem akadályozhatja.

Az intézkedéstaktika gyakorlása érdekében még egyszer ismételjük át: **A ruházat átvizsgálását nyugodt, határozott, szisztematikus, alapos, de gyors mozdulatokkal kell végrehajtani, amely során mindig tervezett módon, (például felsőruházat – alsóruházat- cipő) irányba hajtsuk végre.**

Tilos a kapkodva, figyelmetlenül és nem biztonságosan végrehajtott ellenőrzés.

Ha a ruházatátvizsgálás során feltalálásra kerül egy szűrő-, vágóeszköz, illetve egyéb veszélyes eszköz, minden esetben folytatni kell az átvizsgálást, mert feltételezhető, hogy az intézkedés alá vont személy további hasonló eszközöket is birtokol.

A segítségül használt tárgyra, asztalra vagy padra terített ruházatot ne ütögetssük, hanem simítással, esetleg gyűrögetéssel vizsgáljuk át, fokozott figyelemmel az esetlegesen elrejtett, akár belevarrt vagy titkos zsebbe tett eszközökre.

Az intézkedés során először az ellenőrzött személy által közvetlenül használt, és elérhető zsebeket és más elrejtésre alkalmas részeket kell átvizsgálni a tulajdonos általi kipakolással, kifordítással, vagy ráfogással.

Fontos, mint más intézkedésnél, hogy az őr kommunikáljon, beszéltesse az intézkedés alá vont személyt, mert ezáltal lekötheti a figyelmét, illetve kontrollálhatja szándékát a kérdéseire adott válaszok, és a talált eszközök vonatkozásában.

A feladat során folyamatosan figyelemmel kell kísérni az átvizsgálandó személy aktuális pszichés állapotát, magatartását, viselkedését, reakcióit. Fokozott figyelemmel kell eljárni az ittas, kábítószer hatása alatt álló, vagy pszichés zavar, agresszív viselkedésre jeleket mutató személyeknél.

Amennyiben szabálysértés, vagy bűncselekmény esetén intézkedünk, és a ruházatátvizsgálást hajtjuk végre, mindenképp törekedni kell arra, hogy az átvizsgálandó személy instabil, az intézkedés akadályozására, támadásra alkalmatlan helyzetben legyen.

A közbiztonságra különösen veszélyes eszközöket, vagy más jogszerűtlenül az érintettnél lévő eszközt biztonságba kell helyezni, szavatolva, hogy illetéktelen ne férhessen hozzá.

A ruházat átvizsgálása semmilyen körülmények között sem történhet szeméremsértő, vagy olyan módon, hogy mások, vagy az érintett személy jogai indokolatlanul csorbuljanak.

Ha a gyakorlat során esetleg nem járul hozzá az intézkedés alá vont a ruházatátvizsgáláshoz, illetve megtagadja az együttműködést, akkor **megtagadható a beléptetés**.

28.6. A rendezvény megtartását akadályozó, vagy zavaró, annak biztonságát veszélyeztető, illetve az ott jogellenesen tartózkodó személy igazoltatása, kivezetése, szükség esetén visszatartása

A rendezvény során észlelt kitiltott személy esetén az intézkedés során csak körültekintően és erőfőlényben kezdjük meg a feladatot. Vegyük figyelembe, hogy **a sportrendezvényen más a tömeghatás és a reakció az intézkedés alá vonttal kapcsolatban**. Tartva a személy ismerőseinek esetleges támadásától, az intézkedés megkezdése előtt erőt vonok össze, és megkérem a kollégákat, hogy ne közvetlenül, fenyegetően legyenek jelen, de a közelből tartsák szemmel, és biztosítsák az általam foganatosított intézkedést.

Az érintetthez lépve a napszaknak megfelelően köszöntöm.

Leellenőrzöm a belépési jogosultságát, elkérem a belépőjét és a szurkolói kártyáját. Mivel folyamatosan pásztázom tekintetemmel az előttünk lévő területet, ezért számítok a konfrontálódásra az ittas személyekkel.

Rádiókapcsolatban állok a központtal, ezért folyamatosan tájékoztatom őket a körülöttünk történő eseményekről.

Mivel az ittas személyek figyelnek az intézkedésre, ezért kommunikációmmal megnyugtatom az intézkedés alá vont személyt, és megkérem, hogy kövessen. Az iratai nálam vannak, és elindulok a hátamat biztosítva az egyik szolgálati helyiség felé.

A központot tájékoztatom, hogy ha valaki akadályozza az intézkedésemet, haladéktalanul küldjenek erősítést, és ha nem tudom kivonni a kitiltott személyt, akkor intézkedésbe kezdek a támadó személlyel.

Közlöm a személlyel, hogy személy és vagyonőr vagyok, és jelen pillanatban jogszerű intézkedést folytatok a jelen lévő kitiltott személlyel. Ha nem hagy fel viselkedésével, és nem hagyja lefolytatni a szabályos intézkedést, akkor támadása esetén a jogszabályban foglalt esetben testi kényszert fogok alkalmazni, mivel fennáll a megelőző jogos védelmi helyzet.

Ha a fenyegető szurkolótárs nem állt el a cselekményétől, vagy esetleg már támadásba is kezdett, akkor testi kényszerrel eltávolítom az útból.³²⁰

A tett intézkedésről tájékoztatom a központot, és szükség esetén rendőrt, vagy mentőt is kérek a helyszínre. A kitiltott személyt kikísérem a stadionból, és jegyzőkönyvet veszek fel a körülményekről.

Az feladat befejeztével jelentést készítek a tett intézkedésről, és egyben magáról a feladat lezajlásáról is. A szolgálati naplóban a kitiltott személyről és az intézkedésről is részletesen beszámolok.

28.7. A kiléptetés gyakorlása

A kiléptetés során a biztonsági **felelős vezető a rendőrség szakmai** bevonásával nyithatja ki a meghatározott kapukat a stadionban. Ezzel mindig az a cél, hogy a különböző szurkolói csoportok ne keveredhessenek, és a bűnmegelőzési célok érvényesüljenek. A kiléptetés minden esetben gyorsan és hatékonyan valósuljon meg, amely során a biztonsági személyzetnek figyelemmel kell lenni a jogsértésekre, vagy annak előkészületére.

Ha kiléptetéskor egy **személyt ki kell emelni** például pirotechnikai eszköz birtoklása miatt (a rendőrségi intézkedés és eljárás érdekében), akkor az intézkedést megfelelő **dokumentáltság mellett erőfölényben kell végrehajtani**. A kiléptetés során már sok szurkoló ittas állapotban lehet, így az intézkedést is ennek megfelelően, nagyon határozottan és körültekintően kell végrehajtani.

Ha nem működik együtt a szurkoló, akkor rendőri segítséget kell bevonni az igazoltatáshoz és az adatok megállapításához.

³²⁰ Elvezető fogásokat alkalmazok, tehát lefogom és félre viszem.

A gyakorlás során a **kommunikáció tanult eszközeivel** szólítsa fel igazolásra a kijelölt intézkedő a hallgatót. **Helyezze kilátásba a rendőri egységek bevonását**, és a későbbi intézkedés lehetőségét, amely során figyelmeztesse, hogy **dokumentálták a jogsértést, és a jelenlegi intézkedést is a kamerarendszeren.**

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. Hány fő részből áll a rendezvény biztosítása?
2. Jellemezze az első szakaszt.
3. Jellemezze a második szakaszt.
4. Kiemelt eseménynél ki a felelős?
5. Mire szolgál a helyszínbejárás?
6. Mire kell külön figyelni az eligazítás során?
7. Kik nem léptethetők be a sportrendezvényre?
8. Milyen típusú tömegrendezvényeket ismer, ahol a biztosítás szükséges?
9. Ismertesse a ruházátátvizsgálás szakaszait és szabályait a rendezvényeken.
10. Jellemezze a rádiókapcsolatot és a biztosítás külön feladatait a sportrendezvényen történő intézkedésekkel kapcsolatban.

29. EGYÜTTMŰKÖDÉS KÜLÖNBÖZŐ TÖMEG/ SPORTRENDEZVÉNYEK BIZTOSÍTÁSÁBAN

A biztosításban részt vevők együttműködésének jogi szabályai alapján a közreműködők bizonyos körét, és az együttműködés módját az 2004. évi I. törvény a sportról szabályozza. Előírja, hogy a sportrendezvény biztonsága érdekében a szurkolótáborok sportrendezvényen való részvételének megszervezésekor, valamint a sportrendezvény időtartama alatt és a rendőrség igényei szerint a sportrendezvényt megelőzően, illetve követően **a szervező köteles az illetékes rendőri vezetővel együttműködni, és részére az igényelt segítséget megadni.** A szervező a sportrendezvény biztonságos lebonyolítása érdekében, valamint a helyszínen a rend fenntartására és a szervezési feltételek biztosítására szerződésben rendezőszervet, vagy **rendezőt** bízhat meg. Rendezőszervnek csak a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenységről szóló törvény hatálya alá tartozó külön jogszabályban meghatározott képesítési követelményeknek megfelelő, és sportrendezvényen való rendfenntartásra felkészített **egyéni, vagy társas vállalkozás vezetője, vagy alkalmazottja, rendezőnek csak személy-, vagyonvédelmi, illetve magánnyomozói képesítéssel rendelkező személy bízható meg.** A rendezőnek e minőségében külsőleg azonosíthatónak kell lennie. A sportrendezvényen való rendfenntartásra, és a rendőrséggel való együttműködésre a szervező köteles a rendezőt rendszeresen felkészíteni. A felkészítéshez a szervező a rendőrség közreműködését a külön jogszabályban meghatározott szolgáltatásként igénybe veheti.

29.1. Együttműködés a rendezvény szervezőivel

A rendezvény szervezője, vagy szervezői feladatait ellátója a sportrendezvény jellegének megfelelően megteszi a **szakhatóságok felé a szükséges bejelentéseket, beszerzi a szükséges engedélyeket, megkötí a szükséges szerződéseket.** A törvényi előírásoknak megfelelően a szervező szerződést köt a megfelelő vagyonvédelmi céggel a rendezői feladatok elvégzésére, majd a továbbiakban bevonja a sportrendezvény előkészületi feladataiba is. Megszervezi a rendőrséggel, a rendezővel, a szakhatóság képviselőivel, és egyéb külső közreműködőkkel a **helyszínbejárást, ahol pontosításra kerülnek a rendezvény lebonyolításának részfeladatai, a részfeladatok felelősei, melyről a résztvevők aláírásával ellátott jegyzőkönyv készül.** Meghatározza, pontosítja a közreműködői és rendezői létszámot, és a végrehajtandó feladatokat. Meghatározza a biztosítási terv elkészítőjét. Biztosítja a közreműködők infrastrukturális igényét, a technikai eszközök elhelyezésének lehetőségét. A rendezvény ideje alatt szükség szerint segíti a közreműködőket.

A rendező az együttműködés során a helyszínbejárást, és a szerződésben foglaltak szerint elkészíti a saját, részfeladatokat is tartalmazó biztosítási tervét, melyet a rendőrség és a szervező részére átad. A szervezés ideje alatt folyamatos kapcsolatot tart a szervezővel, és a rendőrség kijelölt képviselőjével. Végrehajtja a helyszínbejáráson meghatározott részfeladatokat, telepíti, telepítteti, majd kezeli a feladat végrehajtásához szükséges technikai eszközöket (például kordonok, detektorkapuk, videotechnika, rádió-hírháló). Maradéktalanul, magas színvonalon, a vonatkozó törvények betartásával végrehajtja a rendezői feladatokat. Szorosan együttműködik a szervezővel, a rendőrséggel, és a biztosításban közreműködő egyéb szervezetekkel.³²¹

³²¹ Sportrendezvények biztonsága és biztosítása Tanulmánygyűjtemény. Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara. Budapest 2006.

29.2. Együttműködés a rendőri biztosítással

A sportrendezvényeken a szervező és a biztonság egyik sarokköve a rendőrségi együttműködés. A rendező sportrendezvényen való rendfenntartására és a rendőrséggel való együttműködésre a szervező köteles a rendezőt rendszeresen felkészíteni. A felkészítéshez a szervező a rendőrség közreműködését a külön jogszabályban meghatározott szolgáltatásként igénybe veheti. A rendezvénybiztosítások alkalmával a rendezvény helyszínének bejáratainál nem választhatók ketté a magánbiztonsági szolgálatok feladatai, valamint a rendőri feladatok. Ezek gyakorlatban a közterületen történnek, és a beléptetés sokszor ezen a területen zajlik. **Gyakori a minősített mérkőzéseknél a közös beléptetés, vagy az átvizsgálásban is az együttműködés.** Olyan rendezvényeken, ahol résztvevők nagy tömege van jelen, a törvényes keretek között kontrollálni kell a tömeg magatartását, s be kell tartatni a részvétellel kapcsolatos szabályokat. A rendezett körülmények közepette történő sikeres megrendezés nélkülözhetetlen feltétele a rendőrség közreműködése, mely szervezet hatáskörénél fogva a szükséges mértékű intézkedéseket, eljárásokat foganatosítja, illetve foganatosíttatja.³²² A szándékos rongálót a személy és vagyonőr, őr, és a biztosítást végrehajtó személy nem igazoltathatja, nem járhat el vele szemben, hanem a rendőr megérkezéséig visszatartja, majd átadja a személyt az eljárás lefolytatása céljából a rendőrnek. A sikeres rendezvénybiztosítás alappillére a rendőrséggel és a szervezőkkel történő korrekt és pontos együttműködés, ahol a feladatok jól elhatároltak, a felelősség kérdése, és annak mértéke egyértelműen tisztázott. A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény egyértelműen meghatározza a rendőri szervezetek feladatait és a sportrendezvények biztosítási felelősségeit. A rendőrségnek alapvető feladata a belső rend, és a közbiztonság védelme és annak fenntartása. A rendőrség a belső rend védelme és a közbiztonság megőrzése érdekében a törvényben, valamint e törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében ellátja a rendkívüli állapot, szükségállapot, békeállapot, és esetleges veszélyhelyzet esetén a hatáskörébe utalt, és a számára meghatározott rendvédelmi feladatokat. A rendőrség a részére meghatározott feladatainak ellátása során együttműködik a társadalmi és gazdálkodó szervezetekkel, az állami és a helyi önkormányzati szervezetekkel, segítséget nyújt az adott jogszabályban meghatározott esetekben az állami és a helyi önkormányzati szervek, szervezetek hivatalos eljárásainak zavartalan lefolytatásához. Ezen túlmenően támogatja a helyi önkormányzatok, és az állampolgárok közösségeit illetően a közbiztonság megjavítására irányuló önkéntes tevékenységet. Tehát az együttműködés minden fél részéről jogszabályban rögzített kötelezettség.³²³

29.3. Együttműködés más biztonsági erőkkel

Az együttműködés más biztonsági szolgálatokkal igen gyakori eset hazánkban is, mivel csapat-sportoknál gyakran előfordul, hogy mindkét csapattal a saját biztonsági szolgálat érkezik a sportrendezvény biztosítását végrehajtani, valamint a létesítményben is egy, a biztonság fenntartásért felelős biztonsági szervezet lesz. A biztonsági erők együttműködése elemi érdek, a közös munka nem csak szakmai, hanem gazdasági kérdés is.

³²² Az intézkedéseknél a jogsértőket is a rendőrségnek kell átadni, amely mellett a tiltott eszközt, a közbiztonságra különösen veszélyes tárgyat a biztonsági szolgálat nem vehet el a résztvevőtől, hanem a személyt a tárggyal együtt a további intézkedések megtétele érdekében az intézkedő személy átadja a rendőrnek.

³²³ Juhász L.: Rendezvénybiztosítás, sportrendezvények biztosítása. Különös tekintettel a labdarúgó mérkőzések biztosítására. Biztonságtechnika. 2008.

29.4 Együttműködés az egészségügyi szolgálatokkal

Az egészségügyi szolgálatokkal az együttműködés jogszabályi alapon nyugvó körülmény. A jogi háttér az 5/2006. (II. 7.) EüM rendelet adja, amely megadja a rendezvények egészségügyi biztosításának formáit, szintjeit és módját is. A rendezvények biztosításának szabályozása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény alapján, a Magyarország területén mentést végző magánszemélyre, jogi személyre és jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságra terjed ki. Rendezvénybiztosítást az Országos Tisztifőorvosi Hivatal által kiadott működési engedéllyel rendelkező szervezet láthat el.

A rendezvény egészségügyi biztosítását végző mentőszervezet e tevékenysége során az állami rendezvények egészségügyi biztosítását, valamint a nemzeti ünnepek, a kiemelkedő fontosságú rendezvények előkészítésének és lebonyolításának rendjéről szóló kormányhatározat szerinti rendezvények egészségügyi biztosítását az OMSZ látja el.

A rendezvény megfelelő egészségügyi biztosításáért a rendezvény szervezője, és a rendezvény egészségügyi biztosítását végző szervezet egyetemlegesen felelős.

Amennyiben a rendezvénybiztosítás során ellátott beteg egészségi állapotának megfelelő ellátásra szorul, legközelebbi egészségügyi intézménybe szállítása válik szükségessé, akkor erről a rendezvény egészségügyi biztosítását végző szervezetnek - ide nem értve a gyalogórséget - kell gondoskodnia.

Ennek hiányában, vagy ha a végrehajtott oxológiai³²⁴ ellátás a rendezvényen elégtelennek bizonyul, az OMSZ igazolt többletköltségét a rendezvény szervezője, és a rendezvény egészségügyi biztosítását végző szervezet köteles az OMSZ számára megtéríteni. Ez alól kivételt képez a katasztrófahelyzet.

A rendezvény egészségügyi biztosítását ellátó, mentési tevékenységet végző szervezetnek 50.000 fő feletti létszámú rendezvény esetén mentési tervet kell készítenie, amelyet a rendezvény megkezdése előtt legalább öt munkanappal az OMSZ illetékes szervével, a rendezvényszervezővel, és a biztosításba bevonásra kerülő más szakmai szervezetekkel egyeztetni kell.

A mentési tervet az adott rendezvény jellegére, a résztvevői létszámra, a földrajzi körülményekre és a rendezvény időpontjában várható időjárásra figyelemmel kell elkészíteni.

A mentési tervnek tartalmaznia kell a tervezett rendezvény jellegét, helyét, időpontját, a résztvevők becsült számát, a rendezvénybiztosításhoz tervezett mentőegységek számát, típusát, típusok szerinti bontásban és darabszámmal, a rendezvénybiztosításban résztvevők számát egészségügyi képzettség szerinti bontásban. A részletes helyszínrajzot, amely tartalmazza az oda- és elvezető, továbbá a menekülési és kiürítési útvonalakat, a tervezett mentőegységek elhelyezését és kapcsolattartásuk módját, a mentőhelikopter számára biztosított leszállási lehetőség helyét, amennyiben annak biztosítása szükséges. Fentiekén kívül a rendezvénybiztosítást vezető személy nevét, szakképzettségét, elérhetőségét, a társszervekkel való kapcsolattartás rendjét.

324 Sürgősségi orvostan.

29.5. Rendezvényen ellátott beteg elszállítása

Amennyiben a beteg egészségi állapotának megfelelő ellátására a helyszín nem alkalmas, a legközelebbi egészségügyi intézménybe szállítása válik szükségessé, akkor erről a rendezvény egészségügyi biztosítását végző szervezetnek kell gondoskodnia. Ha a tervezett oxyológiai ellátás a rendezvényen elégtelennek bizonyul, az OMSZ igazolt többletköltségét az egészségügyi biztosítást végző szervezet köteles megtéríteni.³²⁵

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. Kivel köteles együttműködni a szervező?
2. A szervező kit bízhat meg a rend fenntartására a sportrendezvény vonatkozásában?
3. Mivel kell rendelkezni a megbízottnak?
4. Mi készül a helyszínbejárásról, milyen tartalommal?
5. Milyen gyakori hiba van a sportrendezvények rendészeti munkájában?
6. Mi az oxyológiai munka?
7. Mikor kell mentési tervet készíteni?
8. Mivel látható el egészségügyi biztosítás?
9. Mi a mozgóőrség?
10. Mikor kötelező?

325 Terjék L.: Balesetvédelem és egészségnyújtás. Sportszervezés. Debreceni Egyetem.

30. SZEMÉLYBIZTOSÍTÁS

A TÖMEG/SPORTRENDEZVÉNYEKEN

A személyvédők olyan a tömeg/sportrendezvényeken megjelenő személyek védelménél szükségesek, akik alapvető védelemben részesülnek (törvény általi védett személyek pl.: közjogi méltóságok), tartani kell a támadástól sérelmükre, (fenyegetést kaptak, vagy más okból tartani lehet a megtámadásuktól, például az elmentés csoport vezetője), vagy olyan személyek, akikre egyéb okból különös figyelmet kell fordítani (felmerülhet bármi ok, ami indokoltá teszi a védelmet, például a bíró a sportmérkőzésen). A személyvédők munkája az esemény előtt kezdődik a helyszín részletekbe menő vizsgálatával annak érdekében, hogy minden helyiség és sarok biztosítva legyen. A legtöbb forráskönyv szerint biztosítani kell, hogy **a védett személyek végezni tudják feladatukat, körülöttük egy majdnem teljesen láthatatlan körkörös védelemmel, csak akkor reagálva, amikor szükséges.** Minden egyes, védett személyre vonatkozó biztonsági követelménynek integrálva kell lennie az eseményre vonatkozó, szélesebb biztonsági stratégiában, nyomást gyakorolva ezzel a szervezőkre olyan módon, hogy meg kell bizonyosodniuk, valamennyi nézőpontot figyelembe vettek. Azonban a különböző biztonsági csoportok és résztvevő közreműködők közötti kommunikációnak pontosnak és eredményesnek kell lennie az esemény alatt, és után. Amennyiben védett személy vesz részt a tömegrendezvényen, az rendkívül szoros, ám a védett felé nyitott, a tömegrendezvény felé zárt információáramlást tesz szükségessé. **A magánbiztonsági vállalkozások és szervezetek között összhangnak és megegyezésnek kell lennie**, mert a legkritikább esetben van a személyvédők és a rendezvényért felelős őrség azonos vállalkozásnál, vagy szervezetnél. Nincs ez máshogy az állami szektorban sem, hiszen a Készenléti Rendőrség Személyvédelmi Igazgatóság és a helyi rendőri erők is más szervezeti egységénél dolgoznak, csak hivatásos mivoltuk köti őket össze. A védett személy biztosításában résztvevőknek valamennyi információt ismerniük kell,³²⁶ amelyet a rendezvénybiztosításért felelős személy ismer, a rendezvénybiztosítási dokumentáció tartalmaz. Azonban a védett személlyel kapcsolatos információk közül csak a legszükségesebbeket kell megosztanunk a rendezvénybiztosítás vezetőjével, hiszen ez fontos biztonsági kockázat lehet. Az állami szektorban is ez az elv működik, a személyvédelem csak a szükséges információkat osztja meg a biztosításban résztvevő egyéb erőkkel.³²⁷

30.1. A személybiztosítás alanyai

Aki profi személyvédővé szeretne válni, rendelkeznie kell az olyan nem tanulható készségekkel, amelyekkel a szakmában igényelt tudást el tudja sajátítani, és alkalmazni tudja a feladatai során. A tanulható készségek a második legfontosabbak, melyekkel rendelkezni kell, bár néhány használható alapképzettség is könnyíti a felkészülést. A pszichológiai készségek követelménye szélesebb, ennek mérése speciális feladat. Magas szintű képességek szükségesek a személyvédő specialistáknak, akiket gyakran tekintenek úgy, mint akik a hivatásos rendvédelmi szervhez tartozók mellett kiemelt pozícióban tevékenykednek. Vannak a szakmacsoporton belül bizonyos hasonlóságok, például a fegyverhasználat, a pusztakezes küzdelem, vagy a járműkezelés tekintetében. A legtöbb ember, aki dolgozott mindkét területen, visszautasítja, hogy a készségek hasonlóak. Talán hasonlóan tűnnek, de a módszertanuk részről-részre más. A pszichológiai képességeknek azonban majdnem azonosnak kell lenniük. A pszichológiai jártasság ismerete alapvető ezen a területen, ahogy a rendvédelmi, katonai, vagy a magánbiztonsági feladatokban is. Bármely személynek, aki felelősséget vállal másvalaki életéért, figyelemmel kell lennie a pszichológiai adottságainak alkalmazhatóságára

326 Menekülő útvonalak, kapuk, kapcsolatok, napi tervek, esetleges kitérők vagy VIP meghívások és megbeszélése stb.

327 Lasz Gy.: Tömegrendezvények és biztosításuk védett személy a tömegben. Hadmérnök. VI. 3.

a különböző helyzetekben. Ezek magukban foglalják a stressz-szituációkban való viselkedést,³²⁸ különböző munkakörnyezetben és feladatban az alkalmazhatóságot,³²⁹ és az örök döntési szituációk figyelembevételének kérdését,³³⁰ de nem csak ennyi a szükséges pszichológiai kompetenciák köre. Tudatában kell lenni, és nyíltan el kell fogadni, hogy bizonyos fizikai, vagy pszichológiai korlátai mindenkinek vannak, és a fent nevesített helyzetek azt igénylik, hogy a személyvédő pszichológiailag is készen álljon a feladatra. Kormányzati szinten foglalkoztak ezekkel a képességekkel a privát szektorban is, mert néhány készséget, vagy válogatott tulajdonságot nehéz ellenőrizni. Ennek oka, hogy a magánszektor nincs felhatalmazva ezek leinformálására. A testőröket kizárólag védelmi személynek tekintik, pedig sokkal többet tesznek annál. Vannak testőrök, akik nagyon jó autózvezetők, vagy gyermekvédők, és vannak női személyvédők is, akik kizárólag nőket védenek. Mivel a személyvédő nagyon közel áll a védett személyhez, lehetséges, hogy céltáblájává válik a védett személy érzelmeinek, különösen, ha valami rosszra fordul. A sokoldalú védelmi személyen kívül a testőr mindenek is lesz, bizonyos mértékig. Láthatunk komoly barátságokat, és későbbi üzleti kapcsolatokat védett személy és testőr között. A képzés ezen a területen a magánszektorban szinte nem is létezik. Ezért is kell különösen sok időt aktív állományuk képzésére fordítaniuk a magánbiztonsági szervezeteknek, amely rendszeres és visszatérő, s tartalmazza a legújabb tapasztalatok átültetését a gyakorlatba, s a kötelező vizsgálatokon túl a rendszeres és állandó, vagy épp változó ismeretek frissítését.³³¹

30.2. A személybiztosítás megtervezése a tömeg/sportrendezvényen betöltött szerepük ismerete alapján

A személybiztosítás megtervezésekor nagyon sok mozaikot össze kell állítani. A kriminalisztikai alapadatokon kívül vegyük figyelembe, ki a védett személy, **van-e fenyegetve, milyen szokásai, és milyen elvárásai vannak, és fennáll-e a veszélyeztetettség személyével kapcsolatban**, mert akkor azt nagyon alaposan elemezni kell a feladat előtt.

Az első szakaszban a fenyegetettség és a program függvényében, az elemzést és információgyűjtést követően a személyi és a tárgyi feltételeket kell megteremteni. **A feladatba bevont erőket és eszközöket is össze kell állítani.** Ezeknek a mennyiségi és minőségi adatai a feladattól függenek, így a szabadtéri rendezvényre nagyobb létszám, míg a zárt térben (például VIP helységben) alacsonyabb létszám vesz részt a rendezvényen. Lesznek-e találkozói, vagy belső mozgásai a tömeg- vagy a sportrendezvényen, vagy kötött helyen lesz. Számításba kell venni a találkozókat,³³² a távozás körülményeit és idejét, valamint az ad hoc³³³ eseményeket is.

30.3. Útvonaltervezés személybiztosításhoz

Az útvonaltervezés lényeges kérdés a **kockázatelemzés** során, amelynél alapvető befolyásoló információ, hogy a védett személy gépjárművel, vagy gyalogosan közlekedik, és melyikkel mennyit, illetve a testőrök,

328 A pszichológiai állapotnak az egyszerűtől az ellentmondást nem tűrő állapotig változása.

329 A testet és az elmét nyugodt állapotban tartani az ügyfélre várakozás közben és hirtelen magas stressz szintre változik.

330 Támad vagy menekül alapfunkció kezelése.

331 Lasz Gy.: Tömegrendezvények és biztosításuk védett személy a tömegben. Hadmérnök. VI. 3.

332 Ha a találkozók meghívást kap egy másik részébe a létesítménynek, akkor azt is le kell biztosítani, az oda útról nem is beszélve.

333 Például a védett személy szereti a halászlévet, és ha megéhezik, egy nyilvános helyre kell utazni vele a tervezett programjában módosítást hozva.

valamint a gépkocsik mennyiségét. A személybiztosítás során az útvonaltervezéshez ismernünk kell minden részletet.

Az útvonaltervezésnél a tömegrendezvények tekintetében mindig számolni kell a gyalogos biztosítással, ezt alaposan és gyakorlottan kell végrehajtani a nagy létszámú rendezvények miatt. A védett személy kísérése gyalog az egyik legbonyolultabb személyvédelmi tevékenység. A védett személy nyíltan helyezkedik el, illetve mozog. A támadónak könnyebb dolga van, mintha más szituációban kell támadást kitervelni. Ilyenkor szintén olyan megoldást kell választani, hogy **a koncentrikus védelem megvalósulhasson**. Természetesen egy fő testőrrel nem lehet védelmi gyűrűt létesíteni, ehhez a feladathoz is a megfelelő erő és eszköz bevonása szükséges. A testőrök a védett személyt kísérve szektorokban figyelnek. Minél több a testőr, annál szűkebb szektorban kell egy testőrnek figyelni, és annál kisebb a hiba lehetősége. Ez egy főnél gyakorlatilag 360 fok, 15 fő állománynál már csak kb. 20 fok, amit le kell fedni. Egy testőr a védett személy mögött egy lépésre és oldalt, kettő esetén a másik a védett személy előtt egy lépésre, a másik irányban, oldalt.³³⁴

Az útvonal biztosításánál ki kell alakítani, hogy rejtve, vagy demonstratívan biztosítsuk-e a védett személyt. Ha rejtve célszerűbb, akkor a tömegrendezvényre látogatók közé vegyülve, annak megfelelő ruházatban kell a biztosítást végrehajtani. Ennek előnye, hogy nem vonja magára a rendezvényen lévők figyelmét, és nem kelt feltűnést a potenciális támadókban sem. Azonban ha esemény, vagy gyanú van, akkor rövid időn belül be tudnak avatkozni a biztosító csoportok. Ha a fenyegetés olyan mértékű, akkor a helyszínről ki tudják menekíteni a védett személyt. A másik lehetőség, ha demonstratívan vesszük körbe a védett személyt, és nem engedünk a közelébe senkit, illetve jól láthatóan biztosítjuk a mozgását.

Az útvonaltervezés során figyelembe kell venni a **rendezvények sajátosságait és adottságait, előzetesen ismerni kell a kockázatosabb helyeket és a parkolókat, a menekülési útvonalakat, és az összes olyan körülményt, ami a biztosítás során hasznunkra lehet**.

Amennyiben tervezhető a védett személynek egy sportrendezvényre történő biztosítása, akkor a biztosító által ismert területeken kell a személybiztosítást végrehajtani, és minden tervezhető is lesz. Meg kell határozni, **milyen útvonalon, mikor és milyen érkezési helyre fog megérkezni, milyen kapun és belső útvonalon kell végigkísérni a védett helységig, ahonnan a mérkőzést fogja megtekinteni**. Ezeket a részleteket a hatósággal, ha van, illetve a létesítmény őrségével is le kell egyeztetni, hogy biztosítsuk az érkezésének zökkenőmentes végrehajtását. Ugyanígy kell a **távozással kapcsolatban is eljárni, illetve meg kell határozni a kimenekítésre vonatkozó irányokat, és útvonalakat is**. Minden útvonalra és helyzetre tartalék megoldásokkal is kell készülni, és a technikai eszközökből rendelkezni kell tartalékkal is.

A biztosítás megkezdése előtt bármilyen információ merül fel arra vonatkozóan, hogy a védett személlyel kapcsolatban ellenséges magatartás vagy támadás várható, akkor erre az eshetőségre alaposan fel kell készülni, és ha nem mondható le az útvonal, és a rendezvény, akkor további erőket kell bevonni.

30.4. Biztonsági zónák kialakítása

A biztonsági zónák kialakítása a védett személy megközelítését, és a támadás lehetőségének minimalizálását hivatott szolgálni.

Koncentrikus területeket kell kialakítani, amely során **a belső védelmi kör** az első lépcső. Ez a személyvédelem közvetlenül a védett személy mellett kialakított területe, ahol karnyújtásnyira vagyunk személyünktől.

³³⁴ Berek L.-Berek T.-Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: ÓE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4.

A belső körben csak a személybiztosításba beosztott védők lehetnek, az ide történő belépési kísérletet minden esetben észlelni kell, és el kell hárítani.

Az ezt követő terület, amely már a **középső védelmi kör**, a második halmaz. Ez a személyvédelmi belső kör-től indul, és a helyiség fizikai határa,³³⁵ vagy szabadtéren a kordonnal, vagy jelöléssel illetve, ha egyik sincs, élőerővel körbehatárolt része. Ide csak az ellenőrzött személyek, az arra jogosultak léphetnek be. Ellenőrizetlenül, vagy véletlenül erre a területre nem juthat be senki.

A harmadik terület a külső védelmi halmaz, a **külső kör**. Ezen a területen más szűrő-kutató munka folyik. Ez a terület látja el a jelzést és a figyelmeztetést, ha támadási céllal, vagy gyanúsán viselkedik valaki. Ebbe a zónában bármilyen biztonsági intézkedés megvalósítható, a védett személy zavarása vagy a rendezvény akadályozása nélkül. Itt többféle technikai eszköz alkalmazható, az élőerő létszáma a kockázati szint szerint változtatható. Ennek határa a nagyobb szektortól a létesítmény területéig változtatható. Ha sportrendezvényre érkezik a védett személy, ezt célszerű a szektorában, az emeletén, vagy a rendezvény területére kijelölni.

30.5. Személybiztosítási szerepkörök

A szerepkörök meghatározása összecseng a biztonsági zónák, vagy területek feladataival. A védett személy helyzetétől távolodva a közvetlen testi épségért felel a személyvédő vagy a klasszikusan a testőr. **A személyvédőnek** a közvetlen feladata a védett személy ellen intézett bármilyen támadás felderítése és megakadályozása.³³⁶

A pozíció a legveszélyeztetettebb a védett személy támadásának elhárítása miatt, mert itt a személyvédőnek a testi épsége is veszélybe kerül a feladatai szakszerű végrehajtása során. Minden pillanatban készen kell állnia a védett személy kimenekítésére, és a csoportok fedezékében a biztonságos helyre juttatására.

A **biztosítócsoportok** vesznek még részt a feladatok végrehajtásában, akik különböző pozíciókban vannak elhelyezve, és a körökön kívül látnak el szolgálatot. Nekik a csoportban olyan feladatuk lesz, hogy a rájuk bízott zónákat és területeket biztosítsák. Ezek a személyek azok, akik a középső zónából összefoglalva hozzájárulnak a személyvédő általi menekítéshez, és a támadás elhárításához. Az első a védett személy testi épsége, és ezután lehet a támadót ártalmatlanná tenni. Egyik pozíción sem a beavatkozás a cél, hanem a védett személy biztonságának szavatolása. A hívónevük a feladatuk általi elnevezés, például a VIP bejárat biztosító. A csoporton belül mindenkinek a feladata és helye a tervezés során meghatározott, amelyet csak a biztosítás parancsnoka engedélyével hagyhat el.

30.6. Teendők a különböző védett személyt érő támadások, vagy méltóságot sértő cselekmények esetén

A biztosítás során minden esetben a megelőzés és a felderítés, a megelőző helyzetek felderítése a célravezető. Előfordul azonban, hogy minden tervezőmunka ellenére támadás történik. Az ellenséges tevékenységet, a támadási szándékot a külső, és középső körnek észlelnie kell, ezért már a biztosító csoportok tudják, hogy

³³⁵ Páholy, szektor, VIP terem vagy lobby. Ahol éppen a védett személy tartózkodik annak a biztonságosan körbehatárolható része.

³³⁶ Ez lehet élet, testi épség, személyes szabadság, emberi méltóság elleni, vagy fenyegető magatartás is.

valamilyen gyanús körülmény merült fel. Erre mindenki fel tud készülni a jelzés alapján. **Ezért lényeges a folyamatos rádiókapcsolat és jelzőrendszer.**

A biztosítás során minden gyanús mozgást szűrni kell, és a támadásban használható tereptárgyakat és csomagokat is fel kell mérni. Ha a biztosítócsoporthoz külső tagjai jelzéssel élnek, akkor erre mindenkinek reagálni kell a feladatban, hogy vette az információt, és fel kell készülnie ennek elhárítására. Ha valaki láthatóan gyanúsan várja a védett személyt a rendezvényen a tömegben, akkor módosítani kell a kísérést, és pontosan meg kell határozni a kockázatos személy helyét, valamilyen tereptárgyhoz kötve, vagy az óra számlapjának iránytűként történt használatával, és a távolság megadásával. Ennek a tájolásnak a központja mindig a védett személy lesz.

Bármilyen támadás megtörténhet a legjobb biztosítás során is, erre mindig készen kell állni a személyvédelemnek és az erre kialakított protokollt kell önállóan végrehajtani.

30.7. Teendők a védett személy ellen intézett fizikai támadás esetén

A gyakorlatban a legtöbb támadás a védett személlyel szemben valamilyen tárgyal történő megdobása, amely szintén fizikai támadás. Láthattunk már a médiában tojással, tortával vagy kövel történő fizikai támadást is, állami vezetőkkel szemben. Ha jól működik a személyvédelem, és a feltételek adottak, akkor a más jellegű fizikai támadás, vagy ütés nem történhet meg észlelés és megfelelő reakció nélkül.

A megdobás, vagy más fizikai támadás elhárítására a biztosításban részt vevő csoportoknak nagy figyelemre van szükség, és a határozott előszűrés, az előkészületek észlelésével kerülhető el a támadás. Az **alakzaton kívülről is érkező támadás, akár a nyílt terepen a tömegből**, akár 30 méterről is. Nem lehet tudni milyen tárgy közeledik a védett személy felé, így mindent veszélyes támadásnak kell értékelni és a vonatkozó menekítési protokollt alkalmazni kell. Nem tudatjuk, hogy robbanótesttel, vagy kövel, vagy más eszközzel dobják meg a védett személyt.³³⁷ Ha ilyen történik, az észleléskor a **rádióban hangosan a TÁMADÁS tényét** közölni kell, hiszen másodpercek vannak a bekövetkezésig. Meg kell határozni az irányát, és a védelmet ennek megfelelően kell kialakítani. Arról kell testtel, és alakzat szempontjából is zárni, ahonnan a támadás érkezett, majd ellenkező irányba ki kell menekíteni a védett személyt. A védett személy kimenekítésének célpontja egy biztonságos hely, akár a biztonsági helyiség vagy a gépkocsija. Ha ilyen támadásról van információ, akkor a személyvédők alapfelszerelése a lövedékálló szétnyitható táska is lehet. Ezt a védett személy elé tartva a repeszek, vagy más tárgyak védelmét hajthatjuk végre. **A személyvédő közvetlenül a védett személyt óvva menekíti, míg az alakzatnak összezárva elő- és végbiztosítással alakzatban kell kivonni a védett személyt.**

Ha van rá lehetőség, a támadó helyzetét meg kell határozni, és ha a helyzet engedi, a külső **biztosítók közül valamelyik egységnek el kell fogni a további támadás megakadályozása érdekében az elkövetőt.** Abban az esetben, ha nincs lehetőség az elfogásra, a személyleírás és a tanúkutatás nagyon fontos lépések, ha a védett személy biztonságban van.

³³⁷ Ferenc Ferdinánd főherceget 1914-ben Szarajevóban robbanótest bedobásával kísérelték meg meggyilkolni, de a szerkezet nem működött. A védelem nem menekítette ki a főherceget így alkalom nyílt lőfegyverrel egy másik helyszínen lelőni.

30.8. A távozás biztonságos megszervezése

A személyvédelem a rendezvényen akkor ér véget, ha a védett személy biztonsággal távozik a területről. Mindig tervezni kell, mikor, melyik kapun és útvonalakon, és kinek a társaságában hagyja el a rendezvényt. Úgy kell készülni a távozásra, hogy ehhez rendelkezésre álljon a **technika, a járó motorral váró gépkocsik kijutása, a védett személy csomagjai és utazótársai is meglegyenek**. A biztosítást a távozás után is fenn kell tartani, hiszen csak a helyszín változik, ezt követően az utazását kell biztosítani.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. Milyen tevékenységét kell a védett személynek biztosítani a rendezvényen?
2. Mire kell figyelni a magánbiztonsági vállalkozásoknak a biztosítás megkezdése előtt?
3. Mit kell a tervezésnél figyelembe venni a védett személy vonatkozásában?
4. Mivel kell számolni a biztosítás során?
5. Jellemezze a koncentrikus védelmet.
6. Milyen biztonsági zónákat ismer?
7. Milyen szerepük van?
8. Mi a legfontosabb a támadás észlelésekor?
9. A külső körön kívülről érkező támadás esetén mi a protokoll?
10. Mikor ér véget a biztosítás?

31. TESTŐRI TERVEZÉSI, SZERVEZÉSI FELADATOK

31.1. Eligazítás, tervezés

Az eligazításnál minden részletet ismerve kell átadni az információkat a biztosításban részt vevőknek. a védett személy hogyan közlekedik, milyen **eszközzel, mennyit, illetve a biztosításban résztvevők szerepe és létszáma, valamint a gépkocsik és a felszerelések adatai.**

A tervezés és az eligazítás minden egyes feladat előtt meg kell, hogy történjen, a biztosításba bevont erőket és eszközöket fel kell készíteni a tervből, a védelem minden részletére kiterjedően. **Ekkor kell a technikai eszközöket kiosztani, kipróbálni, ha kell pótolni.** Minden előerőt és műszaki eszközt a feladat idejéhez és típusához mérten fel kell készíteni.

31.2. Útvonaltervezés

Az útvonaltervezés fontos a feladatok megalapozása során, amelynél alapvető befolyásoló tényező, hogy a védett személy **gépjárművel**, vagy **gyalogosan** közlekedik, és melyikkel mennyit, illetve a testőrök, valamint a gépkocsik minősége és mennyisége. A testőri feladatok során az útvonaltervezéshez ismernünk kell minden releváns részletet.

Ismétlésként: alapvető szabályok szerint, az útvonaltervezésnél a testőri munka tekintetében mindig számolni kell a gyalogosbiztosítással, ezt alaposan és gyakorlottan kell végrehajtani a közterületek, és egyéb helyek adta kockázatok miatt. A védett személy kísérése gyalog az egyik legbonyolultabb testőri tevékenység. A védett személy nyíltan helyezkedik el, illetve mozog. **A támadónak könnyebb dolga van, mintha más szituációban kell támadást kitervelni.** Ilyenkor olyan megoldást kell választani, hogy a koncentrikus védelem megvalósulhasson. Természetesen egy fő testőrrel nem lehet védelmi gyűrűt létesíteni, ehhez a feladathoz a megfelelő erő és eszköz bevonása szükséges. A testőrök a védett személyt kísérve szektorokban figyelnek. Minél több a testőr, annál szűkebb szektorban kell egy testőrnek figyelni, és annál kisebb a hiba lehetősége.³³⁸

Az útvonal-biztosításnál ki kell alakítani, hogy **rejtve**, vagy **demonstratívan** biztosítsuk a védett személyt. Ha rejtve célszerűbb, akkor a járókelők közé vegyülve, a védett személyéhez hasonló, vagy hétköznapi ruházatban kell a biztosítást végrehajtani.³³⁹ Ennek előnye, hogy nem vonja magára a rendezvényen lévők figyelmét, és nem kelt feltűnést a potenciális támadókban sem. Azonban, ha esemény, vagy gyanú van, akkor rövid időn belül be tudnak avatkozni a biztosító csoportok. Ha a fenyegetés olyan mértékű, akkor a helyszínről ki tudják menekíteni a védett személyt.

³³⁸ Berek L.-Berek T.-Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: ÓE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4.

³³⁹ Mindig fontos körülmény lesz ekkor, hogy a felszerelést tudjuk rejtetni, és ha kell biztonsággal elővenni.

A másik lehetőség, ha demonstratívan vesszük körbe a védett személyt, és nem engedünk a közelébe senkit, illetve jól láthatóan biztosítjuk a mozgását.

Az útvonaltervezés során figyelembe kell venni az útvonal sajátosságait és adottságait, előzetesen ismerni kell a kockázatosabb helyeket, és a parkolókat, a menekülési útvonalakat, és az összes olyan körülményt, ami a biztosítás során hasznunkra lehet.

Amennyiben tervezhető a **megállások helyszíne és ideje** a védett személynek, akkor a biztosító által ismert területeken kell a személybiztosítást végrehajtani, és minden tervezhető is lesz. Meg kell határozni, **milyen útvonalon, mikor, és milyen érkezési helyre fog a védett személy megérkezni, milyen ajtókon és belső útvonalon kell végigkísérni a védett helyiségig**. Ezeket a részleteket a létesítmény őrségével – ha van – le kell egyeztetni, hogy biztosítsuk a védett személy érkezésének zökkenőmentes végrehajtását. Ugyanígy kell a távozással kapcsolatban is eljárni, illetve meg kell határozni a kimenekítésre vonatkozó irányokat és útvonalakat is. Minden útvonalra és helyzetre tartalékmegoldásokkal is kell készülni, és a technikai eszközökből készülni kell tartalékkal is.

A biztosítás megkezdése előtt bármilyen információ merül fel arra vonatkozóan, hogy a védett személlyel kapcsolatban ellenséges magatartás, vagy támadás várható, akkor erre az eshetőségre alaposan fel kell készülni, és ha nem mondható le az utazás, akkor további erőket kell bevonni.

31.3. Biztonsági zónák tervezése

A biztonsági zónák kialakítására a védett személy biztosítása során mindig szükség van, amely a személyhez való közelséget, és a támadás lehetőségének minimalizálását hivatott szolgálni.

Koncentrikus területeket kell kialakítani, amely során a **belső védelmi kör az első lépcső**. Ez a testőr közvetlen a védett személy mellett kialakított területe, ahonnan karnyújtásnyira meg lehet közelíteni a személyünket. A belső körben csak a személybiztosításba beosztott testőrök lehetnek, valamint az ide való belépési kísérletet minden esetben észlelni szükséges, és el kell hárítani.

Az ezt követő terület, amely már a **középső védelmi kör, a második halmaz**. Ez a személyvédelmi belső körtől indul és a helyiség fizikai határa,³⁴⁰ vagy a szabadtéren a kordonnal, vagy jelöléssel illetve, ha egyik sincs, élőerővel körbehatárolt része. Ide csak az ellenőrzött személyek, az arra jogosultak léphetnek be. Ellenőrizetlenül, vagy véletlenül erre a területre nem juthat be senki.

A harmadik terület a **külső védelmi halmaz, a külső kör**. Ezen a területen más szűrő-kutató munka folyik. Ez a terület látja el a jelzést és a figyelmeztetést, ha támadási céllal, vagy gyanúsán viselkedik valaki. Ebbe a zónában bármilyen biztonsági intézkedés megvalósítható a védett személy zavarása, vagy a rendezvény akadályozása nélkül. Itt többféle technikai eszköz alkalmazható, az élőerő létszáma a kockázati szint szerint változtatható. Ennek határa a nagyobb szektortól a létesítmény területig változtatható. Ha sportrendezvényre érkezik a védett személy, ezt célszerű a szektorában, vagy az emeletén kijelölni. Extrém esetben ettől tagoltabb, vagy több zónára és körre osztott területen is lehet védelmet tervezni.³⁴¹

340 Páholy, szektor, VIP terem vagy lobby. Ahol éppen a védett személy tartózkodik annak a biztonságosan körbehatárolható része.

341 Például Kim Dzsong Un személyvédelmének esetében az öt vagy hat védelmi kör, illetve zóna is teljesen elfogadott.

31.4. A biztosító csoport/csoportok elhelyezése

A védett személy helyzetétől távolodva a közvetlen testi épségéért felel a személyvédő, vagy a klasszikusan testőr vagy testőrök. A személyvédőnek a közvetlen feladata a védett személy ellen intézett bármilyen közvetlen támadás felderítése és megakadályozása. Ez az első biztosító csoport.³⁴²

A pozíció a legveszélyeztetettebb a védett személy támadásának elhárítása miatt, mert itt a személyvédőnek a testi épsége is veszélybe kerül a feladatai szakszerű végrehajtása során. Minden pillanatban készen kell állnia a védett személy kimenekítésére, és a csoportok fedezékében feladata a biztonságos helyre juttatása.

Különböző biztosító csoportok vesznek részt még a feladatokban, akik eltérő pozíciókban vannak elhelyezve, a körökön látnak el szolgálatot. Nekik a biztosításban az a feladatuk, hogy a **rájuk bízott zónákat és területeket biztosítsák**. Ezek a személyek azok, akik a középső zónából összeharva közreműködnek a személyvédő általi menekítéshez, és a támadás elhárításához. Az első a védett személy testi épsége, ezután lehet a támadót ártalmatlanná tenni. Egyik pozícióban sem a harc a cél, hanem a védett személy biztonságának szavatolását kell megoldani. **A hívónevük a feladatuk általi elnevezés**, például a bejárat-biztosító. A csoporton belül mindenkinek a feladata és helye meghatározott a tervezés során, amit csak a biztosítás parancsnoka engedélyével hagyhat el.

31.5. Technikai és informatikai eszközök használata

A személyvédelmi feladatokhoz jó minőségű biztonságtechnikai eszközök használatára van szükség. Amikor sport,- vagy tömegrendezvényen kerülnek kialakításra a testőri feladatok, akkor a létesítmény védelmét szolgáló **műszaki eszközöket is használjuk**. Együttműködés során a beléptetők, műszeres csomagvizsgálók, és a belső zárt láncú kamerarendszer, vagy a sportlétesítményhez tartozó, helyismerettel rendelkező őrség nagy segítséget nyújthat a feladatok során.

A feladatokhoz az **okostelefonok, a zárt láncú rádió, a kiváló műszaki állapotú gépkocsik, a lövedékálló eszközök és az informatikai rendszerek, a kameraképek** elemzése hatékonyabb feladat-végrehajtást eredményezhetnek, és szükségesek is a magas színvonalú szakmai tevékenység végrehajtásához.

31.6. Helyszínbiztosítási tervek készítése különböző tömeg/sportrendezvényekre

A helyszínbiztosítás tervezésénél végig kell gondolni a részleteket. Az alapvető eligazításokat követően a terveket a rendezvénnyel kapcsolatban el kell készíteni. Bele kell írni, hogy a sportrendezvény helyszínén milyen érzületű, és támadásra hajlamos-e a résztvevők összetétele, hol helyezkedik el a stadion, milyen biztonsági intézkedések előzték meg a mérkőzést, a létesítmény biztonsági szintje milyen, volt-e átvizsgálás, vagy megtörtént-e előzetesen az ott található objektumok, parkolók, létesítmények szisztematikus biztonsági átvizsgálása. Volt-e találat elrejtett eszközökre, vagy nyitva hagyott ajtókra átjárókra, amelyek veszélyeztetik a személybiztosítást. Volt-e fenyegetés, vagy megjelent-e a sajtóban, hogy a védett személy jelen lesz. Gon-

³⁴² Ez lehet élet, testi épség, személyes szabadság, emberi méltóság elleni, vagy fenyegető magatartás is.

doskodni kell a **kordonok és elválasztók ellenőrzéséről**, át kell nézni a létesítményt, nincs-e olyan tárgy, amivel meg lehet dobni a védett személyt.

A sportesemény saját **biztonsági szolgálatának ellenőrizni kell a biztonsági berendezések, beléptető kapuk zavartalan működését, a menekülőkapuk műszaki állapotát**. A szektorban biztosítási feladatot végrehajtó minden személynek tisztában kell lennie a menekülési útvonalakkal, a menekülőkapuk elhelyezkedésével. Az eligazításon legyen jelen egy fő a testőri biztosításból is az együttműködés érdekében, aki további feladatokat ismételhet át a védett személy érkezésével kapcsolatban.

31.7. A személybiztosítás megtervezése a tömeg/sportrendezvényen betöltött szerepük ismerete alapján

A személybiztosítás megtervezésekor nagyon sok összetevőt kell összeállítani. A kriminalisztikai alapadatokon kívül vegyük figyelembe, ki a védett személy, van-e fenyegetve, milyen szokásai, és milyen elvárásai vannak, és ha fennáll a veszélyeztetettség személyével kapcsolatban, akkor azt nagyon alaposan elemezni kell a feladat előtt.

Az első szakaszban a fenyegetettség és a program függvényében az elemzést és információgyűjtést követően a személyi és a tárgyi feltételeket kell megteremteni. A feladatba bevont erőket és eszközöket is össze kell állítani. Ezeknek a mennyiségi és minőségi adatai a feladattól függenek, így **a sportrendezvényre nagyobb létszám, míg a zárt térben, például a stadion páholyában vesz részt a rendezvényen. Lesznek-e találkozói, vagy belső mozgásai a tömeg- vagy a sportrendezvényen, vagy kötött helyen lesz**. Számításba kell venni a találkozókat,³⁴³ a távozás körülményeit és idejét, valamint az ad hoc³⁴⁴ eseményeket is.

31.8. Érkeztetés, távoztatás szimulált veszélyhelyzetben

Az érkeztetés során számításba kell venni, hogy mindennek készen kell állni a megtervezett érkezés során. Ezt egy előfutó gépkocsi ellenőrzi, amelyik a védett személy előtt érkezik a helyszínre. A már telepített biztosítócsoporthoz a bejáratnál, a kiszállás helyén várnak. Ha megérkezik a védett személy, már minden feltétel megvan a gyors és hatékony érkeztetéshez.

Emlékezzünk rá, hogy a személyvédelem gyakorlatában a legtöbb támadás a védett személlyel szemben valamilyen tárgyjal történő megdobása vagy lerántás, amely fizikai támadás, és veszélyhelyzet. Előfordult már tojással, tortával, vagy kővel történő fizikai támadás is állami vezetőkkal vagy közszereplőkkel és vallási vezetőkkal szemben, hogy valaki lerántja, megfogja. Ha jól működik **a személyvédelem, és a feltételek adottak, akkor a más jellegű fizikai támadás, vagy szűrés útján történő kontaktus nem történhet meg észlelés és megfelelő reakció nélkül**. A szűrást a technikai eszközök használata, a szűrő-kutató munka miatt nehezebb elkövetni, valamint, ha ütésre vagy más közvetlen támadásra van lehetőség, azt a biztosítócsoporthoz gyors zárása és a személyvédő intézkedése szakítja meg. Erről is láthattunk már példákat, nem régen Ferenc pápa esetében, ahol egy személy meg akarta húzni a ruháját, de a személyvédő gyors intézkedése miatt ezt nem tudta megtenni.

343 Ha a találkozón meghívást kap egy másik részébe a létesítménynek, akkor azt is le kell biztosítani, az oda útról nem is beszélve.

344 Például a védett személy szereti a halászlévet, és ha megéhezik, egy nyilvános helyre kell utazni vele a tervezett programjában módosítást hozva.

Mint ismertettük, a közvetlen közletről érkező támadón kívül a megdobás, vagy más fizikai támadás elhárítására a biztosításban részt vevő csoportok nagy figyelmére van szükség, és a **határozott előszűrés, az előkészületek észlelésével kerülhető el a támadás**. Az alakzaton kívülről érkező támadás, akár a nyílt terepen a tömegből, akár több tíz méterről is. Nem lehet tudni, milyen tárgy, vagy eszköz közeledik a védett személy felé, így mindent veszélyes támadásnak kell értékelni, és a vonatkozó menekítési protokollt alkalmazni kell. Nem tudhatjuk, hogy **robbanótesttel vagy kővel, vagy más eszközzel dobják meg a védett személyt**.³⁴⁵ Az **orvlövész támadása** esetén olyan távolságokról érkezik a lövés, hogy a menekítés és a zárás segíthet csak a védett személy kimenekítése érdekében.

Ha bármilyen támadó jellegű fizikai kontaktus, vagy annak veszélye áll fent, az észleléskor a rádióban hangosan a **TÁMADÁS** tényét közölni kell, hiszen másodpercek vannak a bekövetkezésig. Meg kell határozni az irányát is és a védelmet ennek megfelelően kell kialakítani. Azon irányból kell testtel, és alakzat szempontjából is zárni, ahonnan a támadás érkezett, majd ellenkező irányba ki kell menekíteni a védett személyt. A védett személy kimenekítésének célpontja egy biztonságos hely legyen, akár a biztonsági helyiség, akár a gépkocsija.

Ha távolról érkező támadásról van információ, akkor a személyvédők alapfelszerelése a lövedékálló szétnyitható táská, vagy esernyő, illetve pajzs is lehet. Ezeket az eszközöket a védett személy elé tartva a repeszek, vagy más tárgyak elleni védelmét hajthatjuk végre. A **személyvédő közvetlenül a védett személyt óvva menekíti, míg az alakzat összezárva elő- és végbiztosítással kell kivonni a védett személyt**.

Ha van rá lehetőség, a támadó helyzetét meg kell határozni, és ha a helyzet engedi, a **külső biztosítók közül kell valamelyik munkatársnak, vagy párosnak elfogni a célszemélyt a további támadás megakadályozása érdekében**. Abban az esetben, ha nincs lehetőség az elfogásra, a személyleírás és a tanúkutatás nagyon fontos lépések, miután a védett személy biztonságban van.

A személyvédelem a rendezvényen akkor ér véget, ha a védett személy biztonsággal távozik a területről. Mindig tervezni kell, mikor, melyik kapun és útvonalakon, kinek a társaságában hagyja el a rendezvényt. Úgy kell készülni a távozásra, hogy ehhez rendelkezésre álljon a technika, a járó motorral váró gépkocsik kijutása, a védett személy csomagjai, és utazótársai is meglegyenek. **A biztosítást a távozás után is fenn kell tartani, hiszen csak a helyszín változik ezt követően az utazását kell biztosítani**.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. Mit kell számításba venni a tervezéskor?
2. Milyen a rejtett biztosítás?
3. Jellemezze a demonstratív biztosítást.
4. Mutassa be, mire kell figyelni az épületbe érkezéskor.
5. Mutassa be a védelmi köröket.
6. Jellemezze ezek szerepét és erő-eszköz igényét.
7. Milyen hívóneveket adna a biztosításban?
8. Mire használná az objektumban a műszaki eszközöket?
9. Milyen technikai eszközöket vonna be a biztosításba?
10. Jellemző támadások és teendők a vész helyzetben.

³⁴⁵ Ferenc Ferdinánd főherceget 1914-ben Szarajevóban robbanótest bedobásával kísérelték meg meggyilkolni, de a szerkezet nem működött. A védelem nem menekítette ki a főherceget így alkalom nyílt lőfegyverrel egy másik helyszínen lelőni.

32. BŰNMEGELŐZÉS

Bűnmegelőzés alatt minden olyan **intézkedést és beavatkozást értünk, amelynek célja, vagy eredménye a bűnözés mennyiségi csökkentése, és az állampolgárok biztonságérzetének javítása**, történjék az a bűnalkalmak csökkentésével, a bűnözést gerjesztő okok hatásának mérséklésével, vagy az áldozattá válás megelőzésével. A jó bűnmegelőzési politika nem egyetlen dimenzióban - hagyományosan az elkövetővé válás megelőzésének dimenziójában - értelmezi a prevenciók feladatokat, hanem célba veszi a bűnelkövetés minden lehetséges aspektusát: az elkövetőt, az áldozatot, és a bűncselekményi szituációt is.³⁴⁶

32.1. A prevenció jelentősége a bűncselekmények bekövetkeztének elkerülésében

A szankciótól való félelem, a büntetés egyfajta általános visszatartó hatást gyakorol a társadalom tagjaira, és ez úgynevezett **generális prevenció**, amit elsődleges megelőzésnek is nevezhetünk. A prevenciónál igen fontos a bűnüldöző szervek reakcióképességének fokozása, a bűnelkövetés kockázatának növelése, a büntető igazságszolgáltatás időszerűségének javítása, vagy a büntetés elkerülhetetlenségének biztosítása is. A **generális prevenció pozitív területének a jogkövető hajlandóságnak az emelése, ellenoldala lesz a büntetéstől való félelem az elkövetni szándékozóban**. A két terület adja meg az általános visszatartás lényegét. Létezik az általános elrettentés is, amellyel a büntetés és a bűncselekmény következményeivel való fenyegetést értjük. A kategóriák között beszélhetünk speciális prevencióról is, amely a harmadlagos megelőzés területével kapcsolatos. A bűnisméltés megakadályozásának összefüggéseit jelenti. A generális prevenciónál általános elrettentés van, míg a **speciális prevenció** az egyén nevelését, a társadalomba való visszavezetését jelenti annak érdekében, hogy újabb jogsértő cselekményt ne kövessen el. A specializációnak a lényege, hogy a büntetés letöltése alatt átélt szenvedés visszatartja az elítéltet az újbóli bűnelkövetés szándékától. A fiatalkorúak esetében került kialakításra a **short, sharp shock** elv, amelyik a rövid, de sokk-szerű szabadságvesztés kiszabását jelentette. Ezzel kell elrettenteni a fiatalokat a további bűnelkövetéstől. Ennek kockázata, hogy a fiatalkorú megismerkedik a szabadságvesztéssel, és nem lesz visszaút számára.³⁴⁷

32.2. A fiatalkorú bűnelkövetők-tipikus jogsértései

A statisztikai adatok és az egyre jobban kutatható regisztrációs adatok alapján a gyermekkorú elkövetők száma a XXI. században hullámozó tendenciát mutatott, azonban napjainkra, mint minden büntetőeljárásra **a fiatalkorúakkal szemben is csökkenés látható**. A kétezres évekre a 14 év alatti elkövetők száma 3964, ehhez képest 2014-re 1488 gyermekkorú elkövetőt jegyzett a statisztika. A regisztrált fiatalkorú elkövetők száma jóval magasabb a gyermekkorú elkövetők számával szemben, 2000-ben 11 333 fő volt, 2014-ben már „csak” 8 806 fő volt.

346 1744/2013. (X. 17.) Korm. határozat a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013-2023).

347 Borbíró Andrea – Kerecsi Klára (szerk.): A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés kézikönyve; I. kötet; Fresh Art Design Kft.; Budapest; 2009

A fiatalok bűnelkövetői jellemzői, hogy **vagyon elleni bűncselekményeket követnek el legnagyobb számban, emelkedik az erőszakos, garázda jellegű bűncselekmények köre, az elkövetők többsége fiú, leggyakoribb a csoportos elkövetés**, életkort tekintve a 17 évesek száma a legmagasabb, az érintettek többsége teljes családban él, de a szülők közül sokan a foglalkoztatási hierarchia alján állnak, leggyakrabban alkohol, illetve kábítószer hatása alatt követik el a bűncselekményeket. A fiatalok elkövetői száma Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a legmagasabb országos szinten az elmúlt évek statisztikái alapján.³⁴⁸

32.3. Fiatalok ellen elkövetett bűncselekmények, tipikus jogsértések

Az ügyészség egyik átfogó elemzése szerint az elmúlt húsz évben folyamatos növekedést mutatott az elkövetők átlagos életkora. Az elkövetők szempontjából releváns – 12 és 90 év közötti – korcsoportot vizsgálva, 1995-ben egy átlagos elkövető 29 és fél éves volt, 2014-ben már több mint 34, míg a teljes társadalom 12-90 éves korcsoportjának átlagos életkora ez idő alatt alig több mint három évvel emelkedett. Az elkövetők korfáit vizsgálva továbbá, az is jól látható, hogy a férfiak esetében gyorsabb ez az öregedési folyamat, ugyanakkor az elkövető nők átlagéletkora még mindig másfél évvel magasabb a férfiakénál. Érdemes az életkori változásokat dinamikájában is vizsgálni. Ennek kapcsán mutató lehet a két évtizedes számbeli változás mértéke. A teljes elkövetői szám 15,4%-kal csökkent, ugyanezen mutató értéke 1994 és 2014 között a 14-17 évesek körében még markánsabb (közel 40%-os) változást jelez.

Az elkövetői oldali adatgyűjtés során rögzített veszélyeztetetté nyilvánítás egy igen hozzávetőleges és leegyszerűsített, ezzel együtt beszédes indikátora lehet a fiatalok társadalmi háttérének. Ez alapján ugyanis kiderül, hogy szociális, magatartási vagy egyéb okból éves viszonylatban 1000-1100 fiatal elkövető esetében kezdeményezték a veszélyeztetetté nyilvánítást.³⁴⁹

Ennek alapján nem meglepő, hogy az utóbb említett időszakban volt a legmagasabb a veszélyeztetettek részaránya az adott korcsoportban, az elmúlt években viszont 10% körül stabilizálódott ezen adat.³⁵⁰

Az ügyészségi statisztikai adatok szerint 100 ezer lakosra jutó gyakorisági mutató szerint gyermekkorúaknál a 13 évesek, míg a fiataloknál a 16 évesek sérelmére követték el a legtöbb bűncselekményt.

Az **erőszakos és garázda jellegű bűncselekmények leggyakoribb célpontjai** a felnőtt korúak közül a 20-24 évesek, a fiatalok közül a 16 évesek voltak, de áldozatul estek még a 0-10 éves korcsoportoz tartozók is.³⁵¹

A kiskorú áldozatok 55%-a vagyon elleni bűncselekmények károsultja, 13%-os arányban hozzátartozóik veszélyeztető magatartása látható, de valamennyi bűncselekménytípusban érintettek sértettként. A bűnelkövetések okaként elsőként kell kiemelni a rossz baráti társaság befolyásoló hatását, de nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy valamennyi gyermeki deviancia mögött a szülő felelőssége húzódik meg. A család diszfunkcionális működése, a rossz családi légkör, a figyelmetlenség, kontroll hiánya, a helytelen nevelés mind nevesíthető mögöttes okként.³⁵²

348 Legfőbb Ügyészség Informatikai Főosztály: Tájékoztató a gyermekkorúak és a fiatalok bűnözésével összefüggő egyes kérdésekről.

349 Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a 2004-2008-as időszakban ennél nagyobb számban éltek a hatóságok ezzel a jelzéssel.

350 Legfőbb Ügyészség. Tájékoztató a 2014. évi bűnözésről

351 Legfőbb Ügyészség. Tájékoztató a gyermekkorúak és a fiatalok bűnözésével összefüggő egyes kérdésekről.

352 Vidáné Vági J. - Deák S. - Friedl Zs.: Fiatalkori bűnözés és bűnmegelőzés Komárom-Esztergom megyében

32.4. Civil közreműködés a bűncselekmények elkövetésének megakadályozásában

Számos civil közreműködés van a különböző bűncselekmények elkövetésének megakadályozása érdekében hazánkban. Néhány olyan fontos, általános **alap**, amellyel bemutathatók tevékenységük. A civil szervezetek közösen dolgoznak a bűncselekmények elleni hatékonyabb fellépés érdekében. A munkacsoportok munkájában általában a területen jártas szakértők is bekapcsolódtak. A munkacsoportok szabályosan elfogadott stratégia alapján dolgoznak.

A **munkacsoportok** fő célkitűzése a bűncselekmények visszaszorítása. Ennek érdekében a bűncselekmények elleni hatékonyabb állami fellépés jogszabályi és intézményi feltételeinek megteremtéséért dolgoznak, az áldozatok bátorítását, a jogi eljárások megindítását segítik, a bűncselekményekkel szemben elutasító társadalmi közeg kialakítását is folytatják.

Számos olyan program van ezekben a munkacsoportokban, amely a civil szektor lehetőségeivel igyekszik küzdeni a bűncselekmények ellen. **Képzéseket szerveznek**, ahol szakmai anyagok összeállítását végzik, és előadásokat tartanak a bűncselekményekkel kapcsolatba kerülő rendfenntartók, vagy állami szereplők bevonásával az aktivisták számára.

Fontos még az általános sértetti képviselet. A civil szervezetek ingyenes jogi képviseletet nyújtanak a bűncselekmények sértettjeinek a rendőrség, és más hatóságok előtt, jogi tanácsadást biztosítanak az áldozatoknak.

A **szakmai anyagok készítése és a jogszabályok véleményezése** során javaslatokat tesznek a bűncselekmények elleni hatósági fellépés megerősítése érdekében. A szerveződések tagjai tanulmányokat készítenek, előadásokat tartanak a bűncselekmények jelenségéről és annak kezeléséről.

A civil szerveződések sok esetben **kutatásokat folytatnak** a bűncselekmények, mint jelenségek jobb megismerése, és a hatékony fellépés új eszközeinek beazonosítása érdekében. Az együttműködés és szakmai hálózatok tekintetében jó szakmai kapcsolatokat ápolnak a területen dolgozó más civil szervezetekkel, a rendőrséggel, az ügyészséggel és a minisztériumokkal.

32.5. Bűnmegelőzési programok, jellemzőik

Számos bűnmegelőzési tárgyú program működik hazánkban, amelyik tájegységenként is eltérő lehet. A legismertebbek az alábbiakba kerülnek felsorolásra. A bűnözés utánpótlásának visszaszorítása, az elkövetői kör fokozatos csökkentése céljából a **„Beccaria”** iskolai nevelési-oktatási bűnmegelőzési program működik. A vagyon elleni bűncselekmények visszaszorítására, áldozatvédelemre a **„Totál-kár”** bűnmegelőzési projekt, a lakossági-, intézményi tájékoztatás, kommunikációs stratégia megújítása az **„ELBIR”**, azaz Elektronikus Lakossági Bűnmegelőzési Információs Rendszer” került kialakításra. A megelőzés részeként a szakemberképzés, felnőttképzési, mentor- és kortársképzés keretében az „Együtt a bűnözés ellen”- program kerül megvalósításra. A fegyveres rablások megelőzése, bankbiztonság témakörben a **„Vidocq”** bankfiókok bankbiztonsági bűnmegelőzési programja, míg a kistelepüléseken elkövetett bűncselekmények, szabálysértések megelőzése, valamint célcsoportok védelme érdekében a **„Nehéz út”** településbiztonsági program is megtalálható.

A legfőbb ügyészégi statisztikai adatokból láthatóan Borsod-Abaúj-Zemplén megyében kiugróan magas a bűnelkövetések, főként a fiatalkorúak által elkövetett esetek száma, amely vonatkozásában a bűnmegelőzés is fokozott a térségben. Ennek során egy sikeres ifjúságvédelmi őrzőprogram is bevezetésre került az elmúlt években, ami heti rendszerességgel működött. Az őrzőprogram során 126 fiatal ellenőrzésére került sor, így biztosítva a folyamatos rendőri jelenlétet a megyeszékhelyen. A kábítószeres visszaélésekkel kapcsolatos D. A. D. A. és az ELLEN-SZER iskolai programokon kívül nagy hangsúlyt kap **a szülői nevelői értekezleteken való rendőri részvétel, amely mellett a táborokban az általános iskolai tanulóknak filmvetítések és képzések segítségével is folytatnak bűnmegelőzési tevékenységet a tanintézmények bevonásával.**

A bűnmegelőzés részeként, kiemelten a fiatalkorúak vonatkozásában az „Iskola rendőre” program is működik, amely projektben hivatásos rendőrök vannak tanintézményhez rendelve.

A „Hét ellenszer a SZER ellen” elnevezésű program is kialakításra került a fiatalkorúak részére a legmagasabb bűnelkövetési statisztikával jellemzett területen. A programban hét komponens együttes alkalmazásával, előadások és vetélkedők, valamint alkotói pályázatok révén mutatták be szakmai megelőző tevékenységüket a fiatalok. Fontos a prevenciónál és az ilyen jellegű bűnmegelőző programoknál, hogy rendőrökkel, pedagógusokkal, szakemberekkel, és korábbi bűnelkövetőkkel, szerhasználókkal is találkozzanak a fiatalok. Tegyenek tanulmányutat a különböző javítóintézetekbe, vagy bv. intézetekbe. A megelőzés fontos eleme az állami szervek együttműködése a helyi és megyei önkormányzatokkal, a területileg illetékes bíróságokkal, ügyészségekkel, oktatási intézményekkel, egyházakkal, civil szervezetekkel, polgárőr egyesületekkel, és az egyes rendészeti feladatokat ellátó szervekkel, személyekkel.³⁵³

32.6. A mediáció

A mediáció lényege abban áll, hogy **képes a feleket egymás felé fordítani, nem úgy, hogy szabályokat kényszerít rájuk, hanem, hogy segít megteremteni kapcsolatuk újszerű és közös felfogását, melynek révén megváltozik a két fél egymáshoz való viszonyulása.**³⁵⁴

A mediációt napjainkban a hivatalos eljárásnál támogató konfliktuskezelési módszernek is tekintjük. A „mediare” szó eredeti jelentésében rejlő elképzelés, hogy az ellenséges és antagonisztikus kétoldalú kapcsolatok megoldásához egy harmadik felet hívnak segítségül.

A **közvetítői törvény**³⁵⁵ kihirdetését követően hatályba léptek a gyermekvédelmi közvetítésre vonatkozó szabályok is. Az ágazati jogszabályokban megjelenő szabályozást követte az eljárási szabályok változása. Mivel a jogszabályok a közvetítői eljárás keretében létrejött írásbeli megállapodáshoz végrehajthatóságot nem párosítottak, ezért a közvetítői eljárásban létrejött megállapodás nem érinti a feleknek azt a jogát, hogy a vitás ügyben utóbb bírósághoz forduljanak. A megállapodás ellenére mégis később a pereskedő felet az utóbb kezdeményezett polgári perben a jogalkotó a perköltség viselésével szankcionálja, így kívánta védeni a mediáció keretében megkötött írásbeli egyezséget. 2009. január 1. napjától a gazdálkodó szervezetek egymás közötti jogvitájukban a keresetindítás előtt kötelesek voltak igazolni, hogy a keresetindítás előtt megkísérelték a jogvita peren kívüli elintézését, a felperesnek pedig utalnia kellett a keresetlevélben arra, hogy a felek közötti jogvitában volt-e folyamatban közvetítői eljárás.³⁵⁶

353 Vidáné Vági J. - Deák S. - Friedel Zs.: Fiatalkori bűnözés és bűnmegelőzés Komárom-Esztergom megyében

354 Leonard L. Riskin nyomán, 1994.

355 2002. évi LV. törvény a közvetítői tevékenységről.

356 Majorosné_Kock_Ildiko_Molnar_Andrea: A mediáció szerepe a polgári eljárásban.

32.7. A XXI. századi bűnmegelőzési stratégiák

Hazánkban a kormány döntése alapján 2013-ban élénk, és eredményes társadalmi vitát követően Nemzeti bűnmegelőzési stratégia került elfogadásra, mint a jelenlegi legmagasabb bűnmegelőzési stratégia. Ez a tíz évre szóló, de öt, kétéves cselekvési ciklusokra lebontott program során a stratégia végrehajtását a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanácsra (NBT) bízta. A feladatok végrehajtásáról időről-időre be kell számolni a kontroll érdekében a kormány irányába. A bűnmegelőzési programokat az elmúlt években több száz millió forinttal támogatták, amellyel a kor kihívásainak megfelelő programok kerültek bevezetésre, ezek között a Police Coffe program, a Büntetés-végrehajtási szervezet és a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács közös, jobb agyféltekés rajzoló programja. De az együttműködés terén a börtönszínházi találkozók, illetve a re-integrációs művészetterápiás programok támogatása, a Taurin trauma című musical a drog-prevencióhoz kapcsolódva, a balatonszárszói és szombathelyi közbiztonsági programok, a jövő iskolájának programja, a mesés bűnmegelőzés – vagyis az ovizsaru – program is a jelenlegi kihívásokra válaszol. További programok alapján a sport legyen a szenvedélyed, a D.A.D.A. és az Ellenszer drog-prevenációs programok, illetve oktatások és multiplikátorképzések is megvalósításra kerültek az élménypedagógiában.³⁵⁷

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. Mit értünk bűnmegelőzés alatt?
2. Mi a generális prevenció?
3. Mit értünk a speciális prevenció alatt?
4. Mi jellemző a fiatalkorúak által elkövetett bűncselekményekre?
5. Milyen programokat ismer a bűnmegelőzés tekintetében?
6. Mivel működhet közre a civil szektor a bűnmegelőzés tekintetében?
7. A D.A.D.A. és az ELLEN-SZER programokban mi kap hangsúlyt?
8. Mi a mediáció?
9. Jellemezze a közvetítői törvényt.
10. Mi a nemzeti bűnmegelőzési stratégia fő célkitűzése?

³⁵⁷ Garamvölgyi László r. dandártábornok nyomán a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanácsról.2017

33. ÁLDOZATVÉDELEM

33.1. A viktimológia kialakulása és tárgya

A viktimológia, azaz a **bűnözés áldozataival foglalkozó bűnügyi ismeretrendszer** kialakulása azzal függött össze, hogy a bűncselekmények döntő többsége a jogrend, a társadalmi és a közösségi együttélési szabályok bűnös megsértését, az egyének jogait és ezzel összefüggő érdekeit közvetlenül is csorbítja. A bűncselekménycsoporttal kapcsolatban mind jobban előtérbe került az a **felismerés, hogy a bűncselekmények sérelmet szenvedett egyénei nemcsak passzív alanyok**, nem csupán a büntetőeljárás sértettjei, vagyis nem egyszerűen terhelő tanúk, hanem gyakran jelentős szerepük van az elkövetőkkel való egyének közötti kapcsolatuk, a támadóhoz kapcsolódó kölcsönhatásuk alapján a bűncselekmények létrejöttében és megvalósulásában is.³⁵⁸

A társadalom tagjai közül potenciálisan bárki lehet bűncselekmény közvetlen sértettje, de a tapasztalatok igazolták, hogy egyesek különböző okok miatt az átlagosnál könnyebben válnak azzá.

Mind több olyan **büntetőjogi, kriminalisztikai, kriminológiai, kriminál-statisztikai, igazságügyi-orvostani és más jellegű kutatás** van általában a bűnözésről, az egyes bűncselekményekről,³⁵⁹ azok elkövetőiről³⁶⁰, amelyekben bár alapos elemzés nélkül olyan sértettekről olvashatunk, akik személyiségük, az elkövetőkhöz való viszonyuk, a bűnügyi szituációban tanúsított magatartásuk alapján, és egyéb módon közzétehetők abban, hogy a bűnözők jogsértő magatartásának célpontjaivá váltak. A bűnügyi tudományok tárgya a bűnözés, így a bűncselekményeken és elkövetőkön túl, az azok sértettjeire vonatkozó ismeretekkel is fokozatosan bővült. A kriminológiai kutatásokban mind szélesebb körben méltatták a bűnözéssel összefüggő ismeretek részeként a bűncselekmények sértettjeire vonatkozó specifikus problémákat, egyrészt úgy, hogy összhangba hozták azok egyes **személyiségi jellemzőit, magatartásbeli vonatkozásait és más sajátosságait az elkövető bűnözővé válásának folyamatával**, a kriminális szituáció alakulásával, másfelől értékelni kezdték az igazságszolgáltatásnak a bűnözés áldozatai irányában megmutatkozó hatékonyságát, a részükre biztosított kártérítés teljesülését, a bűnmegelőzés viktimológiai lehetőségének gazdagítását.³⁶¹

33.2. Áldozattípusok

A viktimológia kialakulásától kezdve különböző szempontok alapján kerültek meghatározásra az áldozati tipológiák. A bűnözés áldozatainak különböző jellemzőit a főbb személyiségjegyeik hasonlóságai és a bűncselekménnyel összefüggő magatartásbeli sajátosságai és egyéb körülmények alapján vetették össze a kutatók és szakemberek. Az áldozati tipológiák többségének összeállítása az általános bűnügyi tapasztalatok alapján történt. Ezek később csak egyes bűncselekménycsoportok vonatkozásában kerültek igazolásra valós kutatási adatokkal. A viktimológiai kutatások során két nagy halmazra bonthatók az adatok, az egyik a

358 Garofalo, R.: Az áldozat másvalakit támadásra provokál. Criminology. Boston, 1914.

359 Wulffen, E.: Einiges aus der psychologie der Betroffenen. Coupables et victimes. 1943.

360 Az emberölésekről, a rablásokról, a nemi erkölcs elleni bűncselekményekről, a csalásokról stb.

361 Tóth T.: A viktimológia ismeretelmélete. A viktimológia története és vizsgálódásának tárgya. 2003.

bűncselekmények áldozataival foglalkozik, míg a másik a **kiemelt bűncselekménycsoportok sértetteit** jellemzőik alapján csoportosítja. Vannak olyan kutatások, amelyek az emberek egyes konkrét jellemzőit, sajátosságait, körülményeit elemzik, amelyek miatt könnyebben válhatnak bűncselekmények sértetteivé. Az áldozattípusok kialakítása során az áldozat jelleméről, tulajdonságairól, szokásairól és társadalmi helyzetéről szerzett adatok alapján válasz adható arra a kérdésre, hogy miért vált bűncselekmény sértettévé. Az áldozat személyiségének jellemzői sok esetben magyarázatul szolgálnak egyes bűncselekménycsoportok olyan indítékainak jobb megismerésére, amelyek őt az elkövetővel az adott összefüggésbe hozták. A tudomány, a tipizálás segítséget nyújthat az áldozatok jellemző tulajdonságai és a bűnügyi szituációk alapján a bűnös támadás veszélyétől megvédeni az embereket, azaz a sértetté válást megelőzni.³⁶²

33.3. A bűncselekmény „felelőse”

Több állami, és nem állami szervezet közvetve foglalkozik a sértettekkel, illetve a bűncselekmény-okozta krízis, nehézségek kezelésével, a veszélyhelyzet bekövetkeztének megelőzésével.³⁶³ Ezen szervezetek által nyújtott szolgáltatások – helyi szinten történő - összekapcsolása az áldozatsegítő rendszer által nyújtott szolgáltatásokkal a jelenleginél sokkal komplexebb és hatékonyabb ellátórendszert biztosíthat.

Létezik a **hamis áldozat kategóriája, amely az „önmaga” áldozata lesz**, és saját magának okozza a kárt. A felelőssége egy szinten van a bűncselekmény sértettjévé válásban. Ez jóhiszeműen saját hanyagsága, elővigyázatlanlansága, rosszhiszeműsége, például az öngyilkos, öncsonkító, narkotikumot használó, biztosítási összegért öngyújtogató típusú személyeket jelöli ez a kategória.

Az áldozatorientált bűnmegelőzés célkitűzése a potenciális áldozatok bevonása a prevenciós munkába. Az áldozattá válást megelőző programok több nagy feladatra koncentrálnak a lehetséges veszélyek közérthető módon való bemutatása, és az öntudat kialakításának szándékával. Elsajátítani az önvédelem és az ellenállás képességét, világossá tenni, hogy az áldozattá válással fenyegetett személy milyen **vészjeleket ismerjen fel, ha már** áldozattá vált, azaz elkövettek a sérelmére bűncselekményt, valamint haladéktalanul tegyen feljelentést.³⁶⁷

33.4. Áldozatsegítés, kárenyhítés lehetséges módjai

Az áldozatsegítés célja szerint **az áldozatot a bűncselekményt megelőző, vagy ahhoz közeli helyzetbe kell hozni. Az állam a méltányosság és szolidaritás alapján segítséget kíván nyújtani azoknak, akiket a bűncselekménnyel szemben megvédeni nem tudott.** Az áldozat fogalmi meghatározásai során a sértett fogalmánál találhatunk definíciót, amely szerint áldozat, aki a Magyarország területén elkövetett bűncselekmény, vagy tulajdon elleni szabálysértés közvetlen következményeként sérelmet szenvedett, így különösen testi, lelki sérülést érzelmi megrázkódtatást, illetve vagyoni kárt szenvedett el.

Az áldozatok szükségletei és a kárenyhítési módok az információ, jogi támogatás, gyakorlati segítségnyújtás, anyagi támogatás, alapszintű szükségletek biztosítása, érzelmi támogatás.

362 Tóth T.: A viktimológia ismeretelmélete. A viktimológia története és vizsgálódásának tárgya. 2003.

363 Például gyermekvédelmi, egészségügyi szolgálatok, telefonos segélyszolgálatok, országos/nemzetközi civil szervezetek.

364 Schweighardt Zs.: Az áldozatokkal való foglalkozás a büntető igazságszolgáltatásban végbemenő paradigmaváltás tükrében.

A kárenyhítési módok között alkalmazott az azonnali **pénzügyi segély, az érdekérvényesítés elősegítése, és a jogi segítségnyújtás**. Az állami kárenyhítéshez tartozik a tájékoztatás, amely során az áldozatvédelmi szolgálathoz fordulók teljes körű felvilágosítást kaphatnak a büntetőeljárásbeli jogaikról, a számukra elérhető támogatások fajtáiról, feltételeiről. További enyhítési metodika az azonnali pénzügyi segély, amely méltányossági döntés alapján a legalapvetőbb szükségletek fedezésére szolgál. Az érdekérvényesítés tekintében az áldozat személyre szabott felvilágosítást kap az alapvető jogairól, az igénybe vehető egészségügyi, biztosítási és szociális ellátásokról és segítséget az ezekhez való hozzájutáshoz.³⁶⁵

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. Mi a viktimológia?
2. Milyen tudományos kutatások vannak a viktimológiában?
3. Mit értünk az alatt hogy az áldozatok nem passzív alanyok?
4. Milyen nagy csoportra oszthatók a viktimológiai kutatások?
5. Mi az áldozatorientált bűnmegelőzés?
6. Kit tekintünk áldozatnak?
7. Mi az áldozatsegítés célja?
8. Milyen kárenyhítési módokat ismer?
9. Mit ért az érdekérvényesítés alatt?
10. Ki minősül rászorulóknak?

³⁶⁵ Budapesti szociális forrásközpont. Állami áldozatsegítés a gyakorlatban. 2013.

34. BEVÁSÁRLÓKÖZPONTOK BIZTOSÍTÁSA

A bevásárlóközpontok biztosítás a **létesítmény-fenntartáshoz** sorolható a feladatok tekintetében, amely során jogszabályokra is figyelemmel kell lenni a vásár, piac, bevásárlóközpontok üzemeltetésének feltételeit a vásárokról, a piacokról, és a bevásárlóközpontokról szóló 55/2009. (III. 13.) Kormányrendelet szabályozza.

A nagy komplexumok, a bevásárlóközpontok jelentős részénél van olyan terület, amely a jogszabály hatálya alá esik. Ez alapján az egyidejűleg **300 főnél nagyobb befogadóképességű vásár, piac, továbbá a szabadtéren tartott vásár, piac esetében, amennyiben az egyidejűleg jelen lévő résztvevők létszáma az 1000 főt várhatóan meghaladja**, a vásár, piac üzemeltetője köteles az emberek életét, egészségét és környezetét, anyagi értékeit súlyosan veszélyeztető vagy károsító esemény bekövetkeztére vonatkozó biztonsági tervet készíteni. Az egyidejűleg 300 főnél nagyobb befogadóképességű bevásárlóközpont esetén annak üzemeltetője köteles az emberek életét, egészségét és környezetét, anyagi értékeit súlyosan veszélyeztető vagy károsító esemény bekövetkeztére vonatkozó **biztonsági tervet készíteni, mely tartalmazza a bevásárlóközpont helyszínének baleset, elemi csapás, közveszéllyel fenyegetés, tömeges rendbontás esetére vonatkozó kiürítési, menekítési tervét.**

A biztonsági terv tartalmazza a vásár, piac helyszínének baleset, elemi csapás, közveszéllyel fenyegetés, tömeges rendbontás esetére vonatkozó kiürítési, menekítési tervét és a szabadtéri vásár, piac esetén az időjárás változásának folyamatos nyomon követésének kötelezettségét.

Az egyik legérdekesebb kérdés azon magánterületek ügye, amelyeket tömegesen vesznek igénybe használók. Szakmai szempontból a „mass private property” megjelenése a magánterület védelme, ami magánbiztonsági kérdés, fő szabályként magánbiztonsági **védelmi aktivitást** feltételez. Azzal a kivétellel, amikor a magánterület védelmét valamely nyomós közérdekből rendészeti eszközökkel szükséges megoldani. Ezek a bevásárlóközpontok, de sportcsarnokok is, leginkább a tömegrendezvények helyszínei. Jellemzően ezek közrendjét általában szinte kizárólag magánbiztonsági szolgálatok biztosítják. A közbiztonsági szervekkel ellentétben a magánbiztonsági szolgálatok feladatait szerződésben rögzítik. Magánterületeken³⁶⁶ és közterületeken³⁶⁷ feladataikat sokszor a hatóságok mellett, azok kiegészítéseként végzik.³⁶⁸

Az utóbbi évtizedekben a fővárosban és a nagyobb városokban a bevásárlóközpontnak nevezett komplexumok egyre nagyobb számban jelentek meg. Valójában ezek nem csak bevásárlóközpontok, hanem szórakoztató, szolgáltató objektumok is egyben. Egy-egy ilyen többemeletes, központban elhelyezkedő épületekben üzletek, áruházak mellett éttermek, bankfiókok, szolgáltatók vagy színházak és mozik is lehetnek. Ezekben a bevásárlóközpontokban, egy időben akár több tízezer ember is tartózkodhat. Ezért egy **közveszély-okozásnak, vagy terrorcselekménynek** kiváló célpontja, helyszíne lehet. Veszélyeztetés, tűz, robbantással fenyegetés esetén az épület kiürítése bonyolult és rendkívül költséges, nem beszélve a tulajdonosok gazdasági szempontjairól. Torlódások keletkezhetnek, kitörhet a **pánik** és ennek megfelelő kezelése kiemelten fontos szakmai feladat. Lényegében ezek a bevásárlóközpontok sok-sok kereskedelmi, pénzügyi, szórakoztatóegység halmazai, amelyek a biztonságukat tekintve nem kapcsolódnak egymáshoz. Az építmény egy vállalkozás tulajdonát képezi, akitől bérlok veszik ki a helységeket, irodákat. Az üzletközpont mindennapi

366 Bevásárlóközpontok, irodaházak, stb.

367 Repülőterek, metróállomások, középületek, stb.

368 Lasz Gy.: Gondolatok a közterületi biztonság, Tömegrendezvények biztosítása és a magánbiztonsági szolgálatok kapcsán - de facto. Hadmérnök. V. Évfolyam 2. szám - 2010.

életét, a központi szolgáltatását, karbantartását, a közös területek felügyeletét a tulajdonos által megbízott menedzsment irányítja. Tehát van egy létesítmény, fenntartás tekintetében összefogott, **fűtött, takarított, minden tekintetben üzemkész épület nagy számú albérlettel, azaz kisebb és nagyobb bérbe adott helységgel**. A helységekben az ott lévő tulajdonos vagy vezető irányításával folyik a rendeltetésszerű tevékenység. A biztonság megvalósítását sok esetben nem központosítják, és a költségeit is kevésbé szeretik vállalni. Ha a bevásárlóközpontban van pénzügyintézet, akkor más objektumvédelemre van szükség, mint egy élelmiszerbolt, vagy irodahelység tekintetében. Az üzletek közötti közlekedőtereken, a mozgólépcsőkön és más központi területeken a bevásárlóközpont menedzsmentje irányításával, vagy megbízásából működő biztonsági szolgálat valósítja meg a biztonsági feladatokat. A **bevásárlóközpont menedzsmentje készíti el az egész objektumra vonatkozó terveket, és hangolja össze az őrzés-védelmi tevékenységet**, valamint a ténykedés rendjét a különböző bérlők vezetőivel, biztonsági szolgálataival. A bevásárlóközpont menedzsmentjének ki kell építeni és folyamatosan naprakészen kell tartani a kapcsolatát a helyileg illetékes rendőrséggel, a katasztrófavédelemmel, a mentőszolgálattal, és más, mentésben, rendkívüli helyzetben közreműködő szervezettel.^{369 370}

34.1. Intézkedés a bevásárlóközpontban bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésén tetten ért személlyel szemben

A bevásárlóközpontokban szolgáló őr gyakran van kitéve intézkedésnek a feladat jellegéből adódóan, amelynek során a **figyelmeztetés és a tettenérés** is számos alkalommal előfordul. Amennyiben a bevásárlóközpont egyik boltjának dolgozója észleli egy termék valamely személy általi eltulajdonítási szándékát, **ez önmagában még nem elég a bűncselekmény elkövetésével összefüggő intézkedések megtételére**. Az elkövetővel kapcsolatban csak akkor lehet fellépni, ha már az üzlet területét elhagyta, és nem, vagy csak részben fizette ki az áru ellenértékét.

Az üzletből már távozott személyt, aki még a bevásárlóközpont területén,³⁷¹ **a közös térben tartózkodik, határozottan, udvariasan³⁷² fel kell kérni arra, hogy járuljon hozzá ellenőrzéséhez a helyzet tisztázása érdekében**. Ha az üzletből a pénztárnál fizetés is történt, úgy a vásárlási blokk alapján azon az adott árucikk feltüntetését ellenőrizni kell az erre kialakított bevásárlóközponti szolgálati helységben a szakmai szabályok alapján.

Ha a vásárló a **kommunikációs megoldások** és a jogszabályi felvilágosítások ellenére is elzárkózik ellenőrzéstől, tájékoztatni kell arról, hogy hatóságot kell bevonni a helyzet tisztázására, amely kiérkezéséig ne hagyja el a bevásárlóközpontot. Ilyenkor figyelmeztetni kell arra, hogy ellenszegülése esetén a követendő jogszabály adta keretek és protokoll végrehajtása következik.

Tilos az egyértelműen tetten ért személyt **testfelületre, vagy testnyílásra kiterjedően átvizsgálni**, csak együttműködése esetén a szakmai szabályok szerinti ruházat- és csomagátvizsgálás folytatható le. A ruházatátvizsgálásnál továbbra is alapvetés, hogy az a ruházatra terjed ki és a testfelületre nem. Így a testüreg-, vagy más hasonló jellegű átvizsgálást csak a hatóság, orvos jelenlétében folytathatja le. Ez alapján el tudjuk

369 Berek L.- Berek T.- Berek L.: Személy- és vagyonbiztonság: ÓE-BGK: Óbudai Egyetem. 3071 Budapest. 2016. ISBN:978-615-5460-94-4.

370 Berek László: Implementing RFID Technology for Libraries in the Field of Library Security, In: Óbuda University E-Bulletin. 6. évf., 1. sz.

371 Ha egyértelmű gyanú merült fel arra, hogy eltulajdonított terméket nem fizette ki.

372 Tegyük mindig olyan módon és helyen, hogy az a többi bevásárlóközponti látogató körében ne keltsen feltűnést vagy ijedséget.

különíteni a ruházatátvizsgálást (magánbiztonság), amely a ruházatra terjed ki és a motozást (hatóság + orvos), amelyik a testfelületre, illetve a testüregekre is kiterjed.

A bevásárlóközpont nyilvánosság számára nyitva álló területén, üzletek vevőtérében, pénztáraknál, stb. a szabálysértő magatartására nézve sértő, fenyegető, becsmérlő kifejezéseket tenni, kioktatni az eljárás alá vont személyt, és a közreműködésre bírás érdekében fizikai kényszerítő körülményeket alkalmazni, személyes szabadságában korlátozni tilos.

Ebben a feladatkörben a bevásárlóközpont őre a bent-tartózkodók szűrőpróbaszerű, alapos gyanú nélküli ellenőrzését nem hajthatja végre. Ha alapos gyanú merült fel szabálysértés, vagy bűncselekmény elővetésére, akkor azonban intézkedést kell kezdeményezni.

A bevásárlóközpontban bekövetkezett vagyon elleni rendkívüli eseményeket minden esetben dokumentálni kell, hiszen ezek később sok esetben a nyomozás tárgyi bizonyítási eszközei lesznek. Ilyenkor az eset körülményeinek pontos, részletes leírása, az időpontok, helyszín, hely, cselekmény, dátum, óra, perc megjelölésével kell, hogy történjen. Az eltulajdonított áru beazonosítható megnevezése szükséges a későbbi eljáráshoz, márkanév, cikkszám, a gyártó neve szükséges adat. A jelentésben és jegyzőkönyvben az eltulajdonított áru mennyiségének és értékének pontos megjelölése, valamint az áru fogyasztói ára is kerüljön rögzítésre.

Mindig szükséges a tanúk adatainak és elérhetőségének feltüntetése, nyilatkozatuk arra vonatkozóan, hogy az eljárásban közreműködnek, és a hatóság előtt is megjelennek tanúként. Fontos az intézkedés alá vont személy együttműködése esetén az elkövető részletes adatainak feltüntetése, ezeket együttműködés hiánya esetén a kérkező hatóság tudja ellenőrizni. A jelentés és jegyzőkönyv legalább három eredeti, vagy indigóval másolt példányban készüljön, amelyből az első példány a hatósági eljárásban résztvevőé, a második példány az üzletben lefűzésre kerül és az utolsó példány az érintetté lesz.³⁷³

34.2. Az elfogott személy és a személytől elvett dolog jogosult nyomozó hatóságnak történő átadása, illetve e szervezet értesítése

A bevásárlóközpontban szolgáló őr tevékenysége során észlelheti bűncselekmény elkövetését, és ezt szakképzettsége alapján fel kell ismernie. Ez alapján a személy és vagyonőr jogosult a bűncselekmény és szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, a cselekmény folytatását megakadályozni, **az elkövetőt elfogni, és a birtokában lévő, bűncselekményből, vagy szabálysértésből származó, vagy annak elkövetéséhez használt dolgot, illetve támadásra alkalmas eszközt elvenni. Köteles az elfogott személyt haladéktalanul az ügyben eljárni jogosult nyomozóhatóságnak átadni, ha erre nincs módja, e szervet nyomban értesíteni.** Így kell eljárni a tetten ért személytől elvett dolgokat illetően is. A bűncselekmény tettenérésekor a személy és vagyonőrként értesítésük a Tevékenység Irányítási Központot a 112-es segélyhívón, ezt követően az eseményeket haladéktalanul jelentse szolgálati előjárójának, diszpécsernek, munkahelyi vezetőjének, a hatóság kiérkezéséig biztosítsuk az elfogott személyt, akár testi erővel is a helyszínen, valamint figyeljünk a tárgyi bizonyítási eszközökre, tanúkat kutasson fel vagy törekedjünk a helyszínen tartásukra.

A hatósági intézkedések végén a rendkívüli esemény részleteit, a tett intézkedéseket jelentésben rögzítsük, valamint a szolgálati naplóban pontosan és részletesen írjuk le.

³⁷³ Beregnyei József: Személy- és vagyonőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalók. Jegyzet és segédanyag. 2014.

34.3. Az arányos méretű kényszerítő testi erő alkalmazásának feltételei és gyakorlása

A személy és vagyonőr arányos mérvű kényszerítő testi erő alkalmazásával a védett személy biztonságát fenyegető támadást elháríthatja, a védett létesítménybe, területre való jogosulatlan belépést megakadályozhatja, a jogosulatlanul bent tartózkodót onnan eltávolíthatja, a rendezvényt zavaró, vagy annak biztonságát veszélyeztető személyt a rendezvényről eltávolíthatja, a pénz- és értékszállítást jogtalanul akadályozó személyt eltávolíthatja, illetve a szállítmány biztonságát fenyegető támadást elháríthatja.

A fenti esetekben az arányos méretű testi erő alkalmazásának feltételei kerültek megadásra. A gyakorlásánál a hallgatók egymással párokat alkotva a megfelelően kialakított tárgyi és baleset-megelőzési feltételek biztosítása után próbálnak támadó mozdulatokat tenni. Az oktató az erre adott reakciót értékeli az arányosság alapelveinek figyelembevételével. Figyeljenek a résztvevők arra, hogy csak a jogellenes támadás idejéig, és annak mértéke figyelembevételével alkalmazhatnak arányos testi erőt. Ez nem lehet ütések és rúgások kombinációja, törekedni kell az intézkedés során a fogásokra, és a végtagfeszítések alkalmazására.

34.4. Tájékoztatás adása az ügyfeleknek az intézkedés indokáról, a felhatalmazásról, az intézkedés elleni panaszkezelési eljárásról

Az intézkedés során az intézkedés alá vont személyt minden esetben fel kell világosítani az intézkedés indokáról, a **panaszjogáról**, a törvények adta keretéről, és az intézkedés elleni panasz lehetőségéről. A 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól az intézkedést foganatosító személy és vagyonőrrel szemben benyújtott panaszt az intézkedés helye szerint illetékes, az alapszabályban meghatározott területi szervezet bírálja el harmincöt napon belül a közigazgatási hatósági eljárás szabályai szerint. A panasz elbírálására irányuló eljárásban az elsőfokú döntés ellen fellebbezésnek van helye. A fellebbezés elbírálását az országos szervezet alapszabályában kijelölt szerv bírálja el.

Az intézkedést a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a személy és vagyonőr formaruhát visel, az intézkedés indokának és céljának közlésével a jogszabályi felhatalmazás alapján történő megkezdését közli, majd a végén a panaszjogról is tájékoztatja az intézkedés alá vont személyt.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. Milyen területhez tartozik a bevásárlóközpontok biztosítása?
2. Milyen jogszabály hatálya terjed ki a bevásárlóközpontokra?
3. Ki köteles biztonsági tervet készíteni?
4. Mit kell tartalmaznia a biztonsági tervnek?
5. Miért lehet célpontja a közveszély okozásának a bevásárlóközpont?
6. Minek a kezelése a legfontosabb a bevásárlóközpont biztosítása során?
7. Hogyan, és mikor kell intézkedni a bevásárlóközpontban lopás miatt?
8. Mondja el a ruházátvizsgálásra vonatkozó szabályokat.
9. Mik az intézkedést követő események?
10. Mik a panaszjog és az egészségügyi felelősség esetei?

35. A PÁLYAUDVAROK BIZTOSÍTÁSÁNAK KÜLÖNLEGES SZABÁLYAI

35.1. A pályaudvarok biztosítása

A pályaudvarok biztonságára - a **kritikus infrastruktúra** részét képezve - külön figyelmet fordít az állam. A logisztikai szempontból érzékeny területek a honvédelem és rendvédelem vonatkozásában is fontosak. Látható ez abból is, hogy minden nagyobb pályaudvar rendelkezik a területén egy legalább őr méretű rendőrségi szolgálati hellyel. A Magyar Államvasutak saját **fegyveres őrseget működtet**, ezzel szavatolva a magánbiztonságot, amely ennek a fenntartására szervezeteket hozott létre. A **MÁV LV Kft. Biztonság-szervezési igazgatósága** irányítása alá tartozó szervezet az ország egész területén végez őrző-védő, szállítmánykísérő és biztonságtechnikai tevékenységet. A pályaudvarok biztonságért felelős szervezet a tevékenységét alapvetően a társasággal munkaviszonyban álló vagyondőrökkel, és fegyveres biztonsági őrökkel végzi. Munkatársaik a szakmai feladatok ellátását meghatározó jogszabályokban, és a MÁV Zrt. által kiadott speciális vasúti szabályozókban foglalt képzettséggel és engedélyekkel rendelkeznek. A feladataik ellátása érdekében alvállalkozó és egyéni vállalkozó közreműködését is igénybe veszik, de ebben az esetben is a MÁV munkatársai végzik a feladat irányítását, a speciális vasúti szakmai feltételeknek megfelelően. Széleskörű, az egész ország területére kiterjedő alvállalkozói kapcsolattal rendelkeznek a biztonság területén. Az alvállalkozók kiválasztása során csak olyan személyt, vagy szervezetet lehet foglalkoztatni, vagy partnerként tekinteni, aki megfelel a személy- és vagyonvédelmi tevékenység végzésének szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvényben előírt feltételeknek. **A MÁV biztonsági üzletágának az engedélyezett tevékenységi körébe számos, a vagyonvédelemhez kapcsolódó tevékenység tartozik, mint az objektumok, épületek, raktárak, vállalatok, irodák, üzletek stb. esetén őrzésvédelem, portaszolgálat (ki- és beléptetés), járőrszolgálat, fegyveres, kutyás biztonsági szolgálat, vagy a monitoring szolgálat.**

A speciális vasúti szállítmányok fegyveres kísérése és őrzése, valamint megrendelt vonatok kísérése és őrzése, a pénz- és értékszállítás, kísérés és őrzés,³⁷⁴ a rendezvények biztosítása, a biztonságtechnikai berendezések telepítése, üzemeltetése. A feladatok során folyamatos portaszolgálat ellátása a MÁV Zrt. különböző épületeiben szintén megvalósul. A portaszolgálatot több helyen korszerű elektronikus beléptető rendszerrel, az épület körüli éjszakai járőrözéssel kiegészítve látják el. A portaszolgálatot ellátó munkatársai külön szempontok szerint kerülnek kiválasztásra, mivel a porta az ügyféllel való közvetlen kapcsolat egyik meghatározó színtere, másrészt az első szűrő az illetéktelen személyek távoltartására. A portaszolgálatokon idegennyelv-ismerettel rendelkező munkatársat alkalmaznak.

A fegyveres biztonsági őrseg a hazánkban külföldi tulajdonban lévő, hazánk tekintetében a vasúti tevékenység szempontjából stratégiai Rail Cargo Hungária Zrt. vonatkozásában is rendelkezésre áll. Az őrsegeken kiemelt vagyonvédelmi feladatot látnak el, amely magába foglalja a **számítógépes beléptető rendszer, valamint a külső és belső videokamerás figyelőrendszer működtetését, a be- és kilépő gépjárműforgalom ellenőrzését** is.

374 Ezt a feladatot a vonatkozó szabályzók szerint a biztonsági szerv csak a MÁV Zrt. részére végzi.

A pályaudvarok biztonsága érdekében egy központi személyzetirányítónak nevezett diszpécser központ **24 órás folyamatos szolgálattal koordinálja a vagyonvédelmi munkát**. A MÁV Zrt. által kiépített vagyonvédelmi térfigyelő rendszer részeként Központi és Területi Biztonságirányítási és Felügyeleti Központot is működtetnek.³⁷⁵

35.2. A pályaudvarokon érvényesíthető különleges szabályok alkalmazásának esetei

A kritikus, vagy kiemelt infrastruktúra szerepe stratégiailag fontos hazánk szempontjából, ez alapján a Magyar Államvasutak fontos létesítmény, és olyan biztonsági szabályokat kell alkotni, amelyek az itt elkövethető jogsértéseket megakadályozzák, ennek érdekében működik a fegyveres biztonsági őrség is. A vasút alapvetően egy vonalas létfontosságú rendszer. A vasúti szállítmány veszélyeztetésének helye elég jól behatárolható. **Nyílt vasúti pályán nagyon kicsi a valószínűsége a lopásnak**. A szerelvény mozog, előfordul, hogy forgalmi problémák miatt a nyílt pályán megállítják, de ez a megállás rövid idejű, és nem tervezhető. Nagyobb a valószínűsége a vasúti lopásnak a nagyobb rendező-pályaudvarok külső vágányain veszteglő szállítmányok elleni szándékos jogellenes magatartásnak. A pályaudvarok és vasútállomások rendőri ellenőrzése a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok feladata. Azt a vonatot, amelynek rendőri ellenőrzése közbiztonsági szempontból különösen indokolt, a rendőr-főkapitányság intézkedése alapján **közrendvédelmi állománnyal** a megye területén kísélni kell. A vonatkísérési feladatok végrehajtása mellett, azzal összhangban meg kell szervezni a pályaudvarok és vasútállomások rendőri ellenőrzését. A személyvonatok ellenőrzésére legalább **két fős rendőrkísérőt** kell vezényelni. A vonatkísérést úgy kell szervezni és vezényelni, hogy a kijelölt vonatot a mindenkor közbiztonsági helyzetnek megfelelően, szükség szerint a cél-, illetve csatlakozó állomásig kísérik. A rendőr-főkapitányság gondoskodik arról, hogy a többi rendőri szerv, illetve a saját állománya által kísért vonatokat a közbeeső állomásokon helyi járőr fogadja. A vonatkísérő intézkedéseinek jogszerűségét, szakszerűségét a helyi rendőri szerv vezetője, vagy ügyeletes minősíti. A speciális pályaudvari és vonatkísérési feladatok során a MÁV **fegyveres biztonsági őrsége** folyamatos támogatást nyújt, és ezeket a feladatokat a **hatósággal együttműködve** kell végrehajtani.³⁷⁶

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK:

1. Miért fontos a pályaudvarok biztonsága?
2. Ki felel a biztonságért?
3. Milyen minőségbiztosítással teszi ezt?
4. Milyen speciális feladatokra kell felkészülni a MÁV vonatkozásában?
5. Milyen védelmi megoldásokat alkalmaznak a pályaudvarokon?
6. Milyen koordinációs munka határozza meg a pályaudvarok biztosítását?
7. Milyen jellemző bűnelkövetéseket ismer a MÁV tekintetében?
8. Milyen rendszer a vasút?
9. Hol jellemzők a vagyon elleni cselekmények főként?
10. Hogy működik együtt a rendőrség és a biztonsági szektor a pályaudvarok védelmében?

³⁷⁵ MÁV LV Kft. Biztonságszervezési igazgatóság.

³⁷⁶ Szelid Z.: Őr- és járőrszolgálat ellátása I. A szolgálati feladatellátás szabályai.

BELÜGYMINISZTERIUM

